

Vol. III

No. 1

BULLETIN OF
THE GOVERNMENT ORIENTAL
MANUSCRIPTS LIBRARY
MADRAS

EDITED BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT
GOVERNMENT PRESS
MADRAS

1950

Price, Rs. 2

MADRAS GOVERNMENT ORIENTAL SERIES.

Number in series.	Name of the work.	Price.	RS. A. P.
1	கப்பல் சாத்திரம்		1 10 0
2	அநுபவ வைத்திய முறை (முதற் பாகம்)		3 14 0
	அநுபவ வைத்திய முறை (இரண்டாம் பாகம்)		4 8 0
3	ஆத்தான கோலாகலம்		(In the press)
4	உபதே காண்டம் (முதற் பாகம்)		4 10 0
	உபதே காண்டம் (இரண்டாம் பாகம்)		5 0 0
	உபதே காண்டம் (மூன்றாம் பாகம்)		5 8 0
5	சோழன் பூருவ பட்டயம்		(In the press)
6	கொங்க தேச ராசாக்கள்		1 8 0
7	சிவஞான தீபம்		1 6 0
9	ஸ்ரீரத் ரத்ன கரகம்		(In the press)
10	பேஷத் மாக்மூல		3 12 0
11	வெத்ய நிபுண்ய		2 12 0
12	தருவ்யா விசுவம்		4 14 0
13	மாக்மூல விசுவம்		1 2 0
14	ஷத் மாக்மூல விசுவம்		1 12 0
16	विपनारायणीयम् (तन्त्रसारसङ्ग्रहः) सन्याख्यम्		(In the press)
16	भार्गवनाटिका		6 0 0
17	हरिहरचतुरङ्गम्		6 8 0
18	ब्रह्मसूत्रवृत्तिः मिताक्षरा		7 0 0
19	न्यायसिद्धान्ततत्त्वामृतम्		2 8 0
20	மகிமிகிஸ		3 8 0
21	வாஸ்தவகலாஸ், சித்தவாஸ்யம்		2 0 0
22	களக்கஸாரம்—வாஸ்தவகலாஸ்		2 0 0
23	களக்கஸாரம்		2 12 0
24	குயாகுமி		2 4 0
25	பேஷ்கேஷ்கார		(In the press)
26	ரத்னமத்		Do.
27	அஷ் ரத்ன		4 2 0
28	பேஷ்கேஷ்கார		(In the press)
29	பேஷ்கேஷ்கார		(In the press)
30	நாஷ்கேஷ்கார		1 8 0
31	நாஷ்கேஷ்கார		2 0 0
32	جامع الاشياء		(In the press)
33	طب فریدی		Do.
34	تحقیق البحر		1 8 0
35	سفینة النجات		1 10 0

BULLETIN OF
THE GOVERNMENT ORIENTAL
MANUSCRIPTS LIBRARY
MADRAS

EDITED BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT
GOVERNMENT PRESS
MADRAS

1950

TABLE OF CONTENTS

	PAGE
Nyayanayambudhi sopanopadhamam (Sanskrit). Edited by Sri T. Chandrasekharan, M.A., L.T.	I
Nencari Vilakkam (Tamil). Edited by Sri T. Chandrasekaran	33
Tiruttonḍarmalai (Tamil). Edited by Sri T. N. Venkatacharyar	37
Athicuṭi Venpa (Tamil). Edited by Sri V. R. Kalyanasundaram	53
Manobhodha of Kolani Gaṇapaṇaradhya (Telugu). Edited by Sri N. Sundareswararao and Sri T. L. Narasimharao, B.Sc.	61
Cinmayacintamani by Kalyaṇakirti (Kannada). Edited by Sri P. Subbaraya Bhat	79
Kṛṣi Gita (Malayalam). Edited by Sri C. Govinda Warier	89
Sindhiya Kaifiat (Mahrathi). Edited by Sri K. Tulajarama Ksheerasagar	109
Dastan-E-Ajib (Urdu). Edited by Said Hamza Hussain, Munshi-i-Fazil.	121
Publications of the Government Oriental Manuscripts Library, Madras	137

JUST RELEASED.

**MADRAS GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS
SERIES—7**

MAHĀBHĀSYA OF PATAÑJALI

A commentary on the Vyākaraṇa Sūtras of Pāṇini

WITH

PRADĪPA OF KAIYATA

Published for the first time with

PRADĪPODDYOTANA OF ANNAMBHAṬṬA

A rare and valuable commentary

PART I—ĀHNIKAS 1 TO 4

EDITED BY

LATE PROFESSOR P. P. S. SASTRI, B.A. (Oxon.), M.A. (Madras)

AND

PROFESSOR A. SANKARAN, M.A., PH.D., L.T.

Ex-Curator, Government Oriental Manuscripts Library

WITH AN INTRODUCTION BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

Price, Rs. 20-12-0

Vol. II

No. 2

BULLETIN OF
THE GOVERNMENT ORIENTAL
MANUSCRIPTS LIBRARY
MADRAS

EDITED BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT

GOVERNMENT PRESS

M A D R A S

1949

Price, Rs. 2

MADRAS GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS SERIES.

Serial number.	Name.	Price.	RS. A. P.		
1	Sarvasiddhāntasaṅgraha with notes. Edited by M. Rangacharya, M.A., Rao Bahadur...	1909	0	12	0
2	Gaṇitasārasaṅgraha with notes. Edited by M. Rangacharya, M.A., Rao Bahadur ...	1912	2	4	0
3	Padyacūḍāmaṇi with commentary. Edited by M. Rangacharya, M.A., Rao Bahadur, and S. Kuppuswami Sastri, M.A., I.E.S.	1921	2	8	0
4	Brahmasiddhi with commentary. Edited by Mahamahopadhyaya S. Kuppuswamy Sastri, M.A., I.E.S.	1937	7	12	0
5	Ratneśvaraprasādananātakam. Edited by P. P. S. Sastri, M.A. (Printed in Bala-manorama Press, Madras)	1939	1	2	0
6	Rāmānujacampu with commentary. Edited by P. P. S. Sastri, M.A., B.A. (Oxon.) ...	1942	3	0	0
7	Mahābhāṣya with commentary, Part I, Āhnikas 1st to 4th Edited by Prof. P. P. S. Sastri, M.A., B.A. (Oxon.) and A. Sankaran, M.A., Ph.D., L.T.	1948	20	12	0
8	Śāstradīpikā with commentary (in the Press). (Srirangam Sri Sankaragurukula Patrika Series)	...	...	...	...
9	Bālabbhārata with commentary, Part I (Sri-rangam Sri Sankaragurukula Series No. 4), contains 1 to 3 sargas only, Edited by P. P. S. Sastri, M.A., B.A. (Oxon.) ...	1939	2	0	0
10	Maṇḍanañjari (Srirangam Sri Sankaraguru-kula Series—No. 2), Edited by P. P. S. Sastri, M.A., B.A. (Oxon.)	1941	2	0	0
11	Damarukam with commentary (Srirangam Sri Sankaragurukula Series—No. 6). Edited by P. P. S. Sastri, M.A., B.A. (Oxon.)	1940	0	8	0
12	Śrīngāraprakāśah, Part I (Srirangam Sri Sankaragurukula Series—No. 7). Edited by P. P. S. Sastri, M.A., B.A. (Oxon.)	1942	1	8	0

BULLETIN OF
THE GOVERNMENT ORIENTAL
MANUSCRIPTS LIBRARY
MADRAS

EDITED BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT
GOVERNMENT PRESS
MADRAS

1949

TABLE OF CONTENTS

	PAGE
Cikadevarāyavamsāpraśasti (Sanskrit). Edited by Sri T. Chandra- sekharan, M.A., L.T., Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras	3
Bhartṛhari Vairāgyasatakam (Tamil). Edited by Sri T. Chandra- sekharan, M.A., L.T., Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras	23
Nandidurgālayasāsana (Sanskrit) with ṭikās in Sanskrit and Telugu. Edited by Sri T. L. Narasimha Rao, B.Sc.	41
Śṅgārāmarukam (Telugu). Edited by Sri N. S. Sundaresvara Rao ..	57
Śivatattvasāra (Continued) (Kannada). Edited by Sri V. Hanumantha- char, M.A., L.T.	71
Hemāda Panthaci Bakher (Mahrathi). Edited by Sri K. Thulujaram Ksiragar	97
Āyudhalakṣaṇam (Malayalam). Edited by Sri C. P. Gopinathan Nair ..	111
Verum Kaipiduttam (Malayalam). Edited by Vidwan Sri C. Govinda Warrier	121
Muswaddat-E-Jaswant Rai (Persian). Edited by Janab Muhmmad Yousuf Kokaṇ, M.A., and Janab Syed Hamza Hussain	129

JUST RELEASE

**MADRAS GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS
SERIES—7**

MAHĀBHĀSYA OF PATAÑJALI

A commentary on the Vyākaraṇa Sūtras of Pāṇini

WITH

PRADĪPA OF KAIYATA

Published for the first time with

PRADĪPODDYOTANA OF ANNAMBHATTA

A rare and valuable commentary

PART I—ĀHNIKAS 1 TO 4

EDITED BY

LATE PROFESSOR P. P. S. SASTRI, B.A. (Oxon.), M.A. (Madras)

AND

PROFESSOR A. SANKARAN, M.A., PH.D., L.T.

Ex-Curator, Government Oriental Manuscripts Library

WITH AN INTRODUCTION BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

Price, Rs. 20-12-0

यद्वा तत्त्वमसीत्यादिषु जीवपरयोक्त्योपदेशात् अविद्याद्युपहितं ब्रह्मैव जीव इत्याशंक्य नानात्वोपदेशात् ऐक्योपदेशाच्च अत्यन्तभेदस्वरूपैक्ययोरनुपपन्नत्वात्, अविद्याद्युपहितस्य ब्रह्मण एव जीवत्वे सुखदुःखोपभोगव्यतिकरप्रसंगाच्च परमात्मनो विशेषणतयांशो जीव इत्युक्तम् । ७ ।

॥ [इति] द्वितीयस्याध्यायस्यः तृतीयः पादः ॥

एवं विद्यदादीनां उत्पत्तिः निरूपिता । आत्मनां तु विद्यदादिवत् उत्पत्तिः नास्तीत्युक्तम् । तत्प्रसंगेन तेषां ज्ञातृत्वं च निरूपितम् । अनन्तरपादेन जीवोपकरणानां उत्पत्तिः निरूप्यते ।

तत्र “तथा प्राणा” इत्यत्र “असद्वा इदमग्र आसीत्” इत्यादिवाक्ये, प्राणशब्दनिर्दिष्टानां इन्द्रियाणां प्रलयकालेऽप्यवस्थानप्रतीतेः, इन्द्रियाणि नोत्पद्यन्त इत्याशंक्य “एतस्मात् जायते प्राणः” इत्यादिवाक्ये इन्द्रियाणामुत्पत्तिश्रवणात्, “असद्वा इदमग्र आसीत्” इत्यादिवाक्ये प्राणशब्दस्य परमात्मपरत्वाच्च इन्द्रियाणि उत्पद्यन्त इत्युक्तम् । १ ।

“सप्त गतेरि” इत्यत्र ‘सप्त इमे लोका येषु’ इत्यादिवाक्ये सप्तानामेव जीवेन सह गतिश्रवणात् सप्तैव इन्द्रियाणि इत्याशंक्य “दशमे पुरुषे प्राणा आत्मा एकादश, इत्यादिवाक्ये एकादशेन्द्रियश्रवणात् हस्तादीनामपि देहस्थजीवोपकरणत्वाविशेषाच्च एकादशैवेन्द्रियाणीत्युक्तम् । २ ।

“अणवश्च” इत्यत्र “सर्वे एव समाः सर्वे एव अनन्ताः” इत्यादिना आनन्त्यश्रवणात् इन्द्रियाणि विभूनि इत्याशंक्य ‘प्राणमुत्क्रामन्तं सर्वे प्राणा अनूत्क्रामन्ति’ इति उत्क्रान्तिश्रवणात् उत्क्रान्तिकाले पार्श्वस्थैरनुपलभ्यमानत्वात्, आनन्त्यश्रुतेः उपासनार्थकार्यानन्त्यपरत्वाच्च अणूनि इत्युक्तम् । ३ ।

“न वाय्वि” इत्यत्र “यः प्राणः सः वायुः” इति व्यपदेशात् प्राणो वायुः, यद्वा उच्च वासनिश्वासादिषु प्राणप्रसिद्धेः वायुक्रियैव प्राण इत्याशंक्य “एतस्माज्जायते प्राणः” इत्यादिवाक्ये पृथगुपदेशात् अवस्थान्तरापन्नस्यैव वायोः प्राणत्वेन ‘यः प्राणः स वायुः’ इत्युक्तिरिति व्यपदेशोपपत्तेः “प्राणः स्पन्दते” इति क्रियावति प्राणप्रसिद्धेश्च न वायुक्रिये प्राण इत्युक्तम् । ४ ।

“अणुश्चे”त्यत्र “सर्वं हि इदं प्राणेनावृतं” इत्यादिश्रवणात् प्राणो विभुरित्याशङ्क्य ‘तमुत्क्रामन्तं प्राणोऽनूत्क्रामति’ इत्युत्क्रान्तिश्रवणात्, सर्वं हीदं प्राणेनावृतमित्यादिवाक्यस्य सर्वेषां प्राणाधीनजीवनत्व-प्रतिपादनपरत्वाच्च अणुः प्राणः इत्युक्तम् । ५ ।

‘ज्योतिराद्यधिष्ठानं,’ इत्यत्र जीवस्य अग्न्यादिदेवतानां च प्राणविषय-मधिष्ठानं स्वाधीनं नैरपेक्ष्यप्रतीतिः इत्याशङ्क्य “यस्याग्निः शरीरं” इत्यादौ अग्न्यादीनां परमात्माधीनस्वरूपत्वप्रतिपादनात् तेषामधिष्ठानं परमात्माधीन-मित्युक्तम् । ६ ।

“त इन्द्रियाणि तद्व्यपदेशात्” इत्यत्र सर्वेषां प्राणशब्दवाच्यत्वात् जीवोपकरणत्वाविशेषाच्च सर्वे प्राणा इन्द्रियाणीत्याशङ्क्य “इन्द्रियाणि दशैकं चे”त्यादिषु मुख्यप्राणव्यतिरिक्तानामेव इन्द्रियत्वव्यपदेशात् ; ‘एतस्मात् जायत’ इत्यादिवाक्ये पृथङ्निर्देशाच्च मुख्यप्राणव्यतिरिक्ता एव इन्द्रियाणीत्युक्तम् । ७ ।

“संज्ञा मूर्तिऋषिः” इत्यत्र “अनेन जीवेनात्मनानुप्रविश्य” इति नामरूपव्याकरणस्य जीवकर्तृत्वश्रवणात् व्यष्टिसृष्टिर्हिरण्यगर्भकर्तृकेत्या-शङ्क्य ‘नामरूपे व्याकरवाणि’ ‘तासां त्रिवृतं त्रिवृतं एकैकां करवाणी-ति त्रिवृत्कुर्वत एव नामरूपव्याकरणोपदेशात् त्रिवृत्करणस्य हिरण्यगर्भ-कर्तृत्वानुपपत्तेः ‘अनेन जीवेने’ति जीवशब्दस्य जीवशरीरकपरमात्मपर-त्वाच्च हिरण्यगर्भशरीरकपरमात्मकर्तृकैव व्यष्टिसृष्टिरित्युक्तम् । ८ ।

॥ [इति] श्रीमहाचार्यस्य कृतिषु श्रीभाष्योपन्यासे द्वितीयस्याध्यास्यं

चतुर्थः पादः ॥

॥ समाप्तश्चाध्यायः ॥

अथ तृतीयोऽध्यायः

एवं अध्यायद्वयेन सकलजगदेककारणं ब्रह्मेति स्थापितम् । अनन्तर-द्विकेन ब्रह्मप्राप्त्युपायैस्सह तत्प्राप्तिप्रकाराश्चिन्त्यते । तत्र तृतीयोऽध्याये उपायभूतं उपासनं चिन्त्यते । तत्र प्रथमद्वितीयपादयोः उपासनारंभाय प्राप्यव्यतिरिक्तविषयवैतृण्यजननार्थं प्राप्यतृष्णाजननार्थं च जीवस्य

लोकान्तरेषु संचरतो जाग्रदाद्यवस्थस्य दोषाः, परमात्मनः तद्राहित्येन कल्याणगुणाकरत्वं च प्रतिपाद्यते ।

तत्र “तदन्तरप्रतिपत्तौ” इत्यत्र देहात् देहान्तरं गच्छन् जीवः तत्र तत्र भूतसूक्ष्माणां सुलभत्वात् तैरसंपरिष्वक्त एव गच्छतीत्याशंक्य “वेत्थ यथा पंचभ्यामाहुतावापः पुरुषवचसो भवन्ति” इत्यादिप्रश्न-प्रतिवचनाभ्यां भूतसूक्ष्मसंपरिष्वक्त एव गच्छतीत्युक्तम् । १ ।

“कृतात्ययेऽनुशयवान्” इत्यत्र “लोकान्तरात् प्रत्यवरोहन् जीवः प्राप्यान्तं कर्मणः” इत्यादिभिः लोकान्तरे कृत्स्नकर्मफलानुभवस्य उक्तत्वात् कर्मशेषरहित एव अवरोहति इत्याशंक्य ‘तद्य इह रमणीय-चरणा’ इत्यादिभिः प्रत्यवरूढानां पुण्यपापरूपकर्म [फल] संबन्धश्रवणात् ‘प्राप्यान्तमि’त्यादेश्च फलप्रदानप्रवृत्तकर्मविषयत्वाच्च कर्मशेषसहित एव अवरोहतीत्युक्तम् । २ ।

“अनिष्टादिकारिणामि” इत्यत्र ये वै के च अस्मात् लोकात् प्रयन्ति चन्द्रमसमेव ते सर्वे गच्छन्तीत्यविशेषेण सर्वेषां गतिश्रवणात् पापकारि-णोऽपि चन्द्रमसं गच्छन्तीत्याशंक्य “अथ य इमे ग्राम इष्टापूर्ते दत्तमि’त्युपासते ते धूममभिसम्भवन्ती” त्यादिना इष्टादिकारिणामेव पितृयाणवचनात् ‘चन्द्रमसमेव ते सर्वे गच्छन्ति’ इति वचनस्यापि इष्टापूर्ताधिकारिविषयतया नेयत्वाच्च पापकारिणः चन्द्रमसं न गच्छन्ती-त्युक्तम् । ३ ।

“तत्स्वाभाव्यापत्तिः” [साभाव्यापत्तिः] इत्यत्र ‘अथैतमेवाध्वानं पुनर्निवर्तन्ते यथेतमाकाशं आकाशाद्वायुं, वायुर्भूत्वा धूमो भवती’त्यादि-वाक्ये जीवस्य आकाशाद्यापत्तिः श्रद्धावस्थस्य सोमभाववदविशेषात् आकाशादिशरीरत्वापत्तिरित्यशंक्य श्रद्धावस्थस्य सोमभाव इव आकाशादौ सुखदुःखभोगाभावेन तच्छरीरकत्वानुपपत्तेः आकाशाद्यापत्तिर्नाम तत्संयोग-कृततत्सादृश्यापत्तिरित्युक्तम् । ४ ।

“नातिचिरेण” इत्यत्र आकाशादिप्राप्तौ तत्र तत्र अवस्थाने काल-विशेषनियमो नास्ति नियमहेत्वभावात् इत्याशंक्य ग्रीह्यादिप्राप्तौ अतो वै

खलु दुर्निप्रपतरमिति विशिष्य कृच्छ्रनिष्क्रमणत्वाभिधानात् आकाशा-
दिप्राप्तौ अचिरेण निष्क्रामन्तीत्युक्तम् । ९ ।

“अन्याधिष्ठितेषु” इत्यत्र “मेघो भूत्वा प्रवर्षति, त इह ब्राहि,
यवा ओषधिवनस्पतयस्तिलमाषा इति जायन्त” इत्यत्र देवो जायत
इतिवत् जायन्ते इति वचनात् आत्मानो ब्रीह्यादिशरीरा जायन्त इत्याशंक्य
आकाशादिमेघपर्यन्तवत् केवलतद्भावापत्तिवचनात् अन्याधिष्ठितेषु ब्रीह्यादिषु
संश्लेषमात्रमित्युक्तम् । ६ ।

॥ [इति] तृतीयस्याध्यायस्य प्रथमः पादः ॥

“सन्ध्ये सृष्टिराह हि” इत्यत्र “न तत्र रथा न रथयोगा न
पन्थानो भवन्ति” इत्यादौ ‘स हि कर्तेति प्रकृतस्य जीवस्य स्रष्टृत्वस्मर-
[श्रव]णात् स्वप्नार्थसृष्टिस्तस्यैवेत्याशंक्य जीवस्य संसारदशायां सत्य-
संकल्पत्वाद्यनाविर्भावे विचित्रार्थसृष्ट्यशक्तत्वात् ‘य एष सुप्तेषु जागर्ति’
इत्यादि वाक्येषु स्वप्नसृष्टेः परमात्मकर्तृकत्वाव(गमा)धारणाच्च स्वप्न-
सृष्टिः परमात्मकर्तृकैवेत्युक्तम् । १ ।

“तदभावो नाडीषु तच्छ्रुतेः” इत्यत्र ‘अथ यत्रैतत्पुरुषस्तुप्त’
इत्येवमादिवाक्येषु ‘नाडीषु सुप्तः,’ ‘पुरीतति शेते,’ ‘सता संपन्न’ इति
नाडीपुरीतद्वह्मणां सुषुप्तिस्थानत्वश्रवणात् युगपज्जीवस्य अनेकत्र वृत्त्य-
संभाच्च तेषां सुषुप्तिस्थानत्वं विकल्पेनेत्याशंक्य त्रयाणां सुषुप्तिस्थानत्व-
श्रवणात् प्राप्तादखट्वापर्यंकवत् नाड्यादीनां कार्यभेदेन समुच्चये संभवति
पाक्षिकबाधगर्भविकल्पस्य अन्याय्यात्वाच्च समुच्चयेनैव स्थानत्वमित्युक्तम् । २ ।

“स एव तु कर्मे” इत्यत्र सुषुप्तौ सर्वोपाधिविनिर्मुक्तस्य सता संपन्नस्य
मुक्तादविलक्षणत्वात् प्रबोधसमये सुप्तादन्य एवोत्तिष्ठतीत्याशंक्य पूर्व-
कृतपुण्यापुण्ययोस्तेनैवानुभाव्यत्वात् ‘य एवाहं सुप्तः स एव प्रबुद्धो
ऽस्मीति प्रत्यभिज्ञानात् स्वापमात्रेण मुक्तत्वे मोक्षशास्त्रानर्थक्यप्रसंगाच्च
सुप्त एवोत्तिष्ठतीत्युक्तम् । ३ ।

“मुग्धेऽर्धसंपत्तिः परिशेषात्” इत्यत्र स्वापादिष्वेव मूर्च्छाप्रासिद्धयु-
पपत्तेः, अवस्थान्तरकल्पने प्रमाणाभावात् सुषुप्त्यादिष्वन्यतमा अवस्थैव

मूर्च्छेत्याशंक्य ज्ञानप्रसराभावेन जागरणस्वप्नयोः अनन्तर्भावात् हेतुवैषम्या-
कारवैषम्याभ्यां सुषुप्तिमरणयोरनन्तर्भावाच्च पारिशेष्यात् मरणाद[र्ध]-
संपत्तिरूपावस्थान्तरं मूर्च्छेत्युक्तम् । ४ ।

“न स्थानतोऽपि” इत्यत्र जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यादिषु स्थानेषु तत्तत्स्थान-
प्रयुक्त्या जीवस्य ये दोषाः ते परमात्मनोऽपि प्राप्नुवन्ति तत्रावस्थाना-
विशेषात् इत्याशंक्य “अपहृतपाप्मा” “निरवद्यं निरञ्जनं” इत्यादिभिः
परमात्मनः उभयलिङ्गत्वश्रवणात् तत्र तत्र स्थितस्यापि न दोषस्पर्श
इत्युक्तम् । ५ ।

“उभयव्यपदेशात्” इत्यत्र अचिद्वस्तुनो ब्रह्मस्वरूपत्वं अहिकुण्डल-
वदवस्थाभेदेन अथवा प्रभाप्रभावतोरिव एकजातीययोगेनेत्याशंक्य
पक्षद्वयस्याप्यु[प्यनु]पपन्नत्वात् जीववदंशांशिभावेनेत्युक्तम् । ६ ।

“परमत” इत्यत्र “एष सेतुर्विधरण” इति परब्रह्मणः सेतुत्वव्य-
पदेशात् सेतुशब्दस्य च कूलान्तरप्राप्तिहेतौ सुप्रसिद्धेः अतोऽन्यत् प्राप्य-
मित्याशंक्य, बध्नाति स्वस्मिन्न-संकीर्णं चिदचिद्वस्तुजातं इति व्युत्पत्त्या
सेतुशब्दस्य असंकीर्णधारणपरत्वात् ‘यस्मात् परं नापरमस्ती’त्यादिभिः
परान्तरनिषेधाच्च ब्रह्मणोऽन्यत् परं नास्तीत्युक्तम् । ७ ।

“फलमत उपपत्तेः” इत्यत्र ‘यजेत स्वर्गकाम’ इत्यादि शास्त्रं
सकामस्य कर्तव्यतया यागाद्यभिदधत् अन्यथानुपपत्त्या अपूर्वद्वारेण फल-
साधनत्वमवगमयतीति धर्म एव फलप्रद इत्याशंक्य “अन्नादो वसुदान”
“एष ह्येवानन्दयाति” इत्यादिभिः तत्तत्कर्मभिः आराधितस्य परमात्मन
एव भोगापवर्गरूपसकलफलप्रदत्वश्रवणात् अश्रुतापूर्वादिकल्पनायोगाच्च
परमात्मैव फलप्रद इत्युक्तम् । ८ ।

॥ [इति] तृतीयस्य अध्यायस्य द्वितीयः पादः ॥

ब्रह्मोपासिषोपजननार्थं जीवस्य सदोषत्वं परस्य कल्याणगुणाकर्तृत्वं
चोक्तम् । इदानीं ब्रह्मोपासनार्थं गुणोपसंहारविकल्पनिर्णयाय विद्याभेदाभेद-
चिन्ता क्रियते ।

तत्र “सर्ववेदान्तेप्रत्यय”मित्यत्र अनेकशारवासु श्रूयमाणायाः वैश्वानरविद्यादिकायाः किमेकविद्यात्वमुत नेति संशये, अविशेषपुनः-श्रवणस्य प्रकरणान्तरस्य च विद्याभेदकत्वात् शारवान्तरे च तयोरवर्जनीयत्वात् विद्याभेद इत्याशंक्य “वैश्वानरमुपासीतेति” चोदनाया-अविशिष्टत्वाद् ध्येयैक्यादिना रूपादेः अविशिष्टत्वात् ; पुनःश्रवणादेस्तु प्रतिपचृभेदनिबन्धनत्वाच्च न विद्याभेद इत्युक्तम् । १ ।

एवं चोदनाद्यविशेषात् विद्यैक्यमुक्तम् । अतः परं काश्चन विद्याः अधिकृत्य चोदनाद्यविशेषः अस्ति नेति विचार्यते ।

- तत्र ‘अन्यथात्वं इत्यत्र छान्दोग्यवाजसनेयकयोः ‘तद् देवा उद्गीथमाजहुरेनैनानभिभविष्याम इत्यादिना ‘ते ह’ दवा ऊचुः हन्तासुरान् यज्ञ उद्गीथेनात्ययाम’ इत्यादिना च आम्नातयोः उद्गीथविद्ययोः अध्यस्तप्राणभावोद्गीथविषयत्वादिना रूपाद्यविशेषादेकविद्यात्वमाशंक्य छान्दोग्ये “ओमित्येतदक्षरमुद्गीथमुपासीते”ति प्रस्तुतस्य प्रणवस्यैव प्राणदृष्टयो-पास्यत्वात् वाजसनेये च कृत्स्नोद्गीथोद्गानकर्तुरुपास्यत्वाच्च रूपभेदात् विद्याभेद इत्युक्तम् । २ ।

“सर्वाभेदादन्यत्रेभे” इत्यत्र छान्दोग्ये कौषीतकिशारवायां च ज्यैष्ठ्यश्चैष्ठ्यगुणोपासनं विधीयते । तत्र छान्दोग्ये वसिष्ठत्वादिगुणान्विततयाप्युपास्यत्वात् इतरत्र तद्विधुरतया उपास्यत्वाच्च रूपभेदात् विद्याभेद इत्याशंक्य कौषीतकिवाक्ये वसिष्ठत्वादिनां प्राणसंबन्धित्वानुक्तावपि तत्संबन्धिनां वागादीनां प्राणायत्तस्थितित्वादिप्रतिपादनेन वसिष्ठत्वादीनां प्राणसंबन्धित्वस्य अर्थसिद्धत्वात् रूपभेदाभावात् विद्यैक्यमित्युक्तम् । ३ ।

“आनन्दाद्य” इत्यत्र अप्रकरणाधीतानां अन्यत्रोपसंहारे प्रमाणभावात् आनन्दादयो न सर्वविद्यानुयायिनः इत्याशंक्य सर्वविद्यासु गुणिनो ब्रह्मण एकत्वात् गुणानां च गुण्यपृथग्भावात् आनन्दादीनां स्वरूपानिरूपकत्वाच्च आनन्दादयः सर्वविद्यानुयायिन इत्युक्तम् । ४ ।

“कार्याख्याना”दित्यत्र छान्दोग्यवाजसनेयकयोः ‘स होवाच किं मे वास’ इत्यादौ “तस्मादेवंविदशिष्यन्नाचामेदशित्वा चाचामेत्”

इत्याचमने विधिप्रत्ययश्रवणात् प्राणविद्याङ्गमाचमनान्तरं विधीयते इत्या-
शङ्क्य “किं मे वासः” “अङ्गिः परिदधति” इत्यादिभिः उपक्रमोपसं-
हारयोः वाक्यस्य अपां प्राणवासोद्दृष्टिपरत्वप्रतीत्या आचारप्राप्तमाचमनं
अनूद्याचमनीयासु अप्सु प्राणवासस्त्वानुसन्धानं विधीयते इत्युक्तम् । ९ ।

“समानः” इत्यत्र वाजसनेयके अग्निरहस्ये बृहदारण्यके शाकल्य-
विद्याम्नाता । तत्राग्निरहस्ये च सत्यसंकल्पत्वादिविशिष्टः उपास्यः इतरत्र
वशित्वादिगुणक इति रूपभेदात् विद्याभेद इत्याशङ्क्य उभयत्रापि
मनोमयत्वादिके समाने सति वशित्वादेश्च सत्यसंकल्पत्वगुणात् अभिन्नत्वात्
रूपभेदाभावात् न विद्याभेद इत्युक्तम् । ६ ।

‘संबन्धादेवं’ इत्यत्र बृहदारण्यके “तद्यत्सत्यं” असौ स “आदित्यः”
इत्यादिना आदित्यमण्डले अक्षिणि च सत्यस्य ब्रह्मणो व्याहृतिशरीरकत्वेन
उपासनं उक्त्वा ‘तस्योपनिषदहरित्यधिदैवतं,’ तस्योपनिषदहमित्य-
ध्यात्ममिति द्वे रहस्यनामनी उपासनविषयतया आम्नायेते । तत्र व्याहृति-
शरीरकस्य ब्रह्मण एव उभयत्राप्युपास्यत्वेन रूपभेदाभावात् विद्यैक्यान्नाम-
द्वयमपि स्थानविशेषानियमेन उभयत्राप्यनुसंधेयमित्याशङ्क्य ब्रह्मणः एकत्वेऽपि
एकत्र आदित्यमण्डलस्थिततया अन्यत्र अक्ष्याधारतया उपास्यत्वेन
रूपभेदात् विद्याभेदः इति स्थानविशेषव्यवस्थयैव नामद्वयमनुसंधेय-
मित्युक्तम् ॥ ७ ॥

“संभृती” इत्यत्र ब्रह्मज्येष्ठा वीर्या संभृतानि, इत्यादिवाक्यावगते,
ब्रह्मणि ज्येष्ठानां वीर्याणां ? संभृतिः द्युव्याप्तिश्च विद्याविशेषमनारम्भाधी-
तत्वात् सर्वविद्यासु उपसंहार्येत्याशङ्क्य हृदयाद्यल्पस्थानविषयासु द्युव्या-
प्त्यादेरूपसंहर्तुमशङ्क्यत्वात्, संभृतेश्च तत्साहचर्यात् तयोः न सर्वत्र
उपसंहार इत्युक्तम् ॥ ८ ॥

“पुरुषविद्यायां” इत्यत्र छान्दोग्ये तैत्तिरीयके च आम्नातयोः
पुरुषविद्यायोः ऐक्यमाशङ्क्य रूपभेदात् विद्याभेद इत्युक्तम् ॥ ९ ॥

“वेधात्” इत्यत्र “शुक्लं [सर्वं] प्रविध्य हृदयं” इत्यादिमन्त्राणां
विद्याङ्गत्वमाशङ्क्य अन्यत्र लिङ्गादिभिः मन्त्रविनियोगात् न विद्याङ्गत्व-
मित्युक्तम् ॥ १० ॥

“हानौ तूपायन” इत्यत्र ‘पुण्यभाषे विधूय’ ‘सुहृदः साधुकृत्यां’ इत्यादिध्वान्नातानां हानादिचिन्तानां विकल्पेन अनुष्ठानमित्याशङ्क्य उपायनस्य हानशेषत्वात् समुच्चयेनैव सर्वत्रानुष्ठानमित्युक्तम् ॥ ११ ॥

“सांपराये” इत्यत्र उपासकस्य देहवियोगानन्तरं अर्चिरादिमार्गे कर्मनाशः इत्याशङ्क्य देहवियोगानन्तरं विद्याफलव्यतिरेकेण अनुभाव्य-भोगाभावात् कृत्स्नकर्मणामपि देहवियोगकाल एव नाश इत्युक्तम् ॥ १२ ॥

“अनियम” इत्यत्र उपकोसलविद्यादिषु आम्नातया अर्चिरादिगत्या तन्निष्ठानामेव ब्रह्मप्राप्तिरित्याशङ्क्य “ये चेमेऽरण्ये (श्रद्धां सत्पमु) श्रद्धा तप इत्युपासते” इत्यादिश्रुतिषु सर्वब्रह्मविद्यानिष्ठानां अर्चिरादिगति-प्रतिपादनात् सर्वेषां अर्चिरादिगत्यैव ब्रह्मप्राप्तिरित्युक्तम् ॥ १३ ॥

“अक्षरधियां” इत्यत्र अस्थूलत्वादीनां स्वप्रकरणश्रुतविद्यामात्रसंबन्ध इत्याशङ्क्य व्यावृत्तस्वरूपब्रह्मप्रतिपत्तेरस्थूलत्वादिभिः विना असंभवात् आनन्दादिवत् तेषां सर्वाविद्यानुयायिन इत्युक्तम् ॥ १४ ॥

“अन्तरा भूत” इत्यत्र बृहदारण्यके उपस्तिकहोलप्रश्नप्रतिवचन श्रुत्योः विद्याभेद इत्याशङ्क्य प्रश्नैकरूप्यात् विधिपदैक्याच्च विद्यैक्यमुक्तम् ॥ १५ ॥

“कामादी” इत्यत्र छन्दोग्यवाजसनेयकयोः आम्नाता दहरविद्या भिद्यते इत्याशङ्क्य रूपैक्यात् विद्या न भिद्यते इत्युक्तम् ॥ १६ ॥

“तन्निर्धारणे” इत्यत्र उद्गीथाद्याश्रयाण्युपासनानि कर्मसु नियमेन अनुष्ठेयानि इत्याशङ्क्य पृथक्फलत्वेन गोदोहनादिवत् आनियमेन अनुष्ठेयानीत्युक्तम् ॥ १७ ॥

“प्रदानवत्” इत्यत्र दहरविद्यायां गुणचिन्तने दहरचिन्तनं नावर्तनीयमित्याशङ्क्य दहरमात्रात् गुणविशिष्टदहरस्य भिन्नत्वेन विशिष्टानुसंधानसिद्ध्यर्थं गुणचिन्तने दहरचिन्तनमावर्तनीयमित्युक्तम् ॥ १८ ॥

“लिंगभूय” इत्यत्र तैत्तिरीयके दहरविद्यानन्तरं आम्नातस्य सहस्रशीर्षमित्याद्यनुवाकस्य प्रकृतविद्योपास्यविशेषनिर्धारणार्थस्त्वमाशङ्क्य

भूयसीषु श्रुतानक्षरादीननूद्य नारायणत्वविधानात् सर्वविद्योपास्यविशेषनिर्धारणार्थत्वं इत्युक्तम् ॥ १९ ॥

“ पूर्वविकल्पः ” इत्यत्र बृहदारण्यके “ मनश्चितो वाक्चितः ” इत्यादिना आभिहितमनश्चितादयः अग्रयः क्रियामयक्रत्वनुप्रवेशिनः इत्याशङ्क्य ते वैते विद्याचित एवेति विद्यार्थचितत्ववचनात् विद्यामयक्रत्वनुप्रवेशिन इत्युक्तम् ॥ २० ॥

“ एक आत्मनः ” इत्यत्र उपासनदशायां जीवस्य कर्तृत्वाद्याकारेणानुसंधानमित्याशङ्क्य अपहृतपाप्मत्वाद्याकारेणैव उपास्यत्वप्राप्तेः ? प्राप्तेश्च यथोपासनभावितात् अपहृतपाप्मत्वाद्याकारेणानुसंधानमित्युक्तम् ॥ २१ ॥

“ अगावबद्धा ” इत्यत्र उद्गीथोपासनानि यामु शाखासु तास्तेव तेषामुपासन ? मित्याशङ्क्य सामान्येन उद्गीथादिसंबन्धिनया विहितत्वात् सर्वशाखासु उद्गीथादेः सन्निहितत्वाच्च सर्वशाखासु उद्गीथाद्युपासनानि संबध्येरन्नित्युक्तम् ॥ २२ ॥

“ भूम्नः क्रतुवत् ” इत्यत्र त्रैलोक्यशरीरवैश्वानरोपासने द्युमूर्द्ध(त्वा) दीनां व्यस्तोपासनं व्यस्तस्य च समस्तस्य च उपासनं वा विधीयते इत्याशङ्क्य मूर्धा ते व्यपतिष्यदिति व्यस्तोपासने प्रत्यवायकथनात्समस्तोपासनमेवेत्युक्तम् ॥ २३ ॥

“ नाना शब्दादी ” इत्यत्र सद्विद्यादहरविद्यादीनां ऐक्यमाशङ्क्य शब्दादिभेदात् विद्याभेद इत्युक्तम् ॥ २४ ॥

“ विकल्पोऽविशिष्टफलत्वादि ” इत्यत्र फलविशेषार्थं विद्यानां समुच्चय इत्याशङ्क्य ब्रह्मप्राप्तिफले विशेषाभावात् विद्यानां विकल्प एवेत्युक्तम् ॥ २५ ॥

“ अंगेष्वित्यत्र पूर्वप्रकृतानावेव उद्गीथादिविद्यानां अनुष्ठा(ना)नानियमः कैश्चित् लिङ्गैः आक्षिप्य समाहितः ॥ २६ ॥

॥ [इति] तृतीयस्य अध्यायस्य तृतीयः पादः ॥

एवं विद्यैक्यनानात्वे चिन्तिते अथ विद्यांगचिन्तनं क्रियते तुरीयपादेन ।

“ पुरुषार्थोऽत ” इत्यत्र विद्यांगात्कर्मणः पुरुषार्थावाप्तिरित्याशङ्क्य
“ तमेवं विद्वानमृत इह भवति ” इति श्रवणात् कर्मांगात् वेदनात्
पुरुषार्थावाप्तिरित्युक्तम् ॥ १ ॥

“ स्तुतिभात्रं ” इत्यत्र प्रसंगात् “ स एव रसानां रसतमः परमः
पराध्योऽष्टमो यदुद्गीथः ” इत्यादिवाक्यानां उद्गीथादिस्तुतिपरत्वमाशङ्क्य
रसतमत्वादीनां प्रमाणान्तराप्राप्तत्वात् उद्गीथादिषु रसतमत्वादितृष्टिविधाना-
(र्यानी)[र्थत्वमि]त्युक्तम् ॥ २ ॥

“ पारिप्लवार्था ” इत्यत्र “ प्रतर्दनो हवै दैवोदासिः ” इत्याद्याख्या-
नानामाख्यानानि शंसन्ति इति शंसनार्थत्वं आशङ्क्य ‘ मनुर्वैवस्वत ’
इत्यादिना शंसने विनियुक्तानामाख्यानानां विशेषितत्वात् आख्यानानि
विद्याविधिशेषभूतानि इत्युक्तम् ॥ ३ ॥

“ अत एव च ” इत्यत्र ‘ ये चेमेऽरण्ये श्रद्धा तप इत्युपासत ’
इत्यादिभिः ऊर्ध्वरेतसां ब्रह्मविद्याश्रवणात् तेषां विद्या अग्न्याधानाद्य-
नपेक्षेत्युक्तम् ॥ ४ ॥

“ सर्वपेक्षा च ” इत्यत्र ऊर्ध्वरेतसां विद्या यज्ञाद्यनपेक्षा ताहिं
गृहस्थेष्वपि अनपेक्षैवेत्याशङ्क्य “ यज्ञेन दानेन ” इति श्रुतेः यज्ञाद्यपेक्षैवे
त्युक्तम् ॥ ५ ॥

“ शमदमाद्युपेत ” इत्यत्र यज्ञदानादीनां प्रवृत्तिरूपत्वात् शमादीनां
तु निवृत्तिरूपत्वेन तद्विरोधित्वाच्च शमादीनां विद्यांगत्वं न संभवति
इत्याशङ्क्य विषयभेदेन विरोधाभावात् ‘ दान्त ’ शान्तो इत्यादिश्रवणाच्च
शमादीनां अंगत्वं अस्तीत्युक्तम् ॥ ६ ॥

“ सर्वान्नानुमति ” इत्यत्र प्राणविद्याधिकारिणां सर्वान्नानुमतिः सर्वदैवेत्या-
शङ्क्य ब्रह्मविद्यानिष्ठानामपि प्राणालय एव सर्वान्नानुमतिदर्शनात् अन्येषा-
मपि सर्वान्नानुमतिः प्राणालय एवेत्युक्तम् ॥ ७ ॥

“ विहितत्वाच्च ” इत्यत्र विद्यांगकर्मणां आश्रमांगत्वं नास्तीत्याशङ्क्य
विद्यांगानामेव कर्मणां आश्रमोपयोगितया विहितत्वात् आश्रमांगत्वमस्ती-
त्युक्तम् ॥ ८ ॥

“अन्तरा चे”त्यत्र विधुरादीनां ब्रह्मविद्यायामधिकारो नास्तीत्याशंक्य रक्षादीनां अनाश्रमिणामपि ब्रह्मविद्यानिष्ठत्वदर्शनात् विधुरादीनामप्यधिकारः अस्तीत्युक्तम् ॥ ९ ॥

“तद्भूतस्य तु” इत्यत्र नैष्ठिकाद्याश्रमेभ्यः प्रच्युतानामपि विधुरादिवत् ब्रह्मविद्यायां अधिकार इत्याशंक्य नैष्ठिकाद्याश्रमभ्रष्टानां पतितत्वा-
न्नाधिकार इत्युक्तम् ॥ १० ॥

“स्वामिन इत्यत्र उद्गीथादिविद्यानां यजमानकर्तृकत्वमाशंक्य ‘यदेव विद्यया करोती’ त्यादिना ऋत्विक्प्रक्रियणादि श्रुतिभ्यः ऋत्वि-
कर्तृकत्वप्रतीतेः ऋत्विक्कर्तृकाणीत्युक्तम् ॥ ११ ॥

“सहकार्यन्तरविधिः” इत्यत्र “बाल्यं च पाण्डित्यं च निर्विद्याथ मुनिरि”त्यत्र मौनमनूद्यते इत्याशंक्य सहकार्यन्तरत्वेन विधीयत इत्युक्तम् ॥ १२ ॥

“अनाविष्कुर्वन्” इत्यत्र तस्माद्ब्राह्मणः पाण्डित्यं निर्विद्य बाल्येन तिष्ठासेत् इति बाल्यशब्देन कामचारादिकमपि उपायतया विधीयत इत्याशङ्क्य—“नाविरतो दुश्चरितात्” इत्यादिना निषेधात् स्वमहिमा-
नाविष्करणमात्रमेव विधेयमित्युक्तम् ॥ १३ ॥

“ऐहिकम्” इत्यत्र आमुष्मिकफलविद्यायाः स्वसाधनभूतकर्मानुष्ठा-
नानन्तरं उत्पत्तिरित्याशंक्य प्रतिबन्धाभावे अनन्तरं उत्पत्तिः तत्सद्भावे ताद्विगम इत्युक्तम् ॥ १४ ॥

“एवंमुक्ति” इत्यत्र मुक्तिफलविद्याङ्गकर्माणां प्रबलत्वात् न प्रतिबन्ध इत्याशंक्य तेषामपि प्रबलैः ब्रह्मविदपचारैः प्रतिबन्धस्तंभवतीत्युक्तम् ।

[इति] श्रीमहाचार्यस्य कृतिषु श्रीभाष्योपन्यासे तृतीयस्य अध्यायस्य

चतुर्थः पादः ।

॥ समाप्तश्चायमध्यायः ॥

अथ चतुर्थोऽध्यायः

एवं अंगैः सह विद्या तृतीये चिन्तिता । अनन्तरं विद्याफलं चिन्त्यते । तत्र प्रथमे पादे विद्यास्वरूपविशोधनपूर्वकं देहावस्थितिसमये संभवद्विद्याफलं चिन्त्यते । यद्यपि चतुर्थः फलनिरूपणपर एव तथापि भक्तिरूपापन्नस्य ज्ञानस्य प्रीतिरूपतया फलकोटिनिवेशनज्ञापनार्थं अस्य इदं साधनमिति साध्यसाधनभावसंबन्धज्ञापनार्थं च विद्यास्वरूपमात्रं विशोध्यते ।

तत्र—“आवृत्तिः” इत्यत्र “ब्रह्मविदामोति” इति वेदनमात्रस्यैव विधानात् असकृदावृत्तौ प्रमाणाभावात् सकृत्कृतमेव वेदनं शास्त्रार्थ इत्याशंक्य “मनो ब्रह्मेत्युपासीत” त्यादिषु एकविषये वेदनोपासनशब्दयोः पर्यायत्वेन प्रयोगात् उपासनशब्दपर्यायत्वेन अवगतवेदनशब्देन [ब्दोप] उपदेशात् उपासनशब्दस्य च असकृदावृत्तिज्ञान[वेदन]वाचित्वात् असकृदावृत्तमेव वेदनं शास्त्रार्थ इत्युक्तम् ॥ १ ॥

“आत्मेती” इत्यत्र जीवब्रह्मणोः भिन्नत्वात् जीवात् अन्यत्वेन ब्रह्म उपास्यमिति आशंक्य “त्वं वा अहमस्मि भगवो देवते” त्यादिषु पूर्वोपासकैः ‘ब्रह्माहमि’त्यनुसंधानदर्शनात् अर्थान्तरभूतस्यापि तस्य स्वात्मनः अन्तर्यामित्वेन अहमित्यनुसंधानस्य अविरुद्धत्वात् आत्मत्वेन उपास्यमित्युक्तम् ॥ २ ॥

“न प्रतीकेने” इत्यत्र प्रतीकोपासनेऽपि ब्रह्मण एव उपास्यत्वात् आत्मत्वेन उपासनं कर्तव्यमित्याशंक्य उत्कृष्टे निकृष्टदृष्टययोगेन ब्रह्मणो दृष्टिविशेषणत्वेन प्रतीकानामेव उपास्यत्वं न आत्मत्वेन उपासनमित्युक्तम् ॥ ३ ॥

“आदित्यादिमतयः” इत्यत्र उद्गीथादीनां फलसाधनतया उत्कृष्टत्वात् आदित्यादिषु उद्गीथादिदृष्टिः कार्येत्याशङ्क्य आदित्यादिदेवताराधनद्वारेणैव कर्मणां फलसाधनत्वात् आदित्यादीनामेव उत्कृष्टत्वात् उद्गीथादौ आदि-त्यादिदृष्टिः कार्येत्युक्तम् ॥ ४ ॥

“आसीन” इत्यत्र “एवमनुतिष्ठेदि”ति विशेषाभिधानाभावात् “आसीनश्शयानस्तिष्ठन् गच्छन्वानुतिष्ठेत्” इत्याशंक्य आसीनस्यैव ध्यानापेक्षितचित्तैकाग्र्यसंभवात् आसीन एव अनुतिष्ठेत् इत्युक्तम् ॥ ५ ॥

“आप्रायणादि”त्यत्र एकस्मिन् एव अहनि शास्त्रार्थस्य कृतत्वेन तावतैव परिसमापनीयमित्याशंक्य “स खल्वेवं वर्तयन् यावदायुषं” इत्यादश्रवणात् आप्रायणात् अनुवर्तनीयमित्युक्तम् ॥ ६ ॥

“तदधिगम” इत्यत्र ‘एवंविदि पापं कर्म न श्लिष्यते सर्वे पाप्मानः प्रदूयन्ते’ इत्यादिवाक्योक्तौ कर्मणां अश्लेषविनाशौ, “नामुक्तं क्षीयते कर्म” इत्यादिना विरोधात् नोपपद्येते इत्याशंक्य ‘नामुक्तमि’ति वचनस्य कर्मणां फलजननशक्तिदार्ढ्यविषयत्वात्, अश्लेषविनाशश्रुत्योः विद्ययानुत्पन्नशक्तिप्रतिबन्धोत्पन्नशक्तिविनाशकरणाविषयत्वाच्च विरोधाभावात् उपपद्येते इत्युक्तम् ॥ ७ ॥

“इतरस्ये”त्यत्र सुकृतस्यापि विद्याविरोधित्वसाम्यात् सुकृतदुष्कृते धूनुत इत्यादिव्यपदेशाच्च अश्लेषविनाशावुक्तौ ॥ ८ ॥

“अनारब्धे”त्यत्र ‘सर्वे पाप्मानः प्रदूयन्ते’ इत्यविशेषण श्रवणात् आरब्धकार्ययोरपि अश्लेषविनाशौ इत्याशंक्य “तस्य तावदेव चिरं यावत् न विमोक्ष्ये” इत्यादिश्रवणात् अनारब्धकार्ययोरेव इत्युक्तम् ॥ ९ ॥

“अग्निहोत्रादी”त्यत्र अश्लिष्टफलतया उक्तपुण्यवत् अग्निहोत्राद्याश्रम-धर्माणामपि पुण्यत्वाविशेषात् फलाश्लेषावश्यभावे, निष्फले च अनुष्ठाने इच्छासंभवात् अग्निहोत्रादीनां अननुष्ठानमित्याशंक्य ‘तमेतं वेदानु-वचनेन ब्राह्मणा विविदिषन्ति’ इत्यादौ अग्निहोत्रादीनां विविदिषो[विद्यो] त्पत्यर्थत्वस्य श्रुतत्वात् फलाश्लेषासंभवेन विद्याख्यकार्यनिष्पत्तये तानि अनुष्ठेयानीत्युक्तम् ॥ १० ॥

“भोगेन तु” इत्यत्र आरब्धकार्ययोः पुण्यपापयोः किं विद्यायो-निशरीरावसानत्वमेव तच्छरीरावसानत्वं शरीरान्तरावसानत्वं वेत्यनियम इति संशये ‘तस्य तावदेव चिरं यावान्न विमोक्ष्य’ इति तच्छरीराव-सानत्वश्रवणात् विद्यायोनिशरीरावसानत्वमेवेत्याशंक्य, आरब्धफलयोः पुण्यपापयोः भोगेन क्षपयितव्यत्वात् “यावन्न विमोक्ष्य” इत्यस्य शरीराव-ध्यश्रवणेन प्रारब्धकर्ममोक्षावधिपरत्वात्, तयोश्च कर्मणोः एकशरीरानु-

भाव्यफलत्वे तदवधित्वं, अनेकशरीरानुभाव्यफलत्वे शरीरान्तरावसानत्वं
इत्युक्तम् ॥ ११ ॥

॥ [इति] चतुर्थाध्यायस्य प्रथमः पादः ॥

“द्वितीये पादे उत्क्रान्तिप्रकारं चिन्त्यते । “तत्र वाङ्मनसी”
त्यत्र “वाङ्मनसि संपद्यते !” इत्यादिवाक्ये वाग्वृत्तेः मनसि संपत्तिरित्या-
शङ्क्य वाक्शब्दस्य वाग्वृत्तिपरत्वाभावात् इन्द्रियस्यैव मनस्संपत्तिरित्यु-
क्तम् ? ॥ १ ॥

“तन्मन” इत्यत्र “मनः प्राण” इति वाक्ये मनसः प्राणे
ल्य इत्याशङ्क्य प्राणस्य मनःप्रकृतित्वाभावात् प्राणेन संयोगमात्रमित्युक्तम्
॥ २ ॥

“सोऽध्यक्ष” इत्यत्र “प्राणस्तेजसी”ति श्रवणात् प्राणस्य
तेजसि संपत्तिरित्याशङ्क्य “आत्मानमन्तकाले सर्वे प्राणा अभिसमायान्ति”
इति जीवोपगमश्रवणात् जीवेन संयुज्य तेन सह तेजस्संपत्तावपि,
प्राणस्तेजसीति युज्यत इत्युक्तम् ॥ ३ ॥

“भूनेषु” इत्यत्र प्राणस्तेजसीति श्रवणात् जीवेन संयुक्तस्य
प्राणस्य तेजोमात्रे संपत्तिरित्याशङ्क्य ‘पृथिवीमय आपोमय’ इत्यादिना
संचरतो जीवस्य सर्वभूतमयत्वश्रुतेः भूतान्तरसंसृष्टतेजस्संपत्तिरित्युक्तम्
॥ ४ ॥

* * * *

“समानाचे”त्यत्र ‘अथ मर्त्योऽमृतो भवति’ इति वाक्ये “अत्र
ब्रह्म समश्नुते” इति इहैव अमृतत्ववचनात् विदुष उत्क्रान्तिः नास्ती-
त्याशङ्क्य “तयोर्ध्वमायन्नमृतत्वमेति” इति विदुषोऽप्युत्क्रान्तिश्रवणात्
‘अथ मर्त्योऽमृत’ इत्यादिवचनस्य अदग्धदेहसंबन्धस्यैव उत्तरपूर्वार्धयोः
अश्लेषविनाशरूपामृतत्वप्रतिपादनपरत्वाच्च, विदुषोऽप्युत्क्रान्तिरस्ति । सा
चानाडीप्रवेशात् विद्वदविदुषोस्तमानेत्युक्तम् ॥ ५ ॥

“तानि परे” इत्यत्र जीवसंयुक्तानि तेजःप्रभृतीनि यथाकर्म
यथाविद्यं च स्वकार्याय गच्छन्तीत्याशङ्क्य “परस्यां देवतायां” इति
श्रवणात् तानि परमात्मनि संपद्यन्त इत्युक्तम् ॥ ६ ॥

“अविभागो वचनात्” इत्यत्र तेजःप्रभृतीनां सर्वकारणभूते परमात्मनि लय इत्याशङ्क्य “वाङ्मनसि संपद्यते” इत्यस्य अनुषङ्गात् तस्य च संयोगवाचित्वात् “परमात्मानि तेषां संयोग” इत्युक्तम् ॥ ७ ॥

“तदोकोग्रज्वलनं” इत्यत्र नाडीनां दुर्विवेचनत्वात् “तयोर्ध्वमाय-
न्नमृतत्वमेतीति मूर्ध्या[मूर्धन्यया]नाड्या उद्गमनं न नियमितमित्याशङ्क्य
परमात्मप्रसादेन प्रकाशितद्वारत्वात् मूर्ध्या[र्धन्यया]नाड्या उद्गमनं निय-
मितमित्युक्तम् ॥ ८ ॥

“रश्म्यनुसारी” इत्यत्र अथैतैरेव रश्मिभिः ऊर्ध्वमाक्रमते’ इत्यादि-
वाक्येनोक्तं रश्म्यनुसारेण गमनमनियतं निशि मृतस्य रश्म्यनुसारासंभवा-
दित्याशङ्क्य निश्यपि निदाघसमये औष्ण्योपलम्भात् रश्मिसद्भावावगमात्
रश्म्यनुसारेण गमनमित्युक्तम् ॥ ९ ॥

“निशि नेति चेत्” इत्यत्र दिवाच शुक्लपक्षश्चेत्यादौ ‘विपरीतं तु
गर्हितमिति’ निशि मरणस्य गर्हिततया अधोगतिहेतुत्वात् निशि मृतस्य
ब्रह्मप्राप्तिः नास्तीत्याशङ्क्य विदुष उत्तरपूर्वाधयोः अश्लेषविनाशाभ्यां
आरब्धकार्ययोरनुभवेन विनष्टत्वाच्च बन्धहेत्वभावात् विपरीतं तु
गर्हितमित्यस्याविद्वद्भिषयत्वाच्च निशि मृतस्यापि ब्रह्मप्राप्तिरस्तीत्युक्तम् ॥
१० ॥

“अतश्चे”त्यत्र “अथ यो दक्षिणे प्रमीयते” इत्यादिवाक्ये दक्षिणा-
यनमृतस्य चन्द्रप्राप्तिश्रवणाच्चन्द्रं प्राप्तानां च ‘अथैतमेवाध्वानं पुनर्नि-
वर्तन्त’ इति पुनरावृत्तिश्रवणात् दक्षिणायनमृतस्य ब्रह्मप्राप्तिः नास्तीत्या-
शङ्क्य आविदुषामेव चन्द्रं प्राप्तानां पुनरावृत्तिः विदुषां तु चन्द्रं प्राप्तानां
‘तस्मात् ब्रह्मणो महिमानमाप्नोति’ इति वाक्यशेषे ब्रह्मप्राप्तिश्रुतेः
दक्षिणायनमृतानामपि ब्रह्मप्राप्तिरस्तीत्युक्तम् ॥ ११ ॥

॥ [इति] चतुर्थस्याध्यायस्य द्वितीयः पादः ॥

उत्क्रान्तिश्चिन्तिता । अथ मार्गश्चिन्त्यते ।

“अचिरादिने”त्यत्र छान्दोग्यकौषीतकीप्रभृतिषु बहुविधमार्गाग्ना-
नात् ब्रह्मविदां अचिरादिमार्गेणैव गमनमिति नियमो नास्तीत्याशङ्क्य

सर्वत्रापि अर्चिरादिमार्गैकत्वप्रत्यभिज्ञानात् एक एव मार्ग इति तेनैव
मार्गेण सर्वे गच्छन्तीत्युक्तम् ॥ १ ॥

“वायुमि” इत्यत्र छान्दोग्ये वाजसनेयके च आदित्यात् पूर्वमभिहि-
तयोः वायुदेवलोकयोः श्रौतक्रमविशेषात् अनियमेन प्राप्तिरित्याशंक्य वायु-
देवलोकशब्दाभ्यां सामान्यविशेषरूपाभ्यां एकस्यैव प्रतिपादनात् पूर्वमे-
दाभावेन नियमेन प्राप्तिरित्युक्तम् ॥ २ ॥

“तटित” इत्यत्र कौषीतकिनां स वायुलोकं, स वरुणलोकं,
इत्यादिवाक्ये वायोरनन्तरनिर्दिष्टानां वरुणादीनां यथापाठं तत्रैव निवेश
इत्याशंक्य तटित्वरुणयोः मेघोदरोपर्यधोभागे अवस्थानरूपसंबन्धात् तटितः
अनन्तरमेव वरुणादीनां निवेश इत्युक्तम् ॥ ३ ॥

“आतिवाहिका” इत्यत्र अर्चिरादिप्रतिपादकवाक्यनां लौकिकवा-
क्यो[मागौ]पदेशरूपत्वात् अर्चिरादयो मार्गचिह्नभूताः अथवा अहरादीनां
मार्गचिह्नत्वात् पपत्तेः लोकशब्दश्रवणाच्च ते भोगभूमय इत्याशंक्य
“तत्पुरुषोऽमानवस्त एनान् ब्रह्म गमयती”त्युपसंहारे गमयितृविशेषश्रवणात्
पूर्वेषामप्यविशेषण श्रुतानां तदेव न्याय”यमित्यर्चिरादयः आतिवाहिका
इत्युक्तम् ॥ ४ ॥

“कार्यं वादरिः” इत्यत्र कार्यहिरण्यगर्भमुपासीनानातिवाहिको नयति ।
तस्यैव देश(काल) विशेषवर्तितया (तत्प्राप्य) गत्युपपत्तेरिति वादरिमत्-
मनूय ‘स एनान् ब्रह्म गमयती’ति ब्रह्मशब्दस्य परमात्मन्येव मुख्य-
वृत्तत्वात् परमात्मनः सर्वगतत्वेऽपि निरवशेषाविद्यानिवृत्त्यर्थं देश
विशेषगत्युपपत्तेः परमेव ब्रह्मोपासीना न्नयतीति जैमिनिमतेनापोद्य, ‘तद्य
इत्थं विदुः ये चेमेऽरण्ये श्रद्धां सत्यमित्युपासते तेऽर्चिषमेवामिसंभवन्ती’ति
पञ्चाभिविद्यानिष्ठानां परब्रह्मोपासकानां च अर्चिरादिगतिश्रवणात् प्रतीकालं
बनव्यतिरिक्तान् नयतीति स्वमतमुपन्यस्तम् ॥ ५ ॥

॥ [इति]चतुर्थस्याध्यायस्य तृतीयः पादः ॥

एवं अचिरादिगतिः निरूपिता । अथ मुक्तानां ऐश्वर्यप्रकार-
श्चिन्त्यते ।

तत्र “संपद्यावि” इत्यत्र ‘परं ज्योतिरुपसंपद्य स्वेन रूपेण अभि-
निष्पद्यते’ इति अभिनिष्पात्तिश्रवणात् साध्येन रूपेण संबध्यते इत्या-
शंक्य ‘स्वेन रूपेण’ इति स्वाभाविकत्वश्रवणात् अभिनिष्पात्तिवचनस्य
अभिव्यक्तावपि प्रयोगात् स्वाभाविकेन रूपेण संबध्यते इत्युक्तम् ॥ १ ॥

“अविभागेने” इत्यत्र “निरञ्जनः परमं साम्यमुपैतीति” मुक्तस्य साम्या-
पत्तिश्रवणात् पृथग्भूतस्यैव साम्यसंभवात् मुक्तः स्वस्मात् पृथग्भूतमेव
परमात्मानमनुभवतित्याशंक्य प्रत्यगात्मस्वरूपस्य ब्रह्मप्रकारतैकस्वभावत्वात्
तस्य च निरस्ताविद्यातिरोधानतया याथातथ्येन दृष्टत्वात् प्रकारभूतस्यापि
गुणाष्टकयोगेन परमात्मसाम्यस्य संभवाच्च अविभागेनानुभव इत्युक्तम्
॥ २ ॥

“ब्राह्मण जैमिनिः” इत्यत्र “स्वेन रूपेण अभिनिष्पद्यते” इत्यत्र
अभिनिष्पाद्यतया उक्तं रूपं किं अपहृतपाप्मत्वादिकमेव उत ज्ञानमात्रमेव
उत उभयमिति विशये मुक्तमधिकृत्य अपहृतपाप्मत्वादुपन्यासात् तेनैव
रूपेणाविर्भवति मुक्त इति जैमिनिमतमनूद्य ‘विज्ञानघन एव’ इत्यादिषु
ज्ञानमात्रमेवास्य रूपमित्यवगमात् अपहृतपाप्मत्वादि शब्दानां शोकाद्य-
भावपरत्वाच्च ज्ञानमात्रस्वरूपेण आविर्भवतीति औडुलोमिमतमुपन्यस्य
पक्षद्वयेऽपि अन्यतरश्रुतिबाधरूपदोषात् “विज्ञानघन एव” इत्यवधारणस्य
एकदेशे जडत्वशंकाव्युदासपरत्वेन गुणान्तरप्रतिक्षेपकत्वाभावात् उभयरूपेण
आविर्भवतीति स्वमतेन मतद्वयं प्रतिक्षिप्तम् ॥ ३ ॥

“संकल्पादेव तु” इत्यत्र सत्यसंकल्पत्वेन वर्ण्यमानानां राज्ञां कार्य-
निष्पादने प्रयत्नसापेक्षत्वदर्शनात् मुक्तस्य सत्यसंकल्पस्यापि पितृलोकादिसृष्टिः
प्रयत्नसापेक्षेत्याशंक्य ‘संकल्पादेवास्य पितरः समुत्तिष्ठन्ती’ इति अवधारणात्
प्रयत्नसापेक्षत्वे प्रमाणाभावाच्च संकल्पमात्रादेव सृष्टिरित्युक्तम् ॥ ४ ॥

“आभावं बादरिः” इत्यत्र शरीरस्य दुःखहेतुत्वात् मुक्त अशरीर
एवेति बादरिमतमनूद्य ‘एकधा भवति’ इत्यादिषु मुक्तस्य अनेकधाभावश्च

वणात् अच्छेद्यस्य निरवयवस्य शरीरेण विना अनेकधाभावानुपपत्तेः
कर्मकृतशरीरस्यैव दुःखहेतुत्वाच्च सशरीर एवायमिति जैमिनिमेतेन तत्प्रति-
क्षिप्य सत्यसंकल्पोऽयं ” इच्छानुरोधेन कदाचित् सशरीरः कदाचित्
अशरीरः इति स्वमतमुपन्यस्तम् ॥ ५ ॥

“जगद्व्यापार”त्यत्र मुक्तस्य भगवतः परमसाम्यापत्तिश्रवणात्
जगन्नियमनादिकमपि मुक्तस्य ऐश्वर्यमित्याशङ्क्य जगन्नियमनप्रतिपादनेषु
परमात्मनः प्रकृतत्वात् मुक्तस्य असन्निहितत्वाच्च भोगमात्रं संभवतीत्युक्तम्
॥ ६ ॥

‘अनावृत्तिः शाब्दादि’त्यत्र भगवत्स्वातन्त्र्यान्मुक्तस्य पुनरावृत्तिः सम्भव-
तीत्याशङ्क्य “इमं मानवमावर्तं नावर्तन्त” इत्यादिना अनावृत्तिश्रवणात्
आश्रितव्यामुग्धस्य भगवतः तन्निवर्तनसंकल्पाभावाच्च मुक्तस्य पुनरावृत्तिः न
संभवतीत्युपसंहृतम् ॥ ७ ॥

इति श्रीवाधूलकूलधुरन्धरस्याश्रुतमीमांसावल्लभस्य श्रीमहाचार्यस्य-
कृतिषु श्रीभाष्योपन्यासे चतुर्थस्य अध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥

॥ समाप्तश्च चतुर्थोऽध्यायः ॥

॥ ग्रन्थश्च समाप्तः ॥

॥ शुभमस्तु ॥

THE GURUNĀTHAPARĀMARŚA

Edited by

DR. V. RAGHAVAN, M.A., PH.D.,

Department of Sanskrit, University of Madras.

The Gurunāthaparāmarśa presented by me in the following pages is a short eulogy in 47 verses of various metres on Ācārya Abhinavagupta, the renowned writer on Kashmir Śaivism and Nāṭya-Ālankāra Śāstras. Its value lies in the fact that from it we know for the first time some important information on the works of this great author, as I have shown in my article 'The Works of Abhinavagupta' in the Journal of Oriental Research, Madras, XIV, iv, pages 323-4.

In his Īśvarapratyabhijñā Brhatī Vimarśinī, Abhinavagupta refers to a work of his called Kathāmukhatilaka, the subject-matter of which has not been known hitherto. Śloka 9 of this Gurunāthaparāmarśa enlightens us that it is a work relating to *Vāda* and expounding the sixteen Padārthas of Nyāya. It is now clear that it is this Nyāya work of his that Abhinavagupta is mentioning on page 138 of his Parātrimśikāvivarāṇa.

Śloka 8 informs us of an altogether new work of Abhinavagupta, the Paryanta pañcāśikā, which Maheśvarānanda quotes anonymously in his Mahārthamañjarīparimāla, and of which I am preparing an edition from a single manuscript of it which I recently found out in the Travancore University Oriental Manuscripts Library.

Śloka 7 of this work records an interesting information about Abhinavagupta being a 'Yoginibhū' and a chosen repository of the entire lore of the school.

Though the teacher (*Guru*) occupies a fundamental place in all schools of philosophy and in all branches of knowledge in India, Kashmir Śaivism attaches some special importance to the *Guru* and in that light, some special significance is to be associated with this eulogy on the great Ācārya of this school.

The text edited by me here is based on a single manuscript of it in the Madras Government Oriental Manuscripts Library,

contained along with other related works, in a paper transcript in Telugu script, the original codex of which is in the Sanskrit College, Tripunittura, Cochin. The codex is particularly rich in Pratyabhijñā-literature, and its contents, described in the Library Catalogue under D. Nos. 15323-15342, and to the importance of some of which I have drawn attention in my abovementioned article in the Journal of Oriental Research, Madras, are being studied by me.

In the text of the Gurunāthaparāmarśa edited here from the manuscript described under D.No. 15323, the obvious scribal errors have been corrected, and certain difficult passages reconstructed; the manuscript readings are given below; explanatory notes, references, etc., are also added under some of the verses.

॥ गुरुनाथपरामर्शः ॥

स्वच्छन्दप्रसृमरगद्यपद्यविद्या-

वैशद्यप्रकटिततत्तदागमार्थाः ।

पाशाच्छिन्नपरमाशिवाद्वयोपदेशैः

पान्तवस्मानभिनवगुप्तनाथपादाः ॥ १ ॥

यत्सारस्वतरससिद्ध एव शुद्धः

सर्वोऽद्धा विलपति वाच्यवाचकात्मा ।

(a) काश्मीरी^१ जयति जगद्धितावतारः

स श्रीमानभिनवगुप्तदेशिकेन्द्रः ॥ २ ॥

तर्षं यश्शमयति वाङ्मयौघवर्षैः

भक्तानां भवमरुमार्गचङ्क्रमोत्थम् ।

हर्षं वः प्रदिशतु सच्चिदम्बरस्थः

स श्रीमानभिनवगुप्तकालमेघः ॥ ३ ॥

संकोचं दलयति हृत्सरोरुहाणां

गोभिर्धस्सकण्डिगन्तसर्पिणीभिः ।

आलोकं दिशतु दृशामलौकिकं नः

स श्रीमानभिनवगुप्तनाथसूर्यः

यस्तापं हरति तमांसि च स्वभासा

स्वच्छात्मा सकलकलाकलाप^२पूर्णः ।

आनन्दं दिशतु दृशाममन्दमन्तः

स श्रीमानभिनवगुप्तनाथचन्द्रः ॥ ५ ॥*

१ Ms. काश्मीरान् ।

२ Ms. कलाव ।

(a) cf. Abhinavagupta himself in his Mālinīvijayavārttika 135,

काश्मीरकोऽभि-

नवगुप्तः ।

* The metre of verses 1-5 is Praharṣiṇī.

एकद्वयाद्ययुगपक्षपरप्रमाणैः

(b) संक्षेपविस्तरकृतैर्वचसां प्रबन्धैः ।

योऽन्वग्रहीत्स सुकुमारसुसूक्ष्मबुद्धिः

तस्मै नमोऽभिनवगुप्तगुरुत्तमाय ॥ ६ ॥

यो मेलने कचन देशिकयोगिनीनाम्

अद्यप्रभृत्यखिल एष गुरुक्रमौघः ।

त्वय्येव संक्रमित इत्युपलालितोऽभूत्

(c) तस्मै नमोऽभिनवगुप्तगुरुत्तमाय ॥ ७ ॥

(d) पर्यन्तसंपदुपपादनकरवल्ली-

पञ्चाशिकापरमकारुणिकेन येन

प्रोक्ता ³ निजाद्वयनये ⁴ जनतां नियोक्तुं

तस्मै नमोऽभिनवगुप्तगुरुत्तमाय ॥ ८ ॥

3 Ms. निवा ।

4 Ms. जनतां ।

(b) cf. Abhinavagupta's longer and shorter commentaries on the *Īśvarapraty-abhijñā*, and his extensive *Tantrāloka* and its abridgements *Tantrasāra* and *Tantra-vaṭadhānikā*.

(c) cf. Abhinavagupta, *Tantrāloka*, first verse and Jayaratha's comments thereon, pp. 14-15. See also on Abhinavagupta as a Yoginibhū, K. C. Pandey, *Abhinavagupta*, p. 6; my article, *Journal of Oriental Research*, Madras, XIV, p. 323. This detail that in a meeting of the teachers and Yoginīs, Abhinavagupta was made the sole repository of the entire teaching is not found mentioned in this form in Pandey's book. On the transmission of the teaching from the teacher, according to the Kashmirian school, referred to in the terms *Gurumukha*, *Kramaugha*, *Kathana*, *Pūjana* and *Sankrama* see *Mahānayaaprakāśa*, Kas. Texts 21, pp. 109 ff and 138 ff; *Mahānayaaprakāśa* TSS. 130, pp. 2-5, 23.

(d) This śloka refers to a little known work of Abhinavagupta called *Paryanta-pañcāśikā*. On this see my article, *Journal of Oriental Research*, Madras XIV, p. 324.

(e) ग्रन्थः कथामुखमहातिलकामिधानः

न्यायोक्तषोडशपदार्थनिरूपणाभिः ।

यो वादिनां व्यरचयाद्विजयाय वादे

तस्मै नमोऽभिनवगुप्तगुरुत्तमाय ॥ ९ ॥

(f) षट्त्रिंशदाहिकमितं⁵ भरतोक्तनाट्य-

वेदं रसैरुपचितं नवभिर्विदृष्वन् ।

यो भारतीमभिनवां रचयाञ्चकार

तस्मै नमोऽभिनवगुप्तगुरुत्तमाय ॥ १० ॥*

अभिनवगुरुसारस्वतपरमरसास्वादमोदमानानाम् ।

अमृतमपि दत्तममरैरुचिकृदस्माकमारनालमिव † ॥ ११ ॥

अभिनवगुरुसारस्वतपरिमलबहुलाधिवासिते जगति ।

संक्रन्दनोऽपि निन्दति नन्दनहरिचन्दनामोदम् ॥ १२ ॥

अभिनवगुरुसारस्वतचन्द्रातपचर्चिते जगति ।

कथमिव तमः कथा वा तापकथा वा प्रगल्भते स्थातुम्

॥ १३ ॥

5 Ms. मिदं ।

(e) This refers to a work of Abhinavagupta, *Kathāmukhatilaka*, known already but only by name ; this verse for the first time enlightens us on its contents. There is an unmistakable reference to this *Kathāmukhatilaka* in Abhinavagupta's *Parātri-mśikāvivaraṇa*, Kas. Texts 18, p. 138 : ' नहि उपादानाभिमतकारणस्वरूपानन्वयः * * * एतच्च प्रकृतविधातकमन्यत्र तदभिधानप्रवणे शास्त्रे निष्कुष्य निष्कुषितमस्माभिरेवेति नेह विततम् । '

(f) This refers to his *Abhinavabhārati* on Bharata's *Nāṭya Śāstra* ; it may be noted that significant mention is made in the second line of the verse of Abhinavagupta's exposition of the *nine* Rasas therein ; that the author has in mind particularly the brilliant exposition of the ninth Rasa, the *Śānta*, is clear.

* The metre of verses 6-10 is Vasantatilakā.

† *Āranāla* is gruel, †*Kaṇji*.

अभिनवगुरुसारस्वतरसवेधितहृदयधात्रीणाम् ⁶ ।

प्रसृमरषोडशवर्णकसौवर्णमयं प्रकाशते विश्वम् ॥ १४ ॥

अभिनवगुरुसारस्वतमार्ताण्डमरीचिपरिचयोनन्दिने ।

हृत्पुण्डरीककुहरे निवसति नियमेन मोक्षलक्ष्मीनिः ॥ १५ ॥

अभिनवगुरुमुखपद्मप्रसूतशिवाद्वैतशीधुशीलनया ।

प्रशमित⁷ [g] पाशवशादाशङ्कतङ्काः सुरवेन विहरामः

॥ १६ ॥

निजहृदयकुहरनिहितस्फुरदभिनवगुप्तवाङ्मयघनानाम् ।

अस्माकमात्मविदुषामव्याहतमेव सहजमैश्वर्यम्

॥ १७ *

(h) अभिनवपरमेश्वरप्रसादात्

सहृदयसन्निहितात्मदेवतानाम् ।

जडघटपटताम्रकाञ्चनाश्म-

प्रभृतिषु न प्रतिमासु पूजनास्था ॥ १८ ॥

अभिनवपरमेश्वरप्रसादाद्

अपगतभौतिकविग्रहाग्रहाणाम् ।

परधनहरणादिपापचिन्ताः⁸

परपरुषाणि वचांसि वा कथं स्युः ॥ १९ ॥†

6 Ms. हृःय - धातृणाम् Between Hṛdaya and Dhātṛṇām there is also an unnecessary space left in the manuscript for one letter. Hṛdayadhātṛi or Hṛd-dhātṛi, a medicinal preparation of which with mercury (Rasavedhita) is referred to here.

7 Ms. पाशवशासौ ।

8 Ms. चिन्ता ।

(g) शाद् my tentative reconstruction here means पङ्कः and may refer to Mala, Pāśava — belonging to Paśu, i e., Jiva. Āṇava, Kārma and Māyīya are the three Malas binding Paśus. आणव-मायीय-कार्म-मलावृतत्वाद् त्रिमयः Pratyabhijñāhṛdaya.

(h) This refers to the doctrine of the several centres of the Sādhaka's body itself being of the form of all deities and also particularly to the hymn on this subject composed by Abhinavagupta, *Dehastha devatā cakra stotra*, for the text of which see Pandey's Abhinavagupta, Appendix pp. 413-4. cf. also 'हृदयगुहागेहगतं सर्वज्ञं सर्वगं परित्यज्य । प्रणमति मित्रमतिरिशवं शिवाशयाश्मादिमश्लाध्यम् ॥' quoted by the editor in the Pārātrīṃśikā vivaraṇa, Kas. Texts 18, p. 47, f.n. See also Triśiromata 'सर्वदेवमयः कायः' quoted by Kṣemarāja in his Pratyabhijñāhṛdaya, p. 31, Adyar edn.

* The metre of verses 11-17 is Āryā.

† The metre of verses 18-19 is Puṣpītāgrā.

- (i) सिद्धान्तवामभैरवयामलकौलत्रिकैकवीराणाम् ।
 अभिनवगुप्तः श्रीमान् आचार्यपदे स्थितो जयति ॥ २० ॥*
 अभिनवगुप्तनाथलिखितं लिखितं हृदये
 तदितरशास्त्रकारलिखितं लिखितं सलिले ।
 स्वहृदयेदेवतामुखहुतं हुतमाग्निमुखे
 तदितरदेवतासु निहितं निहितं भसिते ॥ २१ ॥†
 (j) श्रीमानभिनवगुप्ताचार्यः श्रीकण्ठनाथ एवेति ।
 प्रतिपद्यतामितरथा व्याख्यातृत्वं कथं भवेदित्यम्
 ॥ २२ ॥*

अभिनवसहकारमञ्जरीयं
 मधुमधुरं निजसौरभं वमन्ती ।
 १रसयति न हि केवलं वसन्तं
 सकलमतीतमनागतं च कालम् ॥ २३ ॥‡

9 Ms. नसयति ।

(i) Siddhānta is the name of the Śaiva schools of the three varieties of Dvaita, Dvaitādvaita and Advaita, represented by the Āgamas; more particularly, the former two are referred to as Siddhānta; when Abhinavagupta is said to be an Ācārya of Siddhānta, the Advaita variety is meant. Of the Advaitic Tantrik Texts, some are grouped as Bhairava tantras and some Yāmala tantras; Bhairava is the Supreme Lord; Yāmala means the twin principles of Śiva-Śakti, Prakāśa-Vimarśa. Abhinavagupta imbibed Kula doctrines from Śambhunātha as he himself says in his Tantrāloka which treats of that school also. On the meaning of the expression Kula and Kaula, see Abhinavagupta, Parātrīṃśikāvivarāṇa, Kas. Texts 18, pp. 33-4 Trika is the system par excellence followed by Abhinavagupta; Trika is so called because of its triad of texts as well as of principles; the name survives even now among some Kashmiri Pandit families called Tikkoos (see Introduction, p. iv. Svacc-handatantra, Kas. Texts 31). On Ekavira meaning Bhairava, which is also part of Kashmir Śaivism, see Abhinavagupta, Parātrīṃśikā Vyākhyā, pp. 222-3, Kas. Texts; on the relative importance of these schools, see ibid. pp. 92-163; also Pandey, Abhinavagupta, pp. 14-15, 69-112.

(j) On literary and expository gifts of such extraordinary magnitude and quality being one of the results of a person 'becoming Śiva,' see Abhinavagupta's Tantrāloka and Commentary, VIII, 136 and Pandey, Abhinavagupta, pp. 16. 341.

* The metre of verses 20, 22 is Āryā.

† The metre of verse 21 is Kokilaka.

‡ The metre of verse 23 is Puṣpitāgrā.

अभिनवगुप्तमुखेन्दोरमृतकलोच्छासिसुन्दरादुदिता ।

ज्ञानेन्दुकौमुदी नः पूर्णं पुष्पातु शिवभोगम् ॥ २४ ॥*

अञ्जनेन हृदये ममाञ्जिते भञ्जनेन भववासनारुजाम् ।

दृश्यतेऽभिनवगुप्तदेशिकैः सञ्चितः शिवानिधिः पदेपदे

॥ २५ ॥†

गुरवे नमो गुरुणामभिनवगुप्ताय वृद्धवैद्याय ।

विश्वशिवाद्वयशीलनविध्यपदेशोपशमितविश्वरुजे ॥ २६ ॥*

अभिनवगुप्तदेशिकमुखोद्भूतसूक्तिसुधा-

सुरताटिनीप्रवाहलहरी लवमात्रमपि ।

श्रुतिसरणि पवित्रयति यस्य स एव कृती

यदि हृदयं प्रविष्टमथ किं शिव एव हि सः

॥ २७ ॥‡

मधुर¹⁰ महेशताद्वयकथामकरन्दधुनी-

परिमलमज्जनध्वनिपवित्रितभक्तजना ।

अभिनवगुप्तनाथवदनाम्बुजवाग्भ्रमरी

शिव शिव¹¹ गाढमूढमपि मां मुखरीकुरुते ॥ २८ ॥

अभिनवगुप्तयुक्तिपरिशीलनपाटवंतः

त्रुटितसमस्तसंशयतमःपटले हृदये ।

(k) मुकुर¹² इवावभाति मुखमण्डमखण्डमिदं

पृथगपि भासमानमपृथक्स्वविमर्शमयम् ॥ २९ ॥

10. Ms महेश्वरकथाद्वय

11. Ms गाढमूढ ।

12. Ms मुकुरा ।

(k) On the mirror-simile, see note below on verse 44.

* The metre of verses 24, 26 is Āryā.

† The metre of verse 25 is Rathoddhatā.

‡ The metre of verses 27-29 is Kokilaka.

दिशि दिशि विहराम्यहं वीत¹³ शंकाकलंकस्सुखं

भगवति परमेश्वरेऽनुत्तरे भक्तिमानात्मनि ।

स्फुरदभिनवगुप्तनाथाननाम्भोजवाग्वाहिनी

रसपरिमलमज्जनोन्मज्जनानन्दलीलापरः ॥ ३० ॥*

महामहेश्वरश्रीमदाचार्याभिनवाक्तयः ।

हृदये प्रतितिष्ठन्तु प्रतिष्ठन्तां पशूक्तयः ॥ ३१ ॥†

(l) मनसैव गम्यते या परिपन्थिन एव पालका यस्याम् ।

प्रतिपदविश्रान्तिमयी पद्धतिरियमभिनवा जयति

॥ ३२ ॥‡

सदाभिनवगुप्तवागभृतपानगोष्ठरिसात्

पराकृतसमस्तपाशवविकल्पनाविप्लवम् ।

मम त्वायि निवेशितं मयि तवापि मग्नं मनः

परस्परसास्पदं भुवि परेश संपद्यताम् ॥ ३३ ॥§

इष्टपोषणमनिष्ट¹⁴ संभृतछोषणं तदुभयात्मकं वरम्¹⁵ ।

वारि¹⁶ वह्निमयमर्थिने¹⁷ ददद् (m) देव एव वरदो

महान् भवान् ॥ ३४ ॥||

चमत्कुर्वन्तु मां सर्वे न्यक्कुर्वन्त्वथवा बुधाः ।

न मदुर्वधिकः कश्चिद्विपश्चिच्छिवनिश्चये ॥ ३५ ॥†

13 Ms. शाखाकलंकितः ।

16 Ms. बौद्धि ।

14 Ms. समृत ।

17 Ms. ददन् ।

15 Ms. चिरम्, वरम् or विरम् ।

(l) Line 2 : cf. Utpaladeva, Śivastotrāvali.

दुःखान्यपि सुखायन्ते विषमप्यमृतायते ।

मोक्षायते च संसारः यत्र मार्गस्त शाङ्करः ॥

(m) देव एव = इन्द्र एव ।

* The metre of verse 30 is Nārāca.

† The metre of verses 31 and 35, is Anuṣṭubh.

‡ The metre of verse 32 is Āryā.

§ The metre of verse 33 is Prthvī.

|| The metre of verse 34 is Rathoddhatū.

(n) वस्तुनि वस्तुनि योऽसौ निवसति कात्स्न्येन कात्स्न्येन ।
विस्मयनिधये तस्मै नमो नमः श्रीमते गुरवे
॥ ३६ ॥*

अस्य श्रीपद्यस्यायमर्थः—¹⁸ पृथिव्यन्तानि अनाश्रितशिवप्रभृतीनि पञ्चार्त्रि-
शदपि तत्त्वानि कारणवासनानुवृत्तिद्वारः परिस्फुरन्तीत्यनया भङ्ग्या
तत्र शिवतत्त्वेऽपि पृथिव्यादीनि तत्कार्यवादमर्यादया अवतिष्ठन्ते ।
एवं प्रकृतिपुरुषादिषु मध्यवर्तिष्वपि उक्तोभयप्रक्रियया सर्वा-
ण्युपरितानि अधस्तनानि च मिथस्संमिलितानीति सर्वं सर्वात्म-
कमित्यर्थनिष्कर्षः स्यात् ।

गुरुरेव शिवः शिवत्वदायी स ¹⁹ पुनः कर्मवशेन भोगदाता ।
शिव एव गुरु कृपात्तमूर्तिः पशुपाशच्छिदिहान्यथा
कथं स्यात् ॥ ३७ ॥†

(o) या चिदुल्लसति विश्व-सत्तया सा शिवोऽहमिति
विश्वसत्तया ।
आकलय्य सकृदेव मुच्यते देशिकैरसकृदेवमुच्यते
॥ ३८ ॥‡

18 Ms. पृथिव्यामनावृत्तशिवप्रभृतीति । 19 Ms. न पुनः ।

(n) The Tattvas are 36 six from Śiva to Pṛithvī; of these the 35 besides Śiva are all derived from the first and only basic and real tattva of Śiva.

(o) विश्वसत्तया विश्वसतो भावः, तथा; विश्वासेन, श्रद्धयेति यावत् ।

* The metre of verse 36 is Āryā.

† The metre of verse 37 is Mālabbhāriṇī.

‡ The metre of verse 38 is Rathoddhatā.

(p) अन्तस्स्थोर्ध्वज्वलनकलयात्पूष्मलं शैवसिद्धं

यत्तज्ज्योतिःपदमुदयतो वाङ्मयं ग्रस्तुकामः ।

स्वान्मेषोर्मिस्फुरितभरितानुत्तरानन्दसान्द्रं

पश्यन्त्यस्मिन् परमकवयः पाणिनेराद्यसूत्रे ॥ ३९ ॥*

(q) विश्वं तुरीये चित्सूत्रे वाक्छक्त्यात्मनि गुम्फितम् ।

इत्युपादिशदस्माकं पाणिनिः परमो गुरुः ॥ ४० ॥

(p) & (q) In these two verses, the Pāṇini Sūtras mentioned by the author refer only to the Māheśvara Sūtras. The first Sūtra of Pāṇini mentioned in verse 39 is अइउण् and the fourth Sūtra mentioned in verse 40 is ऐऔच् । It is well known in Śākta and other schools that the letters of the alphabet have, all of them, mystic significance, and this is all the more so in Kashmir Śaivism. The entire matrix of alphabet, Varna-mātrkā, A to H, is held to be of the form of Devī, generally speaking ; each of the letters has its own further special meaning and Mantra-value, which however would be somewhat different according to the different schools and texts ; see for instance, Tantrābhidhāna, etc., in Tantrik Texts Series, containing a collection of texts on this subject, and Varnabijaparakāśa compiled by Sarayu Prasad Sarma.

The first and fourth Māheśvara Sūtras are here, in an imaginative manner, taken by the poetic author to signify the basic doctrines of his school ; in the first, we have अ, इ and उ, which include the two vowel components of Praṇava or OM ; 'A' is Śiva, इ is Vahni, and 'U' is Vāṇmaya according to this verse. On 'A' as signifying the highest state of Śiva, see Parātrīṃśikāvivaraṇa, p. 27. In the latter part of this work, Abhinavagupta explains the various mystic interpretations of the letters of the alphabet.

In verse 40, 'Turiya' by Śīṣa means the fourth Māheśvara Sūtra as well as the fourth transcendental state. 'Cit-sūtra' is again śīṣa :—चकारः इत् यस्मिन् सूत्रे तत् चित्सूत्रम्, i.e., the fourth Sūtra ऐऔच् in which 'C' is 'It.' It also means citsantāna or Cid-ādhāra, the continual substratum of consciousness. Of the vowels in this Sūtra, ऐ is well-known as signifying vāk (vāk-śaktyātmani) ; औ is the universe ; the grouping (gumphita) of ऐ-औ signifies therefore the doctrine of the world being a manifestation of the gross aspect of Vāk. See also Kṣemarāja, Parāpraveśikā, Kas. Texts 15, p. 11 ; ततः परं शुद्धविद्येश्वरसदाशिवतत्त्वानि ज्ञानक्रिया-साराणि शक्तिविशेषत्वात् औकारेऽभ्युपगमरूपेऽनुत्तरशक्तिमयेऽन्तर्भूतानि ।

* The metre of verse 39 is Mandākrāntā.

† The metre of verse 40 is Anuṣṭubh.

(r) अस्पृष्टपूर्वोत्तरकर्मयोगमिदं कृतं पश्चिममेव येन ।

तदक्षिणीकृत्य शिवाय तस्मै निवेदितं मे गुरवे शरीरम् ॥ ४१ ॥ *

(s) दत्तक्षणेन भविनां मलजालशुद्धौ

सिद्धौषधेन गुरुनाथनिरीक्षणेन ।

विद्वः क्षणेन यदहं निजहृद्गुहायां

सौवर्णपूर्णसकलावयोऽस्मि तस्मात् ॥ ४२ ॥ †

जीवन्नेव शिवोऽस्मि सदगुरुगिरा ज्ञानक्रियाशक्तिभिः

ज्ञानेन प्रतिपादितेन जनवत् सत्त्वेष्टमानोऽप्यहम् ।

प्रारब्धारिवलपूर्वकर्मसदसद्भोगोपभोगक्षयात्

देहेऽस्मिन् पतिते चराचरजगत्स्वात्मा स एवेश्वरः ॥ ४३ ॥ ‡

श्रीमदेशिकदृक्कटाक्षलहरीसंघट्टमात्रनुठ-

(t) न्मायीयाणवकर्मपाशपटलस्पष्टीभवद्दृष्टयः ।

(u) स्वच्छस्वात्मविमर्शदर्पणतले विश्वं विमृश्य स्फुर-

त्स्वेच्छासंहृतिसर्गकेलिरसिकाः स्वैरं चरामो वयम् ॥ ४४ ॥

(r) cf. below verse 43. Pascimam — last. On the offering of life itself as Dakṣiṇā and Naivedya, compare Cakrapāṇinātha, Bhāvopahāraṣṭotra, śloka 43, मोक्षलक्ष्मी-कराम्भोजपात्रे विन्यस्य संस्कृताम् । निवेदयामि भगवन् प्राणसर्वस्वदक्षिणाम् ॥ and Bhaṭṭa Nārāyaṇa, Stavacintāmaṇi, śloka 11, बलिं यामो भवाय ते ॥

(s) cf. above verse 14.

(t) Āṇava, Kārma and Māyīya are three kinds of Mala or Pāśa.

(u) See also above verse 29 for this mirror-simile, which the Advaita Vedāntins also use (Dakṣiṇāmūrtistotra, विश्वं दर्पणदृश्यमाननगरीतुल्यं निजांतर्गतम्) See also Abhinavagupta, Bodhapañcadaśikā, Kas. Texts, śloka. 4 “स्वात्मादर्शं समग्रं हि यच्छक्त्या प्रतिबिम्बितम् ।” Ānanda’s Ṣaṭtrimśattattva sandoha, Kas. Texts 13, p. 2 : “विश्वं सिसृक्षोः दर्पणनगरवत् स्वेच्छयैव स्वात्मनि” Kṣemarāja’s Pratyabhijñāhṛdaya, Adyar edn., p. 26 : प्राक् निर्णीतं विश्वं दर्पणे नगरवत् अभिन्नमपि भिन्नमिव उन्मीलयति ।” See also Abhinavagupta’s Paramārthasāra, ślokas 9, 12 ; and Abhinavagupta’s Vivṛṭtivismarśinī quoted by Kṣemarāja in his gloss on Paramārthasāra :

अन्तर्विभाति सकलं जगदात्मनीह यद्वद्विचित्ररचनामुकुरान्तराले ।

बोधः पुनर्निजविमर्शनसारथुक्त्या विश्वं परामृशति नो मुकुरस्तथा तु ॥

See also Rāghavānanda, Laghustutivyaṅkyā, TSS. 66, pp. 32-33. On Pratyabhijñā and Advaita, see Pandey’s Abhinavagupta, pp. 88-89, and my note in New Indian Antiquary, Vol. III. pp. 32-34.

* The metre of verse 41 is Upajāti.

† The metre of verse 42 is Vasantatilakā.

‡ The metre of verses 43, 44 is Śārdūlavikrīḍita.

देशिकवागुपदेशविनश्यद्देहमरुन्मतिशून्याविकल्प ।

अद्वयबोधविमर्शमयस्तन्नद्य शिवोऽस्मि शिवोऽ-

स्मि शिवोऽस्मि ॥ ४५ ॥*

न वेदवेदाङ्गपरिश्रमो मे न तर्कशिक्षा न च कार्यशिक्षा ।

तथापि तावत् परिमार्ष्टि मौढ्यं गुरुपदेश²⁰ प्रतिपत्तिदा-

ढ्यम् ॥ ४६ ॥†

जाणं काणं²¹ कुणंतो णं जीवंताणंशि(सि)वत्तणम् ।

²² वाचा हीणोविआजेणं(ण) नि(णि)च्चपुण्णो स

दशि(सि)ओ ॥ ४७ ॥‡

[येषां केषां कुर्वन्ननु जीवतां शिवत्वम् ।

वाचा हीनो व्याजेन (!) नित्यपूर्णस्त देशिकः ॥]§

20 Ms. प्रतिवर्त्ति ।

* The metre of verse 45 is *Dodhaka*.

† The metre of 46 is *Upendravajrā*.

‡ The metre of 47 is *Anuṣṭubh*.

§ Śloka 47 is in *Prākṛt*. Alternate readings possible are 21 कुणि जाणं, 22 विचहिणा. येष्किणं in the *chāyā* means सर्वेषाम्. Dr. A. N. Upadhye and Dr. P. L. Vaidya to whom I referred this *Prākṛt* verse and to whose kind suggestions I am thankful, reconstruct the third pāda respectively as 'वाचाभिज्ञो विचारेण' and वाग् अस्पृश-संसृष्टा येन'. I have tentatively suggested वाचा हीनो व्याजेन from the point of view of the meaning. What is meant here is that even without teaching anything by word of mouth, the ever-full Teacher bestows, by some pretext, on any and every living being, the state of Śiva.

ஆத்திச்சூடித் திறவுகோல்.

இது ஒளவையாரருளிச் செய்த நீதி நூல்கள் பலவற்று ளொன்றான 'ஆத்திச் சூடி'யென்னும் நூலினது அகரம் முதலாய் அஃக்கேனம் இறுதியான பதின்மூன்றெழுத்துக்களான் தொடங்கப்பெறும் பதிமூன்று நீதி வாக்கியங்களையும் தனித்தனியே ஒவ்வொரு செய்யுளினுள்ளு மமைத்துப் பாடப்பெற்றதொரு நூலாம். பதிமூன்று பாக்களான் முற்றுப்பெற்றிருக்கின்றது. மேற்குறித்த நீதி வாக்கியங்களின் கருத்தை விளக்குமாற்றால் யோக விஷயங்களை விதந்து கூறுகின்றது. 'ஆத்திச்சூடி குருமுனித் திறவுகோல்' என இந்நூலின் இறுதியிற் காணும் சொற்றொடரினால் குருமுனி என்னுமொருவர் இதை யியற்றியிருக்கலாமென ஊகிக்க இடமிருக்கின்றது. இப்பிரதி இந்நூல் நிலையத்து மூவருடக் காடலாக்கு 920 (a) ஆம் நம்பரில் வருணிக்கப்பெற்றுள்ளது. இதனிறுதியில் 'உயிரெழுத்து 12-க்கும் விபரம் முற்றும்' எனவும் தொடக்கத்தில் 'உயிரெழுத்து 12-க்கும் திறவுகோல்' எனவும் காணப்படுவது அஃக் என்னும் எழுத்தை விடுத்துக் கூறியிருக்க வேண்டும். இது "தனிநிலை"யாமதனைக் குறிக்கவேண்டி போலும் என்க. இதில், பதிமூன்று பாடல்களே உள்ளன.

தி. சந்திரசேகரன்:

ஆத்திச்சூடித் திறவுகோல்.

(1) அறஞ்செய விரும்பு.

(இ - ள்).—

அரனென்ற பொருளல்லா லுலகிலண்
டருக்குத்தான் முனிவருமே காணர்கூச்சுமம்
சரமென்றும் பெயர்பெற்று லுலகில்தானும்
தனக்குள்ளே தானாக யண்டமாகிப்
பரமென்ற கீர்த்தியுள்ள சித்தர்போகி
பரிவாக யஷ்ட(வுச்ச)ரித்தும் நமனைவெல்வார்
குருவென்றுஞ் சீஷரென்றுங் கற்பமென்றுங்
குவலயத்தி றைஞ்செய்ய விரும்புமாச்சே.

(2) ஆறுவது சினம்.

(இ - ள்).—

ஆறுவது ஆரு(று)தலம் நிலையைக்கண்டு
அனுதினமு மிருபத்தெட் டகூரத்தினுலே
பேருபெற வோம்நமசி வாயத்திற்குப்
பிறவிதனை மாற்றிவிடப் பெருமைபெற்றுக்
கார்சொரியுஞ் சரமாரி பழக்கஞ்செய்து
காலனைக்கா லாலுதைத்துக் கருணைகொண்டு
சேருடனே சின்மயத்தைத் தியானஞ்செய்து
தீருவதுதா னு[ரு](று)வதுசினம் நமக்குளாச்சே.

(3) இயல்வது கரவேல்.

(இ - ள்).—

தாராத வித்தையை யெடுத்துவிட்டாலிடி
தானே யுன்தலையில் விழுமேபாரு
புவிதனிலே மின்னதென் றறிந்தறஞ்செய்தால்
புண்ணியனே யுனக்குவசம் புனிதவாழ்வு
கயமான மிஸ்குங் கருத்துந்தோணுங்
காணாத சிலம்பொலியின் காசுநிகாணுஞ்
சயம்புலிங்க மாகவிநீ யாவாயல்லோ
சுந்தியாய்நீ மியல்வதை மறந்திடாதே.

(4) ஈவது விலக்கேல்.

(இ - ள்).—

ஈவதுநா னுதவிந்து பூதியத்தில்
இனிதாக்குந் தினந்தினமு மருச்சித்தாக்கால்
கெவனமதில் தூக்கிவிடும் கிருபையோடு
கம்பீரம் பெற்றுச்சிவ யோகியாவாய்
மௌனமது கைகூடும் யுகாந்தகாலம்
வச்சிரம்போல் தேகமது வாசிநிற்குங்
கவனமா யீவதுதான் விலக்கிவிட்டால்
சண்டாள நற்கதியைச் சாருவாயோ

(5) உடையது விளம்பேல்.

(இ - ள்).—

அண்டசத்துக்களின் சங்கதிகளை(யை)க் கல்லாதா
னொருத்தனுக்கு நீயுரைத்தால் முழுகிப்போவா
யுடையவன்தான் மூதண்டங் கண்டுகொள்வா
னொருவனுமே தானருந்தித் தாயைக்கண்டு
படைமுகத்தில் வில்லெடுப்பான் சுரம்(சுரந்)தொடுத்துப்
பாழான வொன்பதுபத் தாறுபேரை
விடவிடென நடுக்கமது செய்துவைத்து
விருதாக ஐடையவனே(ன) விளம்பா^யனய்யா.

(6) ஊக்கமது கைவிடேல்.

(இ - ள்).—

ஊக்கமது அண்டவிற்கு யெனவாறுந்தா
னுற்பனமா யிருதயத்தி லிருத்திக்கொண்டு
ஆக்கையதை யழிக்காமல் நடுசர்பாத
மனுதினமு மர்ச்சித்து அருளைப்பெற்று
வாக்குமன மொன்றாகச் சமாதியூண்டு
மயிற்பால மீதினிலே மனக்கண்சாத்தித்
தேக்கில்லா வமுதமதைக் கொண்டுநித்தம்
சின்மயத்தி னூக்கமதைக் கைவிடாதே.

(7) எண்ணெழுத் திகழேல்.

(இ - ள்).—

எண்ணெழுத்தைக் கைப்பற்றிக் கொண்டுநீதா
னிருந் தவினை யாடிடுவா யஷ்டசித்தும்
கண்ணெழுத்தாற் கருவிகளைச் சுட்டறுத்துக்
கருணையுள்ள தண்டியின்மே லேறியாடி
வண்ணனைத்தான் மாடாக்கிச் சமைத்துவுண்டு
மார்க்கமதைக் கருத்தாலே யறிந்துகொண்டு
திண்ணமுள்ள எண்ணெழுத்தை மாய்ப்பாயானால்
தெரித்துவிடு முன்சிரசு சித்தமாமே.

(8) ஏற்பதிகழ்ச்சி.

(இ - ள்).--

எர்ப்பதுதா னாரென்ற லாணக்கல்லை
யில்லறத்தை வைத்தவன் பூசியாத
கார்த்திகையா மருச்சுனன்றான் கண்டெடுத்த
கருத்தனை யறியாத கசட்டுமாக்கள்
பார்த்திருந்தும் பெண்புள்ளை பெண்ணைத்தேடிப்
பாழான நரகத்தி லழுந்திநிற்கும்)
போற்றியதோர் பொருளறிந்து தின்பானா
லெக்காலும் மாய்[மேர்]ப்பதில்லை யிகழ்ச்சியாமே.

(9) ஐய்யமிட்டுண்.

(இ - ள்).--

ஐய்யமிட்டான் சிறுத்தொண்டன் பிண்டத்தாலே
ஆத்தாளங் கருணைவைத்துக் கடாகழித்தாள்தான்
பைப்பரவமே கொண்டான் காரமான
பாவையைத்தான் சிரசில்வைத்தான் பரிசில்தேகம்
மெய்யதனை நீக்கிவிட்டான் மகாரத்தாலே
மேதினியி லவனுமொரு சித்தனானான்
வைய்யகத்து மயக்கமதை நீக்கிவிட்டு
மருவிஐய மிட்டுண்ண மகிழுந்தானே.

(10) ஒப்புர வொழுது.

(இ - ள்).--

ஒப்புரவாய்ப் பூதியத்தைச் சீர்படுத்தி
யுயர்ந்திருக்குந் தாம்பரத்தைத் தகடுதட்டிக்
கப்பில்லாப் பூபதியை மேலேயேற்றிக்
கருவான தேய்வினிலே கதிக்கவாட்டித்
தப்பில்லா யெருவாலே புடத்தைப்போட்டுத்
தருவான விருதுருத்தி கொண்டுவதி
அப்பனே உருக்கியபின் ஆ, ஊநாடி
அழகாக வொப்புரவா யழகுசெய்யே.

(11) ஒதுவதொழியேல்.

(இ - ள்).--

ஒதுவ தண்டபிண்டம் நந்திபிண்ட
மொருக்காலும் மறந்துவிட்டா லாண்பாழாம்
சேதமது செய்யாமல் செய்தாயானால்
திருமகனே ஆண்டுக்கு முன்னுராகும்
பாதமதை யின்னதென்று பூசைசெய்து
பண்பான வரியென்று பகர்வாயானால்
காதமது போய்விடு மோதுவதில்
கலங்காதே தோளிலேதான் கண்டு கொள்ளே.

(12) ஓளவியம் பேசேல்.

(இ - ள்).—

ஓளவியமது இருந்துநீ பேசுவாயாகி
 லேந்திருந்துங் காலாகி மடித்துப்போவாய்
 ஓளவியமதை விட்டுநீ யாதிதன்னை
 யஞ்சலித் தடிதொழுது அமர்ந்துநின்றால்
 ஓளவியத்தால் கூக்குரல்கள் ரொம்பவுண்டு
 ஆறிரண்டு பன்னிரெண்டி லடங்குஞ்சோதி
 ஓளவியத்தை யின்னதென் றறிந்தாயானா
 லண்டரண்ட முன்வசமே யாகுந்தானே.

(13) அஃகஞ் சுருக்கேல்.

(இ - ள்).—

சுருக்குவது மயிர்ப்பால மீதிஸ்தானுந்
 தூண்டாத தீபம்போ லிருக்கவேணும்
 பழ(ரு)கச்சே தெரியுமல்லோ காயின்போகம்
 பலிதமா மில்லையென் றறிந்துகொள்ளு
 பெருக்கவே போசனமு நீருமுண்டால்
 பேதைகளே மனிதருக்குச் சாவுமுண்டோ
 உருக்கலந்த போதேதா னெல்லாமாச்சு
 னா அக்கஞ் சுருக்கமதை யுன்னிப்பாரே.
 ஆத்திச்சூடி குருமுனித் திறவுகோல்.

உயிரெழுத்து 12-க்கும்.

விபர்முற்றும்.

நல்வழிப் பாடல்கள்.

இவ்விடத்திற் பதிப்பிக்கப்பெற்றுள்ள பதினெட்டு பாடல்களும் அச்சப் பிரதிகளில் காணப்பெறவில்லை. ஆயினும் இப் புத்தகசாலையிலுள்ள எட்டுப் பிரதிகள் பலவற்றுள் இரண்டுகளான டிஸ்கிரப்டிவ் காடலாக்கு 167, 168-ஆம் நம்பர்களில் வருணிக்கப்பட்டுள்ள பிரதிகளில் காணக்கிடக்கின்றன. அவற்றுள்ளும் ஒன்று முதல் பதினென்று வரையான பதினேரு செய்யுட்கள் 167-ஆம் நம்பர் பிரதியிலும், பனிரெண்டு முதல் பதினெட்டு வரையான ஏழு செய்யுட்கள் 168-ஆம் நம்பர் பிரதியிலும் உள்ளனவாம். மற்றும் 167-ஆம் நம்பரில் காணப்பெறும் பதினேரு செய்யுட்களுள் 1, 3, 5, 6, 7, 8, 10-ஆன ஏழு செய்யுட்கள் 168-ஆம் நம்பர் பிரதியிலுங் காணப்படுகின்றன. இரு பிரதிகளிலும் காணப்பெறும் இவ்வேழு செய்யுட்களும் சிற்சில விடத்துப் பாட பேதமுள்ளனவாயிருக்கின்றன. அப்பாட பேதங்களுங் கீழே கொடுக்கப்பட்டுள்ளன. கீழே கொடுக்கப் பெற்றவை 168-ஆம் நம்பர் பிரதியில் காணும் பாடங்களாம். அச்சப் பிரதிகளிலும் எட்டுப் பிரதிகளிலும் காணப்படும் செய்யுள்களின் எண்களைக் காட்டும் அட்டவணை யொன்றும் இத்தடவ் சேர்க்கப்பட்டுளது.

திரு. ந. வேங்கடாசார்யன்.

ஓளவையார் அருளிச்செய்த நல்வழிப் பாடல்கள்.

[அச்சப் பிரதிகளில் காணப்பெறுதல்]

1. ஆர்க்குந் தெரியாது அநிலாண்ட மீன்றெடுத்த
வீர்க்கிடை போகாதினை முலையான்—நீர்க்கிடமாம்
வேணியான் வெண்ணீ[று]ற்றான் வே[ந்]தன் சிரமேந்தும்
பாணியான் செய்யும் பரிசு. (௧௧)
2. இந்தவுடம் பிற்கிதுவே நிலையானால்
வந்திட்டு வாங்கினால் வாழலாஞ்—சிந்திக்கில்
நுண்மணலைத் தூ[ற்றி]னால் நூற்றிலொரு கூறில்லை
நம்முடைய வாண[ல்] (ள்) நமக்கு. (௧௨)
3. முன்னேயிதம் பேசி முன்னின் றெழுந்திருந்து
பின்னே யவலம் பிதற்றுவார்—கொன்னே
விழுவார் நரகத்தில் மேலேறமாட்டார்
அழுவார் கிடந்தலறியாங்கு. (௧௩)
4. நாராயணுவென்று நல்ல மருந்திருக்க
வே ரொரு மருந்துனக்கு வேண்டாங்காண்—சீராக
நாவிலேயம் மருந்தை நாடியுரைத் திட்டக்கால்
பாவங்கள் போமே பறந்து. (௨௦)
5. வருவாக வையகத்துள் வாழ்வாரை யெல்லாம்
படுவாகப்பாவிப்பர் பாணர்—இடுவாரைத்
தன்னாலும் பாவிக்க வொண்ணாமற்றாழ்ச் சடையோன்
பன்னாவிரந்தான் பலி. (௨௦௩)
6. ஓடமிட்டவாரே யடிச்சு(வ)டும் வாறெக்கும்
நாடுவிட்டுக் காடுறைந்த நாரணனுந்—தே¹டவிழுஞ்
செந்தாமரையோன் சிரமேந்துஞ்² செஞ்சடையோன்
வந்தான் ப³கைக்கு மகிழ்ந்து. (௨௦௪)
7. முன்பு தான் செய்தவினை மூண்டு வருங்காலத்தில்
பின்புதா(ன்)⁴ நீடழித்தா[ல்ப்] (ற்) பேறேது—துன்பமாய்
மாய்கையாற் போமளவும் வந்தபடி கண்டிருந்தும்
போதவேருமே பொருள். (௨௦௬)

¹ வெண்டலையோடேந்தும் ² தேடரிய ³ மேந்திச் ⁴ பலிக்கு.

⁵ எண்ணினார்ப் பேராது—துன்பமாய்
யாக்கையாற் போம்பொழுது வந்தபடி கண்டிருந்தும்
போக்கைக்காண் போந்த பொருள்.

8. தண்ணீருஞ் சோறுமே தத்துவத்து மெய்த்தவமாய்⁶
⁷மண்ணீரும் நமக்கு மருந்தாகும்—[பெ](எ)ண்ணிச்
 செயலான காலஞ் செய[ல்](ற்) படுவதானால்
 மயலாக வேண்டாமனம். (உடுஅ)
9. சேர்ந்தவுறவுஞ் கெழுங்கடலே யானாலுஞ்
 சூழ்ந்த தனங்கொ[ன்று](ண்டு) துளிவழங்கா—வார்துணையும்
 நல்லுறவேயானாலும் நல்கூர்ந்த ரானாலும்
 இல்லையென்ன மாட்டாரிசைந்து. (நடுஉ)
10. மாத்திரைப் போதல்லாது வாழ்[னா](நா)ளும் வீழ்⁸ நாளாய்
 மாத்திரையே சூழ்ந்ததளிக்கு[ம் வா]⁹ (மா)று போல்—மாத்திரையில்
 அன்னத் தால் நீராடி¹¹ அலர்ந்தோர்க் கமுதலிக்கு
 மன்னத் தாராசை யில்லாதார். (நடுச)
11. [யி] (இ)ட்டிப் பிறந்த[னா] (நா)ளவ்வளவே (யானாக்கால்)
 பட்டுப் பதைத்தால் பலனுண்டோ—விட்டகன்று
 மாணர் மனக்கவலை வல்லியார்மால் கொண்டு
 போனார்கள் போதாதபோது. (நடுரு)
12. கல்லாதொருவன்றோள் சேருதலிற் கற்றவரோ
 டல்லற்படுவ தமையாதோ—நல்ல
 கரும்பிரசங்கைக்குமோ காமருப்பூங் கோதாய் !
 விரும்புவரோ வேம்பின் கனி. (நடுசு)
13. வாராது வாராது வந்தக் காலன்றியது
 போகாது போகாது போனக்கால்—நேரே
 கறுத்தபாலாகுமோ காமருப்பூங் கோதாய் !
 வெறுத்தக்காற் போமே விதி. (நடுஎ)
14. சிறிதாக [சு?ல்லி] (ச் சொல்லி)டு மின் சேவித்து வாழ்மின்
 வறினோரைப் போலே திரிமின்—[ன](நெ)றியாயே
 காலங்கள் பொல்லாது காவலனுங் கொ[டு](டி)யோன்
 கோலங்கள் வேண்டாங்குடிக்கு. (நடுஅ)
15. [வி](இ)டக்கை விடாக்கருதி வீண்பலவும் பேசி
 யடக்கமறிவொன்று மின்றித்—தடக்கையாற்
 சாதிப்பார் போலத் திரிவார்—தவநெறியைப்
 போ திப்பாரில்லாதபோது. (நடுசு)

⁶ மெய்த்தவத்திற்

⁷ நண்ணி நமக்கு மது வழியே—யெண்ணி

⁸ செயப்படுவதனால்

⁹ வீணாய்

¹⁰ வாறேபோல்

¹¹ நீராலர்ந்தோர்

16. ஈவானே தெய்வம் [யி](இ)ரப் பேயினி வரவு;
ஆய்வானே நூலின் பயனறிவான்—பேய்வாழுங்
காடேகரந்துண்பான் பண்ட (யாக்) கடும்புலையன்
வீடே விடக்குண்பான் வீடு? (சுடு)
17. காலையெழுந்திருத்தல் காணுமற்றான் புணர்தல்
மால குளித்து மனை புகுதல்—சீலமுடன்
உற்றாரோண்டலுணர்வறியாக் காகம் போற்
கற்றியா(று)ர்க்குமீ [தி](த)ல் கடன். (சுடு)
18. இளைத்தார்க் கொருபறவை பேர்ப்பவர்க்குத்தூறு
வளைத்தாரு மேற்றுக்கைக்கு வான்புல்—கிளைத்தடஞ்சூழ்
வேந்தர்க்கிறை மகன் கைவெம் பொய்க்கயத்துவரும்
மாந்தர் கட்டுள்ள வளம். (சுடு)

அச்சப் பிரதிகளிலும் எட்டுப் பிரதிகளிலும் காணப்பெறுஞ்
செய்யுட்களின் எண்களினது அட்டவணை.

இ அச்சப் பிரதி	எட்டுப் பிரதி		இ அச்சப் பிரதி	எட்டுப் பிரதி		இ அச்சப் பிரதி	எட்டுப் பிரதி		இ அச்சப் பிரதி	எட்டுப் பிரதி	
	D	D		D	D		D	D		D	D
	167	168		167	168		167	168		167	168
1	1	1	11	29	9	21	27	28	31	..	..
2	2	2	12	14	10	22	..	..	32	8	17
3	4	4	13	22	30	23	24	=	33	..	..
4	3	3	14	6	21	24	39	24	34	=	42
5	21	5	15	19	18	25	15	35	35	..	..
6	37	25	16	30	23	26	31	=	36	..	..
7	10	8	17	=	34	27	=	40	37	..	..
8	5	27	18	35	29	28	18	14	38	40	20
9	9	7	19	33	13	29	38	16	39	..	..
10	7	6	20	17	15	30	16	11	40	..	..

நீதி சதகம்.

‘நீதி சதகம்’ என்னும் இந்நூலானது ‘பர்த்ருஹரி’ என்னும் ஓர் சாத்திர கவியால் இயற்றப்பெற்ற ‘சதகத்ரயம்’ என்னும் வடமொழி நூல் ஒன்றை மூன்று பகுதிகளுள் முதற் பகுதியாம் ‘நீதிசதக’த் திற்குத் தென் மொழியின் மொழி பெயர்ப்பாய்த் தென் மொழிப் பிரபந்த வகையாம் தொண்ணூற்றுள்ள ஒன்றும் புறப்பொருள் மேலாய் வரும் நூறு செய்யுட்கள் கொண்ட ‘சதகம்’ என்னும் வகையிற்பட்டதோர் நூலாகும். அகப்பொருளுல்லது புறப் பொருளாமாதலின் நீதிகளும் புறப் பொருளாம். நூறு என்பது பெரும்பான்மை பற்றி, சிலவிடத்து இது சற்றேறவுங் குறையவுங் காணப்பெறும். நூல் நடை எளிதாயுள்ளது. பாக்கள் பல திறப்பட்ட விருத்தங்களாலானவை.

இந் நூலினது ஆசிரியர், ‘யாவர்’, ‘எக்காலத்தவர்’ என்பன போன்றவை இந் நூலிலிருந்து தெற்றென விளங்கவில்லை. ஆயினும் இந் நூற்பாயிரச் செய்யுட்களை நோக்க இவர் சைவர் என்பதும் தென் மொழியிற் போன்று வடமொழியிலும் வல்லுனர் என்பதும் புலனாகின்றது. அன்றியும் இந்நூலினது மாதருகையாம் எட்டுச் சுவடி இரண்டனுள் ஒன்றும். R. 1745 பிரதியின் தலையேட்டின் கண்ணே ‘227 நெ. பத்துருகரி திரிசதகம். களக் காடு சாமிநாத தேசிகர்’ எனக் குறிக்கப்பெற்றுள்ளது. ‘சவாமி நாத தேசிகர்’ என்னுமொரு புலவர் ‘இலக்கணக் கொத்து’ போன்ற சில நூல்களையியற்றியுள்ளார். அவர் சைவர் என்பதும், தென்மொழி வடமொழியெனும் இவ்விரு மொழிகளிலும் வல்லுனர் என்பதும், ஓர் துறவியென்பதும், திருவாவடுதறை யாதீனத்தைச் சார்ந்தவர் என்பதும், இலக்கணக் கொத்து என்னும் நூலினது பாயிரத்தினின்றும் தெரியவருகின்றது. சற்றேறக்குறைய இருநூறு ஆண்டுகளுக்கு முன்னர் இவர் இருந்திருக்கலாமெனத் தெரிகின்றது. இக்குறிப்புகளால் இந்நூலையும் அவரே இயற்றியிருக்கலாமென ஊகிக்க இடனுண்டு. ஆயினும் இவையே போதிய சான்றுகளெனக்கூற இயலாமைமையின் அறிஞரும் ஆய்ந்து கொள்வது கொள்க.

‘பருத்துருகரி’ யென்னும் பெயரான். தென் மொழியில் ‘கோபாலா சார்யர்’ என்னுமொருவரால் இயற்றப்பெற்றதோர் நூல் உண்டு. அது, வசன நடையான் ஆயது. நீதியியல் மட்டுமே உளது. அந்நூல், இந்நூலின் பொருள்களைத் தெளிவதற்குத் திறவு கோலாகலாம்.

இதுபோது அச்சிலிப்பெற்றுள்ள இந்நூலுக்கு மாதருகையாயுள்ள எட்டுப் பிரதிகள் இரண்டாம். முறையே இவற்றினது இந்நூல் நிலையக் காடலாக்கு எண்கள் R. 1745, R. 1748-ஆம். இரண்டாவது சீர்தாளப்பிரதி. இவ்விரண்டனுள் முதலாம் அதில் மூன்று சதகங்களும், இரண்டாம் அதில் ‘வைராக் கிய சதகம்’ நீங்கலாக எஞ்சியுள்ள ‘நீதி சதகம்’ ‘சிருங்கார சதகம்’

என்னும் இவ்விரு சதகங்களும் உள். இரண்டு மாதாருகைகளும் ஆங்காங்கு பலவிடத்துச் சிதலுற்றுள்ளன. உள்ள இரு சதகங்களுள்ளும் முதல் பிரதியில் காணப்பெறுஞ் சில செய்யுட்கள் இரண்டாம் பிரதியில் காணப்பெறவில்லை. ஆயினும் முதற் பிரதியிலின்றும் இந்நூலைப் பெயர்த்தெழுதப் பலவிடங்களில் இரண்டாம் பிரதியினது உதவி இன்றியமையாததாகவே யிருந்தது. வேறு சில எட்டுப்பிரதிகளும் கிடைத்திருந்தால் இன்னும் செவ்விதர்ன முறையில் இந்நூலை வெளியிட்டிருக்கலாம். மற்றும் இத் தமிழ் நூலினது அமைப்பு அச்சிலிடப் பெற்றுள்ள வடமொழி நூல் பலவற்றுள்ளும் ஸ்ரீரங்கம் 'வாணீ விலாஸம்' அச்சகத்திற் பதிப்பிக்கப்பெற்ற 'சதகத்ரயத்' தினது அமைப்பையே பெரும்பாலும் தழுவியிருப்பதால் அதுவும் உதவியாகக் கொள்ளப்பட்டது. குறிப்பில் அச்சப் பிரதியென்பது இதுவே யாகும். ஏனைய அச்சப்பிரதிகளில் இந்நூற் செய்யுட்கள் பகுதி மாறியும், பகுதியின் கண்ணே இடமாறியும் வைக்கப்பட்டுள்ளன.

இந்நூலை போன்று அடுத்துவரும் சுஞ்சிகைகளில் எஞ்சியுள்ள 'சிருங்கார சதக'மும் 'வைராக்கிய சதக'மும் வெளியிடப் பெறவிருக்கின்றன.

வ. ரா. கல்யாணஸுந்தரம்.

ஸ்ரீ :

பர்தருஹரி நீதி சதகம்

பாயிரம்.

கிள்ளையார் மொழிக் கிஞ்சக மெல்லிதழ்

வள்ளையார் குழை மங்கையோர் பங்கில் வாழ்

வெள்ளையார் பிறை வேணிப் பிரானருட்

பிள்ளையார் பதம் பேணிப் பரவுவாம்.

(க)

ஆதியின் வடசொல்லாலே யறம் பொருளின்பம் வீடென்

ரோதிய நான்கு மூன்று யொவ்வொரு சதகமாக

மாதபோ தனம் வாய்த்துள்ள பருத்துருகரி மாயோகி

நீதி சிங்காரம் வைராக் கியமென நிகழ்த்தினானே.

(உ)

ஆங்க வனுரைத்த மூன்றி னுதியாம் நீதி தன்னைத்

தாங்கு மொவ்வொரு சலோகந் தமிழ் விரித்தொவ்வோர் பாட்டாய்ப்

பாங்குறு பத்துக் கொவ்வோர் பத்ததியாகப் பேரிட்

டோங்கு பத்ததிபத்தாய்முன் னுரைத்த வாறுரைத் தாமன்றே.

(ஈ)

மருவ விவேகம் வித்தை மான சவுரியமருத்த

முரை செய்துச் சனர்சுபாவ முயர்ந்த சஜ்ஜனர் நிதானம்

விப்ரவுபகார மேன்மை மிகுதையித்தின் பான்மை

பரவு பூதைவங் கன்மம் பத்தும் பத்ததியதாமால்.

(ச)

ப[ரு](ர்)த்துருகரி மாயோகி பண்ணிய சதக நீதி

யுய்த்த செந்தமிழாற் செய்த தொக்குமே யெண்ணில்மிக்காம்

புத்தமு தனைய மேலோர் புன் கவியேனுங் கொள்வார்

முத்திரை[ற் று](த்து)ணியுங் கொள்வார் மொய்பொருட்டுணி யுமுன்

னோர்.

(ரு)

பாயிர முற்றும்.

நூல்

காப்பு

1. ஆய்ந்த காலந் திக்கா தியிற் பிறிபடாதனைத்து

மேய்ந்தனந்த சின்மாத்திர மூர்த்தியாயிதையம்

வாய்ந்திடுத்தன தனுபவத் தனிப்பிரமாணந்

தோய்ந்த சாந்தமாஞ் சோதியின் பொருட்டு யாந்தொழுவாம்

(க)

முதலாவது அறிவேகபத்ததி.

2. கற்ற வேந்தர்கள் மாச்சரியம் பெறுகருத்தோர்
கொற்ற வேந்தர்கள் கருவத்தால் நிந்திக்குங் குணத்தோர்
மற்றமாந்தரு மறிவிலார் செய்யுளின் வகை போய்
முற்றுமாய்ந்தய்ருடற் கிடந்திறந்தன முழுதும். (உ)

வேறு

3. அறிவிலார் தமை நயப்படுத்தலு மதுவன்றி
யறிவுளோர் தமையிதப்படுத்தலு மரிதன்றே
யறிவிலே சமுற்ற கன்றுட்டரை வசமாக்க
வறியுமாமறைக் கிழவனுகிலு மஃதரிதே. (ங)

4. வருஞ் சினப்பணி முடிமலர்ப்புனைவதும் பலத்தார்
பெருஞ்சுறு முகப்பன் மணிபெறுவதும்
பெருநீரிருங் கடற்பரப்பனைத்தையுங் கடப்பது மெளிதா
மருஞ்சினத்தவர் கருத்தினைத் திருத்துதலரிதே. (ச)

5. ¹ மறியுந் தந்திரத்தரிது நெய்வடிக்கலாமணிலை
யெறியுங் கானற்றகை யுறிற் சிறு புனலருந்திடலாம்
பெறலருந்திறற் முயற்கொம்பையும் பெறலா
மறிவில் மூர்க்கர்தங் கருத்தினைத் திருத்துதலரிதே (ரு)

6. தருக்கியானையைத் தாமரை நூல் கொடுதகையக்
கருத்திலுற்றவர் வாகையால் வச்சிரங்கடைய
விருப்பமுற்ற வருப்பு வேலையில் நரை விரவ
வருத்தமுற்றவர் மூர்க்கரை யிணக்கு புன்மதியோர். (சு)

7. ஞானமின்மையை மறைப்பதற்காக நான்முகன் செய்மேன்மைத்
தான் செயலின்பமே காந்தத்தில் விலகுவின்
மானத்தையிகழ்ந்த நல்லோரவையிடத்தி
லான மோனமேயறிவிலார்க் கணிகலமம்மா (ஏ)

8. பொல்லா வறிவானான் மதத்த போர் வாரணத்திற் புகுந்ததற்பி
னெல்லா மறிந்த தென்றெண்ணி யிறுமாந்திருந்ததென் னெஞ்சம்
வல்லோரவையிற் புகுந்ததற்பினப் போதெனது மனக்கெருவஞ்
செல்லாதெனத் தன் மறுமையெண்ணிச் சரம் போற்றிரும்பிப்
போயிற்றால். (அ)

9. கிருமி மொய்த்திமி நாற்றமுற்றுது தசை கெட்டு
மருவிருப்புற்று நாயனரென்பினை யடைந்து
பருகும் வேளையிற் புரந்தர ரெய்திலும் பாரா
திரு நிலத்தினுமிழிரு மிழிவினை யெண்ணார். (ஈ)

வேறு

10. விண்ணினின்றுயர் கங்கை சங்கரன்
முடியின் வீழ்ந்த தவ்வேணியின்
கண்ணினின்று பொன் வரையில் வீழ்ந்தது
கனகமால் வரை நின்றுபின்
மண்ணில் வீழ்ந்தது மண்ணினின்றெறி
கடலில் வீழ்ந்த திம்மரபென
வெண்ணிலா [ம](வ)றிவீனர் வீழ்வது
மெண்ணில் பல்முக மெய்யரோ. (10)

முதலாவது அவிவேகபத்தி முற்றும்.

இரண்டாவது வித்தியாபத்தி.

11. முந்து நூலுணர்ந் தழகுறத் தழைத்த
சொல் மொழியினர் பணிவோர் பாற்
றந்த கல்வி யோர்ப்புகழினற் கவி
வல்லோர் தனமில்லென வாழி
லந்த நாட்டிறைக்கக்குறை தலைமையோ
ரருந்தன மில்லேனும்
பந்த மாமணிப் பெருவிலை சிறுவிலை
பகர்பவர் சிறியோரே. (க)

வேறு

12. சொல்லுதற் கருஞ்சுகம் விளைத்தளிக்கினுஞ் சுரந்து
வல்லசோரியிற் க[ற்](ர்ப்)பத் திலழிவின்றி வளருங்
கல்வியாம் புதைப் பொருளுடையோர் தமைக்கண்டா
லொல்லே வேந்தரும் வணங்குவர் பிணங்குவாருண்டோ (உ)
13. அரிய சொற்பொருளறிவினர் தமையவமானம்
புரிவதன்றவர் செல்வத்தாற்றடைபடார் பொருளை
யுரிய நற்பொருளா யெண்ணூர் கவுண்மதமுடைய
கரியை வாரிச நூல் கொடு தடுப்பது கடுப்பே. (ங)
14. இந்த நான்முகன் சினத்திடிலோ திமமிருந்த
வந்தவாவி விட்டகற்று தலியற்று வனன்றிப்
பந்தமாம்புனற் பாலினிற் புனலினைப் பகுத்து
வந்த சீர்த்தியை விலக்கு தற்கவனும் வல்லவனே. (ஈ)

1 வடமொழி நூலுள் இதன் பின்னர் இப் பகுதியில் காணப்பெறும் 'शक्त्यो वारयितुं जलेन हुतसुई' எனத்துடங்கும் செய்யுளுக்கு இங்குள்ள விருமாதருகைகளிலும் மொழி பெயர்ப்பு காணப்பெறவில்லை.

15. கொங்குயர்த்த பைந்தொடையலுங் குங்குமக் குழம்பு
மங்க தங்களுமணிகளு மணியல் வறிவா
லிங்கெவர்க்கும் நன்மதூர மாங் கல்லியினியல்பே
மங்கலக் கலனழிகலன் மற்றது மன்னே. (சு)

16. கல்வியே குரவோர் குருவுறவு கட்டழகாங்
கல்வியே புதைபொருள் மன்னவர் வரிசை செய் கருமங்
கல்வியே புகழ் போக முண்டாக்குதல் கற்ற
கல்வியே தெய்வமற்றவர் பசுவென்ப[ர்]கடனே. (சு)

வேறு

17. மட்பொறுமையுண்டா கிற்கவசத்தாற் பயனென்
மான மொன்றுண்டாகிலணிமணியாற் பயனென்
நட்புடையோருண்டா கிலருமருந்தாற் பயனென்
ஞாதியருண்டாகிலெழுநா வெரியாற் பயனென்
னுட்பகைஞராற் பயனென் கோபமொன்றுண்டாகி
லுரகத்தாற் பயனென் துச்சனருண்டாகிற்
றிப்பமுறுங்கல்வி பெறிலருந்தனத்தாற் ப[ல](ய)னென்
செம்பாகக் கல்வி பெறிலென்றே சத்தாற்ப[ல](ய)னென். (எ)

18. தன்னவர் தம்மிடத்திரக்கய் பரிசனத்திறறயவு
சஜ்ஜனத்திலுவகை துட்டர் தம்மிடத்திற் கபட
மன்னவர் தம்பா லியல்பா நீதி தவருமை
வாய்ந்த கல்வியறிவினர்பால் வழுவாத வொழுக்கந்
துன்னவர்பாற் குர நெறி குரவோர்பாற் பொறுமை
தோகையர் பாற் றிடமடைவிற்
சொன்ன விவையுடையோ ரன்னவர் தம்மிடத்தினிலே
யுலக மரியா தி[தை]ய வரெல்லா நூல்விதியுமறிந்தவறி
வினரே. (அ)

வேறு

19. துருமதிக் குறையைப்போக்குஞ் சொற்றவருமை நல்கும்
வருமபிமானங் காக்கும் பாவத்தை வலியத் தள்ளும்
பொருமனந் தெளியச் செய்யும் புகழெலாந்திசையிற் சேர்க்குந்
தருவ தில்லாததுண்டோ சஜ்ஜனருடைய சங்கம். (சு)

20. [து¹](தொ)டர்ந் தபிமானங்காக்குஞ் சொற்றவருமை கூர்க்கு
மிடர்(டை)ந்த புன்மதியைத் தீர்க்கும் வெய்யபாதகத்தைப்போக்கும்
உடைந்த நெஞ்சகத்தைத்தேற்று முறுபுகழ்த் திசையிற்சேர்க்கு
மடைந்தவர்க் கென்செய்யா தறிவுளோர்ச் சங்கமம்மா. (ஓ)

¹முன் செய்யுளுக்கும் இதற்கும் பொருள் வேறுபாடு காணப்பெறவில்லை.

21. சொல்லு மெட்டுச் சுவையினுஞ் சிந்தைகூர்
நல்ல செய்கை நடாத்திய நாவலர்
வெல்லு மேலவர் மெய்ப்புகழ் மேனிக்கோ
ரல்லல் [மு](மூ)ப்பிறப்பச் சங்கனில்லை யால்.

(மக)

இரண்டாவது வித்தியாபத்தி முற்றும்.

மூன்றாவது மானசௌரியபத்தி.

22. கடுமப்சியினால் மெலிந்தும் நரை திரையினாலினைத்துங்
கை கால் விட்டுங்
கெடுத்திசையை யடைந்து மொளிர்காந்தி யெல்லாமறைந்து
மறக்கிழமாயாவி
விடும் பொழுது மதகரியின் மத்தகத்தினுந்
தசையே விரும்புமல்லா
லிடும் புல்லருந் தாதுசிங்க மானபரர் முன்
னடக்குமியல் பிற்றன்றோ.

(க)

வேறு

23. மன்னு தசையுணினால் நனைந்து புறமெல்லா
மலினமாய்த் தசையுமற்ற வழித்தலை வெள்ளெலும்பை
யுன்னி யிழுத்தகமகிழு ஞமலி கடித்ததனா
லுறுபசி தானொழியு மோவொழியாது சிங்கந்
தன்னருகிலோடிவந்த சிறு நரியை விட்டுத்
தடக்கை மதயாணையின் மத்தகத்தை முறித்தடிக்கு
மின்னிலத்தி லுலகமினைத் திருந்தாலும் வல்லமை
கிளைப்பொருளையே விரும்புமென்ப தியல்பா மால்.
24. நிறுவி வாலசைக்குமுன் கால்மடித்து நீணிலத்திற்றழு
முறுபசி வயின்வாய்காட்டு நாயுணவு வுதவுவோர்பாற்
றறுகண்மால் யாணைபாகன் சாடுவோர் கோடிசாற்று
மிறுதி கட்கடையாடுக்கிக் கவளத்திற் றடக்கையேந்தும்.
25. பிறந்திடா தவரெவர் சழல்பவத் திடைப்பிறந்து
மிறந்திடா தவரெவ ரிருநிலத்தினி லிருப்பவரெலெண்ணில்
மறந்திடாத வில்வாழ்க்கை யினுயர்குல வளமைத்
திறந்தழைத் திடப்பிறந்தவன் சென்மமே சென்மம்.
26. விரைநறும் பூக்கொத்துக் காமிரு விருத்திபோலு
முரைசெயற் கரிய சான்றோர்க் கோரிருவிருத்தியாகுந்
திரைநெடும் புவியிலுள்ளோர் சிரத்தினில் [தி](வ)கிப்பச்செல்வர்
வரைவுசெய் திருப்பிலென்றும் வனத்தினி லிருப்பர்மன்றோ.

(உ)

(ங)

(ச)

(ரு)

27. அந்தணன் முதலாங் கோட்க னாவரைநீக்கி மேலாஞ்
சந்திரனிரவி யின்னோர் தமையுவாக் காலந்தன்னில்
முந்து நான்முகனைப்பெற்ற முகில்வண்ணன் றுணிந்தசெவ்வார்
பைந்தலைக் கரியபாந்தன் பற்றுதல் பான்மைத்தன்றோ. (சு)
28. படங்கலிற் பகுவாய்ச் சேடன் பரித்தனன் புவனமெல்லாந்
திடம்பெறத் தரித்ததந்தச் சேடனைக் கமடமொன்றே
தடம்பெறு கமடந்தன்னைத் தரித்ததோர் சலதியென்று
லிடம்பெறு புலியின்மேலோர் மகிமைக்கோர் ரெ ள்லையுண்டோ. (எ)
29. தந்தையா மிமையக்குன்றத் தழைசிறை யரிபட்டேங்கிச்
சிந்தைநொந் தலறிவீழ்ந்த செயல்கண்டே சேய்மைநாக
மிந்திரன் குலிசத்தாலே யிறப்பதே யுசிதமன்றி
யுந்துநீர்க் கடலுள்வீழ்ந்த துகிதமோ உசிதமன்றே. (அ)
30. விரிகதி ரெறித்தவானில் வெய்யவன் சுடர்க்கால்மேவி
லரியவான் பொருளல்லாத வசேதனப் பொருளானாலு
மிரவியின் மணிபொருமற் புட்கிடந் தெரியுமென்றால்
பரர்பிழை திறலோரெந்தப் படிபொறுத்தாற்ற வல்லார். (க)
31. செங்கண் வானரிகுருளை யாகினுமதந்தெறிப்பப்
பங்கமான கபோல வெம்பகட்டினைப்பாயுந்
துங்கமாகிய திறலினர்க் காண்மையே சுபாவ
மங்கவர்க் கதுகாரணம் பருவத்தா லன்றோ. (ய)

மூன்றாவது மானசௌரியபத்ததி முற்றும்.

நான்காவது அர்த்தபத்ததி.

32. குலந்தரை மீதுபோகக் குணமுமத் தரைக்கீழாக
வலன்பகைக் கடையசீலம் மலையினின் றலறிச்சாய
விலங்கழ கெரியின்மாள்க விடிவிழ வென்றாலும்பொன்
பொலிந்திட மேலாமெல்லாம் பொருளின்றேற்றிறணம் போலாம். (க)

வேறு

33. ம'ன்னவர் துன்மந்திரியான் மானமது வுணர்வான்
மறையவரோ தாமையினால் மைந்தர் வினையாட்டால்
நன்னெறி செல்லாமையினால் நல்விரதங் குழாத்தால
நயகுணங்கள் கலர் துடர்பா னற் குலந்துன்மகவாற்
சென்னெல் வயலுழவு பாராமையினற் செல்வஞ்
சீலமின்மை யானப்புச் சேர்ந்த நட்பின்மையினால்
முன்னு சினேகிதம்பிறிவாற் கேடடைதன் முறையா
மூர்க்கத்தால் வீண்சிலவால் மொய்ப்பொருட்க்கு மதுவே. (உ)

1 வடமொழி அச்சுப்பிரதியில் இது இப்பகுதியின் மூன்றாம் செய்யுளாகக் காணப் படுகின்றது.

வேறு

34. நல்கு தானமும் போகமு நாசமு
மல்கு மூ வழியாக வகுப்பரா
லொல்கியே(ற்) போகியா ருதவா ரெனிற
செல்கரும் தனம் பின்வழிச் செல்லுமால்.

(ந)

வேறு

35. எவன் பொருளுடையனோ வோனிருநிலத் திருப்போர்க்கெல்லா
மவன் குலவான் வாசாலன்பண்டிதன் சுருதியாளன்
தவலிதியறிவோன் காணவேண்டிய புருடன் சால
நவமுறு குணங்களெல்லாம் பொருளையே நாடுமன்றோ.

(ச)

வேறு

36. தனிப்படு சாணையிற்றீட்டித் தேய்ந்த சூடாமணியுந்
தரியலரைத் தடிந் துடம்பிற்றழும் புடைத்தோனுஞ்
சினைத்து மதஞ்சுரந்தினைத்த சிந்தரமுங் குறைநீர்ச்
சிறுமணற் குன்றெழுந்த நதிதீரமுந் தேய்ந்தெழுந்த
பனிப்பிறையும் விரதத் தாலினைத்த தபோதனனும்
பயில்சுரதத் தாலினைத்த பாவையும் பல்பொருளும்
மனத்தில் மகிழ்ந்தனித்தினைத்த புருட சிகாமணியும்
மலிந்ததினு மெலிந்தபின்னே வனப்பு மிகுமாமால்.

(ரு)

வேறு

37. சீத்தியஞ்சொல சத்தியமுந் தண்டநயங் கொலைபுரிதல்
சித்தமிரங்குதல் பொருளைத் திரண்மென நினைத்தொழித
லத்தமெல்லா மதியாமஸித்தல் மிக வருத்தலென
வைத்தணகும் வேசையற்கு மன்னவர்க்கு மொன்றாமால்

(சு)

வேறு

38. இஹையோய் தரையாம் பசுக் கறப்பா
னெண்ணி லிளங்கன் றேய்ப்ப மனு
முறையா லுலகம் புரந் தனிப்பான்
முன்னிற் பெருகுஞ் சென முழுதும்
நிறைவாம் பொழு தன்னீ ணிலமும்
நெடுங் கற்பகமுஞ் சுரபியும் போற்
குறையா நானு வள மெல்லாங்
கொழிக்குஞ் செழிக்குங் குணத் தம்மா

(எ)

1 இது வடமொழி அச்சுப்பிரதியில் இப்பகுதியில் நான்காஞ் செய்யுளாகக் காணப் படுகின்றது.

2 இது இப்பகுதியின் இரண்டாஞ் செய்யுளினது மொழி பெயர்ப்பாகும்.

3 இது இப்பகுதியின் 8-ஆம் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பாகும்.

4 இது இப்பகுதியின் 7-ஆம் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பாகும்.

வேறு

39. தண்டனை கீர்த்தி போகமித்திரர் தமைக்காப்பாற்றல்
மண்டலம் பரித்தல் தானம் வழங்கலென்றிருமுன்குக்
கொண்டபேர்க் குணங்களில்லாக் குலபுருடருக்கு நாளுந்
திண்டிறல் வேந்தைச்சார்ந்து பலன்பெறு செயலேதம்மா. (அ)

40. அஹமெலிந் தொருசிறங்கை நெல்லிரந் தவனவன்பின்
நிறைதனத்தனாய் நிலந் துரும்பென நினைப்பதனாற்
செறிதனத்தர் தாழ் வுயர்வுகள் பலநெறித்திறனா
மறிபொருட் பலநிறையவுங் குறையவுங் வழித்தால். (க)

41. யாவர்பாலுரைத்து மென்மும் யாதொரு பொருளென்றாலும்
பூவில் வீற்றிருந்தபுத்தேன் பொறித்ததே வரும் பொற்குன்றில்
மேவினும் பலனிராது வெறும்புனந்தனிற் சென்றாலும்
கூவல் நீர்க்கடல் நீரேனுங்கொண்டதே முகக்குங்கும்பம். (ஈ)

நான்காவது அர்த்தபத்தி முற்றும்.

ஐந்தாவது துச்சனபத்தி.

42. புல்லிய தயவிலாத புன்மதி பிறரில்வாழும்
மெல்லியலாரைப் பொன்னை விரும்புத லேதுவின்றிச்
சல்லியம் பொருதலுற்றார் சஜ்ஜனர் தம்மைநீத்தல்
சொல்லிய விவையோராறுந் துச்சன ரியற்கையாமால். (க)

வேறு

43. போந்த கல்விப் புனைமணி தாங்கினுங்
காந்த துச்சனர் தள்ளக் கடவாரால்
வாய்ந்த நன்மணி வைத்தபண முடிப்
பாந்த னென்ன பயம் புரியாததோ. (உ)

வேறு

44. மெய்த்தவத்தில் மதியின்மை நல்லுரையில் மெலிவு
விரதத்தில் வேடஞ்
சுத்தத்திற் கபடநாணிற் சடதை யிரக்கமின்மை
சூரந்தன்னிற்
சத்தியின்மை நிலைமை யிலாண்மையிற் கெறுவம்
வாசாலந்தனில் வீண்சொல்லென்
றுத்தமர் நற்குணங்களுக்குத் துச்சனரா லிருகுறி
யொன்றுண்டுமன்றோ. (ஈ)

1 இது இப்பகுதியின் 9-ஆம் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பம்.

2 இது இப்பகுதியின் 6-ஆம் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பம்.

வேறு

45. தவநெறியினுற் பயனென் சத்திய முண்டாகிற்
 றன்னவர்களாற் பயனென் சஜ்ஜன ருண்டாகிற்
 புவிபுகழ் மகிமைபெறிற் பொன்னணியாற் பயனென்
 போந்தகல்வி யுண்டாகிற் பொருள்களினுற் பயனென்
 செவியுறு கோளுண்டாகிற் பாதகத்தாற் பயனென்
 சித்தசுத்தி யுண்டாகிற் நீர்த்தத்தாற் பயனென்
 அவ குணத்தினுற் பயனென் லோபமொன்றுண்டாகி
 லவகீர்த்தி வரிலென்னு மந்தகனாற் பயனென். (ச)

வேறு

46. பகலெழுந் திங்களினமைச் சீர்நெகிழ்ந்த பெண்பதும்
 மகலு நீர்த்தடம் பொருள்கவரசர் நல்லரசருக்
 கிலு மந்திரி யெழுத்திகழ் முகநல்லோரின்மை
 புகலு மேழுமே மனந்தனிற் சல்லியம்போலாம். (ரு)

47. அண்ட கோளகமுற்றளந்திடு மறிவிற்கு மடங்காச்
 சண்ட கோபமன்னவர்க் கெவர்தன்னவர் சாற்றிற்
 பண்டை நான்மறை விதிப்படி மகம்புரிபவரை
 விண்ட வான்சிகை வெந்தழல் பரிசிக்கில்விடுமோ. (சு)

48. பாவிக்கு மோனத்திலுமை படுவார்த்தையினிற் பயனிலாச்சொல்
 மேவித் தம்மருகிருக்கில் சமின்மை தூரத்தில் மேம்பாடினமை
 தாவிக்கும் பொருமையினிலச்சம் நேர்படிவ்விருத்தஞ் சாற்றுவோர்பால்
 சேவிக்குஞ் செயல்பரம யோகியர்க்குஞ் சாதியாச் செய்கையம்மா (எ)

வேறு

49. விதியினுல் வரும் விபவமுந் தடைபடாவினையும்
 பதிதர் துச்சனர் சங்கமும் நற்குணப்பகையு
 மதிமறந்து செய்யதமமாங் கருமமு மருவு
 மதம நீசரையடைந்தவ ரெவர்சுக மடைந்தார் (அ)

50. உதையமா தியாயுச்சியின்வரை நிழற்கொப்பா
 மிதைய சுத்தமற்றிருப்பவர் நட்பின திணக்கம்
 புதையும் நீண் வெயிலுச் சிதொட்டெழு நிழல்போலுஞ்
 சிதைவிலாமதி நட்பினோர் துடர்ச்சியின்றிறனே (க)

51. மோது[த]நீர் பல[புலு]வகையாமுணவுகொள் முயற்சித்
 தீது நேர்படாமின்பினை சரியர்[ல்] செயலா[ர்க்]
 லோ[கோ]து மூவராம் நுழையர்வில் வேடர்கோளுரையோ
 ரேதுவின்றி யேபகைஞராமுலகியல் பென்னே (ய)

ஐந்தாவது துச்சனபத்ததி முற்றும்.

ஆறுவது சஜ்ஜனபத்தி.

52. நல்லவர் குழாத்தவா பரகுணத்திலுவகை
நல்வணக்கங் குருவிடத்தினலிவு கல்வியினிற்றிற்
மெல்லியல் பாற்சுரதம் விரதத்திலச்சம்
வெள்ளைமால் விடையுடைய விமலன்பாற்பத்தி
வல்லிருளாம கங்காரமடக்கு வதிலாண்மை
வஞ்சர்துட்பினிற் பிரிவுவாய்ந்த விவையொன்பான்
சொல்லிய நற்குணங்களெல்லாம் படைத்ததெவரந்தத்
தொன்மை யறிவினர்தம்மைத் தொழுதிறைஞ்சுவாமே (க)

வேறு

53. தேற்றியவாபற் காலத்திடஞ்சுருதியில் வருத்த
மாற்றியபொறுமை செல்வத்தவையினிலுயர்ந்தமாற்ற
மேற்றியசமரிற் சூரமிசையினில் வாஞ்சையெனன்ச்
சாற்றியயிவை யோராறுஞ் சஜ்ஜனரியற்கையாமால் (உ)
54. கரத்தினிற் கொடை முகத்தினிற் சத்தியங்கடவுட்ச்
சிரத்தினிற் குருவந்தனை மனத்தினிற்றெளிவு
நிரைத்ததோள்களில் வீரியஞ் செவியினில் நிரைசொல்
லுரைத்த மெய்யணிசெல்வமின்றியு மு[ய]ர்வோர்க்கே (ங)

வேறு

55. புகருமுயிர்வதை நிவர்த்தி பேராசைப்பெருக்கை
பங்கமெனப்படுத்தல் பர்பொருள் விருப்பமடங்கல்
அகில பூதங்களினு மளிசுரத்தல் வாக்கி
லழியாத வாய்மைநெறி யன்னியமங்கையர்சொற்
புகலாமை காலத்திற் பொருளளவுதானம்
போதமிகுந் தேசிகர்பாற் பொன்றாதவணக்கஞ்
சகலசாத் திரங்களிலுஞ் சமநிலைமைவிதிக்குத்
தவறுமை யிவை மேன்மைத் தன்மைக்கோர்நெறியே (ச)

வேறு

56. அல்லலுற் றிடுநாளறி ஞோர்மனங்
கல்லினுங் கரையாப் பொருளாய்விடுஞ்
செல்வ முற்றிடுங்காலத்திற் செவ்விதழ்
புல்லு முற்பலகோமளம் போலுமாம் (ரு)

வேறு

57. பாவமுயிர் போனாலுஞ் செய்யாமை
யறிவீனர்பாற் செல்லாமை
மேவிவரும் விபத்தினுநின்றழியாத நிலைமை
நட்பில் வறுமை யெய்தி

லாவலுற வாங்காமைமே தகுந்தியினடக்கை
யறிஞோரைச் சார்தல்
யாவருபதே சமம்மா யெறிகதிர் வான்முனை
விரதமியல் புள்ளோர்க்கே

(கா)

58. ஈதலியற்றுவர் மறைப்பரிதம்புரிந்து
மவுனம் போலிருப்பர்வந்தோர்க்
காதரவுபுரிவர் துட்பரபகாரஞ்
செய்தவைதாமவையிற் சொல்லார்
போதவிபவம் பெற்றுங் கெறுச்செய்யார்
பிறர்ம[கி]மை புகலிற்கோணு
ரோதுமில் வான்முனை விரதமுபதேச
மெவரிடத் தோவுயர்ந்த பேர்க்கே

(எ)

வேறு

59. பொதிகனற் படுமிரும்பிநீர் கேள்விக்கும் பொய்யாம்
வதியுந் தாமரை மடற்புனல் முத்தெனவயங்குஞ்
சிதறு மப்புனலிப்பி வாய்ப்படில் முத்தமாய்த்திரளு
மதம[ர்]மத்திம மு[ரு]த்தம[ர்]விருத்தியீதடைவே

(அ)

60. தன்னொழுக்கத் தாற்றந்தையை மகிழ்விப்போன் றனையன்
மன்னு காதலன் வியப்பையே வியப்பவன் மனைவி
துன்னுமின்பத்துந் துன்பத்துந் தலைநின்றோன்றுணையா
மின்ன மூன்றையு மெய்துவாரறஞ் செய்தோரிகத்தில்

(கா)

வேறு

61. முற்பணிவாற் றற்குண வசனத்தால்
முயலுமொய்ப் பொருளினாற் பிறராற்
பற்பல சென்னிவணக் குறப்புக்கழப்
பயில்வுறு தனமெல்லாம் படைப்போர்
சொற் பொறுமையினாற் கடுமொழித்துடர்ச்
சித்துவைமுகத் துட்டரைத் துணித்த
வற்புத வொழுக்கத் தலைமையோர் யாவர்க்
கருச்சனைக் குரிய வராவா[கா]ர்

[இ]

ஆறாவது சஜ்ஜனபத்ததி முற்றும்.

ஏழாவது பரோபகாரபத்ததி.

62. உயர்மரங்களும் பலன்பெறிற் குழைபெற்றுதவும்
புயல்களுங் கமஞ்சூற்பெறிற்றழந்து நீர் பொழியு
மியலுஞ் செல்வத்துக்கெறுவின்றி வணங்குவர்மேலோ
ரியலுமில்வகை பரவுபகாரியர்க் கியல்பே

(க)

63. காலுங் குண்டலத்தாலன்று கேள்வியாற்காது
சாலுங் கங்கணத்தாலன்று கொடையினுற்றடக்கை
யேலுஞ் சந்தனத்தாலன்று தயாபரர்க்கியற்கை
மேலும் வாழ்விக்கும் பரவுபகாரத்தால் விளங்கும் (உ)
64. துறைகொள்த் தாமரைத் தடங்கனையலர்த்துவோன்சுடரோ
னிறையுமாம்பலங் குலத்தினை மலர்த்துவநிலவோன்
மறிதிரைப்பு வியிரந்திடாது தவுநீர்மழைக
ளறிஞர் தாங்கனும் பரர்க்கிதஞ்செய்யுந் தொழிலமைவார் (ங)
65. தாங்கள் பரிசிழந்து மற்றோர்தம்மை வாழ்விப்பவருத்த மர்களாகு
மோங்கிய சாமானியர் தம்பரிசங்காத் தன்னியர்க்கு முதவிசெய்வார்
வாங்குபொருட்க்காய்ப் பிறர்க்குக் கேடுசெய்வோர் மனிதராக்கதர்களாகு
மாங்குதாங்களும் பரிசற்றன்னியரையுங் கெடுப்பராரோவம்மா (ச)
66. வருத்தும் பாவத்தை விலக்குவரிதங்களை வகுப்பர்
விருத்தமுண்டெனில் மறைப்பர் நற்குணங்களை விரிப்பர்
கருத்தொடாபத்திலு தவுவர்காலத் திலிவ்வா
ரிருத்தல் நட்புடை யிலக்கண மென்பராலியலோர் (ரு)
67. அடைந்த நீருக்குத் தன்குணங்கொடுத்த தாலமுதங்
குடைந்த வெப்பிலப்பாலுக் காயிறந்தன்[து] குளிர்நீ
ரிடைந்து பால்பொரு தெரியில்வீழ்தர வெழுந்தெரிநீர்
நடந்துவந் துறவமைந்த திவ்வாறன்றோ நட்பு (சு)
68. வளைப்பெரும்படை மாயனுமடைந்த வானவருங்
கிளைப்பொரும்படை யரக்கருமிடைந்தவான் கிரியுந்
திளைப்பொ[ப]ருஞ் சிகைவடவையுந் தனித்தனி சேறிய
வளப்பெருங் கடல்வடி வநன்ற திசயமம்மா (ஏ)

வேறு

69. பிடரிற் பார்ச்சுமை பரித்தவக் கமடமே
பிறந்த தொன்றதுவுமே யன்றிச்
சுடர்வலஞ் செயுமிப்புலத் திருந்தவத்
துருவன்றன் சன்னமுஞ் சிறப்பா
டையும் வீணர்மற்றிதங்கள் பண்ணார்
பிரமாண்டமா முதும்பரச் சொப்பத்தி
லிடருமம்மச கங்களிற் பிறந்திறந்
திருப்பதனாற் பயனென்னும் (அ)
70. அடைந்திடு பேரறையைக் கெறுவத்தைத்தணி
மற்றாசையை யகற்று பாவத்தி
லுடைந்தை செய்யாதே விபுதரைச்சேவி
யுரை செய்வாய்மையை நல்லோருறையு

மிடங்களிற் செல்மானியர் தமைமானி
யிதஞ்செய் முற்பகைவரே யெனினுங்
கடந்தபேர்க் குணத்தை மறைசெய்
துன்பினர் பாற்கருணை செய்யிவை நல்லோர்கடனே (க)

71. மனந்தனில் வாக்கிற் காயத்திலகலா
வரம்பில் புண்ணிய சுகைவாய்ந்து
புனைந்துபகார பரம்பரையால்
முப்புவன முழுவகை செய்தோயா
தனந்தமேயாகப் பரகுணபரமவனுக்களை
மலையள வாக்கித்
தினந்தம திதைய மலர்ந்த நல்லோர்கள்
சிறப்பரெத்திசையினுஞ் செழித்தே (ஐ)

வேறு

72. ¹ பாத்திரஞ் சினேகந் திசைமுன்றையும் பாரார்
சாத்திடுந் தனிநன்மையாஞ் செம்மையே சார்ந்து
பூத்தபூதலத் தனைவர்க் குமிதஞ் செய்தெப்பொழுது
மேத்து நன்மணிவிளக்கென வாழ்வார் நல்லியலோர் (ஐக)
73. ² சுகிதருஞ் சுகபேதிக்குஞ் சோகந்தீர் கடாயமின்பம்
வசிகரமுண்டாங் கிருமிவாதத்தைக் கபத்தையாற்றும்
பசுதருமவர் சந்திறி[?] சம்பாஷணம் பூஷணமா
முசிதமுத்தம தானத்து முற்றதாம்பூலந்தானே (ஐஉ)

ஏழாவது பரோபகாரபத்தி முற்றும்.

எட்டாவது தயிரியபத்தி.

74. மணிகளாற் புணரியில் மகிழ்ந்ததுமில்லை வாடோர்
பணிகொள் காள் கூடத்தினாற் பயந்ததுமில்லை
யணிகொளார முதன்றியேயன் ரொழிந்தனரோ
துணிகொள் காரியங்கண்டலாதொழிவரோ தூயோர் (க)
- 75 இடையூறு வருமெனவே யெண்ணி யொருகரும
மிடையூறு வரும் பயத்தாலி யற்றுதாரதம
ரிடையூறு வரும் பின்னரியற்றுதார் மத்திமர்க
ஸிடையூறு வரினு மறுத்தியற்று வருத்தமரே. (உ)

¹ இதற்கும் அடுத்துவருஞ் செய்யுளுக்கும் ஆன வடமொழிச் செய்யுட்கள் அச்சப்பிரதி யில் காணப்படவில்லை.

² இது R. 1748 மாநுருகையில் இல்லை.

76. ஓரிடத்திற் பரியங்கந்தரைத்துமி லொருபா
லோரிடத்தி னல்லசனஞ் சாகினியுண வொருபா
லோரிடத்திற் பீதாம்பரங் கந்தை மற்றொருபாற்
காரியத்திறலோர் சக துக்கமே கணியார் (ங)

- 1
77. அடுத்தபல்குண மளித்தமாலாந்தனைத் தமதீன்
றெடுத்த தாயார் போற் பரிசு செய்துயிரையுமெளிதாய்
விடுத்து மெய்மையாம் விரதம் பூண்டனோர் மீண்டுந்
தொடுத்த காரியம் விடுவரோ தயிரியத்தொழிலோர் (ச)

- 2
78. நீதிமான்கள் நிந்திக்கினுந்து து[தி]க்கினு நிறைவா
மாதசெல்வம் வந்துநினு நீங்கினும் யுகாந்தரமிப்
போதெப்போது தான் மரிக்கினுந் தயிரியபுருட
ரோது நீதியா நெறியினின்றடி பெயர்த்தொழுகார் (ரு)

79. தேனன்னூர்க் கடைக்கண்ணம்பாற் சிதைவுருமதியு
மீனகோப வெந்தழற்புக நீறெ[ர]ழாவியல்பு
மான வையுபுலனாசையாங் கயிரிழா மதிப்பு
மான தீரன் மூவுலகையுமிலகுவாயடைவான் (சு)

80. புவியில் வெந்திறலாண்மை யோரிடறிடைப்புமுங்கிக்
குவியிலத் தயிரியத்தினைப்போக்குதல் கூடா
தவிழனற்சிகை திசைமுகத் துயர்வதல்லாது
கவிழச் செய்யினுந் தாழ்வதுண்டோ வொருக்காலும் (எ)

81. சீலமில்லையேலருங்குண மிகழ்ந்தவத்தேக முமிமகிர்ச் சிகர
மேலிருந்து தன்னங்கங்கள் பொடிபடமிகு மகாதத்து வீழ்ந்தாலு
மேலுங்கைகளைக் கண்பணப் பாந்தள முள்ளெயிற்றிடைச் செலுத்தினு
[மெழுநாக்
காலும் வெஞ்சிகைக் கொழுந்தழற்பிழ[ள]ம் பினிற்களிப்பொடுகுளிப்
[பினுங் களிப்பே (ஏ)

வேறு

- 3
82. தகுஞ்செல்வத் தணிசால்பு வாக்கமை
சவுரியத்தில் ஞானத்துபசமனம்,
பகர்ந்த கேள்வியில் விநயம் வித்தத்தி
னற்பாத்திரத்திடல் சினமின்மை

¹இதற்கான வடமொழிச் செய்யுள் அச்சப் பிரதியில் காணப்படவில்லை. See Bombay S.k.t. series Nos. XI नीतिश-P. 29 stanza 110.

²இது முதலான 8 ஆம் செய்யுளிறுதியான நாலு செய்யுட்களும் முறையே இப்பகுதியில் காணும் நாலு முதலான ஏழு இறுதியான வட மொழிச் செய்யுட்களின் மொழி பெயர்ப்பாகும்.

³இது இப் பகுதியின் 10-ஆம் வடமொழிச் செய்யுளின் மொழிபெயர்ப்பாம்.

யிகுந்தவத் ததிகாரத்திற் பொறுமை
மெய்த்தருமத்திற் கபடமில்லாமை
திகழ்ந் தெல்லாத் தினுங்காரணமாகிய
சீலமாஞ் சிறந்த பொற்பணியே

(சு)

வேறு

83. திகழும்வன்னி நீர்சலதிகால். வரை சிறுசிலையாம்
புகழுங்கோளரி பிணையதாம், பாந்தளம் பூந்தொடையா
மிகழுங்காளசூடம் பொழியமிழ்தமா
மியல்சேர் சகல லோக வல்லபஞ்செய் சீலந்தழைத்தோர்க்கே (ஓ)
எட்டாவது தயிரியபத்ததி முற்றும்.

ஒன்பதாவது தெய்வபத்ததி.

84. புத்தி மந்திரி பொன்படைச்சதகோடி
புங்கவர்சேன விண்ணரணங்,
கைத்தலத்திகிரிமால வரன்[பி]னிற
களையிராவதக் களிற்றென்
றித்தகை வலிமைபெற்று மாற்றலரா
லிந்திரன் சமரிடையிடைந்தா
னத்தன்மையாலே விதிசரணம் விநு[ரு]தாவாண்மை
செய்வதனை விட்டகல்மின் (க)
85. ஏங்கிவெம்பசிக் கைம்புலன்களும்வாடி.
யிரைபெரு வா[தா]வியிலாவல்
நீங்கி வட்டிகையுட் புகவுடல் சுருட்டு
நெட்டராப் பெட்டியை நிசியி
லாங்கெலியறுத்தம் முகம்புகவத்
தசையருந்தி யவ்வழியால்
வாங்கியதுயர்வு தாழ்விதிலேது
வரும்விதியிற் சுகமுறவாழ்மின் (உ)

வேறு

86. பாணியார வேபுடைத்திடத் தாழும் பந்துஞ்
சேனாலாவரு நிலத்தினில் நிலைத்தல் செய்யாதர்ல்
பூனுமெய் நெறிபூண்டோரா தலிற்பொருவில்
கோணிலாதெழுந்துயர்வதே பெரியவர் குறிப்பே (ங)

¹இது இப் பகுதியின் 8-ஆம் வடமொழிச் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பாம். மற்றும் இப் பகுதியின் 9-ஆம் செய்யுளான 'छिन्नाऽपि रो इति वरुः' என்ற தற்கு இருமாதருகக் கவிஞம், மொழிபெயர்ப்பு காணப்பெறவில்லை.

*a See Bombay Skt. series No. XI. नीतिश- P. 23. stanza 85.

^{1b}

87. விதிவினாலொரு தாழ்வுநில் வாழ்வுறுமேலோர்
கதிகொள்பந்தெனக் கதிர்ந்தெழுந்துயர் வரக்கணத்திற்
பதிரானவர் தாழ்ந்திடிற்பிண்டமாய்ப் படினு[டும்]
மதிதர[மிதியுரு]மிருத்திகை யெப்படி யப்படியாவார் (சு)

வேறு

2

88. உதித்தெழுங்கதிர்ச் சுடர்க் கிரணங்களாலோங்கு
தட்டைத் தலையொருவன்
கதித்தபாதையிற் றளர்ந்து[தன்னி[ண்ணி]ழற்கொரு
கரும்பனைகண்டு சென்றடைந்தான்
பதுக்கிநின்றலும்பழம் வீழ்வோர்[வீழ்வுறப்]
படரெனத் தகர்ந்ததத் தலையா
னதிட்டமற்றவ னெவ்விடத் தேகினு
மாங்குவந் தாபத்துமடையும் (ரு)

வேறு

89. வாளராப்புள்ம தங்கய பந்தவல் வினையுங்
கோளிடர்ப் படுஞ் சந்திரசூரியர் குறிப்பு
மாளும[நீனியர்] நல்லறிவாளரில் லாமையுநோக்கி.
நீளவன் [நீனியற்] பலவானன்றோ விதியென்றென் மதியே (சு)

90. நெடும்புவிக் கலங்காரமாய்ப் பலகுணநிதிபாற்
படர்ந்தவண் புகழ்ப் புருட சூடாமணி[யைப்]படைத்துத்
துடர்ந்துமக்கண பங்கமே துடக்குவனா
லும்பிதாமகன் பண்டிதத்து மறக்கொடிதே (எ)

3

91. கலந்திராமதிசுற்றிய வம்பரகண்டம்
புலர்ந்தகாலையிற் வெய்யவன் சுற்றவும் பொறியாய்ப்
பலந்தரும் விதிப்படியிருவரும் பரிபவத்தா
லிலந்து நல்குவாற்றுதல திசயமாமால் (அ)

4

92. இடில்லாவமுதர்தான் சதபிடக்கென்று
முடையனோடதி நாயகனரன்முடிக்கொளிரும்
படர்பைந்தார் மதிக்கக்கயநோய்வரும் பண்பால்க்
கடினமாம் விதியளவையே யாவரே கடப்பார் (சு)

^{1b}. இது இப் பகுதியின் மூன்றாவதான வடமொழிச் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பாம்.

²இது முதலான மூன்று செய்யுட்கள் இப்பகுதியின் 4 முதலான மூன்று வடமொழிச் செய்யுட்களின் மொழி பெயர்ப்பாம்.

³ இதற்கான வடமொழிச் செய்யுள் அச்சப் பிரிதியில் காணப்படவில்லை. See Bombay skt. series No. XI वीसयश P. 37. stanza 15.

⁴ இதுவும் அடுத்தவரும் செய்யுளும் முறையே இப் பகுதியின் 7; 8; ஆன வடமொழிச் செய்யுட்களின் மொழி பெயர்ப்பாம்.

வேறு

93. விரும்புபாங்க கேடாந் தண்டாலடித்து வீழ்த்[ந்]தடைவாய்-
வரும் பழக்கவல்லா குலத்திரிக்கமேல் மனம்வைத்
துருண்டமண்ணை யக்குயவன்போல் வலித்துழல் வித்தரன்
முரண் செயவ்விதியறிந்திலனென் செய்வான் முயன்றான் (ய)

வேறு

94. இறைவனாம் விதிதானுலகத்தினில்யாது
நிச்சயித்த தாங்கவனுக்
கறையுமற்ற துவமையுமே லேதுவி
லதிகமுங் குறைவுமாகாதால்
சறுவதிக்கினு நிரந்தரமாய் மழை
சந்ததஞ் சொரியினுஞ் சிறிதாய்ச்
சிறை கொள் சாதகமுகத்தினில் வீழ்மழைத்
திவிலையுமிரண்டு முன்றாமால் (யக)

வேறு

95. இந்த வீண்முயலினைப்புவிட்ட கலகலிடர்ப் படுமாபத்தி
லந்தமேலவர் தயிரியச்சிதைவு காண்பதற்கு வப்புறுவாயேல்
முந்து நாள் விதியறிவிலி கற்பமாமுடிவினு நிலைநீங்கார்
சிந்துவார் திரைக்கடல்களும் வரைகளுஞ் சிதைபொருளதுவாமால்
[யஉ)
ஒன்பதாவது தெய்வபத்ததி முற்றும்

பத்தாவது கன்மபத்ததி

96. வணங்குவோமெனில மரருங்கெடுவிதி
வசத்தினர் விதிதானு
மிணங்குமுற் கருமத்தளவாக நின்
றியற்றிய பலமீய்வோன்
கணங்கொளப் பலங்கருமத்தின் முடிவு
புங்கவர்களால் விதியாலென்
வணங்கவேண்டுதல் கருமமே விதியின்
வல்லபமவ் வழித்தாமால் (ச)

வேறு

97. பிரமவண்ட பாண்டத்தகல் வயிற்றினிற்
பிரமனைக்குயவனில் வகுத்தன்
றியையாழ்ந்த தசாவதாரத்துமன்
றலையமுன்னமைத் துருத்திரனைக்

¹இது இப்பகுதியின் 10 ஆம் வடமொழித் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பாம்.

²இது இப்பகுதியின் 9 ஆம் வடமொழிச் செய்யுளின் மொழி பெயர்ப்பாம்.

கரகபால பாத்திரத்தில் வண்பலிக்கெழக்
கண்டுவெங்க தீர்கள் வான்சுற்றித்
திரியவிட்ட துயாதெனிற் கருமமத்
திறற்கருமத்தையே பணிவாம்

(௨)

98. சீரியோர்களாய்த் துட்டரை விபுதராய்ச்
சினத்தரை யிதத்தராய்ப் பகையை
யாருங்காண்ட லாய்மறைத் தலையமுதமா
யாலத்தை யக்கணத்தாக்குங்
காரியத்தினக்கருதிய பலம்பெறக்
கடவுளிற்கைகூவி சான்றோய்
கூர்விசாலமாங் குணங்களை யாற்றல் வீண்
குறிப்புவிட்டகல்வது குறிப்பே

(௩)

99. மாடமாளிகை நயகுணவனிடையர்
மணித்தாள்குடை நிழற்றுந்
தேடருந்திருவென்றி வைதிரம்பெறத்
திகழ்சுபகருமத் தாம[ன]ன்றே
லாடல் வேள்கலகப் புணர்ச்சியி
லறுங்கயிற்று முத்தணிவடமென்னக்
கரடுநாடுந்திக் கெங்கணுந் தேடவக்
கணத்திலழிவது கரணமின்

(௪)

100. காரியசாதங் குணங்குணமல்லது
காட்டினுங் காரியமுயலுஞ்
சீரியனெந்த முயற்சியினாலுந்
திகழ்பலபாகமே குறிப்பா
னேர்தர சீக்கரத்தினிலியற்று
நிறைகருமங்களின் பலமேற்
சார்தரும் விபத்தால் மனத்தையுந்
தகிக்குஞ்சல்லிய துல்லியமாமால்

(௫)

வேறு

101 பருஞ்சந்தார்விறகால் வயிடுரியப்பாத்திரத்
தெண்மல மடுவிப்போ
னீருஞ்சுவன்ன நீள்கலப்பையாற் பாரெல்லா
மெருக்கம்பஞ்சேது வாயுமுலோன்
தருங்கற்பூரகண்டங்கள் கூவாகுக்காய்த்த[க்குக்]
காத்தெங்கும் வேலிசெய்தமைப்போன்
பொருந்துமிக்கணம் பூமியிற்றவஞ்செய்யாப்
புருடனாமந்தப் பாக்கிய[வா]னே

(௬)

வேறு

- 102 அரும்புஞ் சீலமுங்கல்வியுங் குலமும் பேரமரும்
விரும்புசேவையும் தருவதென்முற்செய் மெய்த்தவத்தாற்
பரங்கொன்முற்செய் பாக்கியங்களை காலத்திற்பலிக்கு
மரங்களைப்படியப்படிப் புருடர்க்கும் வருமால்

(எ)

வேறு

- 103 கனகமால்வரை கடலிடையமிழந்தினுங்
களத்திலொன்னாரை வென்றாலுந்
தினமும் வாணிபமுழவு சேவகந்
தமிழ்த்தெரி தருங்கலைகற்றாலும்
வினையுயர்கியாற் பறவைபோற் படர்ந்து
வான்மிசைப் பறந்தலையினும் வருமோ
தனது கன்மமில்லாத தொன்றகலுமோ
தன்னைவந்தடை வதித்தலத்தே

(அ)

வேறு

- 104 செருக்களத்தில் வனம்புனல் தீப்பகை
வரைக்குளாழ்கடல் மத்தியினிற்றுயின்
றிருக்கினும் பித்தினுமிடக்கேட்டினும்
புரக்கு முன்னம்புரி புண்ணியங்களை

(க)

வேறு

- 105 பதிகளாகும் பயந்தருகாடெல்லாம் பார்மேல்
துதிகொள் தன்னவராவர் மற்றனைவருந்தொகுஞ்சன்
னிதிகொள்மாமணி நிறை நிலனுமுவர் நிலனு
மதிகமாகமுன் புண்ணியம் பண்ணியவர்க்கே

(ஐ)

பத்தாவது கன்ம பத்ததி முற்றும்

ஆகத்திருவிருத்தம் ஈடு பாயிர முப்பட ஈய்

நீதிசதக முற்றும்

SIMHALA VIJAYAMU

Edited by

T. L. NARASIMHA RAO, B.Sc., and N. S. SUNDARESVARA RAO.

This is based on two manuscripts in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, bearing D. Nos. 2653 (Palm-leaf) and R. No. 207 (Paper).

This prose work in colloquial style describes the conquest of Simhala (Ceylon) by the Nayaks of Madura. The work belongs to the local tradition gathered by Colonel Colin Mackenzie a century ago.

This has been translated into English by Rev. William Taylor, late member of the Madras Literary Society (vide pp. 51-56, Madras Journal of Literature and Science, Volume VIII, 1838). The History of Nayaks of Madura (Madras University Historical Series II), giving a brief description regarding Simhala Vijaya, is to a large extent based upon the above translation (vide pp. 70-71).

We are now publishing the original and this Kaifiyat has an important place in the reconstruction of the history of the Telugu Nayaks of Madura.

సింహాళ విజయము.

అదియందు పాండ్య దేశానకు రాజైన రాజా విశ్వనాథ నాయనగారి కొమారుడైన రాజా పెద కృష్ణప్ప నాయడు రాజ్యపరిపాలనం చేస్తువున్నప్పుడు వర్ష సహస్రం గుర్రంకట్టి తుంచిచ్చి నాయడుని వ్యాకర పాశయప్పట్టు.... ఆ తుంచిచ్చి నాయడనేవాడు పరమగుడిలో కోట వేసుకొని ఆ రాజ్యమంతా కట్టుకొని పాండ్యదేశం, చోళదేశంలో సరిపోయినట్టు కొళ్ల పెట్టి చిల్లర చేస్తుండంగా పాండ్యదేశానికి రాజైనటువంటి పెదకృష్ణప్ప నాయనివారు వీని దుర్మార్గుములు విని జోడు తాకితులుగా వ్రాసి పంపించినందున అది లక్ష్యం శాయక మరిన్ని గ్రం పవుంజు అధికముగా శేఖరం చేసుకొని వీరి మీదనే హైదరాబాదు వీరి రాణావులువున్న తావులలో వొచ్చిపడి హతపరచి మరిన్ని సీమయందు కొళ్ల పెట్టుతూ వున్నందు వాత రాజా పెద కృష్ణప్ప నాయనివారు విని చాలా ఆక్రమంతోకూడా తను నైన్యానికి వ్రాసి రప్పించుకొని తమ దళ నాయకుడైన పెద కేశవప్ప నాయనివానికి వుత్తరపు ఇచ్చి తుంచిచ్చి నాయనిమీద రణభేరి వేయించి దళనాయకుడైన పెదకేశవప్ప నాయనివారిని దళంతోట్టు..... ఆజ్ఞాపించిన ప్రకారం యుద్ధ సన్నాహంబుగా మానామధురలో తుంచిచ్చి నాయని కోటమీద తాకి యుద్ధమైనందున తుంచిచ్చి నాయని తమ్ముడు చినవీర తుంచిచ్చి నాయకున్న పదివేల దళమున్నూ రెండువేల గుర్రమున్నూ పరమగుడి ముందర సాగమని నుంచినచ్చి రాత్రిరెవచ్చి కోటలోపల చొచ్చి ముందరవుంక్త జనంతో రెండువేల జనం కూడానుంచి ఆరాత్రే ఈ దండుమీదవచ్చి తాకినందున పెద కేశవప్ప నాయనివారు వుసారు చేసుకొని పాశయం నలుముఖాలకున్న మత్తావులు వేయించి ఆ రాత్రి జను యుద్ధమై తుంచిచ్చి నాయని దండులో యేనూరు గుర్రమున్నూ రెండువేల కాల బలమున్నూ ఛేదమై చినవీర తుంచిచ్చి నాయడికి రెండు గాయములు తాకి అంతట తిరిగి కోటలోను చేరినాడు. పెద కేశవప్ప నాయనివారి దండులో మున్నూరు గుర్రమున్నూ, వేయిన్నూరు జనమున్నూ ఛేదమయినది. అది సద్దేశాయక నాడు సగలు కోట చుట్టుకొని జగడంవేసి ఆ రాత్రి కోటకు ముఖాల నాలుగు మొహరాజులువేసి ఫిరగులు యెక్కించి కోటమీదనున్న కోటకు లోపలనున్న గుండ్లు ప్రయోగంచేసినందున కోటలో చాలా జనులు ఛేదమైన..... ఆ తుంచిచ్చి నాయడి బావమరదులు పెద వీరబొమ్మి నాయుడినిన్నీ, రణవీరబొమ్మి నాయడనిన్నీ వీడ్వరున్నూ అనేక యుద్ధములలో జయించి రణవీరులని తుంచిచ్చి నాయడికి (1) తాబులు వుచ్చుకొన్నవారు

(1) తాబులు = తాకిడు.

గనుక వారిద్దరున్న వారి దళములూ నాలుగువేల జనం వొక వయసువారినిగా యేర్పరచి రెండు జతలుగా యిద్దరున్న వంతుగొని రెండు మొహర్బాల్లమీద వచ్చిపడి మొహర్బాల్లల్లోవున్న జనమున్ను అంతంజేసి మొహర్బాల్లను సాఫుదేః ఫిరంగులున్న తీసుకొని కోటకు పోతుండగా పెద్ద కేశవప్ప నాయడువద్దనుంచి యెల్లగోలు వీరప్ప నాయడున్ను రెండువేల జనమున్ను అడ్డంతాకి బహు యుద్ధమై..... రణహార బొమ్మినాయడికి వొక తొడ గుండుతాకి అతణ్ణి సమాళించి యెత్తుకొని మాత కేషాన్ని కేఖరించుకొని పట్టిన ఫిరంగులతో యెల్లగోలు వీరప్ప నాయడు రెండు ఫిరంగులు అడ్డంతాకి తిప్పకొన్నది పోగా తమ ఫిరంగులున్న నాయకుండ నున్న సమాళించి తీసుకొని పెదవీర బొమ్మినాయడు కోట లోపలికి పోయి చేరి బందోబస్తు చేసుకొని వున్నంతలో యీ సమాచారం రాజు విని యింకా ఆ కోట తియ్యక తామసం చేస్తూవుంన్నాడా దళవాయి అని బహుకోపముతో క్రయాణం సంన్నాహమయి డెబ్బైరెండు పాళయగాండ్రకున్న తాకిదులు రాజు వారి నైవ్యము సహితముగా మానామధుర పాళ్యంవచ్చి చేరమని అజ్ఞాపించి బహు దళ సమేతముగా తిరుభవనంవచ్చి అప్పటి పాళ్యం దిగినారు. ఆ సమాచారం చిన్న కేశవప్ప నాయడు తల్లిడికి రాయగానే ఆ కాకితం పెద్ద కేశవప్ప నాయడు వదులు కొని బహు చింతాకాంతుడై యేలినస్వామి వారికి యీ సమా... మీద యుద్ధానికి వచ్చినట్లైతే మనం నేనాదిపత్యం చేసి యిన్నిదినాలు అనేక యుద్ధాలు చేసి జయించినదెల్ల వ్యర్థం వ్యర్థ యనని ఆ క్షణమే తిరుగా నాలుగు మొహర్బాలు తయారుజేసి ఫిరంగులు యెక్కించి ఆ మొహర్బాల్లో తానేపోయివుండి గుండ్ర చేత కోట బహుదూరం పడకొట్టి యెల్లగోలు వీరప్పనాయడుని వొక పార్శ్వమును తాను వొక పార్శ్వమును లగ్న యెక్కినందున పెద్ద వీరబొమ్మినాయడు వొక పార్శ్వమును చిన్న వీరతుంబిచ్చినాయడు వొక పార్శ్వమును లగ్న యెక్కిన జనమీదికి తిరికి (లగ్న యెక్కినయ్యడ అని) పోట్లాడినందున యెల్లగోలు వీరప్పనాయడు లగ్న యెక్కిన పార్శ్వం పెద వీరబొమ్మి నాయడు యెదిరించి బహు జనాన్ని ఛేదవరచి యెల్లగోలు వీరప్ప నాయడు పెద వీరబొమ్మి నాయడు చేతి బరికిపోటుదాడి ఆ క్షణం మరణమాయెను. అంతట ముందు నిలిచినం సకుదారుడు పడగానే జనం వెనకకు తీసెను. అతని తమ్ముడు చిన గురవప్ప నాయడు అన్న పడ్డ సమాచారమున్ను జనం తిరిగివచ్చేది జూచి వెలపటవుండే జనాన్ని తిరిగివచ్చే జనాన్ని సవరించుకొని పెద వీరబొమ్మి నాయడువుండే పార్శ్వంపోయి.....బహు యుద్ధంజేసి బహుదళాన్ని ఛేదవరచి అన్న పగ తీర్చవలసని పెద వీరబొమ్మినాయడున్ను చినగురవప్పనాయడున్ను ఎదురు నిలిచి పోట్లాడినందున చినగురవప్ప నాయడు పట్టా సాముసాధనలో సమ్మర్థుడు గనుక ఎదిటి చాలాపోట్లు తప్పించి పట్టాతీసి నరకినందున వొకభుజం తెగి కిందపడగానే ఆ పెదవీరబొమ్మి నాయడ్ని తలకోరి జెండామీదకట్ట జయభేరి వేసినమాత్రమే యీ

తట్టుదళం విరగబడి చిన్న తుంచిచ్చి నాయడి దళంకోసుచేరి పెద్ద కేశవప్ప నాయకవారి మీద బహు కాలిన్య యుద్ధముగాను జేసినప్పుడు యెలకోలు చిన్న గురవప్ప నాయకున్నా జయభేరివేసిన దళమున్ను వెనక్కువచ్చి తాకి పెద కేశవప్ప నాయకువారు వొక పార్శ్వమున్ను చిన్న గురవప్ప నాయకు వొక పార్శ్వమున్ను నెగ్గి యుద్ధం చేసినందున చిన వీర తుంచిచ్చి నాయడికిన్ని దళానికిని నిరావిహారం శాయలేక వకావకలై విరిగి జనమంతా పారి పోయిన్ని చిన తుంచిచ్చి నాయకు మహాశూరుడు గనుక మన వేరు ఖైతం పోనున్నదే అని యాభై జనముతాను ఎదిరించి మహాభూర యుద్ధము జేసినందున పెద కేశవప్ప నాయకువారు తమనైనానికి తాకితిచేసి చంపకుండా చేపట్టుగాపట్టి తెచ్చుని తాకిడు చేసినందున వెయిపట్టు తగలగ మంచిమంచి వేలైన గురికాండ్లను ఛేదించేసినందుచాత కూట్టి వేయ మని ఉత్తరపు అయినందున నెగ్గి యుద్ధంచేసి తలకోళి ఈ తలకాయనున్ను జెండాపు కట్టివున్న పెదవీరబొమ్మి నాయకు తలకాయనున్ను ఈ తలలున్ను జయ పత్రిక వ్రాసి త్రిభువనానకు యేలినవారి సముఖానకు వంపించి ఆ కోటలో తగు జనాన్ని తాతాపు చి తక్కిన దళసమేతంగా పరమగుడికోట మీదికి సాగి. కోటపరమ గుడికిని (?) తాకుచ్చాతు) నూరున్నుగా వండు యావత్తున్ను తిరిగి త్రిభువన మందు వుండే వండున్ను యేలినవారున్ను మానామధురకు యింకా కోట తియ్యలేదని వస్తూవుండగా యెదురుగానే యీ రెండు తలలున్ను జయపత్రికన్ను వచ్చింది. చూచి చాలా సంతోషపడి మానామధురలో వచ్చి వండు దిగి దళనాయకుడైన పెద కేశవప్ప నాయడివారికి సంగరకిరీటియనే కితావున్ను రత్న భూషణాంబరములున్ను చిన గురవప్ప నాయడికిన్ని కూడా యుద్ధముచేసిన సరుదార్లకున్ను, భూషణాంబరము లున్ను వంపించినందున పెదకేశవప్ప నాయనివారు మొదలైన సరుదార్లు యెదురుగాని వచ్చి నగరి బహుమతులు శిరసావహించి ధరించుకొని మహాసంతోషంతోను వీరది వీరులై పరమగుడిమీదికి యుద్ధానికి సకలసన్నాహులై పరమగుడిమీద పొయ్యేటప్పటికి వణ్ణమాంబర తుంచిచ్చి నాయకు బహు ఆక్రోశుడై మానామధుర కోటను తీసుకొని తమ్ముణ్ణి భావమరిదిని చంపి అనేక దళమున్ను ఛేదమున్ను చేసి యిచ్చటికి వచ్చిరే యని (డట్టు?) పదివేలు మంచి శిపాయిలున్ను, నాలుగువేలు గురమున్ను నేళ రించుకొని యెదురుగా వచ్చి ఉదయం మొదలు అస్తమానంవరకు బహు యుద్ధ మయినం దున తుంచిచ్చి నాయడి దళమందు గొప్ప జగడాలు చేసి తీగిన సరుదార్లుగా పదికొడు (మనిషిన్ని?) వారి బంధువులొక్క ప్రముఖులైన రఘునాథ నాయకు, రణింగ నాయకు పాలమద్ది నాయకు, అమరగంట్టి ముద్దుల నాయకు, వంద్ది సుబ్బులు నాయకు, అమరం కొమరప్ప నాయకు, తెన్దావహు సామి నాయకు, గొంతుపురం ముద్దుసామి నాయకు, తుపాకుల వీరకృష్ణమ్మ నాయకు, వీరవాణం కన్నూరిరంగరాజున్ను, గొట్టుముక్కల తిమ్మరాజున్ను, కాకి ఆపగిరాజున్ను, వనంపావడ రంగరాజున్ను,

గాయాల వంగమరాజున్న, కొరివి కృష్ణమృరాజున్న, మందపాటి రాఘవరాజున్న, ఆత్మలమంద కృష్ణమరాజున్న, వీరవల్లి రామరాజున్న, మల్లిపురం గణపతిరాజున్న, పూసపాటి కొండరాజున్న, రావిళ్ల రవణప్ప నాయడు, పెమ్మసాని రుద్రప్ప నాయడు, పచ్చ కిన్నూరి నాయడు, నాదిళ్ల నారణప్ప నాయడు, నారిగంటి సరసా నాయడు, సర్రాపుల వెంకట్రామ నాయడు అందు యిరవైయేడు సరదార్లున్న, మూడువేల (చావున్న?) వేయి జనం గాయములున్నా ఈ ప్రకారం ఉభయదళాల కున్న తత్త్వములుండే సమయమందలి మానామధురలో వచ్చి దిగివుండ యేలిన సామి వారి పెద్ద దండులో ఈ సమాచారం ఊణక్షణే అంచల్లో కబురుపోసుండగా రాజా పెద కృష్ణమృ నాయనివారు “మన నైస్యమందు యింత జనమున్న వేరైన గొప్ప సరు దార్లు యిందరున్న మృతిపొందిన్ని యింక్కా తుంచిచ్చి నాయడు (అని?) పోట్లా డుతున్నాడుగదా” అని బహు ఆగ్రహముతో తనవద్ద వున్న నైస్యముతో అర్థ భాగం తయారుచేసి అందుకైన గొప్ప సరుదార్లన నేమకంజేసి దళకర్త పెద కేశవప్ప నాయని కిన్ని ఆతనివద్ద నేసకున్న బహు ధైర్యమున్నా భుత్సాహమున్నా కలిగి పెద కేశవప్ప నాయనివారి వాకీదళమున్న వచ్చిన దళమున్న విశిఖించి ఆ రాత్రి వారి దండుమీద పోయి మూడు చేతులుగా పంచుకొని యుద్ధంచేసినందున తుంచిచ్చి నాయడి ముందరను అనేక చేదమై అనేక మొసగాండ్లుగా సరుదార్లు పోయినందువల్ల నున్న ఇప్పుడు మూడుచేతులుగా పంచి యుద్ధంచేసినందున అనేక చేదమై వకావక లుగా విరగపడి వేగింది వేగినట్లుగా పారి పరమగుడి కోటలోపల చొరపడిరి. పెద కేశవప్ప నాయడున్న దండును వాడు పారవేసిన ఆయుధములు, సామానులు యావ త్తున్న యెత్తుకొని కోటకు మృత్తిగి వేసి నలుముఖముగా చుట్టుకొని దండంతా దిగి గాయ గాండ్లకు గాయాలుకట్టి సావధానం కాయమనిన్ని నలుముఖానా మోహర్షాలు వేయ మనిన్ని సరదారులనున్న కామాటమున్న నమ్మించి బత్తెరులలో ఫిరంగులు యెక్కించి కోటమీద గుండ్లు ప్రయోగించి వాకపార్శ్వం కోట యడకొట్టి లగ్గ యెక్కిటప్పటికి తుంచిచ్చి నాయడున్న వాకవద్ద వుండిన సరుదారులున్న మంచి మొసజనమున్న లగ్గముఖాన అని తుపాకుల చాతనున్న, బల్బాల చేతనున్న ముందర లగ్గ యెక్కిన జనాన్ని బహుధా చేదపంచి లగ్గ యెక్కిన జనాన్ని దచ్చినవారు పోగా కడమ దిరిగి ఫలాయనమయినందున దళకర్త పెద కేశవ నాయడు బహు ఆగ్రహంతో విరిగిన జనాన్ని నేఱిండుకొని మరిన్ని విరిగిన జనాన్ని సవరిండుకొని మగిన్ని వుండదగ్గ సరదార్లునున్న వాని పార్శ్వం జనాన్ని శేఖరిండుకొని తానే లగ్గ యెక్కిటప్పటికి తుంచిచ్చి నాయడున్న వారి జనమున్న వెయి కలసి సుంకులసమయినందున భుభయత్రా బహు జనమున్నా మంచిమంచి మొసగాండ్లున్నా పడిరి. అప్పుడు దళనాయకుడైన పెద కేశవప్ప నాయడికి (సర కోవి?) గుండు రొమ్మున తాకి వీవున దుశ్శిన ఊణమే మృతిబొంది నందు

కాత దళం నిభాయించకూడక కొంత జనంవిరిగి పాశ్యం వచ్చి చేరెను. కొంత ముసగాండ్లు సరుదార్లు అక్కడనే పడి మృతిపొందిన్ని గాయాలతో పడిరి. దళకర్త అట్లాడు మంగపతి నాయకు మూతం వేయి జనముతో నిలిచి గాయగాండ్లనున్న దళవాయి పెద కేశవ నాయణ్ణి యెత్తించుకొని పాశ్యం వచ్చిచేరి యీ సమాచారం యేలినవారికిన్ని దళవాయి కొమారుడు చిన కేశవప్ప నాయడికిన్ని కాకితం వ్రాసి అంపించి తాను యథాశ్రకారం పాశ్యమున్న మొహజ్జాలున్న బంధోబస్తు చేసుకొని భద్రముగా వుండెను. తుంచిచ్చినాయడు అక్కడి గాయకాండ్లున్న వారికిన్ని బహు చేష్టము గనుక బయలుదేరుట శక్తిలేక కోటలోగానే ఆసకొనివుండిరి. ఈ వర్తమా నములు మానామధురలో చేరిన (మాత్రమందు?) యేలినవారు బహు ఆగ్రహంతో జట్టు ఆ ఊణమున తాము పయనమై యుద్ధసన్నద్ధులైన నిసేసమయమ్మందలి దళకర్త ప్రధానులైన పెదకేశవప్ప నాయనివారి కుమారుడు చిన కేశవప్ప నాయడు యేలినవారి సమక్ష మందు వచ్చి మా తండ్రిని చంపిన పగ నేతిర్చుకోవలెకాని యీ పనులకు యేలినస్వామి బయలుదేరవలసిన దేశమున్నది, ఊమాత్రమందు వానికోట నుగ్గజేసి పుత్ర మిత్రాదులతోను హతంజేసి వస్తున్నానని ప్రతిజ్ఞ జేసి రణభేరి వేసుకొని బయలుదేరేటప్పటికి పాశ్యంనుంచి మంచి మొనకలిగిన జనములో ఆరువేల జనమున్ను, పాశ్యగారులలో నత్తం లింగమ నాయడు, మరుంగాపురి బూచి నాయడు కుమారవాడి లక్ష్మి నాయడు, యిలుప్పురి కామాక్షి నాయడు, కరిశవట్టు గొమ్మి నాయడు, నెడువయల అశోగరి నాయడు, కొత్తకోట పల్లవ రాయడు, కొళత్తూరి ఆక్కలరాజు, వీరమలె కమ్మి నాయడు, తగమలె బసవప్ప నాయడు, రామగిరి సామి నాయడు, వెల్లెముటుంగి ముద్ది నాయడు, కన్ని వాటి అప్పి నాయడు 17 పాశ్యంగార్లున్న వారివగలో పది హేనువేల జనమున్ను ఆరు ఫిరంగులున్న తీసుకొని పరమగుడి పాశ్యంసకు వచ్చి తండ్రిగారిని దహనాది పుత్రక్రియలు చేసి తోడుతో దండు తయారుచేసి మొహజ్జాల మీద మరికొన్ని ఫిరంగులు యెక్కించి నలుముఖాల కోటను విడకొట్టి తాను తన వెంటవచ్చిన దండున్న వొఖ పార్శ్వమున్న ముందర అచ్చట వుండిన దండును, అల్లుడు మంగపతి నాయడు వొఖ పార్శ్వమున్న, పాశ్యకాండ్లు రెండు పార్శ్వము లందున్న ఈ ప్రకారముగా లగ్గ యెక్కేటప్పటికి తుంబుచ్చినాయడున్న నలుముఖాలా అని బహుయుద్ధం అయేటప్పటికి చిన కేశవప్ప నాయడు పార్శ్వం యెదిరించిన జనాన్ని కొట్టి లోబొచ్చిన మాత్రమే జయభేరి వేసినంతనే మూడు పార్శ్వాలయందున్న లగ్గ యెక్కి వెయ్యికలిపి లోపల ఉన్న కార్యమైలనున్న తుంచిచ్చినాయణ్ణి తలకాయను కోసి దళమంతా అచ్చటనే నిలిపివేసి చిన కేశవప్ప నాయడున్న అల్లుడు మంగపతి నాయడున్న మరికొన్ని కార్యమైలనున్న తుంచిచ్చినాయడు తల తీసుకోని మానామధుర కోటకు వచ్చి యేలినసామి సమక్షమందు భేటి తీసినమాత్రమే చాలా సంతోషపడి చిన కేశవప్ప నాయడికి తండ్రి ఉద్యోగమున్న ఇచ్చి అనేక బిరుదులున్న రిత్వా

భరణ భూషణాంబరములున్న ఇచ్చి మంగళి నాయడికిన్ని వస్త్రాభరణములు ఇచ్చిరి. తోడుతనే మానామధురలో ఉన్న దళమంతా నేఖరించుకొని పరమగుడికి వచ్చి చేరి కోట యావత్తు ఇడియకొట్టిరి. అప్పుడు తుంబుచ్చినాయడి పెళ్లా లిద్దరున్న విడ్డ లిద్దరిన్ని కాళ్లలో వేసి చాలా దానరత్నపడ్డనందున యేలినవారికి దయవచ్చి వాళ్లకు పరమగుడి కాలిలిన్ని, పాంబూరు గ్రామమున్ను, ఇచ్చి ఇట్లాఉండగా (1) కండిదేశం రాజు మనకు సిండా విహితంగా వున్న తుంబిచ్చినాయడి వీరు కొట్టుదురాయని బహు ఆక్రోశముగా మాటలు వ్యత్యాసముగా మాట్లాడినాడని వర్తమానం విని కండివారి ప్రస్థాపం మనం నేయగనే శ్రుండుట మన ప్రస్థాపం. వీరు చేయుపని యేమియని ఇతరం యాజ్ఞావిదు పాళయంగాండ్లనున్న నేకరించుకొని స్థామకుచ్చినుకొని రణభేరి వేయించి దండు సాగించుకొని దర్భశయనం మొదలు నవపాపాణాలవరకు వికముఖముగా దండు దించి కరతురలలో కలిగిన పడుగులంతాని నవపాపాణం రేపుకు రప్పించి దళమంతా పడవలమీద యెక్కించి తామున్న పడవయెక్కి కండిదేశం కరతోరమన్నూరు రేవులో పోయి దిగి అచ్చట నుంచి కంధిరాజుకు వ్రాసి వేషకేబుజు కొండురమ్మనిని భేటికి రమ్మనిని వ్రాసినందున కండిరాజు నేను సింహాసనాధిపతిని, కీరీటాధిపతిని నేను వాకరి వేషకబుజు ఇచ్చేదిలేదని దండెత్తి వస్తున్నాడని విని రాజా పెదకిష్టప నాయడు వారు తమ దండున్ను, పాళ్యంగాళ్లన్ను, రణభేరి వేసి యెదురెక్కిసాగిరి పుత్రశత్రువుల వారు వచ్చి దిగిరి. ఆ మరునాడు దళవాయి చినకేశవప్ప నాయడున్ను, మడికొందరు పాళ్యం గాండ్లన్ను యిరువైవేల జనంతో వాఖ మంజీరమందు పోతుండగా పుత్రశం నించి, కండివారి జనం బహుజనం వచ్చి యెదురునిలిచి యుద్ధమయేటప్పటికి, కండిసీమ జనం యెప్పుడూ యుద్ధంచేయనివారు గనుక, అడివిగుంపు గనుక యీ పాళయంగాండ్లన్ను నగరిజనమున్ను లోబోచి పొడిచినందున కండిజనానా కొంతజనం గాయాల తోనున్న కొంత మృతిబొందింది. ఆ నేనానాయకుడునూ తొడ విరిగి పడెను. అంతట ఆజనం కొంత ఆయుధాలు, ఫిరంగులు విడిచిపెట్టి పలాయనమై పారిపోయి నారు. అదే దళడుగా వచ్చి ఆ కోట తీసుకొని తన రాజుపాళ్యం వచ్చి చేరే వరకున్ను చినకేశవప్పనాయడు అచ్చటనే యుండి ఆ పాళ్యం వచ్చిన పిమ్మట ఆ పాళ్యనిన్ని, విలసవారినిన్ని అచ్చటనే నిలిపి తాను వాకమంజల్ ముందుగా పొయ్యెటప్పటికి శింగళపురాజుజంతులు నలుగురున్న ఎనిమిది దిశలున్న నలభై వేల జనంతో డట్టు అడ్డంతాకి బహుజగడంచే నేటిప్పటికి ఇచ్చటనున్ను, అచ్చటనున్న బహుచేదములై ఫిరింగి శబ్దములున్న తుపాకిశబ్దములున్న రాజా పెదకిష్టపనాయడు వారు బహుశా వినిన్ని అంచలమీద డణ్ణడె కబుర్లు వచ్చేది వినిన్ని వకదళం సమేత ముతోను హుళుదాయెక్కి తన దండులో పోయి చేరి పాళ్యంగాండ్లను యిరుపార్శ్వాల రెండుచేతులుగానున్న మధ్యదళవాయి చినకేశవప్పనాయడు మొదలైన దొరలనున్ను

తామున్నూ హతుదా యెనుగను నడిపించుకొని జనుయధం చేస్తున్నూ వారి దండులో జొచ్చి చెయికలిపి యుద్ధంచేసినందున వారిమంత్రులు యుద్ధరున్నూ ముగ్గురు దేశనాయకులున్నూ గాయాలతో పడిరి. మరిన్ని అనేకదళం కొట్టుబడిపోయిరి. వాకి మంత్రులు యిద్దరినిన్ని, దేశనాయకులు ఐదుగురున్నూ చేయిపట్టుగా తగిలిరి. అంతట జయభేరి వేయించి ఆ గాయకాండ్లను యెత్తుకరమ్మని అవట వొక మైదానం, జలసభాభిం... .. డేరాలు వేయించి అక్కడ దిగి కండిమంత్రుల్కున్న దిశానాథులకున్న గాయాలతోపడిన మంత్రులు యిద్దరు... .. ముగ్గురికిన్ని వేరే వేరే గుడారాలు యిప్పించి గాయాలు కట్టించి గాయాలులేని దిశలకున్నూ మంత్రులకున్నూ కావలసిన సామగ్గీలు యిప్పించి వారికి పరివారకుల నియమించి బహు మర్యాదగా నడిపించినందున వారికి ఈరాజు మహాధర్మిష్టుడు ఇతనికి శత్రువువై యెదిరించి జగడము చేసి వారి జనాన సరుదారులున్నూ అనేక జనాన్ని మనం భేదపరచి వుండిన్ని మనము . . . పడ్డి వారిలో మనం తగిలినందుకు మనల యేమిన్ని నేయక యింతమర్యాదగా వుంచి రక్షించినందుకు మనం వీరికి ద్రోహంశాయక వారి చిత్తానువృత్తిగా నడుచుకోవలెననిన్నీ, యీ రాజు శీమలో వొక పాళయంగాడు దుష్టకృత్యములు చేస్తూవుంటే వానితో మనరాజు స్నేహంచేసినది అనుచితం. అదిగాక వారి శీమలోవుండి శీమంతో నిపాతం చేస్తూండగా వాణ్ణి శిక్షింపవలసినది వార్కి విశితమై యున్నది. గనుక అందుకు మనరాజు ఆ రాజును సభలో గర్వించి వ్యత్యాసమైన మాటలాడి నందుచాత మనకున్నూ మన సింగశ్రజకున్నూ మన దేశానికిన్ని అంత విపత్తు వచ్చెను. గనుక మనరాజుకున్నూ వీరికిన్ని సభ్యులచేసి వీరి మనోభీష్ట ప్రకారం నడుచుకోకుంటే యింకావుండే సింగశ్రజ వచ్చి పలాయనమయి అందరు మునిగి పాయ్యే కాలంవచ్చింది. కాని మన సింగశ్రజ వీరితో సమానంగా నిలిచి యుద్ధంశాయ జాలరని వారందరు యోచించుకొని యేలిన సామివారి సముఖానకు వచ్చి కొన్ని సంగతులు మనవి చేసుకోవలెనని దళవాయి చినకేశవనాయనికి చెప్పి అంపించిరి. ఆ వర్తమానం అతడు ఆ డేనిమే రాజువద్ద యెరుకజేసి ఆ డేనిమే గాయాలులేని యిద్దరు మంత్రులున్నూ అయిదుగురు దిశలనున్నూ సముఖానికి రప్పించగానే వచ్చి పాదాక్రాంతులై లేచి నిలిచి స్వామి మారాజుయందున్నూ మాయందు నేరమేగాని స్వామి వారియందు లేశమాత్రమయినా తప్పితంలేదు గనుక మాయందు కృపజేసి యుద్ధరంగాన మావారు అనేకులు వచ్చిన్ని గాయాలతో పడివున్నారు. తమ గాయకాండ్లను అంతా యెత్తుకవచ్చి గాయాలు కట్టుతున్నారు. వచ్చినవారినంతా యెత్తి దహనం చేస్తున్నారు. గనుక ఆ మేరకు మావారికిన్ని కబులిచ్చి యెత్తుకపోమ్మని ఆజ్ఞాపించవలెనని తిరుగ కాళ్ళోపడి అడిగినప్రకారం దళవాయి చినకేశవనాయనికి పుత్రరవిచ్చినారు. అందున సరుదారులు గాయాలు కట్టితే బ్రతుకునని యన్నవారినంతా వీరి మనఃస్థల విడిచి యెత్తించి దోలీలో యెత్తించి పుత్రలంకోట చేర్చి భద్రముగా వారు

కావలసిన సామగ్రిలు యిప్పించి తగిన మరమ్మలు వారి దగ్గర నేమించి గాయాలు వాని శాయమని అదే ప్రకారం తమ దళములోపడ గాయకాంక్షనంతా దోలీలై ఎత్తించి పుత్రభానికి అప్పించి గాయాలు కట్టమని పుత్రభాన రాజావుంచి వచ్చిన రామభద్ర నాయనకిన్ని, వేష్కారు వీరభద్రయ్యకు తాకిడులు వ్రాసి కుంపించినారు. గాయాల వారిని వచ్చినవారిని యెత్తు వీరి కవులుకాకతమున్ను సింగభవు మంత్రుల కాకతమున్ను వ్రాసి హాళికారులచేత యిచ్చి అచ్చటికి అమడ పాడవున దిగి పున్న ఖండి రాజు పాశ్యమున్ను యీ యధ్ధాన హతశేషులును పోయి దిగి పున్నతావున వారి ముఖ్యప్రధానిపద్ధ యీ కవులు కాగితములిచ్చి వారి రాజుకు యెరుకజేసి అక్కడనుంచి దోలీలున్నూ కొంతజనాన్ని అంపించి గాయకాంక్షనున్నూ మృతిజెందిన జనాన్ని యెత్తించకపోయినారు. నాటి యధ్ధాన ఖండివారిజనాన ముఖై సరదారులన్నూ చావుగాయాలతో వేయిన్నెనమన్నూటికి గాయకాంక్షున్న మధురవారి జనాన వేయి జనమున్నూ పద్దెనిమిది సర్దారులును పాశ్యపృట్టి దొర కొడుకుగ్లా యెనిమిది మనిషి చావున్న, యేళ్ళుగూట యీ యెయారు జనమున్నూ, పద్మాడు సరుదారులున్నూ, ఆరుపాశ్యపృట్టి దొరకొడుకులున్న గాయాలును అయినందుచాత నాటిదినం మృతిజెందిన వారిసంతా దహనంశాయమని గాయకాంక్షనంతా యెత్తుకపోయి గాయాలు కట్టించమని పుత్రిభానికి కుంపించి నాటిదినం పాశ్యం ముఖముచేసి ఆ మరునాడు పుడ యానికి రణభేరివేయించి కండిరాజు దిగివుండె. పాశ్యంమీదికి బోవలెనని తయారయిన వర్తమానం ఆ మంత్రులవిని తమ సముఖానకువచ్చి వాక మనివిచేసుకోవలయునని చెప్పికుంపించినప్రకారము రక్తు అని ఉత్తరవై అమంత్రులు యిద్దరున్నూ దెశలు అయిదుగురున్నూ సాష్టాంగ నమస్కారముచేసి స్వామి వాఖ మనవి చిత్తగించవలయును అనగా మంచిది అట్లనేకాని అని పుత్రరవియ్యగానే స్వామి మారాజును మీ భేటికి రప్పింస్తున్నారము మీరు అజ్ఞాపించిన ప్రకారము యిచ్చి నడమకొంచున్నారము. మూడుదినాలకు మాత్రము యీ పాశ్యమున్నూ మీరున్న యిచ్చటనే వుండేటట్టుగా దయచేసినట్లైతే మా యేడుగిరిలో ఒక్కరిని మీసర్కార్లో యిద్దరికిన్ని పుత్రరపుయిస్తే మేమున్నూ కాగితములు వ్రాసి మారాజున్నూ అచ్చటవుండే మా పెద్ద మంత్రికిన్ని కాగితములువ్రాసి అన్ని వయసములు ముట్లాడిరంమంటున్నారం అందు ఆదేప్రకారం అంపించండి అయితే మీ రాజు మీరు వ్రాసినప్రకారము చూచి నడిపించుకుంటే మిమ్మును యేమి చేసేది అని అడిగిరి. అందుకు వారు చెప్పింది మాట విసకుంటే మేమున్నూ మాతోచేరిన సింగభమున్నూ మీతో చేరిపోతున్నారము మాకు మీరే రాజుకాని ఆతడు రాజుకాదని తోసివేస్తున్నారము. మీరు చూచి యిచ్చటనే వుండమని చెప్పితే యచ్చటనే వుంటున్నారము అని చెప్పగానే అయితే మీమాట మేమెట్లా నిజమని యెంచేది అని రాజు అడుగగానే ఆ మంత్రులు ఆ దిశలు తమ బుద్ధి స్వామి మీద అనిచెప్పియిచ్చిరి. ఆ మీద రాజు చాలసంతోషపడి వారికి వస్త్రభూషణాదులు యిచ్చి పారావద్దని అందరిని పాలుయిచ్చి

వెనక్కు రమ్మని తెల్పుల్కు వానికి కావలసినదంతయు యిమ్మని వాకమంత్రిని
 కొక దేశమువారి రాజుయొద్దకు పొమ్మనమని పుత్రపుత్రి యిచ్చి ఇద్దరికు రెండు గుర్రాలు
 సవారికి యిచ్చి పంపించిరి. వారు రాజుపుత్రి పాశ్యానికి బోయి పెద్ద ప్రధానిని కని
 అతనితో అన్ని సమాచారములు కలిసి మాట్లాడుకొని ఆ పెద్ద మంత్రినికూడా పిలుచు
 కొని వీరిద్దరుకూడా బోయి రాజువద్ద యీ సంగతులన్నియు తెలియజెప్పినందున రాజు
 విని ఆరాధాంకారముగా వీరికి ప్రత్యుత్తరము చెప్పకుండా పుండందున వీరి మనస్సు
 సవ్యసమై రాజును జూచి మేము మీ క్షేమం కోరిపుండ తగవారంగనుక వారి యుద్ధ
 మున్ను జూచి వెనకవచ్చిన దండును ఆ పాశ్యగాండ్లను అందునవచ్చె సమదార్లను, ఆ
 జనముయొక్క మొనజూచి మన సింగళం ప్రజవారి ముందర నిల్వరాదు అందువల్ల
 మన రాజ్యానికి మోసంవచ్చును. యీ ప్రకారం మాట్లాడుకొనివచ్చిన . . .
 యీ ప్రకారం నడుచుకొంటే అందరి క్షేమం కల్గును. అనగానే ఆ రాజు కోపం
 జేసి వారి మాటలు విని నీవుకూడా యెట్లు చెప్పుతున్నావు అని పెద్ద మంత్రిని కోపించు
 కొని నేను కిరీట సింహాసనాధిపతిని నేను వారిదగ్గరకివచ్చి బేటి తీసుకొని వారు చెప్పిన
 ప్రకారం వినేదా. రేపు తాళి యెల్లండి వస్తున్నాను వారి భేటికి మీరేపోయి,
 చెప్పుండాయని అహంకారముగా చెప్పినందు చేత మంత్రులు ముగ్ధులై రాజుకు
 మేలువై బేటికి వచ్చి పెద్ద మంత్రితో అలోచన చేసినందున పెద్ద మంత్రి చెప్పిన
 వైయసం. యీ రాజుకు కాల సామాన్యంచేత యీ దుర్బుద్ధి తోచినది. కాబట్టి
 మీరు సత్యంచేసి యిచ్చినవారుకదా! మీరు వారి దగ్గరకి పోయి చేరండి నేను
 రాజును విడిచివచ్చేది భర్తంకాదుగదా కదాపట మీరు చెప్పిన ప్రకారందా నడిచి
 పోను. అని మీరు పొండని వీరున్న యిద్దరు హరకారులున్న పిలుచుకొని పాశ్యా
 నికి వచ్చి మంత్రి నేతలతో కలిసి మాట్లాడుకొని వారందరు యీ రాజు వద్దపోయి
 వచ్చి తాము పోయివచ్చిన సమాచారమంతోపటకరించి స్వామీ నేటి . . .
 తమ వారము సీమలో సగం జెనం, మాతోజేరిన జెనం పున్నది. స్వామీ ఆజ్ఞాపించిన
 ప్రకారం నడుచుకుంచున్నారము. అని మంత్రులు మనవి చేసుకొన్నందుకు రాజు
 నవ్వి మీరు పూరికేపుండండి. రేపటి దినం మీ రాజు మా బేటికి వస్తున్నామన్నాడు
 గదా వచ్చిన పిమ్మట జయోపజయములు జూచి ఆ పిమ్మట మాట్లాడుకోవచ్చును. గాని
 అదివరకు మీరు మా దండుకు మొనన నిలిచి పుండండి అనదిగా వారిని పంపించి మంగ
 పతినాయణ్ణి పిలిచి దండు తయారుశాయమని అందున పదివేల జనం మంచి జనంగా
 యేర్పరచి పది ఫిరంగులు తీసుకొని, యింకా నాలుగు ఘడియల దూరం పోయి పుండ
 మని అక్కడ మొహరాజులు పెంచి అందు మీద ఫిరంగులుంచి జనానికి పుంపవలసిన
 తావులలో భద్రముగా పుండి రేపు వారు వస్తే యివతలికి విడదీయకుండా, అవి పోట్లా
 డమని అంపించిన ప్రకారం మంగపతి నాయాడు పోయి మొహరాజులు వేసి ఆపైని ఫిరంగు
 లెక్కించి జనాన్ని భద్రముగా పుండుమని తయారుచేసెను. రేపు ఖండి రాజు నైస్య

వస్తే విడువక అని పోట్లాడమని, చూలిన స్వామివారు ఆజ్ఞాపించియున్నారు. గనుక మీ రందరు అదే ప్రకారపుండమని జనానికి అంత చెప్పి అచ్చట డేగాలు వేయించి దిగిపుండగా మరునాడు పుడయాన్ని కండిరాజు తమ సైన్యాన్ని తయారుచేసి రణ భేరి వేయించి సింగళం అరివై వేల జనమున్నూ, కాఫిరిలో పది వేల జనమున్నూ ఆ రాజు దేవిడి వాకిట హజరుగా పుండేది ఫిరంగితో వారి పార్శ్వంపుండేది. వారితోకూడా హళుదాయెక్కి ముందుగా వారున్నూ తోపు ఖానాపున్న వారికి వెనుక దుండేసిమలోను రావన్న వెన్నయడు మొదలైన పాళ్ళ గాండ్రన్నూ, వారి వెనుక పెద్ద మంత్రిన్ని సింగళపు సరదారులున్నూ వారి వెనుక రాజు హళుదాయన్న, రాజు బంధువులును. తక్కిన సైన్యమును యుద్ధసన్నద్ధులై నడిచి మంగపతి నాయడి మోర్జా మీద ఆహూడివచ్చి యెదురు తాకి ఫిరంగి జగవారి వెనుక వచ్చిన సింగళపు జెనమున్నూ పాళ్ళంగాండ్రవారి జనమున్నూ, పెద్ద మంత్రి వెంబడి జనమున్నూ, యిరుపక్కల మంగపతి నాయడి పాళ్ళాన్ని చుట్టుకొని ఒకటై యుద్ధమయ్యేటప్పుడు మంగపతి నాయడు అయిదువేల జనాన్ని ముందెక్కి కాఫి రిజనాం మీద తాకి పోడిచేటుప్పటికి ఎదిరిది బహుదళం గనక రాజు హళుదాయెక్కి ఏనుగును ముందు నడిపించి వెయ జూపి జనాన్ని పురిగొల్పి మంగపతి నాయడిని చుట్టుకొని ఒకటై యుద్ధమయ్యేటప్పుటికి మంగపతి నాయడు చాలా యుద్ధ నాలుచేసి తీరినబంటు గనుక తాను పట్కెడ్యం తీసుకొని మూడు వేల జనాన్ని రెండు చేతులుగా పంచి సింగళ సాండ్యగాళ్ల మీద వొక చెయ్యిన్ని పెద్ద మంత్రి సార్వ్యం వొక చెయ్యిన్ని తనతో రెండు వేల జెనం తీసుకొని తోపుఖానా మీద తాకి యుద్ధ మయ్యేటప్పుటికి ఖాసిరిజనం మొనకలిగిన జనం గనుక ఫిరంగుల తాతను, తుపాకులతాత నున్నూ అవి కొట్టేటప్పుటికి మంగపతి నాయడి జనానా వేయి జనంతావైనది. చూచి వెయి జనం తీసుకొని మంగపతి నాయడులో బొబ్బిపోయండగా ఎదిటివారిది బహుదళం గనుక రెండు చేతులుగా పంచిన జనానీ నా రెండువేల జనం గాయాలతో నున్నూ మృతిచెంది వడ్డందుచే కడమ వేయి జనం విరిగి మొహరాజు వచ్చిచేరి ఆ జనంతో చేరికొని అని పోట్లాడేటప్పుడికి సింగళపు జనమున్నూ వారి పాళ్ళ పుట్టు జనమున్నూ తాకి మోహరాజులు చుట్టుకొని రెండు మోహరాజులు తీసుకొని కడమ మూడు మోహరాజులలో జయమయ్యేటప్పుడికి లోజొచ్చి యుద్ధంజేసి మంగపతి నాయడు తిరిగి చూసి రెండు మోహరాజులు తీసుకొన్నారు. కడమ మూడు మోహరాజులు యెత్తు బడే టుట్టు పున్నదని మోహరాజుల పార్శ్వంతిరిగి వస్తువుండగా ఖాసిరి జనమున్నూ, రాజు హళు దాయెట్టి వచ్చేజనమున్నూ మంగపతి నాయడు మీదికి తాకి మోహరాజులకు పోని య్యోకరఖము ఖాలచుట్టుకొని తుపాకుల చేతనున్న ఫిరంగుల చేతనున్న చేనేటప్పటికి మంగపతి నాయడి జనములో మారు జనంవరకు ఛేదమై కడమ, యేనేరు జనములో వొక పార్శ్వజొచ్చి ఒల్లాలచేత పాకుచుకొని పొయ్యేటప్పుడు.

నొకరా యనియ్యడు, అతణ్ణి పోనియ్యకుండ యెదురుగవచ్చి అడ్డంతాకి
 వచ్చియడి జనానికిన్ని మంగపతి జనానికిన్ని చేయికలకి వాడివట్టి, శిట్లుగా జగడంచేసిరి.
 ఆ సమయాన మంగపతినాయడికిన్ని-రూపు రూపున చాయక అనినప్పుడు అతికి
 వెయ్యినరుకు. అతని మీదానున్న తాళినందున మంగపతినాయడు లెస్సగా సాము
 చేసినవారు గనుక, రెండోనరుకు యెదటివాడు సరికేటంతలో యాయన సమాదించి
 అవరకు తప్పించి పట్టావీసి సరికేటప్పటికి వచ్చియడికి నొక భుజం తెగి మరణమూర్ఖతో
 క్రిందబడెను. అప్పుడు వచ్చియడి జనం సరదారు షడగానే అజనం విరిగిపోతూండే
 టప్పటికి మంగపతి వాయడు ఆగాయాన్ని సద్దుశాయక అదివరలో మిగిలిన జనాన్ని
 శ్రేణురంచేసుకొని పోతూవుండగా నొక సింగళపువాడు తుపాకినివెయ్యగ, ఆ గుండు
 తాగి వారికి షడపాయ్యసమయాన వారి జనం మోసగాండ్లు అతన్ని సమాధించి తినుకొని
 మోహరాజుల సమీపానికి పాయ్యటప్పటికి, ఆమోహరాజులలోవున్న వీరి జనం యెదురుకొని
 వచ్చి, వీరిని చుట్టుకొని వెంబడించి తక్కిన సింగళపు జనాన్ని చోచ్చికొట్టే మంగపతి
 నాయణ్ణి కూడావచ్చిన మిగత జనాన్ని తినుకొని మోహరాజులపేయి చేసినారు. అది
 వరలో మంగపతినాయడి జనాని అయిదువేల
 జనం ధేదం. కండిరాజు జనాన మూడువేలకు మృతమున్నూ, వెయ్యింటికిగాయమున్నూ
 యిరవైయేడు, సరదారులు చావున్నూ, పదిహేడు సరదారులు గాయమున్నూ అయ్యే
 టప్పటికి ఆ రాజు బహు కోపముతోకూడ తన దళాన్ని పురిగొల్పి వాకిపున్న మూడు
 మోహరాజులమీద ముఖాలలో చుట్టుకొని ఫిరంగి జగడం అయ్యేటప్పటికి మరివొక
 మోహరాజును ఫిరంగి గుండ్లు చేతకొట్టి లగ్గయెక్కి ఆ మోహరాజులోవున్న జనాన్ని హతపరచి
 మోహరాజులు తినుకొని, కడమ రెండు మోహరాజులమీదనెగ్గి జగడం శాయగా యీ యుద్ధ
 సంగరం పిరంగివెట్లు, చావు వంపులున్నూ, యిది యావత్తున్నూ పెద్దదండులో విసబడి
 రాజా పెద్ద కృష్ణప్పనాయనిగారు బహు కోపంజేసి దండు యావత్తున్నూ ప్రయాణం
 చేరివేయమని కూచించేసి డెబ్బైరెండు పాళయగాండ్ల సమేతంగా దండు యావత్తున్న
 బయలుదేరి తమ దండవచ్చిచేరి మోహరాజులు రెండులోనున్న అనికొని కండివారు తిసి
 మోహరాజులు మూడున్నూ కొట్టి, లగ్గయెక్కి తినుకొని మంగపతి నాయడువారు చేసిన
 సాహసములు విని చాలా సంతోషపడి మంగపతినాయణ్ణి పుత్తళానికి యెత్తి పంపించి
 గాయాలు కట్టమని జూగ్రతగా మనుష్యులనుకూర్చి పంపించి యిచ్చట దండు తాను
 నూడుచేతులుగా పంచి దళవాయి పినకేశవప్ప నాయడువారున్న తమదండు
 యావత్తున్నూ వక చెయ్యిన్ని కెబ్బైరెండు పాళయగాండ్లున్నూ వారి దండు
 యావత్తున్నూ రెండు చేతులుగానున్న యీ ప్రకారం మూడు చేతులుగాదండు పంచి
 నెగ్గి ఫిరంగులు యెత్తికట్టి వీరున్న వారున్న పిరంగులు చాత జగడంశాయగా, కండి
 వారికి ఫిరంగులు నిండా కనుక, వీరికి చుట్టం గనుక వారి పిరంగి గుండ్ల చాత వీరికి
 శానాజనం ధేదంవచ్చినందువల్ల రాజా పెద క్రిష్ణప్పనాయడువారు దళవాయి చినకేశ

వప్పునాయడు వానిని. కార్యస్తులను పాశ్చాత్యులను చూచి కోపం చేసుకొని యధరంగమందు జాఖ్యంచేసి, మనుష్యుల చావనిచ్చేది విహితము కాదని కోపంచేసి అంతరి ముందర నడపించగా చిన కేశవప్పనాయడువారున్న, పాశ్చాత్య కాండ్లున్న వికీముఖముగా వీరావేశమై ఫిరంగిగుండ్లు తాకి జనం చేదం ఆపుతున్నా పుండగానే గుండ్లకు లోజొచ్చి ఫిరంగులమీదపున్న జనాన్నికొట్టి వకావకలు చేయించి పిరంగులచేయి దళం చేసుకొని దండులో వీరికిన్ని వారికిన్ని సంకులనమరమయ్యేటప్పటికి నాలుగు మంత్రులున్నా అయిదుగురు దళనాడులన్నా వీరిదగ్గర ముందరవచ్చి సత్యప్రమాణములు చేసియిచ్చి వీరు పంపించి తమ రాజుదగ్గరకుపోయి పెద్ద మంత్రితో కూడి కండిరాజుకు అనేక విధముగా చెప్పిన్ని విసకనే నిరాకరించి దండెత్తిరి గనుక పెద్ద మంత్రికిన్ని రాజుచేనేపని నమ్మలేదు కనుక నలుగురు మంత్రులతోచేరిన దండున్ను దశానానాదులతోచేరిన దండున్ను, మరిన్ని అనేకదండు వారివారి పాటనతోలంగి, ఫలాయనముగాపోయి విడిచిరి. గనుక కండిరాజున్నా కాపురియలు వచ్చిపోయిన వారు పోగా నిలిచిన యెనిమిదవేలున్ను శింకళపుపాండ్లలో పదివేలున్ను పాశ్చాత్య గాండ్లలో పదివేలున్ను అంతా ఇరవైయెనిమిదవేల జనమున్ను నిలిచిరి. పెద మంత్రిన్ని రాజు యెండు పుట్టుడుగా ఉన్నప్పటికిని విడిచిపోరాదని నిలచెను. వారికి హీనబల మాయ గనుక వీరు నెగ్గి చుట్టుకొనియుండగా పెద్ద మంత్రి ఆలోచించి రాజుకు యిప్పుడైనా బుద్ధివచ్చివుండిని యని రాజువద్దకిపోయి అనేక విధములుగా యెదిరియొక్క ట్రైతమున్ను బలాబలమున్ను శమయొక్క బలహీనమున్ను సింకళపు దండు మంత్రులలో దశానాధులతోచేరి తొలంగి పోయిన వివరమున్ను తెలియజెప్పి నందున ఆరాజు విసక నేర సింకళద్వీపమునకు రాజును కిరీటాధిపతిని నేను ఇంకొక రాజుకు లొంగి పేషకని ఇచ్చి పుండేటివాణ్ణిగాను. గనుక మీరు అందరున్నా వారితో కూడుకొని మా మీదికివచ్చినా నే నొకడై నిలిచి ప్రాణత్యాగమైనా చేసెదగాని, వకరికి లొంగి మాటయిచ్చేదిలేదు, అని రాజుకు చెప్పినందుకు మంత్రి ఆయితే మీ మనసుకు సోపోయినట్టుని పెద్దమంత్రి చింతాకాంతుడై మనం యీ దేశానికి పారంపర్యంగా సర్వాధికారంచేసి వేరైనవారం గనుక మనమున్నా రాజును విడిచిపోలే బహుకాలానికి ఆపక రివచ్చునని పుండి నేఖిరిమకొని యధానికి నిలిచినందున, మహారాజు దళబాయిన్ని వారి సయ్యమున్ను పాశ్చాత్యులన్ను నగ్గుచేస్తూ మహా యుద్ధమయినందున యెదిటి దళాన అనేక ధించిన్ని గాయాలతోనున్ను కడి వారి దళం ముందున్ను బహుచ్ఛేదమయినందున నిరుహకిం నేయలేక వారి పాశ్చాత్యుల జనమున్ను తిరిగి కలాయనమై పొయ్యేటప్పటికి, పెద్ద మంత్రికిన్ని, ఆతనికి కేశవం విహితమైన సిద్ధశంకారీలో రెండువేల జనమున్ను కాపిరి వారిలో నాటి యధాధానచేదం రెండువేల జనం పోగా కడకు నిలిచిన యెనిమిదవేల జనమున్ను ఆ రాజు బంధువులలో ఇరవై నలువారునున్ను రెండువేల జన

మున్నూ, అవ్యథా చుట్టుకొని నిలిచిరి. యెదిటిబలం కేవలం హీనదళపాండినందుఁ
చాత వీరి దళవాయిన్ని పాళయగారులున్న లోజొచ్చినరుకు లాడేటప్పడికి
పెద మంత్రితో నిలచిన రెండువేల జనాన వేయి జనం వచ్చిన్ని గాయాలతో
పడ్డందుచాత వీరు కడమ జకాన్ని ఆ మంత్రినిన్ని చుట్టుకొనినప్పుడు, యేలినవారు
అంచారిలోనుండిదూచి ఆ మంత్రిమీద దోషంలేదు. ఆ రాజు అతనిమాట
విసినందుచాత, మావానికిన్ని అపకీర్తికిన్ని వెరచి ఆ రాజుతోకూడ వాడుకుయ్యేడి
నిలచినాడుగనుక అతణ్ణిచంపక చెయిపట్టుకొనిరమ్మని పుత్రరవైనందుచాత పట్టవలెనని లో
జొచ్చినంతలో, ఎట్లయినా పణ్య అండు కొడ్డాంపన్ని యడున్నూ, పూతుమలై, మర
దపుడెవడున్నూ వారి పుభయత్ర గాలుగువేల జనమున్నూ వొకవక్క నిలచి తుపాకీ
జడదం చేసు పున్నవారు. వారుపున్న పార్కంవారున్నూలోజొచ్చి పోతుండగా,
అందు కొండాపన్ని యడికి తుపాకిగుండుతాకి తొడవిరిగి గుర్రంమీదనుండి కింద
పడబొయ్యేటప్పటికి పదిజనంపోయి పడకుంటే పట్టుకొని పల్లకిలోనుంచి అతన్ని
అవతలపంపించి తమయజమానుడు గుండుతాకి పడ్డకోపంచాత, వారందరు యెక్కో
పించి నడచినప్పుడు. ఆ పాళ్యగాండ్లచేతి తుపాకి గుండుతాకి కొకచేయివిరిగి,
గుర్రమీదనుంచి క్రిందపడగానే ఆతనితో నిలచిపున్న సింగళపుజనం తిరిగి చలాయన
మయి పారిపోయినారు. ఆ క్షణమే దళవాయి కేశవప్ప నాయుడు ఆ మంత్రి
కిన్ని తనచేయి వశంచేసుకొని మంత్రిని దోలీలోపుంచి తమరాజువద్దకి అంపించ
గానే రాజుచూచి ఆ మంత్రిని, బహు సంతోషపడి వేరేపల్లకి తెచ్చుని అందులో
పుంచి యాతెగుర్రమున్నూ, వేయిజనమున్నూ, వకసరదారును కూర్చిముందర తగిలి
పుండే మంత్రిలు. దేశనాదులుతో నూడపుండే గాయాలుకట్టి, అతన్ని బహు మరి
యాదగా అతనిగాప్ప తగ్గట్టు పరివారణలున్నూ నేనుగించి కావలసిన పదార్థములు
యిచ్చుని అంపించినారు. ఆ మంత్రిన్ని ముందర తగిలిన మంత్రిలవైన అధికంగా,
యీరాజు మహాభక్తిస్తుడు. శత్రు పక్షంగాపున్న మనల యింత మర్యాదగాపుంచి
సంరక్షించినందువల్ల ఆయన ఆజ్ఞాపించిన ప్రకారము నడుచుకొనవలెనని ఆమం
త్యులున్న దేశనాధులున్న కలిసి మాటాడుకొని పుండెరి. యిచ్చట రాజు బంధువు
లున్న కాపిరిజనమున్నూ రాజు యేనుగచుట్టుకొని నిలచిరి అప్పుడున్నూ రాజు ధైర్యం
విడవక పోయిందిపోగా నిలిచినబంధువులకున్నూ ఆ కాపిరిలకున్నూ ధైర్యం
చెప్పి జయినై రాజ్యము భోగ భాగ్యము అనుభవించెదము. యద్దమందు వేసక
తీయక నిలచి మరణమైతే బహుకాలానికి కీర్తిస్తే వీరస్వర్గమున్నూ కలుగుతుంది అని
నిలచిన బంధువులున్నూ, జనానికిన్ని ధైర్యంచెప్పి ఆ పదివేల జనాన్ని శేఖరించు
కొని అంచారి విడిచి దిగి గుర్రాన్ని తెచ్చుని యెక్కి తాను నిలచినజనాన్ని తీసుకొని
వీరి దళానజొచ్చి చెయికలసినప్పుడు దళవాయి చినకేశవప్ప నాయుడున్నూ వారి
తట్టుదళమున్నూ దళనాయకులున్నూ పాళ్యగారున్నూ అట్టహాసంచేసి ముందర

వచ్చిన కాపిరివారులున్నూ మహాయుద్ధంచేసి కాపిరివారి జనాన ఐదువేల పృథిన్ని, రెండువేలకు గాయములచేతనున్నూ హతమయి పడిరి. కొంచెం మిగిలిన కాపిరిజనం తిరిగి వెనక్కుపోయిరి. అప్పుడు రాజున్నూ రాజబంధువులున్నూ గుర్రాలెక్కివున్న వారు తెప్పనిరాజు గుర్రాన్ని వేయగానే తక్కిన దొరలందరు వెంబడి గుర్రాలు వేసినప్పుడు ఆ రాజును చంపవద్దు చెయిపట్టుగా పట్టుకొనిరమ్మని యేలినవారు పుత్ర రపుచేసినారు. ఆ మేరకు రాజుమీద తుపాకులువేయవద్దని దళానికి తాకిడుచేసి వీరినైనముఖ పుండే ధొరకొడుకులు పాలియగార్ల జనంచుట్టుకొని బల్యాలతో పాడుచుకొని వచ్చినారు. అట్లువుండి ధైర్యంవిడవక మదురవారిజనాన అనేక జనానికిచ్చేదంచేసి వీరిచేత వారున్న హతమైరాజుమాత్రం వదిగుర్రాలతో నిలచి యేలినవారి అభద్రాదూచి చెయికరచుకొని, అంచారిపార్శ్వం యీ వదిగుర్రాలున్నూ, కంధిరాజున్నూ గుర్రాలు నడిపించి యెదుట నిలచివుండే జనాన్నినరుకుతావచ్చేటప్పటికి దళవాయి కేశవప్ప నాయుడు తన గుర్రాన్ని అడ్డుచేసినప్పుడు అతనివెంబడి గుర్రాలుయెక్కివుండిన సరదారులు ఆయన వెంబడి గుర్రాలు వేసి కంధివారి వదిగుర్రాలనున్నూ చుట్టుకొనిరి, ఆ రాజుమాత్రం అడ్డగించినవారిని నరకుతూ దళ వాయి కేశవప్ప నాయడిమీద గుర్రాన్ని వేసి సరికేటప్పటికి (కెడయాన) నరుకు పట్టుకొని చంపవద్దని రాజుపుత్రరపు గనుక చంపక పట్టవలెనని చుట్టుకొనినందున అతడు మహాశూరుడు గనుక జనాన్ని దగ్గరచేరనీయకుండా నరుకుతూ తిరుగా ఆ కేశవప్ప నాయని పార్శ్వం గుర్రాన్ని దాటించి, కత్తిచాత సరికేటప్పటికి కిడయం సమాదించి పట్టేటంతలో రాజుచేయిమించి కేశవప్ప నాయనిముంజేత నరుకుపడిన తక్షణం మహాకోపంతో గుర్రాన్ని తిప్పి రాజు అంచారికాడకి పోయి కంధిరాజును చంపవద్దు చేపట్టుగా పట్టమని ఆజ్ఞాపిస్తే అతడు మహాశూరుడు మహాశూరుడు ప్రాణ ములతో ఒకరిచేత తగిలేవాడుకాదు, అతనిచేతినరుకు నాచేత చూడండి..... అన్నిపుత్ర ర్యులుయస్తే కొటివేస్తున్నాను అని చెప్పతూవుండగానే, కంధిరాజును యెవరన్న నరకవ ద్దని పాళయానికి చేపట్టుగాపట్టమని రాజు ఆజ్ఞాపించినందుచాత నైస్యమంతా రాజు ఆజ్ఞనువెరచి తుపాకులుగాని అయుధములుగాని అతనిమీద ప్రయోగించక ఆ రాజును కని తొలగికొనివచ్చిరి. ఆ సమయాన యీయన రాజు పార్శ్వం గుర్రానిదాటించి అడ్డంవచ్చినవారిని నరకుతూ గుర్రాన్ని గుప్పనదాటించి రాజువుండే అంచారియేనుగు మీద సరికేటప్పటికి యేనుగుతోడం అరదిట్టం తెగి చిర్రని హతవేసి యేనుగు వెనకతీసేటప్పటికి యేలినవారికి బహుకోపంవచ్చి-అభద్రాలో వుంచుయున్న విండ్లంబులు యెత్తి కంధిరాజు రొమ్ముదూచి లడించి ప్రయోగించేటప్పటికి. ఆ యంపకట్టుకం (?) కంధిరాజు రొమ్మునుదాకి వెన్నుపార్శ్వం దూకినందుచాత ఆ కంధిరాజు మరణ మూర్ఛతో కిందపడగానే యేలినవారు అంచారి విడిచి దిగి కంధి రాజుని యెత్తమని చూచేపట్ట మరణమెయిండ్డెను. గనుక సమాధానంగా తొలిగిపోక, మూర్ఛపట్టుగా

భుండి రాజ్యములున్నూ, ప్రాణములున్నూ విడిచెను. కిరీట సింహాసనాధిపతి
 సింహాళద్వీపమంతా యేకచక్రంగా యేబుతూవున్న మహారాజుకనుక యితనికి వీరస్వర్గ
 ము కడ్డని బహునిండావ్యసనపడి ఆరాజు యెక్కివచ్చిన అంబారి యేనుగ తెమ్మని
 ఆ యేనుగను పండబెట్టి యీ రాజునుయెత్తి అంబారిలోవుంచి ప్రేతంకనుక యీ
 పార్శ్వం ఆపార్శ్వం ఒరిగిపడకుండ దిండుతలగడలు అనికగా యిచ్చి, యిద్దరు మను
 ష్యుల నియమించి యిరుపార్శ్వాల విరుగకుండ పట్టుకొరమ్మని శ్వేతచ్ఛత్రం, పుభయచా
 మరం, కుంవలు మొహరాజులు, కల్పీకలు ; మొదలయిన ఆరాజుంగానికి కల్గినవిరు
 దులు అన్నియు పట్టించి, తనవిరుదులుకూడా ఆయనముందర నడిపించి, జయభేరి
 మొదలయిన, ఆహ్వాదశ వాద్యములున్ను, అతని అభుదాముందరనడిపించి వారి
 పెంబడివచ్చిన నగారా, నగపాతులున్ను తనకెంబడిగా, యేనుగులు. వాంటిలుమీద
 వచ్చిన నవబత్తునగారాను అతని అంబారీ వెంబడి వాయిద్యం చేస్తూ
 రమ్మని అప్పటికి సూర్యాస్తమానమాయెను గనుక. అనేక దివల్లు, మత్తాబులు, పంగ
 లవత్తులు, యెప్పటికన్న నాలుగుయింతలు అధికంగా వేయించి అతని అభుదాముందర
 ఇరుపార్శ్వాల వంద జోతులుసహితంగా అతని అభుదాముందు నడిపించి తననైవ్య
 మున్నూ అందరిలో భుండతగ్గ దొరకొడుకులు సరుదారులు, పాళయగారులు, అందరు
 న్నూ వారివారి వాహనాలతోకూడా, తన అభుదాముందర వెనుకప్రక్క పార్శ్వములలో
 వారువారు వచ్చి యిటువంటి తారతమ్యములు ప్రకారము అతనిఅభుదావెంబడి
 రమ్మని, తనవెంబడి వచ్చేటటువంటి దంటి నశీబులు. భటాజులుమొదలైన వారలంతా
 కంధీరాజు అభుదాముందర నిలచి వారి బిరుదావళియలు యెత్తి పొగడుతు రమ్మని ఆ
 కండి రాజు భున్న పాశ్యానవుండే టటువంటి యేనుగులు, గుర్రాలు, ఫిరంగీలు,
 తుపాకులు, మందుగుండు, డేరాలు మొదలయి నటువంటి యేమేమి సామానులు
 భున్నదోఅని ఆవన్ని యెత్తించుకరమ్మని తగుమనుష్యుల నియమించి కంధీరాజు
 అంబారి ముందరగాను తన అంబారీ వెనుకగానున్న యీ ప్రకారం తాను
 దిగిభున్న పాశ్యానికి పొయ్యేటప్పటికి ఆ పాశ్యంలో భుండే యిటువంటి ప్రజలున్నూ
 ఆ రాజుమంత్రులు, దేశవాదులు యెదురుకొనివచ్చి. కంధీరాజు అంబారిలో వచ్చే
 వైభోగముదాచి ఆశ్చర్యపడి యీ రాజును మనరాజును సమాధానమై. యీ రా
 జు మనరాజును బహుమరియాదతో తమదండుకును పిలుచక వస్తున్నారని బహు
 సంతోషముతో తమదండును పిలుచక వస్తున్నారని బహుసంతోషముతో ఒకరికి వక
 రు బహుసంతోషముతో వేడుక చూస్తున్నారండగా. యీ దశమున్ను యీరాజు
 లున్నూ ఆ పాశ్యంచేరి రాజు నగరి డేరాలవాకిట తన అభుదాదిగ్గి కంధీరాజు
 ప్రేతాన్ని కిందదించమని ఆ మంత్రులనున్నూ దిశానాథులనున్నూ రప్పించమని మీరాజు
 తాన్ని విధాల వెప్పినావినక అతిమార్కత్వంచేత యిందే కృతి పొందెను.
 అయితే యేకాగ్రచిత్తుడై ధైర్యమును, శౌర్యమున్ను నిలిపి యుద్ధమందు బహు

సాహసం చేసి మాదళవానినిన్ని మాపట్టపు మేనుగనున్నానరికి గాయపరచి మాచేత అంపకట్టి. రొమ్ము తాకి దూసి అక్షణం ప్రాణంవిడిచి వీర స్వర్గాని పొందెగనుక స్వర్గలోకమందు యంతైన అధికమైనటువంటి దేవతాస్త్రీలతోకూడి భోగభాగ్యం అనుభవిస్తూ యింద్రలోకాన మహాసామ్రాజ్యవంతుడై యింద్రసభలో వాసం చేస్తు వుండుగనుక యితనికి మీరు వేసనపడవద్దని వారికిసకల విధములొనన్ను తెలియజెప్పి మీమతాచారప్రకారం ముందటి రాజులకు యేయేప్రకారం దానదర్శములున్ను పుత్రక్రియలున్ను నడిపించమని అందుకు సామగ్రియులున్ను, కావలసిన ద్రవ్యములున్ను యిచ్చి గండపు చెక్కలచేత కాష్ఠంతయారుచెయ్యమని యారాజు వ్రేతాన్ని పల్లకిలోపుంచి పుష్పాలచాత ఆలంకరింజమని తాను వొఖరు వినా తక్కిన సరుదారులు అందరినిన్ని పాశయగారులు మొదలయిన సకలమైన వారినిన్ని సకల బిరుదులు, సకల వాద్యములతోకూడా అందరినిన్నికూడా పోయి దహనంశాయమని చిన్న కేశవప్పు నాయుడికి, చేతిగాయంకట్టించి, అతని డేరాకు పంపించి తాను స్నానంచేసి ఆ రాజు నిమిత్త్యం తాను పుషపాసం వుండి మరునాడు అతనికి సంచయసంచేసి అందరు వచ్చినపిమ్మట తాను స్నానంచేసి ఆ గాయాలు పడ్డ మృత్రులున్ను, తక్కిన మృత్రులున్ను, దళానాదులు నన్ను రప్పించి వారికిం తా నగరిలోనే బోజనాలు పెట్టించి వారికి రత్న భూషణజాతున్ను, బహుమానంయిచ్చి యిఖమీద నడవవలసిన పనులు యేమి అని మృత్రులను అడిగి ఆలోచన చేశేటప్పటికి వారు చెప్పింది 'స్వామీ' నారాజుకు యీ ప్రకారం మృతిచెందేకాలంవచ్చె గనుక మీ పుత్రురపు ప్రకారం మేము పోయి సకల విదాలతో తెలియజెప్పినా వినక అతి మూర్ఖత్వముచేత చచ్చిలేరును. అదిన్ని తనకు సమానమైనటువంటి రాజుచేత మృతిబొంది స్వర్గస్తుడాయను గనుక శత్రువని యెంచక అతినికి సకల విభవములతోకూడాతెచ్చి దహనం చేయిస్తేరి శత్రువు పక్షమయిన మమ్ము సకల మరియందలతోకూడా వుంచి మాకు ప్రాణదానమిచ్చి రక్షించితిరి గనుక మారాజుకు సంతతిలేదు వారి బంధువులు, జాతులు, మొదలయిన వారలందరు యుద్ధాన మరణమైరి గనుక నగరిలో స్త్రీబాలులు మాత్రం ఉన్నారు. గనుక పురుష ప్రజలేదు గనుక స్వామివారు కండిపట్లం విజయంచేసి సింహాసనామానులై యీ శింగళద్విదానకు పట్టాభిషిక్తులై మమ్ములను సంగమీస్తూ పుండవలెనని వీరందరు పాదాకాంతులై రాజును ప్రార్థించినందుచేత అన్నిటికన్నీ మీ పట్నానకు వచ్చినపిమ్మట చెప్పుతున్నామని ప్రయాణజేరి వేయించి యుద్ధములో గాయాలు పడ్డవారిని మాత్రం నిలిపి గాయాలు స్వస్తంజేయమని అందుకు తగిన కార్యస్తులను అప్పలపుంచి పెద్ద మృతి చిన్న మృతి యిద్దరికిన్ని పాలకీలు యిచ్చి గాయాలు కదలకుండా సావదానంగా తమ వెంబడ రమ్మని కడమ యిద్దరు మృత్రులున్ను ఆయిదుగురు దిశానాదులున్ను ముందుగా అంపించి తామున్ను ప్రయాణం సాగినారు. ఆ మృత్రులు దశలు పోతూ పుండగానే

శీమకంతా జాబులు వ్రాసి శీమవారిసంతా కండికి వచ్చి రాజు భేటికి రమ్మని దోవ కడవల్లో మకరతోరణాలుకట్టి కండి పట్నమంతా ఆలంకరించి ముందటి రాజు స్త్రీలు బంధువుల, సగరిలో వుండే స్త్రీల నందరినిన్ని గెవశెనపాలకీలో యెక్కించు కొని తత్ పూర్వం వున్న రాజులు ప్రత్యేకముగా కలగచేసియున్న అనరంగం మనే పట్టానికి పంపించి అచ్చటి సగరిలో వుండమని నియమించి వారివారి మనవర్తులకు అక్కడనే యిమ్మని కలగచేసి ఆయాసగళ్లు కావలసిన మనవ్యులను నియామకం చేసి కండి పట్నాన రాజునున్న దళవాయి మొదలయి దొరలకు తగినట్లుగా సగరు శృంగారించి పట్నం ఆగరు, సాంబ్రాణి దూపములచేత ఆలంకరించి శీమలకంతాపులప సామాగ్రిలున్న పాశ్యానికి కావలసిన రస్తుర సవర్గములున్న యదేష్టముగా రప్పించి రాజున్న పాశ్యమున్న వచ్చిదిగి మజిలి మజిలీకి విడుదులున్న సగళ్లున్న శ్రీంగారించి అక్కడికక్కడ వులభరస్తు సామాగ్రిలున్న తయారుజేసి ఆరింగలపు శీమలో కలిగిన కార్యస్తులను పిలుచుక ఆమృత్రులు దిశానాదులున్న యారాజుకు యిదురుగా వచ్చి కనిపించుకొని పట్టానికి పిలుచుకొని పోయి పాశ్యమంతా గంగకి గెట్టనదింది యీ రాజు చెంబడి కార్యస్తులున్న దొరలున్న కొంత దలమున్న మాత్రం పట్టానకు వచ్చి సగరు ప్రవేశించేటప్పుడు ఆరింగళ్ల మంత్ర ప్రధానులు దిశానాదులయొక్క స్త్రీలు కొమార్తెలు సకలాభరణ భూషితుడై బంగారు గిన్నెలో ముత్యాల ఆరతులున్న రత్నాల ఆరతులున్న రాజుకు యెదుట నిలచియెత్తిరి ఆప్పుడు రాజుచూచి సంతోషపడి ఆ స్త్రీలకు ఆసేక రత్న భూషణములున్న, దివ్యాంబరములున్న, ఆకంఠమునిండా వరహా లున్న, తాంబూలమున్న వానికిచ్చి అంపించి ఆసాన మంటపాన ఆరాజు కొలువుండే రత్న సేవకసనాన మాచ్చుండి ఆ శింగళ్ల దేశమందుగల మంత్రులు, అధికారులు దేశానాదులు మరిన్ని వుండ దగ్గవారందఱు నజరు కాణికలు వారి వారి యోగ్యతకు తగ్గట్టు వస్త్ర భూషణాదులు తాంబూలాలున్న యిప్పించి అచ్చట రామస్వాము గుడికిన్ని కృష్ణ స్వామి గుడికిన్ని పోయి దరిశనంచేసి స్వాములకు అభిషేక నైవేద్యములున్న పీతాంబరములున్న రత్న భూషణాదులున్న యిప్పించి మూడు దినాలు వుండి ఆమీద కదుర కామానికి పోయి కదిన్నే శ్వరుని దర్శించి తిరుగా పట్నానకు వచ్చి తన బంధువుల నందరిని సముఖానకు రప్పించి నూచి అందులో యోగ్యుడున్న, బుద్ధిమంతుడున్న మహాపరాక్రమశాలిన్ని ఆకారకీశేఖా మహారాజు లక్షణ వంతుడైన తన భావ మరది విజయ గోపాలనాయని పిలిచి నవశింగద్విపానికి రాజుగావుండమని పురోహితుల రప్పించి, పంచి దినమున్న లఘ్నుమున్న సుహార్తమున్న చూచి, ఆదినమందు అచ్చట గంగా జలమున్న ఆదేశమందున్న పున్యనదుల తీర్థములున్న తెమ్మని అతనికి అభిషేకంచేసి స్వర్గ పట్నమీద వ్రాయించి లలాటమున ధరియించి సకలాభరణ భూషితుని చేసి గంధ పుష్ప మాల్యాంబరములు ధరియించి సకల దళమున్న సింగళ్లపు మంత్రులు ప్రధానులు దిశానాదులున్న వారి నైవ్యమున్న రథ గజ తురగపదాతులున్న ఉభయత్రాలపాళయ

గారులున్ను చుట్టుపరివేష్టించి రాగా వి పట్నం వీడులు అలంకరించి పట్న పు యేనుగు
 రత్నాల ఆవరణముతో శ్రీంగారించి నవరత్న ఖచితమైన హపుదా అంభారీవుంచి అం
 బారీలో విజయ గోపాల రాజును సవారీగమ్మని శింగళరాజుకు గలిగిన బిరుదులున్ను
 పాండ్య దేశాధి పతికి కలిగిన బిరుదులున్ను, రెండు వరుసలుగా యేనుగ ముండు
 నడవగా శ్వేతభద్రం ఉభయ కామరాలు, మొర్చాలు, కుంజలు, వేట పావడలో హపు
 దామీద వెనక తట్టునవుండి కొందరు వేస్తూరాగా నాటక శాల స్త్రీలు మందర నాట్య
 మాడు తున్ను, భట్ల కటికాలు యిరు వంకల పాగుడుతూ రాగా శింగళపు కపులు
 ఆ రాజు ప్రతాప బిరుదా వకులు చూర్ణకలుగా పాగడుతూ రాగా పుర స్త్రీలు ముత్య
 లరత్న హరతులు ఆయా వీధులో నిలిచి యెత్తురాగా బంగారు బెల్లాలు వెండి
 బెల్లాలు వారు మందర రెండు వరుసలుగా సందడి తొలిగిస్తూరాగా భూలోక దేవేం
 ద్రుని వర పట్న ప్రవేశంరాగా రాజు పెద కృష్ణపు నాయడు వారు వెనెజ్జి మీద వుండి
 చూచి సంతోషముతో వుండగా సవారి మట్టి వచ్చి హజారల ముందదిగి ఆస్తాన
 మంట పానుకు వచ్చినపుడు మధుర రాజు యెదురుగా వచ్చి చేయిపట్టి పిలుచుకొని
 పోయి తన చేతులార రత్న కిరీటం ధరియించి చేబట్టి రత్న సింహాసనముడు కూర్చుండ
 బెట్టి ఆశింగళపు వారు నజరుకాణి కేలువుంచి సాష్టాంగులై నిలిచియుండగా వారి
 వారికి ఆ శింగళ దేశం రాజులు పట్టానికి వచ్చినప్పుడు నడుచు బహుమతులుకు
 యిప్పుడు ద్విగుణం అధికంగా నడిపించి గంధ పుష్ప తాంబూలాలు
 వారి కందరికి యిప్పించి సంగీత సాహిత్యములతో సూతన పట్టం రాజుకు పాండ్య
 దేశాధి పతి శింగళ ద్వీప మహారాజునిన్నీ, ప్రతాప లంకేశ్వరుడనిన్నీ, రెండు భీతా
 బులిచ్చి ఆ నలుగురు అతని పార్శ్వం విడిచిపెట్టి, తాను తన దేశాలోవచ్చి దిగినప్పుడు
 ఆ ప్రధాని మంత్రులు దిశలు మొదలయిన వారందరున్నవచ్చి సాష్టాంగులై నిలిచి
 ఒక్క మనవి అడిగినారు యేమంటే సనాతనముగా రాజున్ను యీ దేశం సకల
 ప్రజలున్ను ఒక బౌద్ధ మత మేకాని, రెండో మతములేదు గనుక అట్లాగంటి దేశమున్ను
 ప్రజలున్ను ఒప్పు. మాదేశమంతా, రాజే దైవమని యెంచివున్నారు గనుక దైవమంతా
 ఒకటి కాబట్టి ఆయినప్పటికిన్ని దేశావార ప్రకారం రాజున్ను ఉండేటట్టు ఆజ్ఞాపింప
 వలసింది యని దేశంవార్లు యావత్తూవచ్చి మనవిచేసుకోగా అదే ప్రకారం నడచు
 కొమ్మని పుత్రరువుయిచ్చి పండ్రెండు ఘటాలున్ను, యేనుగులున్ను నగరి బొక్కసాన
 నుంచి రత్న భూషణములును కొన్ని వెండి పాత్రలు, బంగార పాత్రలున్ను దివ్యాంబర
 ములున్ను దండు శలపు కని యాబైయొక్క లక్ష వరాసున్ను కొన్ని యేనుగు దంతము
 లున్ను, కొన్ని ముత్యాల సరములున్ను, నాటకశాలకై యోగ్యంగల పిన్న పడుచులుగా
 సౌందర్యం కలవారుగా సర్వాభరణములున్ను అలంకరించి నాటక శాలకు యిప్పించి
 సంతకస్తరానికి కప్పం రెండు యేనుగులున్ను, పండ్రెండు లక్షల రూపాయిలున్ను తీరు
 మానంచేసి మన్నారు ముత్యాల సలాబమున్ను యీ మూడున్ను వ్రాసి రాజుచేతి శిఖాను

శింకళపు మంత్రులు ప్రధానులు కార్యములచేతి వ్రాలున్న వ్రాసియిప్పించిరి. అటు తరువాత పట్టపు రాజులకున్న ప్రధానులు మంత్రులు కార్యములు యావత్తునున్న రప్పించి రాజుకున్న రత్న భూషణంబరములున్న యిప్పించి యితర వార్లకు వారి తరం చొప్పున భూషణంబరములు యిప్పించి దండు కూచిశేయమని అచ్చట ఆ రాజు నూతనంగనక ఆరువేల జనమున్న అందుకు తగిన సరదాల్లున్న ఆ రాజుకు అత్త సంగం నార్థముగా దేవిడి వాకిట నియామకంచేసి ఆ రాజుకు కేవలం స్వకీయులుగా వుండే బంధువులులలో అరవై యిండ్లవారు కండిలో రాజువద్ద వుండమనిన్ని ఒక సంవత్సరానికి వెనుక ఆ రాజునున్న ఆ బంధువుల సంసారం బిన్నారి చిరుతలు రప్పించు కొమ్మని ఆజ్ఞాపించి ప్రయాణభేరి వేయించి మంచి లగ్నమందు ఐదులుదేరి గంగకు యీ గెట్టున పెద్దపాళ్ళంవచ్చిచేరి నాటి దినం అచ్చట మొఖామీచేసినందున ఆ శింకళ మంత్ర ప్రధానులున్న, కొత్త రాజున్న వెంబడిగావచ్చి దళవాయి చిన కేశవప్ప నాయనికిన్ని మరిన్ని యేలిన స్వామి వెంబడివచ్చిన రాజు బంధువులు అనేక సరదాదులు సామాజికులుగా కార్యములు పాళ్ళ పట్టు దొర కొడుకులు వారి వెంబడి చేరువకాండ్లు వారి బంధువులు వారి కార్యములు సహితం సకలమైనవారికిన్ని వారి వారి యోగ్యత వారి వారి గొప్ప తనానికి తగినట్టుగా వస్త్ర భూషణాలు యిప్పించి అందరికి విందులు చేయించిరి. ఆ మరునాడు సకల దళ సమేతముగా ఒక పార్వం ప్రయాణం బేరిన్ని ఒక పార్వం జయ భేరిన్ని శత్రువుగావున్న కండిరాజును యుద్ధమందు కొట్టి తీసిన శింకళ ద్వీప మేళము మరిన్ని అష్టదళ వాయవ్యములతోకూడా సకల బిరుదులతో హవుదాయెక్కి తమ సయ్యమున్ను సింకళ ప్రజలున్న సమద్రం పొంగినట్టు యేక ప్రళయంగా హవుదాయెట్టున్న ముందు వెళికాల రెండు అమడల దూరానికి పుభయ వైస్యమున్న నూతన కండిరాజు హవుదా యెట్టుకొని వారి వైస్యమున్ను వారి మంత్రులు ప్రధానులు, దితౌ నాదులున్న యీ ప్రకారం సాగి వచ్చి మన్నారు లోదిగి మూడు రాత్రులు వనియించి సరిగ దళంవచ్చి చేరిన పిమ్మట ఖండివారి దేశాల్లోవుండే పడవ లున్న, ఆ గట్టు తమ శిమలో వుండే పడవలన్నియు రప్పించుకొని తమ దళం పాళయ గారుల జనం అందరినిన్ని ఫిరంగులు మొదలయిన దండు సామానులు సకలమున్ను వోడ లెక్కించి దేవీపట్నం రేవున దిగివుండమని పంపించి ఖండిరాజువారి శేఖరం ప్రధాని, మంత్రులు, రశీలు, అందరికిన్ని బుద్ధిమంతులు వారివారి యధాస్థానానకు పొమ్మని అంపించి తాను దళవాయి కేశవప్ప నాయడు రాజు బంధువులు మొదలయిన కార్య ములు తనకు ప్రియముగావుండే పాళయపట్టు దొర కొడుకులు వారి వారి పనిచార కులతో మాత్రం రమ్మని మిత జనములతో ఓడలెక్కి రామేశ్వరానికివచ్చి శేతు స్నానం చేసి శేతువులో గజదాన, అశ్వదాన, సహస్ర గోదానం, భూదానం, సహస్ర కన్యకాదానం దిసహస్ర పుషపయనదానం భూరి మొదలయిన దాన దానములు వ్రాస్తూలేచ్చి రామనాథస్వామి దరిశనం అచ్చటి లీర్థములన్నిటికిపొయి స్నాన, తర్పణ,

తీర్థ శ్రాద్ధములన్నియు జేసి నగరి కట్టడి కలగజేసి అందుకు అనేక గ్రామాములు దానం జేసి రామనాథ పండా రాన్ని నగరి కట్టడకున్న ఆ స్త్రలానికిన్ని అధికారం యెన్న టకిన్ని మిరాశీగావుండ మనిన్ని నియమించి రెండు లక్షల వరహాలు పండా రంచేతికి యిచ్చి, ఆ స్వామికి మంటప గోపుర స్రాకారాలకున్న నగరి కట్టడ గొప్పగా కట్టమనిన్ని అందుకు బంగారు వెండి పాత్రలు తక్కిన సామానులు లన్నియు జేయించు కొమ్మని వరహాలు దాన పూర్వకముగాయిచ్చి పండా రానికి పాలకీ మొదలయిన బహుమతులిచ్చి వారి మరానికి పాలకీ శెల్యకు ప్రత్యేకం గ్రామాలుయిచ్చి అనేక రత్న భూషణ దివ్యాంబరములు స్వామికియిచ్చి ప్రయాణమై సామనేరుదాటి దగ్గు శయనానకువచ్చి, అచ్చట శేతు స్నానం, చక్ర తీర్థస్నానం తర్వాతంచేసి సకల భాగ ములున్న విస్తారముగా స్వామి దరిశనంచేసి స్వామికి అనేక అభిషేక నైవేద్యం జేయించి అనేక రత్న భూషణ పీతాంబరము స్వర్ణరజిత పాత్రలున్న గ్రామాలున్న విశేష గోపుర స్రాకార మంటపాలున్న కట్టించమని కొంత ద్రవ్యమున్నయిచ్చి అచ్చటనుండి తిరువుత్తకోశమంగకు వచ్చి అచ్చటతీర్థములో స్నానముచేసి స్వామిదరిశనంచేసి అనేక రత్న భూషణములున్న, గ్రామాలున్న, గోపుర స్రాకార మంటపాలు విశేషముగా కట్టుమని కొంత ద్రవ్యమున్నయిచ్చి అచ్చటికి దేవిపట్నాన దిగివున్న పాశ్వమంతా రప్పించుకొని అదే ప్రయాణముగా తిర్నవల్లికివచ్చి పాశ్వం తాంబూలిగర్లి శిద్ధర్వతోరమొదలు తూర్పు కృష్ణాపురంవరకు దిగి ఖండి రాజును తనచేత చంపించినందుచాత నున్న వారిజనం బహు శామృతి బొందినారుగనుక ఆ దోషపరిహారంగా, కడయం, కృష్ణాపురం, గ్రామాలు ఆగ్ర హారంచేసి తాంబూలిగర్లి పుణ్యనదిలో స్నానంచేసి బ్రాహ్మణులకు దానంచేసి తూర్పు పాశ్వం దిగివున్నతాళన కృష్ణాపురమని పేరట విష్ణుగడి శివునిగుడిన్ని తెప్పగుంట మయి మండపం. ఆగ్రహారం : పట్నమున్న కట్టించి తిర్నవల్లి అల్వారు తిరునగరి. శ్రీ వైకుంఠం తొమ్మిది తిరుపతులున్నూ, తిరుచెందూరు, వానమామలై, తిరుక్కోణం గుడి, మొదలైన దివ్యదేశములున్నూ శేవించి అన్నిలాల కంతా గ్రామాదులు రత్న భూషణాలు పీతాంబరాలున్నూ గోపుర స్రాకారాలు, మంటపాలు విశేషముగా కట్టుమని ద్రవ్య ములిచ్చి అందుకంతా తగు మనఃస్మృతినేవించి ప్రయాణ భేరివేయించి దక్షిణాభిముఖం గా పాశ్వం సాగిండుకొని కన్యాకుమారికి వచ్చి దరిశనంచేసుకొని అమ్మవారికి కావలసిన భూషణాదులున్నూ దివ్యాంబరాలున్నూ, తిరుమణికి ద్రవ్యములున్నూ, గ్రామాలున్నూ యిచ్చి అచంద్రానకువచ్చి స్వామిదర్శనంచేసి ఆస్త్రలానికిన్ని కావలసిన వస్త్రభూషణ మున్నూ ఇప్పించి అచ్చటనిండి మళయాళం రామరాజును జయించి కప్పంతీసు కొని అచ్చటనుండి కొచ్చిమీపకిరాయి ఆరాజును జయించి కప్పంతీసుకొని అచ్చట నుండి (1) కొళిక్కోటకుపోయి ఆరాజును జయించి కప్పంతీసుకొని అచ్చటనుండి పులి కాలు చేర్చివచ్చి ఆరాజును జయించి కప్పంతీసుకొని అచ్చటనుండి కోయంబుత్తూరు వచ్చి మైసూరువారికిన్ని వీరికిన్ని ఒడంబడికలుతీర్చి ఘెట్టకొండ సరిహద్దు వాఙ్ముల

న్నియు తీర్చుకొని జయిస్తంభము వేసి దండు సాగించుకొని కనువకింది పద్దెనిమిది గేట్లు
 న్ను కట్టి ముస్తీపుతాయమని తగునునుభ్యులకు నెరుకంచేసి, రాణాలకున్న సరుదార్లను
 నిశ్చయించి రాజధానియైన మధురకు విజయంజేసి మీనాక్షీనుందరేశ్వర్ల దర్శన
 మున్న జేసి సంతోష చిత్తువైరాజ్య పరిపాలన చేస్తూవుండిరి. తరువాత మధుర తిరు
 చనాపల్లె సమస్తానం వుండేపర్వతరం ఖరారుచొప్పున ఖండిదేశంవారున్నా, శుభ
 యాళం రామరాజున్నా మేరతప్పకనడుస్తూ వచ్చిరి. సమస్తానం యెత్తుబడ్డపిమ్మట
 శివగంగశీమలో వెళ్లి కూర్చి గ్రామంలో మారునగరున్నా కట్టించి రామనాథపురంవారున్న
 శివగంగవారున్నా, గ్రామములున్నాయిచ్చి మాకు కావలసినదిన్ని ఇచ్చి నడిపించిరి.
 గనుక ఇట్లానుండగా, ఖండిదేశంలో ఇప్పటిరాజుకు ముందటిరాజుకు ముందటిరాజు
 మాతాతగాది దినాలలో కొన్ని వస్త్రీభూషణములున్నా అక్కడి ఆపూర్వ పదార్థము
 లున్నా ఇచ్చి వారికార్యస్థులను పంపించి వారిని పూర్వాచారప్రకారం మరియొదలు
 తప్పకుండా నడచుకొమ్మని చెప్పిపంపించి వార్లు యిచ్చటకీవచ్చి కని స్వస్థముగా మనవి
 శేనుకొన్నప్పుడు మాతాత విజయకొంగుర ముద్దుతిరుమల నాయనయ్యగారు చెప్పింది
 మీరాజు యచ్చటికి వచ్చేదిలేదు. మేము అచ్చటికి వచ్చేది లేదు: కనుక వివాహ
 మెట్లానడచును, సరిపడదు పొమ్మని వార్లుతెచ్చిన పదార్థములు చొప్పుకొనక పంపించి
 విడిచిరి. అటుతరువాత రుదిరోద్ధారి సంవత్సరము (మేనండ్నకొగ్గట్టకొ) మిష్టర్
 లక్సింగ్ టన్ సాయిపు రామనాథపురానికి వచ్చివున్నప్పుడు. యిప్పుడు వుండేరాజు
 తనమామ అప్పసామి నాయుడున్నా, వెంకటవెరుమాళ్ నాయుణ్ణి పంపించి వారి
 వశాన కొంత వస్త్రీభూషణములున్నా కొంతద్రవ్యమున్నా, ఇచ్చిపంపించిన జరుగా
 వెట్టి కనుకొమ్మని అంపించినంతన వారువచ్చి తొండమానుడి సీమలోనుండి మారాజు తమ
 సముఖానకు కన్నికార్థముగా నన్ను తమభేటికి కొంతసజ్జరు సానుగ్రీయలున్నా ఇచ్చి
 పంపించివారు. మేము సమక్షపానకు వచ్చేటందుకు పుత్తరపు పంపించవలసని వారి
 మనునుభ్యుల అంపించినయెడల మాకు అన్నిసంగతులకున్నా తెలిసిన పెద్దనమా మీనాక్షీ
 నాయకుడు రామనాథపురానికి పోయివున్నా రు గనుక వారికి వ్రాసిపంపించి ఒండు
 రప్పించుకొని మాకు చెప్పిపంపిస్తున్నామని, వ్రాసి పంపిస్తామి. యీ వర్తమానము
 లన్నియు మీనాక్షీ నాయుడికి వ్రాసిపంపించినందున అతడు కంపిణివానికి విహితుడూ నేర
 స్తుడూ కల్కటరును గుర్రెరుగు శాయవలను అవి యీ వర్తమానములన్నియు పార్శ్వలో
 కాకితంవ్రాసి లక్సింగ్ టన్ సాహెబుకు, ఇచ్చి వారువదుపుకొని రప్పించి ముందు వెనుక
 నడచు సంగతులు యావత్త విచారించి తెలుసుకొని, రప్పించుకొమ్మని పుత్తరవిచ్చి,
 ఆ మేరకు, తొండమానుడు సీమలో వచ్చివున్న కండిరాజు మానులను రమ్మని వ్రాసిపంపిం
 చిన ప్రకారం, వారుతెచ్చిన పదార్థములన్నియు యెత్తించుకొని మానుమపం అయిదు
 ఘడియలధూరం కొవానూర్ వచ్చిరిగి మేము తమసమక్షమానికి, వచ్చిభేటితిసుకొనే
 టప్పటికి మేము నడచుకోగల మఱియొదలును యేప్రకారం నడిచివస్తున్నావో ఆప్రకా
 రం నడవదగ్గ సంగతులకు వ్రాసి పంపించవచ్చుని నిశ్చయము.

MALLIKARJUNA SATAKAM

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶತಕಂ

ರಾಮಚಂದ್ರ ಕವಿ ವಿರಚಿತಂ

Edited by

SRI P. RAMAKRISHNA BHAT.

(Continued from page 83 of Volume I, No. 2.)

ತುಂಗತ್ರರಂಗಭಂಗುರದ ಗಂಗೆಯಡಂಗಿದುದಾ ಕವರ್ಧದೋಳ್ |
ತೋಗಿ ಜಗಂಗಲಂ ಸುಡುವ ಕೂಟ ಮೆನಲ್ಪಹುಕಾಳಕೂಟಮಂ ||
ಸಿಂಗರವಾಗಿ ನುಂಗೊರಲಿಂಗಿಸಿ ನುಂಗಿದೆಯಂಗುಲಾಗ್ರದೋಳ್ |
ಸಿಂಗಿ ಕುರುಗಮಂ ತಳದೆಯೊರ್ವನೆ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೭ ||

ಬಂಧಿಸಿ ಲೋಕಮಂ ಜಗತಿಗಂಧತಮಿಸ್ರಮನೊಡ್ಡತಡ್ಡ ಲಾ- |
ದಂಧಕದೈತ್ಯನಂ ಕಡು ಮುಂಮೊನೈಗೈದುವಿನಿಂದ ನಿಂದು ಪಾ ||
ದಂ ದಿವಿಧಿಮ್ಮನಲ್ ಪೋಳೆ ಬೋಳೆಯರಾಬ್ಬತೆ ಮೆಟ್ಟಿ ನಾಟ್ಯಮಂ | . . .
ಸಂಧಿಸುತಾಡಿ ನೋಡಿಸಿದೆಯ್ತಿ ಶಿವಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೮ ||

ಸೊಕ್ಕಿದ ವಾರಣಾಸುರನನಿಕ್ಕಡಿಗೈದವನಂಗಳಾರ್ವಮಂ |
ಹೆಕ್ಕಳದಿಂದ ಪೊದೈಯಹುದಕ್ಕಜದಿಂ ಹಾಲಿಯಾದ ರಕ್ಕಸಂ |
ಕಕ್ಕನವಾಗಿರಲ್ಕವನನಿಕ್ಕಿ ಬಳ್ಳಕ್ಕವನಂಗೆ ಕೃತ್ತಿಯಂ |
ಮಿಕ್ಕಡಿಗುಟ್ಟಿ ದಿಟ್ಟಿಗಿಳೆಗದ್ಭುತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೪೯ ||

ಉಪಚಿತಭೂರಥಕ್ಕೆ ರವಿಚಂದ್ರ ರಥಾಂಗಯುಗಂ ತುರಂಗಗಳ್ |
ವಿಪ್ರಲತರಾಗಮಂಗಳಾರು ಸಾರಥಿ ಬೊಮ್ಮನ ಹೀಂದ್ರ ಮಾರ್ವಯಂ ||
ಕುಪಿತಮೇರು ಚಾಪಕ ತೊಡರ್ಚಿ ರವಾಪತಿವಟ್ಟಿ ಬಾಣದಿಂ |
ತ್ರಿಪುರಮನೆಚ್ಚು ಬಂಡಿಸಿದ ವಿಕ್ರಮಿ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೦ ||

ಜಂಡಿಮರೋಪದಿಂ ಜವನನಂದೆಡಗಾಲಿನಲೊದ್ದು ಪಾಶಮಂ |
ಬಂಡಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಸೇರಿದ ಮೃಕಂಡಸುತಂಗೆ ಚಿರೋತ್ತಮಾಯುವಂ ||
ದಂಡಧರಂಗೆ ಮತ್ತೆ ಧರೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲ್ ದಿಗಧಿಜಪಟ್ಟಮಾ |
ಕೊಂಡೆಸವಂತೆ ಕೊಟ್ಟಿಯಹುದೋ ಶಿವಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೧ ||

ತಾರಕನೀ ಜಗತ್ತಯಮನಾಕ್ರಮಿಸಲ್ಕುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ನಿ |
ದಾರಿತ ವೀರ್ಯಾದಿಂದುದಿಸಿದಾರ್ವೋಗನಿಂ ಬಳ್ಳನಂ ತಗುಳ್ಳುಸಂ ||
ಹಾರಮನಂದು ಮಾಡಿಸಿದೆ ಮೂಜಗದುಬ್ಬಿಯನೆಬ್ಬಿಪಂತವಂ |
ಸೇರಿದವರ್ಗೆ ಕಲ್ಪತರು ರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || ೫೨ ||

ಶಂಭು ನಿಜಾರ್ಥಭಾಗದೊಳಮೊಪ್ಪುವ ದುರ್ಗ ನಿರ್ಗರ್ಹಾಯದಿಂ ।
 ಶಂಭುನಿಶಂಭ ದೈತ್ಯ ಮುಘಕ್ಕೆಟಭ ಮಾಡುವ ಚಂಡಮಂಡರಂ ॥
 ಜ್ಯಂಭಿತಧೂಮ್ರಲೋಚನಮದೋದ್ಧತವಿಗ್ರಹಿರಕ್ತಬಿಂದುವಂ ।
 ಕುಂಭನಿಗಿಕ್ಕಿ ಕೊಂದುರಿಳೆಗಜ್ಜರಿ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೩ ॥

ಅಗ್ನಿಗಳಮೆಂತೊ ನಿನ್ನ ವನಿತಾಸುತರದ್ಭುತಕಾರ್ಯಶಾಲಿಗಳ್ ।
 ಮಗ್ಗದರಾರುದಗ್ರ ಭುಜವಿಕ್ರಮವಹ್ನಿಯೊಳೆನ ಮನ್ಮಥಂ ॥
 * [ಅಗ್ನಿಯ] ಕಣ್ಣಿಡ್ಲಹಿಸಿದಂ ರತ್ತಿ ಕಾಲ್ಗಿರ ಗಲ್ಮನೋಜನಂ ।
 ಮೆಗ್ಗಲಮಾಗಿ ಮಾಡುವ ಮಹಾತ್ಮನೆ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೪ ॥

ನಾಸುಮೆಯಂಗಮಂ ಕೊರೆದು ಸಾಗರಮಂ ಮಿಗೆ ತುಂಬಲಕ್ಕುಮೇ ।
 ವಾಸವನಂದ್ಯಪಾದಸರಸೀರುಹ ತವಕನಂಮಹಾತ್ಮಯಂ ॥
 ಬೇಸುಮನಾವವಂ ತಿಳವನಾಗಿ ಗೋಚರಮಪ್ಪದೀಪ ವಾ- ।
 ಗೀತನುತಪ್ರಭಾವ ಭುವನಾಶ್ರಿತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೫ ॥

ಮಂಗಳರೂಪದೇಹ ಶಿವಲಿಂಗಮುಖಾಧಿಕ ಶೂಲವಜ್ರ ಬ ।
 ಟ್ರಾಂಗಭುಜಂಗುಡ ಪರದಾಭಯಪಾಣಿ ವೃಷಾಂಕ ಶಂಕರಾ ॥
 ನಂಗಹರಾಭರಾಮ ಸಲಹೆನ್ನುವನುನ್ನತ ದೀನ ಸತ್ಕೃಪಾ ।
 ಪಾಂಗ ಭಗಾಕ್ಷರಂಭಯವರ್ಜಿತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೬ ॥

ಅಂಬರಕೇಶ ಕಂಪಡೆಯ ರುದ್ರನೆ ಧೂರ್ಜಟ ಭೀಮತಾಂಡವಾ ।
 ಡಂಬರ ಸಾಂಬ ಶಂಭು ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲನೆಂದು ನಿನ್ನನೇ ॥
 ನಂಬಿದನೆನ್ನನುಧರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸು ನಿನ್ನವನೆಂಬ ನೇಹದಿಂ ।
 ಬೆಂಬಿಡದೆನ್ನನುಧರಿಸು ಸನ್ನತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೭ ॥

ತಾರ್ಕಿಕರಲ್ಲ ರಾತ್ರಿ ಮಾತದೊಳ್ ಶಿವಸುಂಟಿನಲಾಗಿ ವಾದದೊಳ್ ।
 ತೋರ್ಕುಮುದಾರ ತತ್ವಮಾತಿನಿರ್ವಹಣಂ ಮಿಗೆ ಬೌದ್ಧವಾದದೊಳ್ ॥
 ಮಾರ್ಕೊಳ್ಳತ ಪ್ರಮಾಣಮನಲೀಶನತಕ್ಕನಚಿಂತ್ಯನೆಂದು ಪಾ ।
 ವರ್ಕುರಿತಾಡಿಕೊಂಬರಸಮಂಜಸ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೮ ॥

† [ಕಾಕಮತಿ] ಪ್ರಗಲ್ಬರಡೆಗೊಂಡ ನಿರೀಕ್ಷರವಾದಿ ಬೌದ್ಧಚಾ ।
 ವಾರ್ಕರ ಮಾತು ಬೀತು ಕಡುವಂತೆಡಗಾಲಿಗೆ ಬೊಂಬೆಗಟ್ಟುವೆಂ ॥
 ಸಾಕನಲಾ ದುರಾತ್ಮಕರ ನೆತ್ತಿಗೆ ಪತ್ತು ದರ್ಶಾರ್ಥಮಿಕ್ಕುವೆಂ ।
 ನೂಕುವೆನೀಶ ನೀನೆಲೆ ಜಗದುರು ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೫೯ ॥

ಅಸದೃಶರಾದ ವೇದಪುರಾಣರ ಮಿಗೆ ನಿಟ್ಟುಸುರಿದಲಾದರು ।
 ಲಗಿತನಮೋಂತಮಾಗಿ ನೆಲೆಯಿಂ ಸುತಿಯಂ ಭವದೀಯ ಲೀಲೆಯಾಂ ॥
 ‡ [ಪಸರಿನೆ] ತತ್ತದಂಗಮೆಸಗುತ್ತಿದೆ ನತ್ವಗುಣ ಪ್ರಧಾನ ನೀ- ।
 ನನದಳನಾದೆ ವಾದಿಗಳಗುನ್ನತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೦ ॥

* ಹಗ್ಗಿಯ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

† ಕಾಕಮವಿ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

‡ ಪಸವಿಸಿ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

ನೋಟಕರಾಲಿ ಜಿಮ್ಮಿಡಲಖಂಡಿತ ಶೈವಮಹಸ್ಸು ಪಾಲ್ಗಡಲ್ - ।
ನೀಟಿನಿ ರಾಶಿಯೊಂದು ಶರದಭ್ರದ ಮಿಂಜಿನಿ ನಿನ್ನರೂಹು ಮೈ - ॥
ಮಾಟದ ಧರ್ಮರಾಶಿಗಮನಾಗಿರೆ ನೀನದನೊಂದಿ ನಂದಿಯಂ ।
ಮಿಟಿನಿ ವಾಹನಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದೆ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೦ ॥

ಉಪನಿಷದರ್ಥಮಂ ನಿಗಮಸಾರಮಖಂಡಿತಶೈವತತ್ವಮಾ ।
ಲಪಿತ ಶಿವಾರ್ಥಕಂ ಪ್ರಣವಮಕ್ಕರಮೊಂದದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಾ - ॥
ಯ್ತುಪಚಿತವೇದದಂತ್ಯಮೊಳವಲ್ಲಿ ಪರಾತ್ಪರರೂಪ ಕಂಭು ನೀಂ ।
ಕೃಪೆಗುಪಕಾರಿಯಾಗನಗೆ ಭೂನುತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೧ ॥

ಹರಿ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂಬರದು ನಿನ್ನೊಳವಾಗಿಹುದೀಶ ತತ್ವವೊಂ - ।
ದಿರಲದು ವಿಷ್ಣು ಮಾಯೆ ಹರಿ ನೀನಹೆ ನೀಂ ತಿಳುವರ್ಗಿ ವಿಷ್ಣು ಮೈ - ॥
ಯಾರಿಯದ ಭೇದವಾದಿ ಪರವಾದಿ ಭಯಂಕರ ವಿಷ್ಣು ರೂಪ ನೀಂ ।
ಕರಾಣಿಸು ದೀನಒಂಥು ಗುಣಸೊಂಥುವೆ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೨ ॥

ಹರಿಹರ ಭೇದಕಂಗೆ ಪಿತೃಮಾತ್ಮ ವಿರೋಧಿಗೆ ದೂಷಕಂಗೆ ಭೂ - ।
ಸುರ ಪರನಿಂದಕಂಗೆ ನಿಗಮಾರ್ಥವಿರೋಧಿಗೆ ನೀಚಕರ್ಮಿಗಂ ।
ಪರಪುರುಷಾರ್ಥವನಗೆ ಶಿವಾಧಿಕಭಕ್ತಜನಾಪರಾಧಿಗಂ ।
ಪರಗತಿಯಿಲ್ಲ ಮೊಲೈನಗೆ ನೀಂ ಗತಿ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೩ ॥

ಆಕ್ಷರರೂಪ ಮಂತ್ರವಿಹಿತಾಕ್ಷರ ಬೀಜವಿಶೇಷರೂಪ ಪಂ ।
ಚಾಕ್ಷರ ರೂಪಮಂತ್ರ ಹರಿರೂಪ ಚತುರ್ಮುಖರೂಪ ನೀಂ ವಿರೂ ॥
ಖಾಕ್ಷ ಸುಕೃತಿರೂಪ ಸುರನಾಯಕ [ದೇವ] ಯಾಮಸ್ವರೂಪ ನೀಂ ।
ರಕ್ಷಿಸು ದಿವ್ಯರೂಪ ನಿನಗಪ್ರತಿ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೪ ॥

ಸಂತ್ರಿಗನಾಡಿಸಲ್ ಕುಣಿವ ಹಾಹೆಗಳೆಂದದಿ ಜೀವರಾಶಿಗಳ್ - ॥
ತಂತ್ರಿಗನಾದ ನಿನ್ನ ಶಿವಲೀಲೆಯ ಮಾಯೆಯಲಾಡುತಿರ್ಪವೀ - ।
ತಂತ್ರದಿನ ಸ್ವತಂತ್ರ ನೆನೆಗಾವುದು ದೋಷ ಮದೈನೆ ನಿನ್ನದೈ ।
ಮಂತ್ರಮತಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜಗದರ್ಚಿತ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೫ ॥

ಬಾಣನ ಬಾಗಿಲಂ ಬಿಡದೆ ಕಾಯ್ದೊಲಿದಾತಗೆ ವೈಸಿಕೊಂಡು ನೀಂ
ಮಾಣದೆ ಶೇತತಾಪವಿಷಮಜ್ವರಬಾಣಗಳಿಂದ ಚಕ್ರಮಂ ॥
ಪಾಣಿಯೊಳಾಂತ ಕ್ಲಷ್ಟ ನೊಡನೊಂದಿದ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಭಕ್ತನಂ ।
ಪ್ರಾಣವುನಂದು ಕಾಯ್ದ ಭಯಭಂಜನಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೬ ॥

ಜಂಗಮರೂಪಿನಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗಮನಾಂತು ಜಟಾಕ್ಷರಮಾಲೆಯಂ ।
ಹಿಂಗದೆ ಪಟ್ಟು ಲಾನ್ವಿತಶಿವೈಕಪರಾಯಣರಾದ ಭಕ್ತರಂ ॥
ಮಂಗಲಮಾಗಲಾ ಮತವ ಮಂಗಲಮಾಗದವರ್ಗ ಮುಕ್ತಿಯಂ ।
ಭಂಗುರಮಿಲ್ಲ ದಿತ್ತಿಯಾಮಮಾ ಶಿವಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೭ ॥

ಹೊಲಿಕುಲಮೆಂಡಲಿಲ್ಲದ ಪವಿತ್ರಜನರನ್ನು ಪವಿತ್ರರಾದರು- ।
 ಜ್ವಲಶಿವಭಕ್ತರೇಂ ಕೃತರೂ ಪಟ್ಟಿಲ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವಶುದ್ಧಿಗಂ ॥
 ಒಲಿದವರಿಷ್ಟಮಂ ಸಲಿಸಿದೈ ನಿನಗಿಂಪದು ದೇವ ಭಕ್ತವ ।
 ತ್ವ ಸಲಹೆನ್ನೆನುದ್ಧರಿಸು ಸದ್ವಿತ್ತ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೬೯ ॥

ವ್ಯಾಸ ಹರಿತ ಗೌತಮ ವಸಿಷ್ಠ ಪರಾಶರ ಕೌಶಿಕಾತ್ರಿದೂ- ।
 ವಾಸ ಭರದ್ವಜಪ್ರಮದ ಕಾಶ್ಯಪ ಕಣ್ವಕಣಾದ ಮುಖ್ಯರಂ ॥
 ಆ ಸುತಪೋಷಿತಾಲಶಿವಭಕ್ತಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪರಿಚ್ಛೇದಗೊಂಡು ಕೈ- ।
 ಲಾಸನುನಿತ್ತ ನಿತ್ಯವಿಭವಾಕರ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೦ ॥

ನಳನಹುಷಾರ್ಜುನೋತ್ತಮ ಪ್ರರೂರವ ರಾಘವ ಭೀಮಸೇನ ಕೇ- ।
 ರಳಪತ್ನಿಚೋಳಪಾಂಡ್ಯ ಧರಣೀಶರಣೇಕವಿಧಾನದಿ [ನಿನ್ನ] ಪೂಜೆಯಂ ॥
 ಬೆಳ್ಳಗಿನೆ ಮಾಳ್ವರಂದವರ್ಗಭಂದಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಲಿಂಗಕೋಟಿ ಭೂ- ।
 ತಳಮಿದು ಸಾಕ್ಷಿ ನೀನವರಿಗೊಲಿದು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೧ ॥

ನಾರದಗಾಂನೋಲ ಮುನಿಮಾನಸಪಂಜರರಾಜಹಂಸ ಸಂ- ।
 ಸಾರವಿಷದ್ವ ಮುಚ್ಚಿದಕುಶಾರ ಪಟೇರಸಿತಾಭ್ರಕಾಭ್ರದು- ॥
 ವಾರ ರಚರೀಕಾಂಠಿ ವಿನಬಿಂಬರಿವರ್ಯಮಕೋಟಿತೇಜ ಪಾ- ।
 ಪಾರಿ ವಿಚಾರಿಸೆನ್ನ ಮೊರೆಯಾಲಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೨ ॥

ಪ್ರಣ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭತನುಸಂಭವ ಶಂಭು ವರೇಣ್ಯ ಭೂರಿಕಾ- ।
 ರಾಣ್ಯನಮುದ್ರ ಸಂಶ್ರಿತಶರಣ್ಯ ಜಗತ್ತ್ರಯಗಣ್ಯ ಸದ್ಗುಣಾ- ॥
 ರಾಣ್ಯನಿವಾಸಿ ವಾಸಿನಿಜನಗುಣ್ಯ ಮಹತ್ವದ ಗಣ್ಯ . . . ।
 ವಿಚಾರಿಸೆನ್ನ ಮೊರೆಯಾಲಿಸು ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೩ ॥

ತಂಪಿನ ಪಾಣಿಪಲ್ಲವದಿನೆಬ್ಬಿಸು, ನಿನ್ನ ದಯಾಮೃತಂಗಳಂ ।
 ಸಿಂಪಿಸು, ಸೊಂಪುಗೈದು ನಿಜಭಕ್ತನನ್ನವನಿಂಪ್ರಮಾಡು, ಯೆ- ।
 ನಿಂ ಪಿರಿದಾದ ಭಕ್ತನಹನಾವನುಪೇಕ್ಷಿಸಲಾಗದೀಶ ಪಾ- ।
 ಪಂ ಪರಿದೆನ್ನೆನುದ್ಧರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೪ ॥

ಶಿಖರಮನೋಬ್ಬ ನಿಟ್ಟಿಸಿದ ಮಾತ್ರದಿ ನುತ್ತುಮಮುಕ್ತಿಯಾಪ್ತದೆಂ ।
 ದಖಿಳದಗತ್ತಿಸಿದ್ಧನಮಮಾ ಶಿವಲಿಂಗಮಹಾತ್ಮಯೆಂತುಬೋ ॥
 * [ಮುಖರಿತ]ವೇದ ಘೋಷಮೆನೆ ಸಪ್ತನದೀಪಲಪ್ತರತೀರದು- ।
 ನ್ತುಖನುಖದಾತಭೂತ ಪರಿರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೫ ॥

ನಿನ್ನೆಡಭಾಗದೊಳ್ಳರವ ಗೌರಿ ಶಿವ ಭ್ರಮರಾಂಬೆ ಭಕ್ತರಂ ।
 ಮನ್ನಿಸಿ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಸುಖಸಂಪದಮಂ ಕೊಡುತಿರ್ಪಳಕ ಸಂ- ।
 ಪನ್ನನುಪನ್ನಗಾಭರಣ ನಿನ್ನ ವನಂದೊಲಿದೆನ್ನ ರಕ್ಷಿಸಾ- ।
 ಪನ್ನಜನಾರ್ತಿಹಾರ ಮಹಿಮೋನ್ನತ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೬ ॥

ಘಟದ ಪ್ರೇಲಭಾವಂ ಮನುಷ್ಯದೇಹಮುಪದ್ರವಕೋಟಿನತ್ವರಂ ।
 ಪೂಜವಿದ ನಿರ ಬೊಬ್ಬುಳ್ಳವೊಲ್ ಭಮೆ ನಿತ್ಯಸುಖಂಗಳಲ್ಲದೇ ॥
 ಕಟಕಟ ನೊಂದಿನಯ್ಯ ಬುಣರೋಗಭಯಂಗಳ ಹಾರಿಸೆನ್ನನಂ- ।
 ಕಟಮನುಪೇಕ್ಷೆಗೆಯ್ಯದೊಲಿದೊಬ್ಬಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೭ ॥

ದೂರಿತಗಿರಿದ್ರವಜ್ಯ ದೂರಿತಾರ್ಣವಬಾಡಬ ಘೋರಪಾಪನಂ- ।
 ಹರ ದೂರಿತಾಂಧಕಾರರವಿ ನೀಂ ದೂರಿತಾಟವಿಗ್ಗಿಲಿಲ ನೀಂ ॥
 ದೂರಿತಮದೇಭಸಿಂಹ ದೂರಿತಾಂಬಾಧಿಕುಂಭಜ ನಾಂಬ ಶಂಭು ನೀಂ ।
 ದೂರಿತ * [ಮನೋದ್ವು] ನೂಂಕನಗೆ ನೀಂ ಗತಿ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೮ ॥

ಸುಂಟುರುಗಾಳಗಂ ಪಟಗಮೇನದು ಹಾರದೆ, ಪಡ್ತಿಯೊಟ್ಟಿಲೇಂ- ।
 ಪಂಟಿಸಲಾರ್ಕುಮೇ ದಹನದೊಡ್ಡಿಗೆ ಸಡ್ಡೆಯ ಕಾಲಕಾಲನಾ ॥
 ಬಂಜಗೆ ಮೃತ್ಯುದೂತರಿಡಿರಾಹರೆ ನಿನ್ನ ಕೃಪಾವಲಂಬನಂ ।
 ನಾಂಟಿರಲೆನ್ನ ಮೂದೆ ದೂರಿತಂಗಳೆ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೭೯ ॥

ಬಂಜಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದ ಪರಿಯೊಲ್ ಬಡವನಿಗೆ ನಿಧಾನಮಿರ್ವವೊಲ್ ।
 ಬಂಜಗೆ ಕಾಲು ಕಂಗಳಿಗೆ ಕಣ್ ಬಹುರೋಗಿಗೆ ಮೈದ್ಯನಾದವೊಲ್ ॥
 ಅಂಜನಸಿದ್ಧ ನಿನ್ನನುರೆ ನಂಬದಿನಂಜದಿರೆಂದು ಪಾಪವಂ ।
 ಭಂಜಸುತಂ ಪ್ರಸನ್ನನೆನಗಾಗಲೆ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೮೦ ॥

ಜಯ ನಿರವಧ್ಯ ನಿತ್ಯಜಯ ನಿರ್ಮಲ ಶರ್ಮದ ಕರ್ಮದೂರ ನೀಂ ।
 ಜಯ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರ ಜಯ ರುದ್ರ ನಿರಾಮಯ ನಿತ್ಯಶುದ್ಧ ನೀಂ ॥
 ಜಯ ಚುರುಹಾರಿ ಶೌರಿ ಪ್ರರಮೈರಿ ಜಯಾಗ್ನಿರವೀಂದುನೇತ್ರ ನೀಂ
 ಜಯ ಶರಣಾಗತಿ [ಯೆನ್ನೊಡೆಯ] ರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೮೧ ॥

ಜಯ ಹರಿಪೂಜ್ಯಪಾದ ಜಯ ವೇದನಮಸ್ಯುತ ಪಾರ್ವತೀಮುಖ- ।
 ಪ್ರಿಯ ಜಯ ಸಿದ್ಧಸಾಧ್ಯನುತ ಸದ್ಗುಣಸಾಂದ್ರ ಜಯಾಮರೇಂದ್ರದ- ॥
 ಜಯ ಜಯ ನೀಲಕಂಠ ಜಯ ಸರ್ವಸುರೋತ್ತಮ ಸಾರ್ವಭೌಮ ನೀಂ ।
 ಜಯ ಶರಣಾಗತೋದ್ಧರಣ ರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೮೨ ॥

ಅತುಲಿತವೈಭವಾಯ ಚ ಭವಾಯ ಹರಾಯ ನಮೋಸ್ತು ಶಂಭವೇ ।
 ಶ್ರೀತಪೋವತ್ಸಲಾಯ ಶರಣಾಗತಚಾತಕನಾರಿದಾಯ ನ- ॥
 ನ್ನುತಗುಣಸಂಜಯಾಯ ಗಿರಿಜಾಮುಖಚಂದ್ರಚಕೋರ ತೇ ನಮಃ ।
 ಶ್ರುತಿಶತಗೋಚರಾಯ ಚ ನಮಃ ಶಿವಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೮೩ ॥

ರಸತಗಿರಿದ್ರವಚಾರುನಿಲಯಾಯ ನಮೋಸ್ತು ಮಹೇಶ್ವರಾಯ ಪಾ- ।
 ರಿಜಭವಪೂಜಿತಾಯ ವರದಾಯ ನಮಃ ಶಶಿಕೋಟೀತೇಜಸೇ ॥
 ವೈಜನಹರಾಯ ಘೋರದುರಿತಾಪಹರಾಯ ಚ ಶಾಲಪಾಣಯೇ ।
 ಭೂಜಗವಿಭೂಷಣಾಯ ಚ ನಮಃ ಶಿವಪರೈತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೮೪ ॥

* ಮನೋದ್ವುಮಾಕೆ (ಕ.)

+ ಯೆನ್ನೊಡೆಯ (ಕ. ಬ.)

ತ್ರಾಹಿ ಜಗತ್ಪವಿತ್ರ ಕುಭಗಾತ್ರ ಗುಣತ್ರಯವರ್ಜತೋರ್ಜತ ||
 ತ್ರಾಹಿ ಚಿದಂಶ ಚಿನ್ಮಯ ಭವನ್ ಭಗವತ್ಪ್ರಕತೋಮಹೀಯ ಮಾಂ |
 ತ್ರಾಹಿ ಮಹೇಶ ಮನ್ಮಥರಿಪೋಸುತಪೋಧನ ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರ |
 ತ್ರಾಹಿ ದಿಶಂಪತೇ ಪ್ರಮಥನಾಯಕ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || V೫ ||

ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಭ್ರಮರಾಂಬೆ ರಾಣಿಬೆಂ- |
 ಬಿಡಿದ ಪಟ್ಟಾಬಿಂ ಗಜಮುಖಂ ತವೆ ನಿನ್ನ ಕುಮಾರರೀವರಿಂ- ||
 ಗೊಡತನದಗ್ಗಲಂ ಶಿವ ಚತುರ್ಧಶಲೋಕದ ಸಾರ್ವಭೌಮಿಕಂ |
 ಪಡೆ ಸುರಸಂಕುಲಂ ನಿನಗೆ ಸೇರ್ಪಡು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || V೬ ||

ಮಾಯಾದ ರೂಪನಾಂತು ಜಗಮಂ ನೆರೆ ಮೋಹುತಾದಿವಿಷ್ಣು ನಾ- |
 ರಾಯಾಣಿಯಾಗಲಂದು ಪತಿ ನೀನುಭೂತಿಗೆ ಕರ್ತೃವಾದೆ ನೀ- |
 ನಾಯಾ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರೊಳ್ ನಿಜಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಿ ನಿ |
 ಶ್ರೇಯಸವೊಪ ದೇವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || V೭ ||

ತೋಳ್ಗಲ ಬಲ್ಪಿನಿಂದ ನೆಗಹಲ್ ರಜತಾದ್ರಿಯನಂದು ರಾವಣಂ |
 ಪೋಳ್ಗಲೆದುರ್ಜುವಂತೆ ಪದದುಂಗುಟದಿಂ ಬಿಡದಾಂಕೆ ಸಿಲ್ಕಿ ಕೈ- ||
 ಕಾಳ್ಗಿಡದಾತನ ಶ್ರುತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಬಿಟ್ಟವನಂ ಮಹೇಶ ನೀ- ||
 ನಾಳ್ಗಲ ಬಲ್ಲಹಂ ಪ್ರಮಥನೇವಿತ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || V೮ ||

ಬಹುತರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಿಡದರ್ಚಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಲಾ ಕುಬೇರಗಂ |
 ಮಿತ್ರ ಸಖತ್ವಮಂ ನವನಿಧಾನಮನೊತ್ತಿನ ದಿಕ್ಪತಿತ್ವಮಂ ||
 ಮಹಿತಸಗತ್ತಯಂ ಬಿಡದುಘೇಯನಲಿತ್ತ ಮಹಾತ್ಮಯೆನ್ನುವಂ |
 ಮಹಿಸಿಕೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಯುಗಮೇ ಗತಿ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || V೯ ||

ವಾಸುಕಿಹಾರಕುಂಡಲಿತ ಕುಂಡಲಿಮಂಡಿತ ಗಂಡಮಂಡಲೋ- |
 ಲ್ಲಾಸಿತಮಂದಹಾಸ ಮುಖಪಂಕಜಭಾನುರ ದೇವರತ್ನಸಿಂ- ||
 ಹಾಸನಭಾನಮಾನ ಸುರವೃಕ್ಷಲಸತ್ಕುಸುಮಾರ್ಜಿತಾಂಭಿ ಕೈ- |
 ಲಾಸನಿವಾಸಿಯನ್ನೊಲಿದೀಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || F೦ ||

ಹಾರಕೇರಿಚಕೋಟಿಮಾಣಿರರುಗಂಕಿತಕಂಕಣಂಗಳಂ |
 ಶಾರದವಾರಿದನ್ವುರಿತಕುಯಾದ ಕಾಂತಿ ಶರೀರಭಾಗದೊಳ್ ||
 ಗೌರಿಯ ತೇಜಮಂಗದಭುಜಂಗಳಪ್ಪಣಾಮಣಿರೋಚಿ ಕೂಡೆ ಕಾ- |
 ಮಾರಿ ಜಗತ್ಪ್ರಕಾಶಕರ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || F೧ ||

ಲೂರ್ವಶಿರಂಭಿ ಮೇನಕೆ ತಿಲೋತ್ತಮೆ ಸನ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಲಾಸ್ಯಮಂ |
 ತೋರ್ವ ಬಿಡಂಗು ಸಿಂಗರಿಸೆ ರಂಗಮನಿಂದ್ರವಿರಿಂಚಿ ವಿಷ್ಣುವಂ ||
 ದೂರ್ವ ಗುಣಗಳಂ ನುತಿಸೆ ಭೇರಿಮೃದಂಗಮಡಕ್ಕ ಭೋರಿಡಲ್ |
 ಸರ್ವಸುರೈಕನೇವ್ಯ ಸಲಹೈ ಶಿವಪರ್ವತಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನಾ || F೨ ||

ಶೂಲಿ ಕಪಾಲಿ ದಂಡಿ ಹರಿದಂಬರ ನಿಲಿಮ ಕಾಲಭೈರವಾಃ |

* ಕಾಲ [ಕರಾಲಕಾಲಭಟ ಸನ್ನಿಭ] ಶಾಕೇನಿಡಾಕೇನಿಮಾರಿಭೂತವೇ- ||

ತಾಳಪಿಶಾಚ † [ಘೋ]ರ ಭಯಮಂ ಪರಿದೋಡಿಸು ರೋಗದುಃಖ- |

ನಿರ್ಮೂಲಕರಾಭಯ ‡ ಛದ ಶುಭಂಕರ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || F೩ ||

ದುರ್ಮುಖರಾದ ವೈರಿಗಳೈ ನಾಶಿಸು ತೀವಿದ ಭೂತಭೀತಿಯಂ |

ಚರ್ಮದಿನೋರ್ಮಯವೈಸುತೆಬ್ಬಿಸು ದುರ್ಜನಸರ್ವಜಿಹ್ವೆಯಂ ||

ನಿರ್ಮಲಬಡ್ಗದಿಂ ಕೊಱುತೆಡು ಪ್ರತಿಪಾತಕ ಪಂಚಕಂಗಳಂ |

ಧರ್ಮಮುಖಾನಿಲಂ ಪರಿಗೆ ರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || F೪ ||

ತೃಣಮದು ವಜ್ರಮಾಪ್ತದು ವಿಷಂ ಸುಧೆಯಷ್ಟದು ವೈರಿಮಿತ್ರನಾಃ |

ಕ್ಷಣದೊಳುದಾಸಿ ವಶ್ಯನಹನುಡ್ಧತವಾದಿಯ ಮೂಗನಪ್ಪನ್ನೈ ||

ಖಣಭಯರೋಗಹಾರಿ ಶಿವಭಕ್ತಗೆ ಬೆಂಕಿ ಸುಶೀತ || ಮಪ್ಪದಾ- |

[¶ ಕ್ಷಣ] ಭವದಾಪ್ತಿಯಿಂದೆನಗೆ ನೀನೊಲಿ ಪರ್ವತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || F೫ ||

ಅಂತರಮಿಲ್ಲ ದೆನ್ನನೊಲಿದೀಕ್ಷಿಸು ದಾಸ್ಯವನಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸೈ |

ಕಾಂತ ಕೃತಾಂತವೈರಿ ನಿಜಭಕ್ತರೊಳೊಂದಿಸು ದಿಕ್ಕು ನೀನೆ ವೇ- ||

ದಾಂತರಹಸ್ಯಚಿನ್ಮಯ ಜಗನ್ಮಯ ಸುನ್ಮ ಪರಾಧಕೋಟಿಯಂ |

ಸಂತವಿಕೆನ್ನತಂದೆ ಪರಿಪಾಲಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || F೬ ||

ನಿಟಲವಿಲೋಚನಾಗ್ನಿಗೆ ಶಿರಃ ** [ಸ್ಥಿ ತ]ಚಂದ್ರಕಳಾಸುಧಾರಸಂ |

ಕಟದೊಳೊಸದುರ್ ಬೀಳಿ †† [ನಮದಬ್ಜ]ಭವಾಸ್ಯದ ರುಂಡವಾಲೆಯೊಳ್ ||

ಪಟಾತರವೇದಸೂಕ್ತನುತಿ ರಂಜನೆ ಚಿತ್ರಮನಂತು ಬಣ್ಣಿ ಬೆಂ |

ನಟಣೆಯ ಸೂತ್ರಧಾರಿ ಪರಿರಕ್ಷಿಸು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || F೭ ||

ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ವೆ ನಿನ್ನಮಹಿಮೋನ್ನತಿಗೆನ್ನಳವಲ್ಲಾ ಪಾಣಿಗಂ |

ವ್ರಸ್ತಕಕೋಟಿ ಸಾಲದಿದು ಬಿನ್ನಪಮಾಲಿಸು ನೀಂ ಕೃಪಾಳುವಾ- ||

ಕ್ಪಸ್ತುತಮಾದಿವಸ್ತುಸುಲಭಂ ನಿಜಭಕ್ತಗೆ ಬೇಡಿದಿಬ್ಬಮ- |

ಲ್ಪಸ್ತುತಿಗವ್ಯದೀಶ ನಿನಗವ್ರತಿ ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ || F೮ ||

* ಕಾಲಬಂಟರಂತವರು ಶಾಕೇನಿ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

† ಪಿಶಾಚ ಭಯಮಂ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

‡ ಪ್ರಮದ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

§ ನಾವಿಸು (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

|| ಮಪ್ಪದ ಪಣಿ (ಬ.)

¶ ಪಣ (ಕ.)

** ಸ್ಥಿತಿ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

†† ನಮದಬ್ಜ (ಕ. ಮತ್ತು ಬ.)

ಇದು ಶತಕಪ್ರಬಂಧಮಿದು ಪಾಪಹರಂ ಭವಬಂಧಮೋಕ್ಷಣಂ- ।

ಕ್ರಿದು ಶಿವೋಕ್ತಕೇವಲದಿಡು ನಿಜ್ಜ್ಞಾನಿಕೆ * ಶ್ರುತಿಸಾರಮಿಶ್ರಿತಂ ।

ಇದು ಶಿವಭಕ್ತರಾದವರ ಮೆಚ್ಚು ರಹಸ್ಯಮಪೂರ್ವಪಾಪನಂ ।

ಹೃದಯಾದೊಳಿಟ್ಟಿದಂ ಜಪಿಸಲಪ್ಪಿದು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೯೯ ॥

ಭವ ಭವಪಾಪಬಂಧಭಯಮೋಕ್ಷಣಮಪ್ಪಿದು ತಮ್ಮಯಾರ್ಯಸಂ- ।

ಭವವರರಾಮಚಂದ್ರಕವಿಸೂಕ್ತಿಕದಂಬಿತರತ್ನಮಾಲೆಯಾಂ ॥

ಶಿವನ ಗುಣಂಗಳುಂ ಪುದಿದು ಶಂಭುಪದಾರ್ಪಿತಪ್ರಸಾದಮಾಂ ।

ತವೆ ತಳೆದರ್ಗ ಶೈವಪದಮಪ್ಪಿದು ಪರ್ವತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ೧೦೦ ॥

ಶಿವಶತಕಪ್ರಬಂಧಮಿದು ಸಿದ್ಧಿಕರಂ ಪರಮಾರ್ಥಮಾಗ್ರಮಾಂ- ।

ತವನತಿಭಕ್ತಿಯಿಂ ಜಪಿಸಿದರ್ಗ ನಿರರ್ಗಳಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿ ಸಂ- ॥

ಭವಿಪ್ಪಿದು ಮೃತ್ಯು ದೂರಮಹುದಾತಗೆ ಸಂಪದಮಪ್ಪಿದಂತ್ಯದೊಳ್ ।

ತವೆ ಶಿವಲೋಕಮಪ್ಪಿದಿದು ತವ್ವಿದು ಪಾರ್ವತಿಯಾಣ್ಣ ನೊಲೈಯಿಂ ॥ ೧೦೧ ॥

ಅನುದಿನದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲ ವರಿದಂ ಶಿವಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್- ।

ಜುನಶತಕಪ್ರಬಂಧಮನತಿಪ್ರಿಯಭಕ್ತಿವಿಧಾನದಿಂದ ಸಂ- ॥

ಜ್ಞಾನರೂಪಿದಾಲಿಸಲ್ ಜಪಿಸಲಾತ್ಮಮನೋರಥಸಿದ್ಧಿಯಪ್ಪದೀ- ।

ಸನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ರೋಗಭಯಭೂತವಿಡ್ವರನಾಶಮಪ್ಪಗುಂ ॥ ೧೦೨ ॥

ಪ್ರತಿನಿರವಧ್ಯಪದ್ಯಮಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಸೂಕ್ತಿಯಿಂ- ।

ದತಿಸಯಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿವಸ್ತುತಿಯಂ ಶತಕಪ್ರಬಂಧಮಾಂ ॥

ಶ್ರುತಿಸಾರತಮ್ಮಯಾರ್ಯಸುತನಿಂ ಶಿವನಿತ್ಯಕಳಾನ್ವಿತ ಪ್ರವ್ವಮಾಲೆಯಾಂ ।

ಮತಿಯಾತರಾಮಚಂದ್ರಕವಿಯಿಂದ ಶಿವಾಂಭಿಸಮರ್ಪಣಂ ಕೃತಂ ॥ ೧೦೩ ॥

— ಸಮಾಪ್ತಂ —

ŚIVATATTVASĀRA

by

MALLIKĀRJUNA PAṆḌITĀRĀDHYA.

Edited by

V. HANUMANTHACHAR, M.A. L.T.,

Librarian, Government Oriental Manuscripts Library, Madras.

This edition of Sivtattvasāra, a treatise on the principles of the Viraśaiva Cult, is based on the only palm leaf manuscript available so far in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, bearing the Descriptive Catalogue number 811. This manuscript is much injured, the leaves being broken at the edges, leaving some of the stanzas incomplete. The work is incomplete containing stanzas from 184 to 491 and from 725 to 740. It is probable that the work was written in 1,000 verses. Within the portion available to us, various topics relating to the greatness of Śiva and his devotees dealt with under separate headings are complete by themselves and give an idea of the religious principles explained therein. The publication of this work although incomplete is undertaken as it represents one of the very early works in Kannada which has not come to the notice of the Kannadigas till now. My attention was first drawn to this by Sri Veturi Prabhakara Sastri formerly Pandit of this library.

The author of this work is Mallikārjuna Paṇḍitārādhya who is one of the Paṇḍita-traya (trio of Paṇḍits)—Sivaleṅka Mañcaṇṇa, Śiripati Paṇḍita and Mallikārjuna Paṇḍita—who are very often referred to with reverence in Viraśaiva Works. (*Vide* Verse No. 400.)

ಧರೆಯೊಳ್ಗೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ |

ವರಪಂಡಿತನೆನಿಸು ತಿರುದಂತಿಂ ನಿನ್ನೊಪ್ಪಿ - ||

ಭರಮೆ ಕೆಯಲ್ ಪ್ರಮಥರೊಳಾ |

ನಿರಲಿಂ ದೀಕ್ಷಿಸುವೆನಿವ್ವು ಬಯಸುವೆ ನೀಕಾ || 400 ||

The life and greatness of Mallikārjuna Paṇḍita is the theme of the work Paṇḍitārādhya caritra in Kannada by Nilakaṇṭhācārya and in Telugu by Pāṅkurike Somanātha. But there is no direct evidence regarding the date of this great religious teacher and for this we have to depend on the dates of some of his contemporaries, namely, Basava the founder of the Viraśaiva system, Velanāṭi Coḍa II and King Udaya of Pānugallu. Putting together the relevant facts connected

with them, the date of Mallikārjuna Paṇḍita may be fixed between 1160 to 1170 A.D. (*vide* Introduction to Śivatattvasāra, Telugu edition, pages 16 to 19, published by the Telugu Academy, Kakinada).

The Telugu version of Śivatattvasāra by Mallikārjuna Paṇḍita was published in 1922 by the Telugu Academy. But unfortunately this is also incomplete, containing verses from 1 to 489. The metre adopted in both the versions is Kanda and the expressions which are of Sanskrit origin are identical in both. It has, therefore, been possible to suggest probable readings where they are missing in Kannada version. These suggestions are put in square brackets in the text. For instance, all that is remaining of verse No. 190 in Kannada is—

.
 ಮುಸುರುತ್ತಿರ್ಕುಂ ||
 ನರರೋವರ್ಣಿಭಕ್ತರ . . .
 ಸರಿ || 190 ||

The Telugu version corresponding to this is as follows :—

ಹರಿಸರಸಿಜಾಸನಾದುಲು |
 ಸರಿಗಾರನಿ ಚಪ್ಪು [ವಿಧಿ]ಶಾಸ್ತ್ರಮುಲ್ಲೆನ್ ||
 ನರರೋವರ್ಣಿ ಭಕ್ತರ ಕುನು |
 ಸರಿಯಾಗುದರೆ ಜಾತಿರೂಪ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾಲನ್ || 182 ||

This indicates how the Telugu version helps to complete the Kannada verse with suitable readings. Vice versa the Kannada version also suggests better readings in the Telugu text.* The numbering of the verses in the two texts differs, e.g., verse No. 184 in Kannada corresponds to verse No. 176 in Telugu. In order to facilitate a comparative study of the two works the numbers of the verses in Telugu are also given against the corresponding verses in the Kannada text.

*e. g. Verse No. 226 in Telugu reads as follows :—

ವೆಲಗೊನಿಯ ದೀಕ್ಷಿತುಡು ದೇ | ವಲಕುಂಡನೆ ಬೂಜಜೇಸಿ ವರ್ತಿಂಚು ಮೆಯಿಸ್ ||
 ಮಲಹರನಿ ದೀಕ್ಷಿತು ದೇ | ವಲಕು ಡೇಜುಂಗಂಗ [ಜೇಯ]ವಲಯಾನು ದೀನಿಸ್ ||

As it is, this verse does not convey clear meaning and it may be re-written as follows with the help of the Kannada verse No. 236

ವೆಲಗೊನು ಯದೀಕ್ಷಿತುಡು ದೇ | ವಲಕುಂಡಗು ಬೂಜಜೇಸಿ ವರ್ತಿಂಚು ಮೆಯಿಸ್ ||
 ಮಲಹರನಿ ದೀಕ್ಷಿತುಡು ದೇ | ವಲಕುಂಡನುಗಾಡೇಜುಂಗವಲಯಾನು ದೀನಿಸ್ ||

ಶಿವತತ್ವಸಾರಂ

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯವಿರಚಿತಮುಷ್ಯ

Edited by

V. HANUMANTHACHARAR, M.A., L.T.

1 ಮತ್ತಿಯಿಂದೀಪರಿ ನೋಡಲ್

ಕ್ಷಿತಿಯೊಳ್ಳಂದೇಹಮಿಲ್ಲ ಶಿವಭಕ್ತರ್ ವಿ |

ಕೃತಮಾಗಿ ಮನುಷ್ಯಮಾರ್ಗ-

ವೃತ್ತರಾದ್ರಿಯಹರು ತತ್ವವಿದ್ವಿಷ್ಟಿ[ಗಳಂ] || 184 ||

(176)

ಭಾವಿಸೆ ಭಕ್ತರ್ ತ್ರಿಜಗತ್-

ಪಾವನರೆಭವಾಂಧಕಾರವೆಲವಿಘಟನೋ-

ದ್ವಾಪಿತ[ನಿಜ]ಮಹಿಮಾಕರ್ವಿ-

ಭಾವನರೆವಿನಾಶರತಿ ಕೃಪಾವರರಂದಂ || 185 ||

(177)

ಮಾನುಷ ಚರ್ಮಂ ಪುಷಿಡಿ-

ದ್ವೀನೇವದಿಂದಿವ್ವ ರಾದ್ರೀಶ್ವರಭಕ್ತರ್ |

ಮಾನುಷರೆ ಯಿವರ್ ಲೋಕ ಹಿ-

ತಾನೇಕಾ : ಚಾರೀಶ್ವರಾಜ್ಞಾಧಾರರ್ || 186 ||

(178)

ಮಾನಿಸಲಾಗಲ್ “ಮದ್ಭ-

ಕ್ತಾ ನ ವಿನಶ್ಯಂತಿ” ಎನ¹ ಲ[ದುಚಿತ]ಮೆ ಯಾಗೀ-

ಶಾನ ಭವತ್ಯಾರಾಣ್ಯಂ-

[ಭೋನಿಧಿ]ಯೊಳ್ಳಗಟ್ಟಿ ಮುಕ್ತನಂ ಮಾಡು ಶಿವಾ || 187 ||

(179)

ದೇವೇನ್ನೀ ದುರ್ಮುಖಮಂ

ಭಾವಿಸದಿರು ತಂದೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನೆ [“ಮದ್ಭ-

ಕ್ತಾ ವಿಗತಕಲ್ಮಷಾ”ಯಂ

ಬೀ ವಚನಮ ನಂಬಿದೆಂ ಮಹಾಮುಖಮ ಶಿವಾ || 188 ||

(180)

1. ಕೃತಿ.

2. ಚಾರ್ಯ.

3. ಲೋಕೋಗ್ಯಮೆ. mss.

ಪ್ರಣಾತಿಸರೆ [1 “ನ ಮೇ ಭಕ್ತೆ
ಪ್ರಣಾಶ್ಯತಿ” ಯನಿಪ್ಪ ನಿನ್ನ ವಜನ ಮದೊ]ಪ್ಪಲ್ ।
ಗಣನಾಥ ಭಕ್ತ ಚಿಂತಾ-

ಮಾಣಿ ರಕ್ಷಿಸು ದೇವದೇವ ಜಗದಾಧಾರಾ || 189 || (181)

[ಹು ಸರಸಿಜಾನಂದ್ಯರ್
ಸರಿವಾರಲೆನುತೆ ಶಾಸ್ತ್ರ] ಮುಸಿರುತ್ತಿರ್ಕುಂ ।
ನೆರ[ರೀಶ್ವರಭಕ್ತರೊಳೇಂ
ಸರಿಯಪ್ಪರೆ ಜಾತಿರೂಪಸಾಮಾನ್ಯತೆಯಿಂ] || 190 ||

(182)

.....
.....ಮುಸುರುತ್ತಿರ್ಕುಂ.
ನೆರರೊರ್ವರಿಶಭಕ್ತರ.
..... || 191 ||

.....ತದಂಗಮ.
ತರುಗಳ್ನೆರಕಾರ್ತ ಮಕೃತದಕ್ಷೆಪ್ಪಿತದು ।
ನೆರರೊರ್ವರಿ.....
..... || 192 ||

ಉರಿಯೊಳ್ ಲೋಹದ ಪಿಂಡದ
ಪಯಿಂ ಗಿರಿಜೇಶನಧಿಕ ಸನ್ನಿಧಮಾಗಿ- !
ದೂರಾಶಿವ[ಭಕ್ತರೊಳಾ ದು-
ನೆರರೇಂ ದೇವಯಹರ ನಾಡೆಯೊಹಿಸಿ ನೋಡಲ್] || 193 || (183)

ನಮಿಪರಾರುಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಗೆ
ನಮಿಸರ್ ಕನಸಿನೊಳಮಾ[ಬದ ಮೂರ್ತಿಚಯಕ್ಕಂ] ।
ಭ್ರಮರಹಿತಾಂತಕರಣರ
ಹಮಕರಧರಭಕ್ತರೊಪ್ಪವರ್ ಮೂಜಗದೊಳ್ || 194 || (184)

ಮಡದಿಸುತ್ತರ್ ಧ[ನ ಮೆಲ್ಲ]ವ-
ನೆಡೆವರೆಯದೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಳ್ವಂಗೀವರ್ ।
ಮಡದಪ್ಪರವನೆ ಮತ್ತಂ
ಮೃಡಭಕ್ತರ್ ಬಯಸಿದಾಗ [ಮೆಚ್ಚಿಸಿ] ಶಿವನಂ || 195 || (185)

ಮಾಲಹರನ ಮದ್ವನೋತ್ಥಿತ
ಜಲಮೆ ವಿಚಂಗಲ್ಗೆ ಮದೂ ಶಸ್ತ್ರವ್ರಣ ಸಂ- ।
ಕುಲಕೈದೆ ದೀಪತೈಲಂ
ತ್ರಿಲೋಚನನ ಭಕ್ತಸಂಕುಲಕ್ಕತಿಚಿತ್ರಂ || 196 || (186)

1 ಮದ್ವಕೈಪ್ಪು.....ಪ್ಪಲ್. mss.

2 ಸುವರ್. mss.

¹ ತಪ್ಪಿದ ಶಿರಂಗಳ್ ಬೆರಸುಗು

ಪಪ್ಪಿದಾ ಜಿಹ್ವೆಗಳೂವಾಗಳುಳ್ಳ[ಯದೆ ಬರ್ಕುಂ |]

ಕಪಿಗೊರಳನ ಭಕ್ತಗ್ಗೊ-

ದಪ್ಪಿಯಿರೆ ಸದ್ಯುಪ್ಪಸಾದರೀಶ್ವರ ಭಕ್ತರ್ || 197 ||

(187)

[ತೋಲಗಿದ ಕಣ್ಣುಂ ಬರ್ಕುಂ

ನೆಲಸಿದ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕೆಯ್ದಮ್]ಚ್ಚಿದ ಘಾಯಂ |

ಘಳಲನೆ ಮುಚ್ಚುಗು ಭಕ್ತ

ಗೋಲವಿತ್ತಕನಾಗಿ ಶಂಭುವತೀಶ್ವರೋಳಂ || 198 ||

(188)

[ಮಾಡಿದ ಸುಕೃತಮ್. ಸುಣ್ಣುರ್

ನೋಡದೆ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಂ |

ಮಾಡಿತ್ತ ² ಸುಣ್ಣುರಿಲ್ಲಿಯೆ

ನೋಡಲ್ವೀಲೋಕಮಿಂದುಶೇಖರಭಕ್ತರ್ || 199 ||

(189)

³ ಒಳ್ಳನೀಶನೆಂಬ ನಂಬುಗೆ

ನೆಲೆಯಾಗಿ ⁴ ಬಲೀಶ ಭಕ್ತಿಯಂಟಾಗಲ್ಯಂ |

ಮಲಹರಭಕ್ತರ್ ಪಿರಿಯರ್ |

ಕಾಲಜರ್ ಕಾಲಹೀನರೆನಲು ಘಟೆಯಿಸದಭವಾ || 200 ||

(190)

ನೀಚರನೀಚರ್ ಪರಿಮಿತ

ವಾಚರ್ ವಾಚಾಳರಾ[⁵ ತ್ತವಶರವಶರ್ ಶ್ರೀ- |

ಪ್ರಾಚಾರರನಾಚಾರರ-

ಗೋಚರಚರಿತರ್ ಮಹೇಶನೊಲುಮೆಯ ಭಕ್ತರ್ || 201 ||

(191)

ನಿಯತಾತ್ಮರನಿಯತಾತ್ಮರ್

ನಯವಿನಯಾನ್ವಿತರ್ ನಯವಿನಯವರ್ಜಿತರ- |

ಸ್ವಯಚರನಸ್ವಯಚರ್ ನಿ

ನ್ಯಯ(ವಿ)ರಹಿತ ಮಹಿಮಾರಭವನಂಘ್ರಿಯ ಭಕ್ತರ್ || 202 ||

(192)

ಪರಿಕೆನೆ ಪೂವಿನ ಕತಡಿಂ

ಶಿರಕ್ಕೇರಿದ ನಾರಿನಂತೆ ಬಹುವಿಧಸಂಸಾ- |

ರರೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಕತಡಿಂ-

ದಿರದಾಗಳ್ ತ್ರಿಸಹಪಂಪ್ಯರಾಗೊಪ್ಪಿರರೇ || 203 ||

(193)

¹ ಕೊಪ್ಪಿದ, mss.

² ಸುಂಬರೆಲ್ಲಿಯಾ, mss.

³ ವೊಳ್ಳವೀಶ, mss.

⁴ ಯಾಮೀಶ, mss.

⁵ ದಿಶವಶರವಶ ಶ್ರೀಶ್ವಾರ, mss.

ಶ್ವಪಚನುಮಾಗಲ್ ಶಿವಭ-

ಕ್ರಮರಂ ತಾನಾಗಲಾತನೇ ದ್ವಿಜಮಾರ್ಗಂ ।

ಶ್ವಪಚಂಗಧಮಂ ಶಿವಭ-

ಕ್ರಮರಂಜು ಬನವ್ವ ವಿಪ್ರನಗಜಾರಮಶಾ ॥ 204 ॥

(194)

ವಲಕಾರ್ಪಾಸಕ್ಕಂ ನಿಜ-

ಕುಲಮುಂ ಮಾವೊಳ್ವುದಾಗಿ ಕುಲಮುಂ ಸಿರಿಯುಂ ।

[ಬಲಮುಂ ವಿದ್ಯೆ]ನಮಸ್ತಂ]

ಮಲಹರನಹ ಶಿವನ ಭಕ್ತಿ ಮಹಮೆಯಿನತ್ತೀ ॥ 205¹ ॥

(195)

ಭವಭಾವರಜೋಮಾಲರನಿ-

ನುವ ಮನುಜರಶುದ್ಧಿವಂತರಗಣಿತ² ದಿನದಿಂ ।

ಶಿವಭಾವ ಪುಣ್ಯನಲದಿಂ

ದವಗಾಹಂಗೆಯ್ಯದಿದ್ದೊಡಕುಭಿಗಳತ್ತೀ ॥ 207 ॥

(198)

ಪುಟ್ಟಲ್ಕಿ ನತ್ತು³ ಸಾಯಾಲಿ

ಪುಟ್ಟಿದ ಪುಟುಗಳವೊಲಭವಭಕ್ತಿಯನೆಂದುಂ ।

ಮುಟ್ಟಿದ ಮನುಜರ್⁴ ಸಾಯಾತ

ಪುಟ್ಟುತ್ತಂ ಮುಕ್ತಿಪುರಕೆ ದೂರದೊಳರ್ಪರ್⁵ ॥ 208 ॥

(199)

ಕಟಕಿಗೊರಳನ⁶ ಪದನೇವೆಗೆ

ಪೊಣಗಾದಿಲ್ಲಂ ನಿಷಿದ್ಧಮವು ಕಲದಿವನಂ ।

ಮೆಣೆವವು ಪಿತ್ಯರ್ವರ್ಗಗಳ

ಮೆಣಪಿನನೊಲ್ ಯಾವನಾನ್ನೆಪಾನೋನ್ನದದಿಂ ॥ 209 ॥

1. ಇವ್ವಸುಮತಿಗಡುಗಮ್ಮನಿ,
 ಉತ್ತಮೋದದಕುಸುಮಂಗಳೋ. ಪುಪ್ಪುಲಲೋಬುಟ್ಟಿನಟ್ಟು ಪುಪ್ಪುಲುಗೋಷಯೇ.
 206. ಸರ್ವಜ್ಞಭಕ್ತಿ ವಿರಹತು
 ಈ ಪದ್ಯವು ತುಂಬ ಶಿಥಿಲವಾಗಿದೆ. ತೆಲುಗಿನ ಡೆವ್ವಡುನುತ್ಯವ್ವಜಾತುಡೇಬಿದಗೋಷಯೇ.
 ಅನುವಾದಪದ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ನಂಜದಳವ ಮನುಜರ್ ಬುದ್ಧಿವಂತರಗಣಿತತಟನೀ. mss.

³ ಸಾವರ್. Mss.

⁴ ಸಾವುತ.

⁵ ನೇವನೆ.

ಪೂಜಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ।

ರಾಜತಮಪ್ಪಭವನಂಘ್ರಿಯಂ ಪೂಜಿಸಿ ನೀ ।

ಮೋಜೆಯನುಳಿದಡಿಯಿಡದಿರಿ ।

ರಾಜರ್‌ರಟ್ಟರ್‌ಗಳವ್ವುದಂ ಸ್ಥಿರಮಾಶ್ವೀ || 210 ||

(200)

ಅವಿರಲನಿವ್ವಾ ಗತಿಯಿಂ ।

ಭವದರ್ಚನೆಗೆಯ್ದ ಪಡೆವರಗಣಿತಸುಖಮಂ ||

ಸಕಲೇಷಭಕ್ತಿಯಿಂದಂ ।

ಶಿವಭಕ್ತರ್‌ಗಳಗುನಾತನುಂ ಪಡೆವ¹ ನದಂ || 211 ||

(201)

ಕಂಡೆಱಗೀತಾರ್ಚಕರಂ.

ಕೊಂಡಾಡಿರಿ ಸುಗತಿವೇಳ್ವೊಡೊಲ್ಲ² ದೊಡಿರಿ ಬಿ ।

ಐಂಂಡಿಕ್ಕಿದಂತಿರವರೊಳು

ತೊಂಡಾತನಂ ಬೇಡೆ ಲೇಸನೊಲಿವರೆ ಮನುಜರ್ || 212 ||

(202)

ಅನಫರ ಕೇವಲಭಕ್ತರ

ನನುಪಕ್ತಿಗೆನುತೆ] “ ಸುದೂರಮಪಿಗಂತವ್ಯಂ ” ।

ಎನೆ ಕಂಡೆಡೆ ನಾಲದೆ ತಾಂ ।

ಪಿನಾಕೆಯುಂ ನೋಡಲೆಂದು ಬಯಸಲದೇಕೈ || 213 ||

(203)

ಶಿಥರನ ಪರಮಭಕ್ತರ

ಪಸರಿಪ ಶೀಲಂಗಳಂ ವಿಚಾರಿಸುತೆನ್ನೀ ।

ರಸನೆ ದಣಿಯಲ್ವೆ ಪೊಗಳದ

ಕಸಕೆಲುಜನ್ಮಮದು ಜನ್ಮಮೆನಿಪುದೆ ಧರೆಯೊಳ್ || 214 ||

(204)

ಸುಗತಿಗಳಕ್ಕುಂ ಪೊಗಳಲ್ ।

ಕುಗತಿಗಳಕ್ಕವರನೇಬಿಸಲ್ಯುತ್ತುವಾರಂ ||

ನಗಜೇಶಭಕ್ತರಂ ಮಿಗೆ ।

ಪೊಗಳರೆ ಮತಿಯಾತರಗಣ್ಯಪುಣ್ಯೋದಯಾರಂ || 215 ||

(205)

ಶ್ರೀಯುಂ ಕುಲಮುಂ ಶೀಲಮು- ।

ಮಾಯಾವ್ಯಂ ನಷ್ಟಮಾಕ್ಕು ನಿಮಿಷದೆ ಮುಕ್ತಿ- ||

ಶ್ರೀಯುತ ಶಿವಭಕ್ತರನುರೆ ।

ನೋಯಲ್ ನಿಂದಿಸುತಮರ್ಪ ಪಾಪಾತ್ಮರ್ಗಂ || 216 ||

(206)

ಅವೆಡೆಯೊಳಾವ ದೆಸೆಯೊಳ್- ।

ಗಾವಗ್ರಾಮದೊಳೆ ವಸಿಸುವಂ ಶಿವಭಕ್ತಂ ||

ಭಾವಿಸಲಿ ಕುರ್ ಮಹಾ ।

ದೇವಸಮನ್ವಿತಮೆನಿಪ್ಪ ತೀರ್ಥಸಮೂಹಂ || 217 ||

(207)

¹ ನರಂ.

² ದರಂಟಿಂಗುಂಡಿಕ್ಕಿ.

ಶಿವಭಕ್ತರ್ ವಸಿಸಿರ್ವೆಡೆ ।

ಯಾವಿಮುಕ್ತಾಕ್ಷೇತ್ರ [ಮಕ್ಕುಮಧಿಕಪೀತಂ] ॥

ಶಿವನಿಹನನಿಶಂ ತ್ರಿಡಗತ್

ಪವಿತ್ರ[ಮಕ್ಕುಮದೆ ಸರ್ವ]ದೋಷಾಪಹರಂ ॥ 218 ॥

(208)

ಕಡಾನಿಪ್ಪು[ರವಾವಂಗಳ

ತೊಡರಿಂದೆ ಬಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೆ ದುರ್ಬಲನಾದಂ] ।

ಮೃಡಭಕ್ತರ ಮನಗೈದಿಯ

ತಡೆಯದಾಣಲ್ ಇಲಮನೀಂಟಿ ಪೋಪ್ಪು ಬೇಗಂ ॥ 219 ॥

(209)

ಸ್ಪೃಹಿಸಿತಾಂತ್ರಿಕನವಗತ ।

ಕುಟಲಾತ್ಮಕನುದ್ಧರಿಪ್ಪ ಗೋತ್ರಮನೆಲ್ಲಂ ॥

ಪಟುಮತಿ “ರಜ್ಜಿ ಕೊಪಾ ।

ದ್ವಟಂ ಯಥಾ” ಎಂಬ ಸೂಕ್ತಿ¹ನಿಜಮಪ್ಪುದರಿಂ ॥ 220 ॥

(210)

ಕ್ಷೇತಿಪಾಲಂ ನಿಜಭೃತ್ಯ-

ಗರ್ತಿತಪ್ಪಿದೊಡಂತು ವೇದ್ಯನೋಜೆಯನಂತಾ ॥

ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ಶಿವಭಕ್ತಗರ್ಗಳ್

ಗತಿತಪ್ಪಿದೊಡೋದೆ ವೇಳಲೀಶನಿ ಸರ್ತಂ ॥ 221 ॥

(211)

ಅಧಿಕಾಪರಾಧಕ್ಕೃತನಿಂ ।

ದಧವಾಧಮಾನಾವನಾದೊಡಂ ಶಿವಭಕ್ತಂ ॥

ಅಧಿಕಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂದದಿ

ವಧೆಗನರಾಹನಕ್ಕು ವೇದವಾದಿಗಳ್ಳಿವಿಂ ॥ 222 ॥

(213)

ಅವನಿಯೊಳೆ ಋಪ್ರಾಣದಂಡಕೆ

ಶಿವಭಕ್ತನನರ್ಹನಿನಿಸುತ್ತಿರ್ಪಂ ನೋಡಲ್ ॥

ಶಿವಸನ್ನಿಧಿಕಾರಣದಿಂ ।

ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣ ಸಮಯವಚನದ ಗತಿಯಿಂ ॥ 223 ॥

(212)

ಶಿವಶಾಸನ ಕಾರಣದಿಂ ।

ದವೆ ಬಿಟರಿಗೆವಾನ್ಯರೆಂತುಬಾದೊಡೆ ತಮ್ಮಾ ॥

ದ್ವೈವನಿಸ್ತರಣಕೆ ತಮ್ಮಯ ।

ಶಿವಭಕ್ತಿಸ್ಥಿತಿಯೊಳಿರಲೆ ವೇದ್ಯದ ಭಕ್ತರ್ ॥ 224 ॥

(214)

ಶಿವಭಕ್ತಗರ್ವಮಗೇನಂ-

ದವಿಚಾರದೊಳೀಶನಾಜ್ಞೆಗೆಟ್ಟುಚರಿಸಲ್ ॥

ಭಾವನದೊಳೆ ಮಾನ್ಯರಪ್ಪರ್

ಶಿವ ನಿಮ್ಮಯ [ಕವಳಿಗೆ] ದಿಟಂ ಸಂದಪರೆ ॥ 225 ॥

(215)

¹ತಥ್ಯಮಹುದರಿಂ. mss

²ವಿಪ್ರ. mss

ಪ್ರ ಸಾ ದ ಸ್ಥ ಲ.

(ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯವು)

ಭವಿಗಂ ಶೋಭದೋಳಂ ಕೋಳಂ-

ವಸಗಂ ನಾನಾರ್ಥಗನ್ಯಭಾವನೆಯುಳ್ಳಂ- ||

ಗವನಿಯೊಳೆ ಮಲಯುತಂಗಂ |

ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ನಿಷೇಧಮಾಣಲೆಂದೆಂದು || 226 ||

(216)

1 ಧರೆಯೊಳಭಕ್ತಂಗಂ ಶಂ-

ಕರನಿರ್ಮಾಲ್ಯೋಪಭೋಗ ಸಂಸ್ಪರ್ಶನ ತ ||

ದ್ವರಣಸಮಾಶೋಕನಪದ-

ಪರಿಲಂಘನವಿಧದಿನಧಿಕಸಾತಕಮಕ್ಕುಂ || 227 ||

(217)

ಕ್ಷೀತಿಯೊಳ್ ನಿಜದೇಹಮಾಬ |

ಸ್ಥಿತಮಾದುದೆ 2 ನಂಟೆ ಬೇಸುವಂ ನರನೆಂತಾ ||

ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನು |

ಶ್ವೇತಮಲದೇಹಿಯನೆ ಮುಟ್ಟಿ ಬೇಸುವನೀಶಂ || 228 ||

(218)

ನಿರ್ಮಾಲವಸ್ತುವಹುದರಿಂ |

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಮೇಕಲ್ಕೆ ನೆಗಟ್ಟು ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಮಾದಂ ||

ಕೂರ್ಮೆಯನುಣ್ಣಿರ್ ಭಕ್ತರ್ |

ಕರ್ಮಕ್ಷಯಮಹುದರಿಂ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಭವಾ || 229 ||

(219)

ಗುರುಶಿವದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯಿಂ |

ವಿರಹಿತಮಲತನುವವಿತ್ರರಪ್ಪರ್ ಭಕ್ತರ್ ||

3 ಹರನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನುಣ್ಣಿರ್ |

ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ದಾಸಭಾವ ಸಮೇತರ್ || 230 ||

(220)

ನಿರತಿಶಯಭಕ್ತಿನಿಷ್ಠಾ |

ಪರಸದ್ಭಕ್ತರ್ಗೆ ದಾಸಭಾವನೆಯಿಂದೀ ||

ಶ್ವರನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನುಣ್ಣಿದು |

ಪರಮಾಶಿವಾ [ಚಾರಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗಂ] ಧರೆಯೊಳ್ || 231 ||

(221)

ಭವದೋಪವಿಘಾತಾರ್ಥಂ |

ಶಿವಭಕ್ತರ್ನಿಷ್ಠೆವೆರಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿನೆಂದುಂ ||

ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನುಣ್ಣಿರ್ |

ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಕಾಣವಚನಸಮಯದ ಗತಿಯಿಂ || 232 ||

(222)

1 ಧರಣಿಯೊಳಭಕ್ತಂಗಂ.

2 ನಂಟೆಬೇಸುವಂ ನರನೆಂತಾ.

3 ದೇಹರಪ್ಪ ಪ್ರತರ್.

ಫಲ ಪತ್ರಾಪಧಿ ಕುಸುಮಂ- ।

ಗಲಮಂ ವರಭಕ್ತ್ಯಭೀಷ್ಯಮಂ ಪಾನಾನ್ನಂ- ॥

ಗಲನೀಶಂಗಳಿಯದೆ ಕೈ ।

ಕೂಳಲಂ¹ ತವೆ ಮದ್ಯವಾಂಸನೇವನೆಯಕ್ಕುಂ ॥ 233 ॥

(223)

ಶಿವದೇವಲಕನು.

ಶ್ರುತಿಶಾಸ್ತ್ರಮನೋದಿದ ದೀ- ।

ಕ್ಷೇತನಂಟಲ್ ಬಾರದಾಗಿಯಾಭವಕುಮಂ ದೀ ॥

ಕ್ಷೇತನಂ ಮುಖ್ಯಲ್ ಬಾರದಾ

ನತತಂ ಶಿವಲಿಂಗಮಂ ಶಿವಾಗಮ ವಿಧಿಯಿಂ ॥ 234 ॥

(225)

ಸ್ವಾರ್ಥಪರಾರ್ಥ ಶಿವಾರ್ಚನ-

ಮಾರ್ಥಪ್ರದನೀಶದೀಕ್ಷೇತಂ ವಾಡಲ್ಕು- ॥

ತ್ಯರ್ಥನಿರರ್ಥಕಮಕ್ಕುಭಿ ।

ಯಾರ್ಥಮದೀಕ್ಷಿತನೊಡರ್ಚಿದರ್ಚನ ಮೆಂದುಂ ॥ 235 ॥

(224)

ಬೆಲೆಗೊಂಡ ದೀಕ್ಷೇತಂ ದೇ ।

ವಲಕಂ ಶಿವವೂಜೆ ಗೆಯ್ಯ ವರ್ತಿಪ ಕತದಿಂ ॥

ಮಲಹರನ ದೀಕ್ಷೇತಂ ದೇ ।

ವಲಕನುಮಾಲ್ಗಿದು ತಿಳಿಯವೇಲ್ವಿದ ನೆಲ್ಲರ್ ॥ 236 ॥

(226)

ಬೆಲೆಗೊಂಡಂ ಶಿವದೀಕ್ಷೇತ ।

ನಲಸದೆ ಶಿವವೂಜೆಗೆಯ್ಯಲುಕೆ ಪೂಜ್ಯಂ ದೇ ॥

ವಲಕಂ ಮತ್ತನಿಸಂ ದೇ ।

ವಲಕನದೀಕ್ಷಿತ ಮೆನುತ್ತಾಟಿಯವೇಲ್ವದಿದಂ ॥ 237 ॥

ಗತಜನ್ಮದ ಸಂಸ್ಕಾರ- ।

ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ನಿಜಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಪೂಜಿಸುವಂಗೀ ॥

ಕ್ಷೇತಿಯೊಳ್ ಕಂಕರನೇ ಗುರು ।

ಮತಶಾಂಭವದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲ ಗೆಲ್ಲಂ ॥ 238 ॥

(227)

ಶಿವನೆ ಗುರುನಾಗಿ ದೃಢದಿಂ- ।

ದವಿರತಶಿವವೂಜೆ ಗೈವ ಭಕ್ತಂ [ಸುಜ್ಞಾ] ॥

ನವಿಧದೆ ದೇವಲಕನುಮ- ।

ಲ್ಲವನಿಯೊಳ್ಳಾಭಯಾರ್ಚನ ಪರದೀಕ್ಷಿತನಪ್ಪಂ ॥ 239 ॥

(228)

ಶ್ರುತಿತಳದೊಳೆಕೆ ಗುರುದೀ.

ಶ್ರುತರಂ ಭ್ರಾತರ್ಕಳೆಂಬರಾಗಮದೊಳ್ ತ ||

ಸ್ವತರವ್ವದರಿಂ : ತದ್ವೀ-

ಶ್ರುತಸುತಗಂ ದಿಷ್ಟವೇಳ್ಳು ಕೃತಿಯೋಗ್ಯತೆಗಂ || 240 ||

(229)

ಜನಕಾದಿಗಳಂ ಶಿವಧ |

ಮನಿಯೋಜಿತೆಯಪ್ಪ ಕನ್ನೆ ಪೂಜ್ಯಳ್ ಶಿವಭ. ||

ಕ್ತನೊಳತ್ತನೈಗೇ ಕುಡ-

ಲ್ಯನುವಾಗದು ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಗೇಡುವುದ ಮೋಘಂ || 241 ||

(230)

ಶಿವಭಕ್ತನಲ್ಲದ ಪತಿ.

ಶಿವಭಕ್ತನಾಗೆನುತ್ತೊ.

ಲ್ದವಿರತಮುಂ ಬುದ್ಧಿವೇಳೆ ಸತಿ ಪತಿಗಂ ತ. |

ದ್ಧವನೊಲ್ಲದಿದೊ 2 ಡಾ ಕೆಯು

ಮವನಂ ಮೀರಲೈ ಬರ್ಕ್ಕು ಭಕ್ತಿಯ ಕತದಿಂ || 242 ||

(231)

ಪುರಹರನೆ ಭಕ್ತಿಯುಂ ನಿಜ

ಪುರಾಂಗಳಿಲ್ಲದಿರೆ ಮತ್ತೆ ಪುರಾಣೇಚ್ಛೆಯೇಳೊ. ||

ಲ್ದಿರದೆ ಸತಿ ಮೀಟಿ ಮೆರವಳ್

ಪುರಾಣನಾತ್ಮದೊಳೆ ಬಿಟ್ಟು ಭಜವಳ್ ಶಿವನಂ || 242 ||

(232)

ಪುರಾಣಪ್ರತಿಕೂಲತ್ವಂ.

ಸ್ಥಿರದೋಷಂ ಸತಿಗೆ ದ ಗತಿಯನೀಯದು ತ |

ತ್ಪುರಾಣನೆ ಭಕ್ತನಿ ಯಾಗಲ್

ಪುರಾಣನುಮಂ ಮೀಟಿ ಶಿವನನೋಲೈವಡೆಯೊಳ್ || 244 ||

(233)

ಅನಸೂಯೆಯು 3 ನಾಳಾಯನಿ

ಮುನಿಭಾರ್ಯಗಳಾತ್ಮಪತಿಗಳಂ ಮೀಟಿಯ ಭ ||

ಗನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ವಡೆದಂ*

ಘನತರನಿಜವಾಂಛತಾರ್ಥ ಫಲಮಂ ಮುನ್ನಂ || 245 ||

(234)

ಸ್ವಾಭಾವಿಕಮಲದುರ್ಬೋ-

ಧಾಭಾವಮದಿಲ್ಲ ಕರು 4 ಣಮಾಗುವ ಮುನ್ನಂ |

ವಭಾವದಿ ಪೋಗಳಲ್ ನಿ

ನ್ನೀ ಭಕ್ತರ ಘನಮ ನೆಜ್ಜರಣಿವರೆ ರುದ್ರಾ ? || 246 ||

(235)

1 ದ ದೀಶ್ವರತನಿಪತಿಗಂ ದೀಷ್ಟವೇಳ್ಳು.

2 ಡಾಯಕ.

3 ಮಾಳಾಯಿಯು.

4 ಣಮ . . . ನನ್ನಾನಾಭಾವ.

ಜ್ಯೋರಪೀಡಿತಂಗೆ ಸಕ್ಕರೆ

ಯರುಚಿಯನೀವಂದ ¹ ದಿಂ [ದಮಜ್ಜಾನಾಖ್ಯಾ- ||]

ಜ್ಯೋರಪೀಡಿತಂಗೆ ಶಿವಭ-

ಕ್ತಿರುಚಿರ ಸಕ್ಕರೆಯು ಮರುಚಿಯಂ ನೆಹಿತೆ ಮಾಳ್ಕಾಂ || 247 ||

ಜಡಮತಿಗಳಾಮಲ್ಪಸ್ವರು

ಮೃಡ ನಿಮ್ಮಯ ನಿಜವನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಧರೆಯೊಳ್ ||

ಜಡಧಿಯ ಗುಣ್ವಂ ಬಲ್ಲದೆ .

ಬಡಬಾವಿಯಿರ್ಪ್ಪ ಕವ್ವೆ ನೀಜಮತಿಯಿಂದಂ || 248 ||

(238)

ನಣೆಯೋದನನಿತನೋದಿಯು

ಮಟಿಯಾರ್ಸ್ವಲ್ಪಜ್ವರಭವ ನಿಮ್ಮಯ ನಿಜಮಂ ||

ಅಣಿವುನೆ ಅನ್ನದರುಚಿಯಂ |

ನಣೆ ತೊಳಗುವ ದರ್ವಿಗಳ್ ಧರೆಯೊಳ್ || 249 || (239)

ವೇದಪುರಾಣಮ ನಡಿದು ಸ

ದೋದಿತನಪ್ಪಿಣಿ ನಿಜಮನಟಿಯರ್ ಮೂರ್ಛಿರ್ ||

ಮೇದಿನಿಯ ಜನಂಗಳ್ ನೋ

ಳ್ಪಾದಿತ್ಯನನೀಕ್ಷಿಸುವುದೆ ಘೋಕಸಮೂಹಂ || 250 || (240)

ಸತತಂ ಪಠಿಸುತ್ತ ² ದರಿಂ

ಪ್ರತಿಪಾದಿತನಪ್ಪ ಶಿವನನೋಲೈಗದ ದು ||

ಮರ್ತಮಾನಿನಗತ್ತಿಗಳೇ-

ಕ್ಷೀತಿಯೊಳಮಾನ್ಯರುಗಳಾಗದಿಪ್ಪರೆ ದಿಟದಿಂ || 251 || (241)

ವೇದಾದಿಗಳಂ ತಿಳಿದು ಮ-

ಹಾದೇವನ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಜ್ವರ್ಕ್ಗಳ್ ವಿ-

ದ್ಯಾದುರ್ವಹ ಭಾರವ್ಯಾ-

ಪಾವಿತದುರ್ವಿಪ್ರಗರ್ಭಂಗಳುಮತ್ತೀ || 252 ||

ನುತತಾಂತ್ರಿಕ ವೈಷ್ಣವನಾ

ಗತ ಜೈನಾದ್ಯಾಂಗಮಿಕರೋಳಾರಾದೋಡಮಿ- ||

ಕ್ಷೀತಿಯೊಳು ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಾ

ನ್ವಿತಸಿದ್ಧಿಯೊಳುಕಭಕ್ತರಂತೊಪ್ಪುವರೇ || 253 || (242)

¹ ದಿಂ ಜ್ಯೋ.

² ತ್ತವಕಂ.

ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಪಾದನೆ-

ಜ್ಞಾನಿಯನಿವೃಂ ಭಕ್ತಿವಿ
ಹೀನಂ ತಾನಾಗೆ ಮುಕ್ತಿಗೈದಂ ನೃಪತಿ ||
ಜ್ಞಾನಮಿರಲ್ ಪೋಷಿಸುವನೆ
ಮಾನವಪತಿ ನೇವೆಗೆಯ್ಯದಿರೆ ಮಾನವನಂ || 254 ||

(243)

ಗಡೆಕೊಸ್ತೊಪಾನವಿದುದರಿಂ
ಗಡವುಂ ತಾನೇಜಲತಿಯಲಾರ್ಪನೆ ನಿನ್ನಂ ||
ತ್ರಿಜ-ತ್ವತಿಯಂದವಿದುಂ
ಭಜಿಸಿರಲ್ ಮುಕ್ತಿಯಂ ಪಡೆವುದವಿದತ್ತೀ || 255 ||

(244)

ಎಡ್ವಿಡದೆ ಶಿವಜ್ಞಾನಂ-
ವಿಡಿದು ಸಮಸ್ತವನೆ ಬಿಟ್ಟು ದುರಹಂಕಾರಮಾ ||
ನುಡುಗಿ ತನು ಬೀಳುವನ್ನಂ
ಮೃಡ ನಿನ್ನಂ ಭಜಿಸವೇಟ್ಟು ಬಾಹ್ಯಕ್ರಿಯೆಯಿಂ || 256 ||

(245)

ಬೇಸಹದೆ ಕರ್ಮಮಂ ನೆಹತಿ
ನ್ಯಾಸಂಗಿಯಿದಖಳಕರ್ಮಮಂ ಬಹುವಿಷಯಂ ||
ವ್ಯಾಸಂಗಮುಡುಗುವನ್ನಂ
ದಾಸತ್ವದಿ ಭಜಿಸವೇಟ್ಟು ನಿನ್ನ ರೂಪೇಶಂ || 257 ||

(246)

ಕ್ರಿಯೆಯಾಜಿತು ಯೋಗಿಯೆಂದಾ-
ಜಾಯಿ ವಿಷಯಮನುಡುಗದಿದರ್ ರಂಗಾಂಥಂ ಪ್ರ
ತ್ಯಯೇರಹಿತಾತ್ಮ ನತ್ತಿದು
ನೆಯನುಭಯಾಭ್ರಷ್ಟನಧಿಕನಾಸ್ತಿ ಕನಭವಾ || 258 ||

(247)

ಕ್ರಿಯೆಯನವಿದವಿದು ವರ್ಜಿಸ
ಲಯುಕ್ತಿಸಂಯುತನು ಪತಿಸನಿವಂ ಕ್ರಿಯೆಗಾ- ||
ಕ್ರಿಯಾನಿಸುವಹಂಕಾರ
ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಣದೆ ಮಾಣಬಹುದೆ ಸತ್ಕ್ರಿಯನಭವಾ || 259 ||

(248)

ನಾನೆಂಬಭಿಮಾನಮಾಮಾ
ಜ್ಞಾನಂ ಪಿಂದುಡುಗಲಖಳಕರ್ಮಂಗಳುದಾ ||
ಸೀನತೆಯಿಂ ಪಿಂದುಳವವು
ತಾನೇ ಬಿಟ್ಟವನೆನ್ನೊಯುಕ್ತಂ ಭವನೇ || 260 ||

(249)

ಉನ್ನತಸಮಾದಿತ ನಿಜಸಂ
ಪನ್ನಾಭ್ಯಂತರ ಶಿವೈಕ್ಯ ಭಾವೋದಯದಿಂ ||
ತನ್ನವಿವಂ ಮಹಿಮವನ್ನಂ
ನಿನ್ನಂ ಭಜಿಯಸಲುವೇಟ್ಟು ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಂ || 261 ||

(250)

పిందప్ప కర్మజయమేదు

నిరంతరాభ్యాస ¹ తత్సనిర్మలితాహం.

కరణవిశుద్ధి శిష్యేశ్య

స్ఫురితజ్ఞానప్రళిఖనబుద్ధిగ కడగుం || 262 ||

(251)

అంగమదాభ్యంతరమే

శృంగదరిపుగే ప్రధానమశ్శుం బాహ్యం

అంగప్రధాన మేంబుతే

ళంగమనాజరిసి బాహ్యమం బిష్టప్రదే || 263 ||

(253)

నానందజీవుదనుభిదా శి

వానందానుభవమగ్ననప్యన్నం ముం ||

నానాడుగదేంబ భావది

నేనానం బిడలు బారణిశాశ్చనయం || 264 ||

(252)

అంగభ్యంతర విధియిన-

సంగారియనోల్దు భజసి బాహ్యశ్రేయయిం

లింగశ్రేయం భజనద

మంగలమానవరిగింత మరాళరమోటిరే || 265 ||

(254)

సంగమేనిష్ఠ శ్రుతిగం

మంగళ వేదాంతనిజయశబ్దమబ్బుగ్గం ||

లింగస్వరూపవిరహిత-

గంగాధరరూపనజీయ గూరవమాంటి || 266 ||

(255)

వనజాననవనజోదర |

ననకాదిగళాదియారా త్యజసిదర్శి ||

ఫలతర బాహ్యమామం మి |

శ్చిన నిజో శ్రేయయనుబియ పిడిదం కడరే || 267 ||

(256)

స్థిరమబ్బు బాహ్యప్రజా- |

కరణమదిల్లదోడదోల్దు గాణశ్రేయభ్యం- ||

తరప్రజాయనాదోడవి- |

శ్వరనం భజయి నదోడధికపితకమత్తి || 268 ||

(257)

పరమహితయభోక్తాభ్యం- |

తరప్రజాయనుబిదు నాన ద్యేవమేనప్కిం ||

పరమశ్శుమే నాస్తి శ్యం |

కరనం ప్రజనద మనుజనేనిపం పతితం || 269 ||

(258)

ಅವಿಕಲದೇವಾನುರನರ- ।

ನಿವಹ ಸದಾಪೂಜನೀಯ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವನ- ॥

ಚೈವಶಿಂಗಪರಾಜ್ಯುಖಮಾ ।

ನವಸಂಭಾವಣಮೈ ಘೋರನರಕಮನಿಸ್ಕಾಂ ॥ 270 ॥

(259)

ಪಾಷಾಂಡಿ ಲಕ್ಷಣ.

ಒಡಲುಗುಡಿಯಂತರಾತ್ಮಂ ।

ಮೃಡನೆಂಬೀ ನುಡಿಯನುಳಿದು ಹರಭಕ್ತಿಯೊಳ್ಳ- ॥

ಗುಡಿಯುಗ ಲಿಂಗಾಕೃತಿಯಂ ।

ಮೃಡನೆಂದೋಲೈಸದಿಹುದು ಪಾತಕಮಭವಾ ॥ 271 ॥

(260)

ವೇದೋಕ್ತವಿಹಿತಕರ್ಮಮ- ।

ಹಾದೇವಾರ್ಚನವಿಹೀನ ಪಾಪಂಡನನೆಂ ॥

ದಾದರಿಸಿ ನೋಡೆ ಬೋಧಮ ।

ದಾ ದೋಷಂ ಕಡೆಗು ನೋಡಲೀಶಾರ್ಚಕನಂ ॥ 272 ॥

(261)

ಶಿವಸಮಯಕ್ಕೆಡರುತ್ತಿ- ।

ಪ್ಪವಿನೀರ್ಜಗ್ಗೊಳಗಲಾಗದೊತ್ತಪ್ಪಗಂ ॥

ಅವಿಚಾರಿಯ ನನ್ಮತೆಯಂ ।

ಶಿವಭಕ್ತಕೋಳ್ಳವ್ವ ದುಚಿತವಲ್ಲ ಮಹೇಶಾ ॥ 273 ॥

(262)

ಕುಡಲಾಗದು ಋಣಮಂ ತಾಂ ।

ಕೊಡಲಾಗದು ಪೆಣ್ಣು ಮಂ ನಿಜಕ್ರೇಡೆಯೊಳ್ಳಾಂ ।

ನುಡಿಯಲ್ಕವಾಗದವರೊಳ್ಳ- ।

ಮೃಡಭಕ್ತವಿಹೀನರಪ್ಪ ಪತಿತರೊಳೊಂದುಂ ॥ 274 ॥

(263)

ಆಗದು ಸಮಸುಖಮೊಂದ- ।

ಲ್ಯಾಗದು ಸರಿಗದ್ದುಗೆಯಲಿ ಪೊರ್ವಲು ಚರಿಸ ।

ಲ್ಯಾಗದು ವೊಂದೆಡೆ ಕೂಡಿರ ।

ಲ್ಯಾಗದು ಶಿವವಿರುತ್ತಾತ್ಮನಧಮನಹುದರಿಂ ॥ 275 ॥

(264)

ಆಗದವಂ ಪೊರ್ದಿರಲಾಣ- ।

ಲ್ಯಾಗದವಂಗಿಕ್ಕಲ್ಯಾಗದವನಂ ನುಡಿಸ- ॥

ಲ್ಯಾಗದು ವೊಂದೆಡೆ ಕೂಡಿರ- ।

ಲ್ಯಾಗದು ಶಿವವಿರುತ್ತಾತ್ಮನಧಮನಹುದರಿಂ ॥ 276 ॥

ಜೇತೋಜಾತ ದಹನನಂ |

ಪ್ರೀತಿ ಮಿಗಲ್ಪಿನ್ನನರ್ಚನದ ಮಂದರ್ಗ- ||

ಲೋತನ್ನಮನುಣಲಿಕ್ಕಿದ |

ದಾತ್ಯಗೆ ಯಮಬಾಧೆ ತಪ್ಪಲಟಿಯದುಮೇಣಾ || 277 ||

(265)

ಜ್ಞಾನಂ ವೈರಾಗ್ಯಮನ |

ಶ್ವೇನಾ ನೋಂದಿರದ ನಾಸ್ತಿಕಸ್ಥಿತಿ ವಿಧಯಾ ||

ಧೀನದಾರಾಚಾರಿಗೆ ಯೋ- |

ಗಾನಂದಂ ದೊರಕಲಾರ್ಕಮೆ ಸರ್ವೇಣಾ || 278 ||

(266)

ಅವಿರತ ಮಂ(ಶಿಖಯಾ) ಮನಿಸುವ |

ಶಿವಯೋಗರಸಾನುಭವವಶೇಷಿತಸುಖಮಂ ||

ಸವಿವ ವರಯೋಗಿ ವಿವಯೋ |

ದ್ವೈಪ ಸುಖಲೇಖವನು ಮಾಮಿಮ ನೆನೆವನೆ ರಾದಾ || 279 ||

(268)

ನಿನ್ನನೆ ಯಾತಿವ್ರತ ಮೂವಂ |

ತನ್ನಂ ಶಿವಯೋಗಮಗ್ನನೆನಿಪಂ ಬುಧರೋ ||

ಬ್ಬನ್ನಂ ತನ್ನಮನಲಿಹಿ- |

ಪ್ಪನ್ನಂ ಶಿವಯೋಗಮಗ್ನನೆನಿಸನುಮೇಣಾ || 280 ||

(269)

ಎಡೆಪಡೆದಪ್ಪಾಂಗಂ ಮೇಣ್ |

ಬಡಂಗಮಾಗೋಪ್ಪತಿಪ್ಪ ಕಂಕರಯೋಗಂ ||

ಬಡದಭ್ಯಾಸಂಗಯಾವಂ |

ಕಡುಪಿಂ ಸಂನಾರವಾರ್ಧಿಯಂ ಮಿಗಲಾರ್ಪಂ || 281 ||

(270)

ಅಪ್ಯಾಂಗಯೋಗಭಕ್ತಿಯ- |

ನಿಭ್ಯರ್ಥಪ್ರದಸುಮಾದುಮೇಷನಿ ನಿನ್ನಂ ||

ತುಪ್ಪಿಯಾರ್ಪಿಸಿ ಮುಕ್ತಿವಿ-

ಶಿವ್ಯಸುಖಾಡ್ಯನಹುದರಿದೆ ಶಿವಯೋಗಿ ಶಿವಾ || 282 ||

(271)

ಶಿವಯೋಗಿಯ ದರ್ಶನಮಾ

ತವಿ ಗಂಗಾನ್ನಾನಸಮ ಮಹಾಪ್ರಣ್ಯಾಭಲೋ ||

ತ್ಸವಗತಿ ತತ್ಸಂಭಾವಣ

ಸವಿನಯವಿಧಿ ಸಕಲಶೀರ್ಷ ಸತ್ಪಲಮುಕ್ಯಂ || 282 ||

(272)

ವೇದವಿದರಪ್ಪ ಕೋಟಿಮಾ- |

ಹೀದೇವೋತ್ತಮರು ಭಾಂಜಿಸುವ ಫಲಮಾಮನಾ- ||

ಹ್ವಾದದಿ ಶಿವಯೋಗಿಗೆ ತಾ- |

ನಾದರದಿಂವಿತ್ತ ಭಿಕ್ಷುವಾತ್ರವೆ ಕೊಡುಗುಂ || 284 ||

(273)

ಶಿವಯೋಗಿಯ ದೇಹದೊಳುಂ |

ಶಿವನಾವಮಿಪ್ಪನೆಂದತಿ ಪ್ರೀತಿಯೊಳುಂ ||

ಶಿವಯೋಗಿಯನೀಕ್ಷಿಸಿ ತಾಂ |

ಶಿವನೆಂದತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸವೇಳ್ವುಂ || 285 ||

(274)

ಧ್ರುವಮಾಗಲಖಿಳ ಪ್ರಾಣಿಗ- |

ಮವಶ್ಯದಿಂ ಹಿಂಸೆಗೆಯ್ಯಾದನುಚಿ ತಖಿಳೆಯೊಳ್ ||

ಶಿವನಿಂದಕ ಪಾಪಾತ್ಮರ |

ನವಿಚಾರಿತವೃತ್ತಿಯಿಂದೆ ಕೊಲಲಹುದು ಶಿವಾ || 286 ||

(275)

ಸಂಹೃತ ಶಿವನಿಜ ಭಕ್ತಿಯೊ- |

ಳೆಂದಾವೈತರಾಗಿ ವಕ್ರವಾಗಲು “ತೇಶೀ ||

ಫುಂಹಂತವ್ಯಾ” ಯನುತಿರೆ |

ಸಂಹರಿಸುವುದುಚಿತಮಕ್ಕು ಪಿತನಾದೊಡವಂ || 287 ||

(276)

ಶಿವನಿಂದಾವಿದೆಯಂ ಗೈ- |

ದವಮಾನಂ ಮಾಡುತಿರ್ದರಾ ಪುಸ್ತಕಮಂ ||

ಅವಿಚಾರದಿ ನುಡಲುಂ ಬ

ಕ್ರೂಪನಂ ಕೊಲಲಹುದುಮಾಗಳುರಗಾಭರಣಾ || 288 ||

(276)

ಶಿವನಿಂದಾರತನಂ ಕೊಂ- |

ದವನಿಯೊಳಾ ಹೇತುವಿಂದ ತಾನುಳವಂತೀ ||

ದ್ವಿನಿಧ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾತಂ |

ಶಿವನಿಜಕ್ಯವೆಯಿಂದೆ ಪಡೆವನುಜ್ಞೆಯಪದವಂ || 289 ||

(277)

ಶಿವನಿಂದಕನಂ ಕೊಲಲಾ. !

1 ಹವಗತಿಯಿಂ ತಾನೆ ಸತ್ತ ಮನುಬಂ ಪಡೆವಂ ||

ಭವದೀಯ ಕೃಪಾಕ್ಷರಮಂ |

ಧ್ರುವದಿಂ ವಂಶ ತ್ರಿಸಪ್ತಕುಲವೆರಸೇತಾ || 290 ||

ಶಿವಕಾರಣವಾಗಲಿ ಮೋಕ್ಷ |

ಶಿವಭಕ್ತನಿಮಿತ್ತನಾದತಾಗಲಿ ಮನುಬಂ ||

ಶಿವವಿದ್ಯಾಚಾರನಿಮಿ- |

ತ್ತವಾಗಲಳದಾತನೆಯ್ದು ಗಮ್ಯತವನೀತಾ || 291 ||

(278)

ಶಿವತೀರ್ಥದೊಳಗಲಿ ಮೇಣ್ |

ಶಿವನಾಜ್ಞೆಯೊಳಾದೊಡಂ ಶರೀರಮನುಭವಾ ||

ಭಾವನೋತ್ತಮನಹ ಮನುಬಂ |

ಭವತ್ಪ್ರಸಾದದೊಳು ಮುಕ್ತಿಪಡೆವನುಮೇಶಾ || 292 || (281)

ಆವೆಡೆಯೊಳುಮಿಣಾರ್ಥಂ |

ಸಾವೆಯ್ದಲ್ ಸುಕೃತ ಪಿಂಡಿ ಸೂತಕಮಾಂ ಪು- ||

ತ್ರಾವಳಿಗಿಲ್ಲಂ ತನ್ನಂ |

ಭಾವಿನಿ ಪರಲೋಕವಿಧಿಗಿಲ್ಲ ಮಹೇಶಾ || 293 || (282)

ಮತ್ತಂ ಶಿವಾರ್ಥಮುಭಯಂ- |

ಗುತ್ತರವಿಧಿ ವೇಳುವೆಂಬರ ಮೂಡಿದವರ ||

ಚಿತ್ತಬಹರ ಭಕ್ತರ್ಗು- |

ಗುತ್ತಮ ಭಕ್ತಿಯೊಳು ಪರ್ವಮಂ ನಗಜೇಶಾ || 294 || (283)

ಪಿತೃವಿವಿಧ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಮ- |

ನತಿಕ್ರೂರಿಸಿಯೆ ಶಿವಪುರಕ್ಕೆ ಪೋದಾ ಭಕ್ತ- ||

ಪ್ರತತಿಗೆ ಪಿತೃಮೇಧವಿಧಿಯ- |

ನತಿಕ್ರೂರಿದಿಂ ಮಾಡುವಾತನಜ್ಞಂ ರುದ್ರಾ || 295 || (284)

ಅಂತಕಹರಭಕ್ತನ ದೇ- |

ಹಾಂತ್ಯದೊಳುರ್ದಾರ್ಥಮಾಗಮೋದಿತವಿಧಿಯಂ ||

ನಂತತಿಯಾಳ್ವೆಡೆಯಂ ಪಕು- |

ನಂತತಿಗಲ್ಲುಗನೀಕನಂತತಿಗಕ್ಕುಂ || 296 || (285)

ಸಕಲಾಮರ ದೈತೇಯ- |

ಪ್ರಕರನದಃರಾಧ್ಯಮಾನ ಪದಾಬ್ಜಭವಾಂ ||

ತಕನಿಧ ಭಕ್ತರ ದುರ್ಗುಣ- |

ಕಲವಾನುಜನವನವನಿಯೊಳ್ ಚಾಂತಾಲಂ || 297 || (286)

ಶಿವನಿನಂ ವೇದಮಾಮಂ |

ಶಿವಭಕ್ತರನಗ್ರಜರ ಸರಂ ನಿಂದಿಪ ಪು ||

ಣ್ಣನಿಹನನಭೋಗತಿಗಿಳಿ |

ದವಿರಳನರಕಾಗ್ನಿಭಾಧೆಯೊಳ್ವೇನಜಾ || 298 || (287)

(ಸಕೇಷ)

RĀMA RĀVAṆA YUDDHAM

Edited by

C. P. GOPINATHAN NAIR, M.A.

രാമ രാവണ യുദ്ധം

[Continued from page 94 of Volume I; No. 2.]

സമം ചെയ്യാനൊരുവരുമില്ല
അമരമാരുടെ ഭുജബലമൊക്കെയു
മമരുമിവൻ പുനരണയുന്നേരം
മതിമതി സമം ചെയ്യതിദാനിം
മതിമാന്മാരേ രാജാവിനപ്പിൻ.
മതിമുഖിജാനകി കാരണമിജ്ഞ
മതിയായിട്ടു പ്രയത്നം ചെയ്യ.
മതിലും മാളിക വെങ്കളിമാടവു
മതിലും വലിയ മഹാസേനയുണ്ടു
മെന്നിവപലതും തച്ചുകുത്തി -
നൊന്നിനൊരുമലമില്ലെന്നായി.
ഇവനെ വധിപ്പാനെളുതല്ലാത്തതു -
നവിടെ മടങ്ങിമറക്കുവാൻ.
കുടനീകംഭാദികളെക്കാളതി
വമ്പനിവൻബത ! വലിയ ശരീരൻ
വമ്പകുടതര മിടിപൊടിയാക്കി
കമ്പമകന്നിത മുമ്പിൽവരുന്നു.
നരപതി കലപതി രഘുപതിയെന്തിന
വിരവൊടു വില്ലു കലച്ചിടാത്തു ? -
ശരമതെടുത്തു തൊടുത്തുവലിച്ചു
നരനിമിഷംകൊണ്ടിവനെ വധിക്കാം.
തിരുമനതാരിലതിന്നൊരുഭാവം
പരിചൊടുസന്ദൃതി കാണുന്നീല

പരവശമായിതു കപികുലമഖിലം
 നരപതി ചരണം ശരണം ശരണം.
 വാനരസേനകളിങ്ങിനെ സരസാ
 ഭിന്നതപൂട്ടു പറഞ്ഞൊരു സമയേ
 ഭിന്നകര കുലമതിലതിശയ മൂടയവ -
 നന്നപമുണന്നിധി രഘു വീരന്താൻ
 എടുത്തു വിരവൊടു കാമുകാപ്പോ -
 ഉടത്തു കര മതിലതിബലശാലി
 തൊടുത്തു ശരവരമരിയുടെ മാറ്റേ
 തടുത്തു പടപൊരുവതിനു തുടന്നു
 കണ്ടിടുകാടി ബലവിക്രമനാകം
 കാകകണ്ഠനെ വധിച്ചിതു രാമൻ
 ജംഭവൈരിയുടെ മാനസതാരിൽ -
 സംഭ്രമം സപരിതീർത്തു വസിച്ഛാൻ

പ്രഭുചരിതം

EDITED BY

C. P. Gopinath in Nair, .M.A

മദിരാശി ഗവണ്മെന്റ് ഓറിയന്റൽ മാനുസ്ക്രിപ്റ്റ്സ് ലൈബ്രറിയിലുള്ള ചുരുക്കം ചില ഗദ്യ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒന്നാണ് ഈ പ്രഭുചരിതം. ഇവിടെ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ രണ്ടു പ്രതികൾ ഉണ്ട് (D. No. 272, D. No. 273).

മലയാളത്തിലെ പ്രഭുക്കളായ വേണാട്ട് അടികൾ, കോലത്തിരി, കന്നടക്കോനാതിരി (സാമൂതിരി) ഇവരുടെ സമ്പ്രദായവിശേഷങ്ങളും അവരുടെ ചരിത്രത്തെ സ്പർശിക്കുന്ന ചില സംഗതികളുമാണ് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ പ്രതിപാദ്യവിഷയം.

ഇതിൽ കുറച്ചുകിലും പ്രാധാന്യത്തോടുകൂടി സൂചിപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു സംഭവം 892 ൽ തിരുമുടിപ്പട്ടംകെട്ടിയ സാമൂതിരിയുടെ കിംജയവും മറ്റുപ്രഭുക്കന്മാർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മേൽക്കോയ്മ സ്വീകരിച്ചതുമാണ്.

ചരിത്രദൃഷ്ട്യാ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിനുള്ള പ്രാധാന്യം ഗണ്യമാണെന്നതന്നെയാണ് പറയേണ്ടതു്.

ഗ്രന്ഥകർത്താവാരാണെന്നുള്ളതിനെക്കുറിച്ച് യാതൊന്നും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കുവാൻ വഴികാണുന്നില്ല. ഗ്രന്ഥനിർമ്മാണകാലവും ഗവേഷണ വിധേയമായിത്തന്നെയാണിരിക്കുന്നതു്. 'പ്രഭുചരിതം' അച്ചടിച്ചതായറിയുന്നില്ല. ഇതു പൂണ്ണമാണെന്നാണ് വിചാരിക്കേണ്ടതു്.

വിശിഷ്ടങ്ങളും ഹൃദ്യങ്ങളുമായ ഗദ്യപദ്യങ്ങൾ വായിക്കുമ്പോൾ അവയുടെ രചയിതാക്കളെക്കുറിച്ച് വായനക്കാർക്കുണ്ടാകുന്ന സ്വാഭാവികവും ക്ഷന്ത്രപൂർവ്വമായ ജിജ്ഞാസയെ ശമിപ്പിക്കുവാൻ അപര്യാപ്തമാണ് ഈ ലൈബ്രറിയിലെ മലയാള ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ മുക്കാൽക്കാലവും.

പ്രഭുചരിതം

ഹരി: . മലങ്ക മൂന്നു പ്രഭുക്കൾ തെക്കു വേണാട്ട് അടികളു, വടക്കു കോലത്തിരി, നടുവിൽ നൊമ്പടെ തമ്പുരാൻ മഹാരാജാവകുന്ന ലക്കോനാതിരി തമ്പുരാൻയെ(എ) നു കേട്ടിരിക്കുന്നു. പിന്നെ നൊമ്പടെ തമ്പുരാന്റെ തിരുനെറ്റിക്കുന്നേരെ മൂന്നു നൂറായിരത്തമ്പത്തിരായിര പ്രഭു (പും) കോലത്തിരിയും കല്പിച്ചിട്ടില്ല എന്നു കേട്ടിരിക്കുന്നു. അക്കാലങ്ങളിൽ വേണാട്ടു അടികളെ കൂലിച്ചേകക്കാരിൽ ഒരുത്തൻ കുന്നറിക്ക നടുവിന്നു ഒരു ബ്രാഹ്മണ (നെ) കളിക്കയും “(1) ഇക്കെയും മുടക്കിത്തടുത്തു വാർത്തിരിക്കുന്നു. ആക്കാലങ്ങളിൽ മൂന്നാൽ പാടായ തമ്പുരാൻ (2) എമ്മയോഗംകൊണ്ടു അവിടെ എഴുന്നള്ളി അവനേയും വെട്ടിക്കൊന്നു ബ്രാഹ്മണന്റെ കളിക്കേയും ഉറക്കെയും കഴിപ്പിച്ചു എന്നു കേട്ടിരിക്കുന്നു. അക്കാലം വേണാട്ടു അടികൾ പരു (രി) ഭൂമിച്ചു (3) ചെറുവായത്തെക്കൊണ്ടു നൊമ്പടെ തമ്പുരാന്റെ മേൽക്കോയമ്പാനം നടത്തിക്കല്പിച്ചയെന്നു കേട്ടിരിക്കുന്നു. ആക്കാലം നൊമ്പടെ തമ്പുരാൻ തിരുതിരുവളത്തിരിയോഗം തിരിച്ച ചെറുവാകുന്നു കാഞ്ഞൊപ്പൊഴകുന്നു കൊച്ചി. അഴിക്കുന്നു കൊച്ചിക്കു പുറപ്പെട്ട ഭേശങ്ങനാട്ടകുറപ്പറത്തുകൂടി വയററക്കൊട്ട പാലം കടന്നു ആലപ്പുഴക്കു പുറപ്പെട്ടു തുടങ്ങുന്ന പൊഴെക്കൂടി കാത്ത്വായ വെള്ളി കടന്നു ഓന്നനാട്ടകുറക്കു എഴുന്നെള്ളുംപൊൾ വേണാട്ടു അടികൾ വന്നു നൊമ്പടെ തമ്പുരാന്റെ തൂക്കാക്കൽവന്നു അഭയം ചൊല്ലുകഴിഞ്ഞ അർദ്ധവും വടക്കോട്ടുതിരിച്ചുവെച്ചു, (4) കാളന്നോക്കും ചെഴ (5) പൊക്കിട്ടുവാനായിട്ടു ആടുന്നയുചിരുത്തി എന്നു കേട്ടിരിക്കുന്നു. ആക്കാലം നമ്പടെ തമ്പുരാൻ മികഴയംകൊണ്ടു മീരമുളമടിപ്പിച്ചിട്ടു ആനക്കുഴത്തറി വടക്കോട്ടു എഴുന്നള്ളി തിരുവനന്തപുരത്തു ഭഗവാനു ചിററുവിളക്കും തഞ്ചിപ്പവിന്നും യിത്തരാ കെട്ടിയ ഭേശങ്ങളീ കല്പിച്ചിട്ടു എഴുന്നെള്ളുകയും ചെയ്തു എന്നു കേട്ടിരിക്കുന്നു. ഹരി: കൊല്ലം 892- ആമതകുണ്ടത്തായർ 30-നു ബോധിതനു തൂക്കാവിൽ കോവിലകത്തുന്ന തിരുമുടിപ്പട്ടം കെട്ടിയ തിരുനാടവാണു, നാലയ്യായിര പ്രഭുക്കന്മാരും ചെകിച്ച പിറേറന്നാൾ (6) ലാകർ

¹ ഉറക്കെയും

² എമ്മയോഗം ?

³ കാളന്നോക്കും

⁴ പൊക്കിട്ടുവാൻ

ചെക: മുവിനാൽ യി(5) ചെയ്ത നമ്പിയാര കോഴിക്കോടൻ കുറുപ്പ, മണ്ണിൽ അടിയോടി, മനത്താനത്ത നായര, കഴുതൻ നായര, പലകുന്നത്ത നായര, അരിപുത്ത നായര, കാട്ടുപറമ്പത്ത നായര, കോഴിക്കോടൻ കൂട്ടത്തിൽ ഇക്കൈക്കം എട്ടം കഴിഞ്ഞിട്ട, എടക്കഴിയ നാട്ട കൂട്ടത്തിൽ ഇളംപിലാച്ചേരി നായര, മുരിങ്ങാലത്ത നായര, കോഴിക്കോടൻ കൂട്ടത്തിൽ ചെട്ടന്നൂര ഭരണിയൻ നായര, അരിപ്പുറത്ത നായര, കോഴിക്കൂട്ടത്തിൽ പുത്തൂർ നായരാരിൽ ചെമ്മലച്ചേരി കുറുപ്പ, കുറുങ്ങോട്ട നായര, കയീമയിൽ നായര, ഇരുമുനം കഴിഞ്ഞാൽ കുരുപ്പൂരുന്ന ഇരിവര, പിന്നെ ചിലപ്പൂരുന്ന ഇരിവര, പൈപറയിന്ന ഇരിവര, കാരത്തൂരുന്ന ഇരുവര, ശേക്കാ കിഴപ്പൂര എട്ടുചേരിക്കലും വെളളാ കാവതിയുടെ മെലൊട്ട ഒക്കെയും പിന്നെ ചേക്കർ ചെയ്യാര എട്ടുചേരിക്കലും, (6) എടക്കഴിയനാട്ട, ചെട്ടന്നൂര, പുത്തൂര, നായമ്മാരനാലരും, കോലഴിപ്പണിക്കര, പെരിങ്ങാട്ട പണിക്കര, കുരുപവലത്ത കുറുപ്പ, കുറുപ്പുറത്ത പണിക്കര, പുന്നാത്തൂര പണിക്കര, കയീമയിൽ നായര, വലകുന്നത്ത നായര, ഇക്കൈക്കം എല്ലാത്തലക്കും, ഇക്രമത്തിൽ കഴിഞ്ഞിട്ടശേക്കം പരക്ക വായിച്ച, ക്രമത്തിൽ നായര ചേകവു. പുതുപ്പേറ്റ കാർക്ക പണംറണ്ടു, പഴപെറ്റുകാർക്ക പണംനാല, വെളളാക വിതിചെയ്തിച്ച വരിയടങ്ങിട്ട, ആറത്തൂരനായരാര ഇരിവര, മൂരാളിനായരാരിരിവര, ചെകിക്ക ചെയ്യുത വെളളത്തേടനും വെളളത്തറവനും, അല്ലാതെയവർ പരക്ക ഒന്നായി ചെകിക്കചെയ്യുത വെളളത്തേടനും വെളളത്തറവനും ചെകിച്ച വരിയടങ്ങിട്ട പിന്നെ ആയുഴത്തിൽ ചെകമര പിന്നെ വേണുന്നത അകത്തഴി എഴുതുക രണ്ടു എഴുതുന്നതും നാലു എഴുതുന്നതും ആറോളം കണ്ടാന്നുമുണ്ടു.

നായാട്ട വിധി

EDITED BY

Sahitya Siromani M. P. Mukundan.

പുരാതന കേരളീയരുടെ ഇടയിൽ പ്രചാരത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ചില സാമുദായികാചാരങ്ങളിൽ ഒട്ടും അപ്രധാനമല്ലാത്ത നായാട്ട സമ്പ്രദായമാണ് ഇതിലെ പ്രതിവാദ്യ വസ്തു. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്നു പുറമേ D 300, D 302 എന്ന നമ്പറിൽ വേറേയും രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളും ഈ പുസ്തകാലയത്തിലുണ്ട്. അവയു പ്രകൃത ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നു പറയത്തക്ക വ്യത്യാസമൊന്നുമില്ല. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ നായാട്ടിന്റെ പ്രധാന ഭാഗങ്ങളായ വിളി, തെളി മുതലായ കുന്നാചാരങ്ങളും, മൃഗങ്ങളുടെ സ്ഥിതിഗതികളെ നായാട്ടുകാർക്കു പരസ്പരം അറിയിക്കാൻ ഏല്പെട്ടത്തിയ സാങ്കേതിക നിയമങ്ങളും, നായാട്ടിന്റെ ഉത്ഭവം, വിഭാഗം, അതിനുള്ള കാരണം, അതു ആരെല്ലാം ചെയ്യിരുന്നു എന്നും മറ്റും സരസമായി വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആന, മുയൽ, ചേര, മുതലായവയെ കൊടുത്തിട്ടുള്ള പേര് അവയുടെ യഥാർത്ഥ ചിത്രീകരണമായിട്ടുണ്ട്. കേരളത്തിലെ ഭൂരിപക്ഷ സമുദായമായ നായന്മാർക്കു ആപേർ സിദ്ധിച്ചതു നായ കെട്ടുകകൊണ്ടെന്നാണ് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നത്. ഗ്രന്ഥകർത്താവും ആരെന്നു അറിയുന്നില്ല. പ്രാചീനമെങ്കിലും ശുദ്ധമായ ഭാഷയിൽ നിർമ്മിതമായ ഈ ഗ്രന്ഥം പൂണ്ണവും, ഇതുവരെ അച്ചടിച്ചിട്ടില്ലാത്തതുമാണ്.

നൂതനാശയങ്ങളെ വിരഞ്ഞു ചെല്ലുന്ന ഇന്നത്തെ പരിഷ്കൃത ലോകത്തിന്നു പ്രാചീനാചാരങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഇത്തരം ഗ്രന്ഥങ്ങളിലേക്കു ഇടയ്ക്കെങ്ങാനും അഭിരുചി തോന്നുന്നതു ചില രസാവഹങ്ങളായ നിരൂപണങ്ങളും, തത്സമം അവരുടെ നവീനാശയങ്ങളും ഒരു മാറ്റമുണ്ടെന്നതിന്നും സഹായിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കാം.

നായാട്ട വിധി

“ആയുറിയോ അറിയോ, എന്തൊ എന്തൊ എന്തൊ, തീരോ തീരോ തീരോ, അറിയെന്തെന്തൊ അറിയൊ വയെന്തൊ അയ്യന്തൊ യെന്തൊന്നു തോയെന്തയ്യ.”

ഇത് കുറിച്ച് നായാട്ടിന്നു മുമ്പിനാൽ കുന്നറിയിച്ചു വിളിക്കുന്ന വിളി. (1) പതിനെട്ടനിക. ഇരിന്റെ സിദ്ധാന്തം പറയുന്നു. മുമ്പിനാൽ അറിയോയെന്നു അയ്യപ്പനെ അറിയിക്കയെന്നു, പിന്നെ വനദേവതമാരെ, പിന്നെ മൃഗങ്ങളെ. എന്തൊ എന്ന മുമ്പിനാൽ അയ്യപ്പനോട്, പിന്നെ നായോട്, പിന്നെ നായരോട്. തീരോ എന്ന മുമ്പിനാൽ മൃഗത്തോട്, പിന്നെ നായോട്, പിന്നെ നായരോട്. അറിയെന്നു (2) നായോ പടയെന്നു മൃഗത്തോട്, എന്തൊ എന്ന നായരോട്, അയ്യന്തായത്തൊ എന്ന മൃഗരോട്. ഹതൊ എന്ന കുളി കനോ(ട), യത്തോ എന്ന അയ്യപ്പനോട്, എന്നറിക. ഇനി വിളി കഴിഞ്ഞാൽ വഴിയെ വിളിക്കേണ്ടതു—“എന്തൊയെന്തൊ അറിയ റിന്തോ അറിയോ അയ്യന്തായെത്തോ പായത്തൊ ഹതോ യെത്തായ്യ.” ഇനിതെണ്ടേണ്ടതു—“ഉള്ളതുള്ള ഉള്ളതെയെ ത്തായ്യ. ഉള്ളതു ഉള്ളതു.” ഇനി ഇളകിയാൽ—അരുട്ടി കൂട്ടി പെര അയ്യ തെക്ക തെക്ക എന്തെന്തെ എന്തൊ, പട്ടിയടൊ അടൊ അടടടൊ അടൊ അയ്യ കൂട്ടിയി കൂടി അയ്യതെക്ക കുളിയക്ക പടി എത്തോയോ കുളിയൻ വായിത്തോ വായ് പിടിയൻ അയ്യന്നാട്ടി കൊണ്ടെക്കൊല്ലൊയ്യൊ.”

ഒരു പന്നികണ്ടാൽ വായ് പിടിയൻ തൊന്നെന്നു പേര്; ഒരു തള്ളയും തന്നെയും കണ്ടാൽ, വായ് പിടിയൻ തൊണപ്പരി യെന്നെന്നു പേര്; രണ്ടു ഒറകണ്ടാൽ, വായ് പിടിയനെന്നു പേർ; രണ്ടു തള്ളകണ്ടാൽ, വായ് പിടിയല എന്നു പേർ; മൂന്നു കണ്ടാൽ വായ് പിടിയൻ തൊണപ്പിരിയകൂട്ടം എന്നു പേർ; കൂട്ടങ്ങൾ, നെലം പെരിയകൂട്ടം, അന്നം പെരിയ കൂട്ടം, വെലം പെരിയ കൂട്ടം, വെലം പെരിയതിൽ ഇളം പെരിയകൂട്ടം; ഇളം പെരിയതിൽ വെലം പെരിയ കൂട്ടം; തെർക്കൂട്ടം ഇങ്ങിനെ കൂട്ടർക്കുപേരുകൾ. വൻ

1. പതിനെട്ടനനിക 2. നായോട്.

പിരിയം ഇളകിയാൽ പുളളിപ്പലിയതന്നു വേര. രണ്ട ഇളകിയാൽ പുളളിപ്പലിയൻ ഇണപ്പെരിയന്നു വേര. മൊയലിന്നു ഓലച്ചെവിയൻ, കീരിക്കു പെരിവാലൻയെന്ന, കൂരന ചെറുകുളവൻ, കുറുക്കുൻ ആട്ടിക്കുടിയൻ, മ (ാ) നിന്ന പല്ലപ്പൊത്ത (ൻ) മുളളന കല്ലക്കൊറൻ, ഉടുമ്പിന മങ്കുശിമാൻ, മെരുവിന ഒമനക്കൊടിയൻ, മെയിലിഹ (1) കെന്നുചിറകും, പയ്യിന കൊമ്പും കുളവൻ, പാമ്പിന മൗത്തിന്ന വായ്പിടിയൻ, ചേരക്കു എഴുത്താണിവാലൻ, ആനക്കു കൊച്ചെവിയൻ, കലക്കു ചേനക്കൊമ്പൻ, കാട്ടിന്നു പല്ലാണു പോത്ത, ഇങ്ങിനെ മൃഗങ്ങളുടെ പേരുകൾ. ഇനി ഇളകിയാലത്തെ തെട്ടുപാ മരിയാമപ്പം പറയുന്നു.—“ മരിയാടോ പൈയ്യലേ അണെത്തൊന്നുരിയാട്ട കൊടൊടോ വായ്പിടിയന്നൊയും. എന്തൊ, എന്തൊ, എന്തൊ അയ്യ തെക്ക കുളിയക പടിയോ കുളിയൻ വായിത്തോ വായ്പിടിയൻ അയ്യൻ നാട്ടികൊണ്ടേ കൊല്ലയ്യ.” ഒരു കത്തു കൊണ്ടാൽ ചൊരക്കു വിളിക്കേണ്ടത. “അയ്യദരിയത്തോ എന്തൊ, എൻറുണ്ണിപട്ടം ഇട്ടൊടൊ വായ്പാൻ മുറിയച്ചൊരയ്യകയ്യലത്തൊരൊ ഒടിഞ്ഞരോണ്ണി വായ്പിടിയൻ മുറിയച്ചൊരയും. ഒടിഞ്ഞരോ തീർത്തുകൊളളൊ തിരച്ചുകൊളളൊ വായ്പിടിയൻ മുറിയച്ചൊരയും. എൻറു പൈതലെ കയ്യലത്തെരോപ (വാ) യ്പിടിയൻ മുറിയച്ചൊരയും.” രണ്ടു കത്തു കൊണ്ടാൽ വിളിക്കേണ്ടത.—“യെത്തോ എന്തോ നാലു പുറം മുറിയക്കുടോ കയ്യത്തലരോ വായ്പടിയൻ വഴിയോ ചോരയും.” വീഴ്ചം കൊലയൊഴിഞ്ഞാൽ വിളിക്കേണ്ടത. “അയ്യരിയത്തോ അവിടപ്പിടിയൊ കത്തിപ്പിടിയോ വായ്പിടിയൻ ചെറിയച്ചൊരയും.” പിന്നെയും കൂട്ടത്തിൽമണ്ടെകിൽ തേടി വിളിച്ചുകൊൾക.

വൻ വീഴ്ചം ഇളകിയാൽ അരട്ടി കൂട്ടിപ്പേരിട്ട വിളിക്കേണ്ടത. “നാലും പുറം മറെച്ചൊതെക്കുറച്ചൊ തെക്കുറെച്ചൊ, വടക്കു മറെച്ചൊ, വീഴ്ചം കടവും മറെച്ചൊ, അയ്യ കൂക്കുയി കൂയികൂയി, അയ്യ തെക്ക കുളിയക്ക വടിയൊ കുളിയൻ വായിത്തൊപുളളിപ്പലിയൻ ആട്ടിക്കൊണ്ടെക്കൊ വായ്പിടിയന്നൊയും.” അതിന്നു പകരം—“കൂകൂയി കൂകൂയി കൂക്കൂയി.” അതിന്നു പകരം വിളിക്കേണ്ടത. “കൊളള വിളിയോ കൊളളവിളിയോ വായിടിയ

നൊയും ” അതിന്നു പകരം. “ കൂട്ടു ഹുയികൂക്കുഹുയി ” അതിന്നു പകരം “ വട്ടരികൂട്ടി വിളിയോ വട്ടരികൂട്ടി വിളിയോ വട്ടരികൂട്ടിവിളിയോ വട്ടരികൂട്ടി വട്ടി വിളിച്ചു പട്ടി എൻപ്പിച്ചു കൊളളാ തിക്കുകക്കു എകിവിളിയോ വായുടിയ നൊയും. ” അതിന്നു പകരം. “ കൂട്ടുയി ഇമ്പാ കൂട്ടുയി കൂട്ടുയി കൂട്ടുയി കുട്ടുയി കൂയി ഒടി ഒടി ഒടി നായപം അറിയക്കളോ നാലും പുറം അറിയക്കളോ അയ്യോ എററണി പൈതല കൈയുലഞ്ഞെരൊ അഞ്ഞെത്താനുരിയാട്ട കൊണ്ടൊ പുളളിച്ചുപിയ നൊയും. ” വില്ലൊടിക്കാരന്റെ അമ്പ നട്ടാൽ ഒടിക്കാരൻ വിളിക്കേണ്ടത. “ കൂയി കൂയി അയ്യറിയഞ്ഞൊ എഞ്ഞൊ കിഴക്കു മറിയച്ചാലിൻ കൂടൊ തെക്കു കളിയക്കു പടിയോ കളി യൻ വായിഞ്ഞൊ വായ്പിടിയൻ മറിയച്ചേരയും. ” ആ വിളി കേട്ടാൽ നായിക്കാരൻ ചെരെക്കു വിളിച്ചു കൊടുക. ഇനിമറുന്നിന കടന്നാൽ തമ്മിൽകയറി ആ നായാർൻ വിളിക്കേണ്ടത. “ കൂയി കൂയി കുട്ടുയി ” അതിന്നു പകരം തലനായാർൻ വിളിക്കേണ്ടത. “ വിളിച്ചുകൂട്ടൊ വിളിച്ചു കൂട്ടൊ വിളിച്ചുകൂട്ടൊ എന്നു അറിയക്കളൊ പടിഞ്ഞാരികൂടെ പോയ്പിടിയൻ വെച്ചൊഴികപ്പോയും. ” ഇനി തമ്മൽ ചതിപ്പെട്ടുപൊയാൽ വിളിക്കേണ്ടത. “ തെക്കുറച്ചൊ വില്ലും കടവാ ഉറച്ചൊ നാലുപുറം ഉറച്ചൊ വടിഞ്ഞാരി കൂടൊ വായ്പിടിയൻ തമ്മൽ ചതിപ്പെട്ടോയു. ” ഇങ്ങിനെ കുറിച്ചാന്നു യട്ടിന്നു കുന്നാചാരായുളള വിളിയും തെളിയും തെകയും തെട്ടവും എന്നറിക.

ഇനി വിളിച്ചു നായാട്ടിന്നു കുന്നറിയിക്കുന്നത—“ വിളി ഒരൊച്ച നില്ലൊ ഉറൊച്ച നില്ലൊ, വില്ലും കടവും ഉറൊച്ച നില്ലയും. ” അതിന്റെ തെട്ടം ഉളളതു “ ഹത ഉളളതു എന്തെ എന്തേയും. ” ഇളകി കൂട്ടിയാൽ മുമ്പിലത്തെത്തന്നെ പോലെ ഒക്കെയും ആകുന്നു എന്നറിക.

തെക്കു കുന്നിന്നു വാതിൽ പതിനെട്ടു ; കിഴക്കു വാതിൽ ഒന്നു ; തെക്കു വാതിൽ ആറു ; പടിഞ്ഞാറു വാതിൽ അഞ്ചു ; വടക്കു വാതിൽ ആറു ; അക്കന്നിന്നു ചോല പതിനെട്ടു എന്നറിക. പന്നിക്കു ചൊര, മൂന്നു മറിയച്ചൊര, വഴിയച്ചൊര, ചെറിയച്ചൊര, വൻപിരിയത്തിന്നു പെരളച്ചൊര എന്നറിക. തെല്ലൊ തുളിതുളിപ്പോ കോലോതലെയോയെന്നു ചോദിക്കും. വഴുക്കുകക്കു തെല്ല ചാട്ട

കൊണ്ടാൽ, തുളിപ്പ വെടികൊണ്ടാൽ, കൊല അമ്പുനട്ടാൽ, തല
കുത്തുകൊണ്ടാൽ, എന്നറിക. കൊമ്പിലും കൊളമ്പിലും കണ്ണിലും
പുഷ്പിലും വായിലും കോലിലും കൊലെയൊഴിയും വിരിയും എന്നാൽ
കൊമ്പില കുത്തുകൊണ്ടാൽ കൊളമ്പു കിണററിലും കൊളത്തിലും,
കണ്ണ വലയിൽ കുടുങ്ങിയാൽ വെടിയിൽ വായിൽ കടിപെട്ടാൽ
കൊല അമ്പുനട്ടാൽ എന്നറിക. കൊമ്പുനോളൊമ്പുംനൊ കണ്ണി
നോ തോലുംനോ ചെകം ചെയ്യുവെന്നും കോലെയൊടിഞ്ഞുവെന്നും
പറയേണ്ടുന്നതു കൊമ്പു മറുകുന്നിന കടന്നാൽ കൊളമ്പു, ഇളകിയ
പിണ്ണയിൽ കണ്ണ അക്കുന്നിന്റെ മൂലാരത്തിന്നു, തോലിൽ അക്ക
ന്നിമേന്ന എന്നറിക. നായാട്ടു നാലു പ്രകാരം എന്നും ആറുപ്രകാരം
എന്നും പറയുന്നു. അയ്യൻ വഴികുറിച്ച നായാട്ടു. അർജ്ജുനൻ
പരിവിളിച്ച നായാട്ടു. വേടൻ വഴികുറൻ നോക്കുക. കാട്ടാളൻ
വഴി കുടിപ്പുന്നി കൊല്ലുക എന്നറിക. അല്ലാതെ ആറുവിധം
പറയുന്നു. കുറിച്ച നായാട്ടു, വിളിച്ച നായാട്ടു, പള്ളിവേട്ട നായാട്ടു
കൂടിയതും വെറുംപുറം കണ്ടതും ഓർമ്മക്ക ഇളകിയതും ഇങ്ങിനെ
ആറുവിധമെന്നു പറയുന്നു. വിളിച്ച നായാട്ടിന്നു വിളിച്ച നായാടി
യാൽ, വിളി കത്തിയാൽ കണ്ണ കാട്ടിത്തരികക്കേണം. അരികെ
ഇരിക്കും ചങ്ങാതിയെയും പിന്നെല്ലാടിക്കാരൻ അയലൊടിക്കാരൻ
വെറുംപുറം നിൽക്കുന്നവനെയും, നായാരനെയും, ചാകം തലക്കൽ
എത്തിയവരോടും, തലനായട്ടിയവരോടും, തലത്തടുത്ത മണ്ടുന്ന
വരോടും, പൽപ്പിടുകാരനെയും, കൂടിയ സങ്കേയോടും വെട്ടേറെ അറി
യിച്ചാൽ ഉറപ്പും ഉറേയും വഴിപോലെ കിട്ടും. അല്ലാത്തതാൽ തിക
ഞ്ഞെടുത്ത കൊടുത്തുപോകും. അല്ലാത്തതാൽ പരിഷയിൽ ചങ്ങാ
തികൾ വേണം. നായാട്ടു മയ്യാദ കാട്ടാർക്കുള്ള തൊഴിലാകുന്നതു.
വിട്ടാർക്കുള്ളതല്ലാ. ഓട്ടാർക്കെ കുത്തിക്കുടും വലകെട്ടി നായാട്ടു
ചിലരിക്കിൽ കാടൻ കരിമ്പാലന്മാര നായാട്ടും മൂത്തോറന്മാരും ചെയ്യും.
അതുകൊണ്ടു അവര നായാടികൾ എന്നു പറയുന്നു. ശുഭ്രമയ്യാദ
കൂലിച്ച മയ്യാദയും നടത്തുന്നു. കൂലിച്ചെക്കത്തിന്നുള്ളത പടയം
നായാട്ടും ഒക്കുമെന്നു പറയുന്നു. വെട്ടിക്കൊണ്ടുവാളും വെട്ടിക്കൊണ്ടു
വാലും പിടിപ്പിക്കുന്നു. കുത്തിക്കൊണ്ടു കയ്യും കൊടുക്കുന്നു. അതു
ചൊററും കുത്താവിന. മറേറത നാടുവാഴികൾക്കു ഉണ്ടു്. ഒളി
പ്പുള്ളിയും, മടപ്പുള്ളിയും, ഉറപ്പുള്ളിയുമുണ്ടു. അതിൽ ഉറപ്പുള്ളി

നായിമേക്ക, മപ്പുളളി കോയിമേക്ക, ഒളിപ്പുളളി രാവുനായാട്ടുകാക്ക, എന്നറിക. നായന്മാര എന്ന പരവാൻ കാരണം നായക്കെട്ടുക കൊണ്ടു തന്നെ ആകുന്നതും. അതെന്നുണ്ടായി എന്ന പരയാം. നാഗ ലോകത്തെ നാഗസൃഷ്ടികൾ ഭേദലോകത്തേക്കു പോകുമ്പോൾ മഹാമേരു പർവ്വതത്തിന്റെ താഴ്വരയിൽ, നാലു ബിംബം കണ്ടു. അവര അതിനെ എടുത്തുകൊണ്ടു ഭേദലോകത്തേക്കു പോകുന്നേരം ചെന്ന അമൃതവാങ്ങി വെളളിക്കിണിത്തീരത്ത് വെച്ചു പൊന്നും കിണും കൊണ്ടു എറുകഴിച്ചു പോകുന്നേരം ഒന്നു കാട്ടിൽ ചാടി, ഒന്നു നീറ്റിൽ ചാടി, ഒന്നു ഉൾത്തിൽ ചാടി, ഒന്നുപോകാതെ കണ്ടു ഇരുന്നു. അതിനെ വിഷുവിൻ കാക്കുൽ തിരുമുൽക്കാഴ്ച വെച്ചാറെ വിഷു ഭഗവാൻ തിരുവടി അയ്യനെ വിളിച്ചുകൊടുത്തു. അന്നു ഉൾത്തിൽ ചാടിയത ഉൾപ്പട്ടിയായി. നീറ്റിൽചാടിയത നീറ്റായ; കാട്ടിൽ ചാടിയത ചെന്നായും കുറുക്കനും എന്നറിക. അന്നു ശ്രീനാരായണൻ അയ്യപ്പന്നു കൊടുത്തതു കൊണ്ടു അയ്യപ്പൻ, നായാട്ടു പരമേശ്വരൻ ആയത എന്നറിക. അയ്യപ്പൻ മലയാളത്തിൽ ചെറുവട്ടത്തും, പല കാവുകളിലും അധിവസിച്ചു, തന്റെ ചെങ്കവക്കു കൊടുത്തു. അതു കൊണ്ടു, ഇന്നു നായാട്ടു നടത്തുന്നു എന്നറിക. അജ്ജനൻ ഒളി നായാട്ടുക കൊണ്ടു, അജ്ജനൻ വിളിച്ചു നായാട്ടു ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു. കാട്ടാളനായാട്ടു ഉണ്ടായ പ്രകാരം :—രാവണൻ വന്നു ശ്രീ കൈലാസം പിടിച്ചിളക്കിയ നേരം ശ്രീപാർവ്വതിക്കു അധികം ഭയമുണ്ടായി. അന്നേരം ശ്രീ പരശുരാമൻ² അത ആരെന്നറിവാൻ തന്റെ തേജസ്സി പിടിച്ചു കാട്ടിലെറിഞ്ഞു. അതു ചെന്നു വീണ നേരം ഒരു വാനരനായി. ഇങ്ങുവന്നതു മിഷ്ട. രണ്ടാമതും എറിഞ്ഞു. അത കാട്ടിലെ ആളായി ഇങ്ങുവന്ന രാവണരാക്ഷസൻ എന്ന ഉണർത്തി കേട്ടു, അങ്ങുളിച്ചെയ്തു ഭഗവാൻ, നീയ കാട്ടിലെ ആളായി ഇരുന്നു, ഭൃഷ്ടഗുണങ്ങളെ നിഗ്രഹിച്ചു ഭക്ഷിച്ചു കൊൾക എന്നു അവനു വരവും കൊടുത്തു. അന്നു തുടങ്ങി കാട്ടാളനായാട്ടു ഉണ്ടായതെന്നറിക. വേടനായാട്ടു ഉണ്ടായത അജ്ജനൻ പാശുപതാസ്ത്രം വാങ്ങുവാൻ ശ്രീപരമേശ്വരനെ തപസ്സു ചെയ്യുകാലം പരമേശ്വരൻ നിന്തിരുവടി അജ്ജനന്റെ മുമ്പത്തെ പോക്കി അസ്ത്രം കൊടുക്കേണമെന്നു കല്പിച്ചു, വേടന്മാരും ധരിച്ച യുദ്ധം ചെയ്തു, അജ്ജനന്റെ മുമ്പത്തെ പോക്കി അസ്ത്രവും കൊടുത്ത അന്നു, വേടന കുടിൽപന്നി

¹ അയ്യപ്പൻ പാലും വേരും കൊടുത്തു.

² പരമേശ്വരൻ ?

നോക്കി കൊടുകായെന്ന വരവും കൊടുത്തു എന്നറിക. ഇങ്ങിനെ നാലു വഴിനായാട്ട, എമ്പത്തുരണ്ടു വിളി 26 തെക ആണയും പുരയും നായാരന ചങ്ങാതിനാല, അയലൊടുക്കാരൻ, വില്ലൊടുക്കാരൻ, പരിഷയിൽ നായാടി, കൈയരികെ നില്ക്കും ചങ്ങാതിയും എന്നറിക. നായകയറെറണ്ടത കിഴക്കെ വാതിൽക്കൽ കയറേണം. അന്നേരം അയ്യപ്പനേയും വനഭേവതമാനേയും ധ്യാനിക്ക. തനിക്കും തന്റെ നായം ചങ്ങാതികൾക്കും ഭോഷാ അരുതെന്നറിക. നായോക്കുന്നേരവും കയറിയ വാതിൽക്കൽ നോക്കി കൊടുക. അറിഞ്ഞ അറിയിക്ക, ചെന്ന ചെല്ലിക്ക, കൊന്ന കൊല്ലിക്ക, കൊടുത്തു കൊടുപ്പിക്ക, ഇങ്ങിനെ പത്ത അവസ്ഥ അറിഞ്ഞിരിക്കേണമെന്നറിക. നായാട്ടാചാരം പതിനെട്ടാചാരമെന്നു പറയുന്നു. കന്നാചാരവും വല്ലാചാരവും രണ്ടാചാരമെ ഉള്ളൂ എന്നറിക.

സമാപ്തം.

പ്രവഹാരമാല

EDITED BY

Vidwan C. Govinda Warriar.

പ്രവഹാരമാല എന്ന കൃതി, ഈ പുസ്തകാലയത്തിലെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിലൊന്നിൽ നിന്നെടുത്തതാണ്. അക്ഷരപ്പിഴ ധാരാളം. പറയത്തക്ക പ്രത്യാസംകൂടാത്ത മൂന്നു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ കൂടി ഇവിടെയുണ്ട്.

ഗ്രന്ഥകർതാവ്, ആരാണെന്ന് അറിയുന്നില്ല. ഒരു താളിയോല ഗ്രന്ഥത്തിൽ “കൊല്ലം 98-ാമത് മങ്ങാട്ടു ശങ്കരൻ അങ്ങാടിപ്പുറത്തുനിന്ന് എഴുതിത്തീർന്ന പുസ്തകം” എന്നു കാണുന്നു. കേരളോല്പത്തിയോടു തുടർന്ന് എഴുതിയിട്ടുള്ളതാണ് പ്രവഹാരമാല. രണ്ടിലേയും ലിപി, ഓരോക്കത്തോണെങ്കിലും ഭാഷയ്ക്ക് പ്രത്യാസമുള്ളതിനാൽ മങ്ങാട്ടു ശങ്കരൻ ഗ്രന്ഥം പകർത്തിയ മുതൽക്കുണ്ടല്ലോ ഗ്രന്ഥകാരനാകുവാൻ വഴി കാണുന്നില്ല. തമിഴ് പ്രാബ്ലാനത്തോടുകൂടിയ മറ്റൊരു താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിൽ “കൊല്ലം 985-ാമതിൽ ചെന്ന പട്ടണത്തിൽനിന്ന് എഴുതിയത്” എന്നും കാണുന്നുണ്ട്. പ്രാബ്ലാനം തമിഴ് ലിപിയിൽ തന്നെയാണ്.

ഈ ഗ്രന്ഥം അച്ചടിച്ചതായി അറിയുന്നില്ല. തിരുവിതാംകൂർ ശ്രീമൂലം മലയാളം ഗ്രന്ഥാവലിയിൽനിന്നും 9-ാം പുസ്തകമായി “മഹാകവി മുള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വരയ്യർ” അവർകൾ, പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ “പ്രവഹാരമാല”യുടെ അവതാരികയിലും, “ശ്രീമാൻ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സർവാധികാര്യക്കാരൻ” അവർകളുടെ ഭാഷാചരിത്രത്തിലും, ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ കുറെ വരികൾ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

മുപ്പത്തഞ്ചു (പ്രകരണ) അദ്ധ്യായങ്ങളിലായി 1,234 ശ്ലോകങ്ങളെക്കൊണ്ട് വിസ്തരിച്ചു പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ള പ്രസ്തുത പ്രസിദ്ധീകരണത്തിലെ, പ്രധാനപ്പെട്ട പലതും വിട്ടുകളഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, പണപ്പലിശ, ജന്മിയും കുടിയാനും തമ്മിലുള്ള വാദത്തിൽ സ്വീകരിക്കേണ്ട നയം, തുടങ്ങി പതിനെട്ടുവിധം പ്രവഹാരങ്ങളെയാണ് ഇതിൽ വിവരിച്ചിട്ടുള്ളത്.

ഭാഷയ്ക്ക് തമിഴിന്റെ കലപ്പ് പറയത്തക്ക നിലയിലൊന്നുമില്ല. പലവൃത്തങ്ങളിലുള്ള പദ്യങ്ങളാണെങ്കിലും, അക്ഷരങ്ങളും, പദങ്ങളും, വിട്ടുപോയിട്ടുള്ളതിനാൽ, പല ഭിത്തിയും വൃത്തഭംഗം വന്നിട്ടുണ്ട്. പ്രവഹാരവിഷയങ്ങളിൽ നമ്മുടെ പൂർവ്വികന്മാർ എന്തു ചെയ്തിരുന്നു എന്നത്, ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളെക്കൊണ്ട്, ഏറെക്കുറെ പ്രകടമാകുന്നതാണ്.

പ്രവഹാരമാല

“ ഹരി ശ്രീ ഗണപതയനമഃ : അവിഷ്ണു മസ്തേ ”

ഗണനാഥനെവന്ദിച്ച വാണിമാതാവുതന്നെയും
പ്രവഹാരം സമദൃ (ദ്രി)ശ്ര ഭാഷാരൂപേണകമൃതെ.
ഋണഭാഗം തുടങ്ങിട്ടു പതിനെട്ടുവിധം പുരാ
പ്രവഹാരപദം : പ്രേക്ഷണം നാരദാഭി മുനീശ്വരൈഃ
ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളും കാലം ഭേദവും ജാതികർമ്മവും
രാജബ്രാഹ്മണവാക്യത്താൽ ഗ്രഹിക്കേണം വിശേഷതഃ
ബ്രാഹ്മണ പ്രവരന്മാരാം സഭാഭത്തിലൊത്തത്തമൻ
വിവാദേന വിളിച്ചേവം ചോദിക്കേണം ഹൃപാജ്ഞയാ.
ചിന്തിച്ചുകയ്യാമെന്നെന്നും എന്തുതൊട്ടു വിവാദവും
അന്തർഗ്ഗതങ്ങളെല്ലാമേ ഹന്ത സത്യനചെല്ലവിൻ
വൃത്താന്തമറിയിക്കുമ്പോൾ വാക്കിന്റെ സ്ഥിതിഭേദവും
സ്ഥിതിയും ഭാവവും തലാൽ ദൃഷ്ടിച്ചേക്കുമോക്കേണം.
സത്യമായ വചസ്സെങ്കിൽ യുക്തിചേർന്ന യഥാക്രമം
മുഖപ്രസാദവും കാണാ(ം) പ്രകൃതിസ്ഥിതിയും തഥാ.
സത്യം കൈവിട്ട വാക്കെന്ന് ചിന്തെ ബോധിച്ചുകൊള്ളുവാൻ
ശിരസ്സിൽ ചൊറിയും പിന്നെ സൗരസ്സിൽ ഭേദം (സ്വര
ത്തിൽ ഭേദമായ) വരും.
നിടിലത്തിൽ വിയർത്തിടും നി(നെ)ടുവീപ്പുകഴായ് വരും
കായമാകെ വിറച്ചിടും വീ(വാ)യിൽ നീരുവരണ്ടുപോം.
അധരത്തെ ഭുജിച്ചിടും അധോദൃഷ്ടികഴായ് വരും.
ഇടത്തെങ്ങ (തെന്താങ്ങ)വിറച്ചിടും അടിക്കെന്ത (ഇടറിടുന്ന)
വാക്യവും
സ്ഥലനേരം പറഞ്ഞിട്ട നി[ദ്യ]ജ്ഞെ ചെന്നുനില്ക്കയും
പുച്ഛകുന്ദർ വിളിക്കുമ്പോൾ കൂടുകാലം നടക്കയും
മദ്ധ്യ മദ്ധ്യവരും പിന്നെ സതപരം നീങ്ങിനില്ക്കയും
സ്ഥിതിക്കിളക്കും മാറിടാ വാടിടും മുഖശോഭയും

* ഇപ്രകൃതി കൈവിട്ടങ്ങപ്പൊഴെ വികൃതിയുന്തഥാ
 ഉഭയോർ ഭാവവാക്യങ്ങൾ ഒത്തു വേറെവിളിച്ചു
 † രണ്ടൊന്നാകിലോ തോന്നിച്ചു സമുക്തം പറയാവിതും
 അവസ്ഥ കേട്ടിട്ടു വിചാർച്ചകാർ
 ചോദിച്ചുപിന്നെ പൂമഗേവ പിമ്പ്.
 മഹീപതിടെ മനവും ധരിച്ചാൽ
 വിധിച്ചുകാർ പരയാം സമുക്തം
 ധർമ്മാചാരം നടത്തും നൃപവരനൊത്തൊരു കാർയ്ക്കലും തുടർന്നി-
 ട്ടുണ്ടായിട്ടും വിവാദത്തിന്നു മുമ്പിടുകയിൽ കർമ്മംവെച്ചു ഭക്തിയാ.
 മന്ദം സിദ്ധാന്തം (°) [°] മൂർത്തപാ പുനരപിസങ്കലം സത്യമായ്
 [വന്നു മൂലം
 ചിന്നം കാർയ്യാർത്ഥ മേകെന്നൊരുവരു(നെ) വരുവാൻ കാണി
 [വെച്ചാൽ ക്ഷണിക്കാം.
 ഉച്ചിതവാങ്ങിയതിന്നു ചേർന്നുകരുണം നൽകാതെ പുകുതമു-
 ക്കേന്നുവം മുറിയും കൊടുത്തിരുവരും കാലം കഴിഞ്ഞാൽ
 [പുന. [°]
 തന്നിലായനമെന്നു മിത്തുമുറിയുണ്ടെന്നും വിവാദിക്കിലോ
 ചെല്ലേണം മുറിവാങ്ങി. വച്ചുവസ്ത്രം മാനുഷ്യമാ മുത്തമം.
 ഇതും തീർത്തുവാനും പത്രം മുറിയും വിത്തു സംബ്രയം
 സാക്ഷിയെന്നിവ കാണായ്കിൽ സൂക്ഷ്മമല്ലിതു സാധുവാം.
 കാണക്കാരുൻ വരെ തന്നിൻ കാണിപ്പോലു മടയകിൽ
 കാണം കൈവിട്ടു പോമെന്നു നൂനംചൊല്ലുന്ന സത്തുകൾ.
 ജന്മേശനോരു ധരണീയൊരുവന്നുവെച്ചു
 ഉച്ചിതത്തെ വാങ്ങി, അവനോടറിയാതെ പിമ്പ്.
 വെച്ചുളള ഭൂമിയിലൊരുപ്രദക്ഷിയെങ്കിൽ
 തൻഭൂമിവിറ്റ വില്പ നൽകണമെന്നുകേചിൽ
 പ്രഥമീ(പുത്ഥവീ) പതിശതനൂനീക്കിയടക്കി വർഷം
 പത്തായിരം കഴികിലും വരിഭാഗധേയ[°]
 ഗുപ്തം 1 ന്നൊരു കരുണമെങ്കിലു മോതമാനിം
 ഭൂമിയിൽ മുക്തിയപരം 2 പ്രവേശേവ രേഖാം.

* “ഇതും പ്രകൃതി കൈവിട്ടങ്ങപ്പൊഴെ വികൃതിയുന്തഥാ.” ഗുണമാന്തരത്തിൽ.

† രണ്ടൊന്നായിത്തന്നിപ്പൂ സമുക്തം വേറെയവിതു. ” ഗുണമാന്തരം.

1 °സഭാ.

2 ഇവ ബ്രഹ്മലേഖാ.

ഒന്നിന്നും പുറമേ വിധിച്ചുകൊടുക്കുക : നെല്ലിൽപെലാ
പ്രസ്ഥംതിർത്തുതന്നു പത്രികൾ സഭേ കേചിൽജനം ശ്രൂയ
[താം.

മിച്ചാരുപ്പരിചല്ല തോഴ പരയാം ജനുസ്യഭോഗം വിര-
ഞ്ഞന്നന്നവൊടു ചെന്നു.വാങ്ങു വിധികം നൃത്തിടിനാൽ
[ഭൃഞ്ചലം.

ഇന്നിന്ന തോഴാ പറക്കെങ്കിൽ നീതാൻ
ഗ്രഹിച്ചുകാലപ്പലിശ പ്രകാരം.
കണക്കുസാരണ 4 ഗുണിച്ചുമേന്മേൽ
ഹരിച്ചുപത്തിൽ ഫലമുണ്ടു കീഴായ്
കൂട്ടിഗുണിച്ചു മുതൽ കണ്ടതെന്നാൽ
വരം കൊടുക്കേണ്ടതു പാട്ടനെല്ലു
5 പത്തായ് പരമന്ദിരത്തിലൊരുവൻ തന്നോടു 6 കൂടിക്കുതാൻ
പത്തായം വരുവാൻ നിനച്ചുമനസാ നെല്ലിട്ടുകുടിയിനാൽ
സത്യം നൂറ്റിനൂറ്റു പൂർണ്ണ കൂലിയുളവാം മിച്ചാരുതുല്യാസഭെ
പത്തായോധരഭക്തികാല പലിശക്കുറവ് ഭവിച്ചിടിനാൽ.
ഇതും മൂത്തുളവാം നെല്ലാൽ പ്രത്ഥമേകം പുരേക്കുതാൻ
ഏകം പത്തായ ശ്രമിക്കും അതുതാൻ ഭൂമിഭോഗവും.
അട്ടിപ്പുറായ തീരങ്ങൊരുവനൊടൊരുവൻ ജനുമേകം മശാ
[യാം

ദുഷ്ടൻമാരാറ്റു പേരെന്നുഴകിയ വിധിയെന്നങ്ങു കേൾപ്പുണ്ടു
[ശാന്തേ.
സപ്താതീബന്ധുപുത്രൻ നരപതിലിവിതൻ തത്രസംബ
[സ്ഥിയെ-

നിതും ഗ്രായേഷു ചൊല്ലുളളവരൊഴികെ 7 കെൾക്കാല ധാത്രീ
[ബൈബം

കാലാതിക്രമവിപ്രമാണ പരിചായ് ചൊല്ലു കടത്തിന്നു.താൻ
ശൈത്യത്തിന്നു മധികൂമത്തിന്നു മഹോന്നാപരാധത്തിന്നും.
ഇല്ലെന്നുളളതാവചകം വിഹിതമുന്യുക്തം ജനൈരുത്തമൈ-
രന്യത്രാലിലവാചകേവി വരയാമുണ്ടെന്നു ദൈവാന്യരേ
എന്നിക്കാണു പഴുത്തതേങ്ങു മുതലായ് കാണായ കായൊക്കവെ

വെ(മ)ച്ചിങ്ങാത്തൊടത്ര സംഖ്യയുളവാമെന്നങ്ങു കണ്ടിട്ടുൻ
 മൂന്നൊന്നമ്പൊട്ട കൂറ്റ 1 മെയ്യതിലഹോ ഒന്നുംകഴിച്ചാലും.....

[പുനം.

പിന്നെയങ്ങിരുകൂറ്റമുള്ളതു സഭേ പാട്ടപ്പണം നില്പിതാ,
 ആക്കാന്മുള്ള പറമ്പിലധിശനാരെ-

നോക്കാതെ വൃക്കമുള്ളവാക്കിയതൊറ്റ കാച്ചാൽ
 പോക്കിട്ടവൻ തുനിയുമീശനൊടങ്ങു ചെന്നാൽ
 ആക്കും ദശാംശരഹിതം പുനരാത്മകാണം
 ജനേശ്വരൻ തമ്മിൽ പിശകി ആതുതൊട്ടന്നിലത്തെ കിടത്തി
 തമ്മിൽകാണം കൊടുത്താൽ കൊഴുവുമുദയവും വെച്ചുകാണം

[പിടിച്ചാൽ

3 നിന്നിട്ടപ്പാട്ടനെല്ലും പണവുമധികിട്ടിട്ടമെന്നങ്ങു ഞായം,
 ജനം നമ്മുടെ 4 യല്ലെന്ന മതിരേതെന്ന സൂക്ഷിക്കുകിൽ
 മേലെ ഭൂമിക്കുതിരെ വന്തുകിളയാമെന്നുകേൾപ്പങ്ങു ശാശ്വതം.
 നൃപവരകലധർമ്മം ചെയ്യുമ്പോൾ ഭൂമിപാലൻ
 കരുതിന മുതൽകട്ടാ കള്ളനുകിട്ടിടാത്താൽ.
 അവരുടെ മുതൽ പോയതെത്രയുണ്ടെന്ന സൂക്ഷി-
 ച്ചുതിന്നസമമതാം 5 പോലം നൽകണം ഭൂമിപാലൻ.
 കളവു മുതലടക്കും കള്ളനെക്കണ്ടുവെക്കിൽ
 കഴുവു മുക്കിലേററിട്ടു മുതലങ്ങടക്കാം.
 വിരവില 6 വരെ പിടിച്ചുള്ളതും പിമ്പടക്കാം
 നൃപവരധർമ്മം ഇങ്ങിനെ കേൾപ്പശാശ്വതം.
 ഭ്രാന്തനാകിലുമക്കാല മദ്രപാനംകിലും തഥാ
 പേടിച്ചൊളിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ ചെയ്യുന്നതന്തഥാ.
 അല്പതന്നാകുന്നതന്നു കുറയും പിഴ എങ്കിലും
 താൻ കല്പിച്ചതെല്ലാം താൻ ചെയ്യുന്നോ നിഷ്ഠ യോജനനെന്നു

[കേൾ.

സാരവാക്കു കുറഞ്ഞിട്ടു മസാരങ്ങൾ ബഹുതപവും
 പറയുന്നവരെനിത്യം അജ്ഞാനാരെന്നറക്കണം.
 രാജധാനി കോട്ടേടെ മദ്ധ്യത്തിൽ വേണമെന്നുകേൾ
 ജലവൃക്ഷാഭികൾ വേണം കിഴക്കുമുഖമണ്ഡലം

1 വെ. 2 ന് പുനം. 3 നിന്നിട്ടം. 4 യല്ലയെന്ന. 5 വെൻ.

6 ചവരക്കെ വീട്ടിലുള്ളതും വിഖയാക്കും.

ശബ്ദാത്മതത്വവുംവേണം കണക്കിന്നതിവേഗവും.
നാനാഭാഷാലിപിജ്ഞാനം ഉള്ളവൻ ലേഖനത്തിനും

¹ പ്രവഹാരമനാകുന്ന രാജാവാസ്ഥാനമണ്ഡലൈ
ഇരുനൂറ്റാണ്ടുകളോളം ചിന്തിക്കണം ഭിജ്ഞാത്മവം.
കായാത്മിയായിവന്നിട്ടും നരനോടിന്നുപോത്തമൻ
ചോതിച്ചറിഞ്ഞിട്ടപ്പൊഴെ പറയേണം ഭയാവഹം.
ശാസ്ത്രമുക്തിമറിഞ്ഞിട്ട ശിക്ഷയാക്കിപ്പോയതും
കല്പിയാത്തൊലന്നതന്നെ ഭൂവർത്തിക്കു നൃപോത്തമൻ.
ഭേദശാചാരകലാചാരം ധർമ്മങ്ങളെ യഥാവിധി
രക്ഷിക്കുന്നതന്നെ ഭൂപന്റെ ധർമ്മമായതു നിണ്യം
നാലുവണ്ണത്തെ രക്ഷിക്ക രാജാവിന്നുള്ള ജീവിതം
വിപ്രവൃത്തി ഭാഗശാലൊന്നും ഭരമക്ഷാമം (ശ) ഭാഗമാം.
പരദ്രവ്യമടക്കുന്നനരൻ ഭൂപതി ശിക്ഷിതൻ
അവ്യയനമേ കല്പംബത്തെ രക്ഷിയാത പുമാനെയും.

² അംഗത്തിലൊന്നുണ്ടു ഭേദബ്രാഹ്മണ ഭൂഷണം
ചെയ്യുന്നവന്റെ അംഗത്തെ ചേദിക്കേണം നൃപോത്തമൻ.
കണ്ടാലറിഞ്ഞു കൂടാതെ കള്ളന്റെ കളവുള്ളതു
സ്വഭാവം വാക്കുകൾകൊണ്ടു കെട്ടുമൊട്ടറിയും ചിലർ
കള്ളന്മാരെനുള്ളവണ്ണ മറിഞ്ഞാൽ ശിക്ഷചെയ്യണം
കാണക്കാര നിനിക്കുവേണമിനിയന്നേമന്തങ്ങളു ജന്മശരണം
കേട്ടാൽ തന്നുടെ ജന്മിയോടു വഴിതെറ്റാതെ പറഞ്ഞിടുക.
കാണംസത്തുകളേ തികെച്ചു വിരവോടൊന്നു മെടുത്തിടണം
കൈക്കൂലി പലിശ ചുരുക്കമിനിയും ചെയ്യാൻ തികച്ചിടണം.
പിടിക്കുവേണ്ടായെന്നു പലരും ചൊല്ലുന്ന ജന്മാഭികൾ
കാണം വാങ്ങിയതിന്നുചേർന്നു കരണം നല്ലാതെ ചെയ്തിടുകിൽ
വേണം സാക്ഷി തനിക്കുചേർന്നു ബലവാൻ എങ്കിൽ സഭേ

[ഉത്തരം.
വെളേളാലക്കൊപ്പകാട്ടിക്കുറുണം ഉടനെ വാചകം തീർത്തതന്നെ
ഃ ചൊന്നാൽവേണമതിന്നു സാക്ഷിയൊരുവൻ പിന്നെ മുറി
[കാരണം

¹ പ്രവഹാരമനാകുന്ന രാജാവാസ്ഥാനമണ്ഡലൈ.

² തന്റെ ശാഹത്തിലൊന്നുണ്ടു.

³ ശൂദ്രൻ മൂന്നടി ആറുമാം പതിനരും വിപ്രൻ വേളുണ്ടേടനും തീണ്ടാരണവളു
ശവം കൊട്ടുകയും ചെയ്തപ്പോൾക്കാരനും.

¹ പന്ത്രണ്ടടി ചെമ്പനാലി കരുമാൻ അഭിനയിക്കുന്ന
 ഉപ്പത്താടി പാണൻ കണിശൻ കീഴ്പ്പെട്ടിരിക്കുന്നു
 ചോറ്റു മുത്തമെന്നുള്ള വാക്കു മൂന്നൊട്ടു മുത്തമു
 പ്രിയമാകുന്ന മാഗ്ഗത്തിൽ തന്നെവേണം മഹാജനം.
 മുള്ളിലങ്ങു സ്ത്രീയോടേററം പറ്റിടും ജാമ്യമൊന്നിനാൽ
 എടുക്കും നായകാലത്താൽ യുക്തിനേരിനെയും തഥാ.
 നേരുകൊണ്ടിരുവക്കൊക്കും മുത്ത ചൊല്ലി ഇടച്ചെയ്യും
 ഉണ്ടാകിലപ്പൊഴേവേണം രാജാവാഴ്ത്തായ ചൊല്ലുക.
 മിച്ചാർത്തിനു കേൾപ്പതുണ്ടുരുപിശയോ മിക്കവാറും പുറപ്പാ
 ഞാനിൽ കീഴായുരുവോ. പണച്ചമപറയിൽ താഴ്വെട്ടും

[നെല്ലു മെല്ലാം

മറേവററിനു കാലപ്പലിശ ² പലരുമിന്നാചരിപ്പുണ്ടതിനേൽ
 വെട്ടിത്തീറ്ററാം കടതല ഇരട്ടിക്കുമാറുണ്ടുകേചിൽ.
 മരുപലിശക്കു കാലം ചെന്നാലൊന്നും കളഞ്ഞത
³ വറ്റുചെയ്തു മരുവിനെ മുതലൊട്ടു പലിശയിൽ
 മാറിട്ടൊന്നും കൂട്ടിയതാകും മുതലും
 അത്രായം നായമാക്കി പലവഴി പിഴയും ⁴ നാട്ടിവൻ തുനി

[ത്താൽ

അത്രായം നായമാക്കാ മതിനൊരു കഴിവുണ്ടുണ്ടു ബോധജ്ഞ

[നെങ്കിൽ

അന്നാലും നാഴികക്കും പലകഴിഞ്ഞ പിൻവാങ്ങി നിന്നാൽ
 അത്രായം നായമാക്കാ മതിനൊരു ⁵ കഴക്കൊടി മേലത്തും
 ക്രമേണ.

കൊണ്ടാൽ കൊടാത മഹാപാപി ഭരിത്രവാചാ
 കണ്ടാൽ ഭുക്താവാചാ ചില നിന്നിരാനാം
 പണ്ടെയനം ഫലമെന്നി നൃപാസമാക്കി
 കൊണ്ടകത്തി അരവീശവും മാംസമാമേ.
⁷ സമ്പന്നരത്തി ലുപായമിനങ്ങു നോക്കി ചെമ്മകണക്ക

[തികയാതെ

ഒഴിഞ്ഞ വല്ലൊ നമെക്കുവണ്ണ മാതായതാചയ്തു പാദം.

¹ പന്തിരണ്ടടി. ² വരു ³ വറ്റുചെയ്തു ⁴ നേടിയവൻ.

⁵ കഴക്കൊട്ടിലുണ്ടാം ക്രമേണ. ⁷ സംവത്സരം.

മമാതെളിഞ്ഞു നിലതട്ടു നിലക്കുറപ്പാൻ തനിക്കുനാശം വിവ
[ഹാര സർവ്വം
മനസ്സൽ മാലിന്യതകൊണ്ടിരിട്ടാം നിനെച്ചു കാണാൻ ഭിന്ന
[രാത്രിചീവം.

തനിക്കുച്ചയാചതു ഭാഗശ്ശികു ഓക്കേണം
കീഴിൽ കഴിവതു പിതാമാതുലന്മാർക്കു നീതി നോക്കേണം.
മേൽബന്ധ ശത്രുക്കുഴിവൊഴിയും നേർ ചൊഴിയും ചുഴിച്ചും
[പാക്കേണം

കാലംബാലി 1 കരുവും ഭാഗ്യം ഇതും നിഷ്കൃണ്ണം.
വംശനീതി ഗുരുപലവും നിൻജലാവാനു മനസ്സു.
കാലാർത്ഥ സീമകൂടാതെ അനുഭവിച്ചോരു 2 സാധനം
3 ദേവമുഖേന പോകേണ്ട വിധിച്ചിട്ടുണ്ടു ചെല്ലുക
നെല്ലിപ്പലകമേൽ വെള്ളം പതിന്നൊരാളും നിന്നതിൽ
തീപ്പിടിച്ച് ചിറ്റം ഇല്ലെന്നു മിക്കെണ്ടു വിരലെങ്ങിനെ
അതിരിട്ട ഭൂമി ചതുഭാഗമാക്കി എതിരിട്ടു ഖണ്ഡ മകവിട്ടു
[രേഖാ

അറിവുററാ ക്ഷുഭജന സാക്ഷി 4 യെകൽചതു വേദകാതൽജേ
ഗധീയരാണോ. അന്നന്ന ശോ(ചോ)ദ്രമിതുകി ഫലമായി
[കുഴി

ത്താൽ ഒന്നൊന്നു ചൊല്ലി 5 വിചാരിതമല.
തസ്യാ ചെന്നന്ന ചൊല്ലുവിതു ശുഭ്രവചോ ന്നപാജ്ഞാ
അന്നാശു ചോദ്രമിതു 7 പക്ഷഹരം വചസ്യാം.
കാലം ഗുണിക്കു കണക്കുസാരേ കണ്ടാൽ
കാണത്തിൽനിന്നു പലിശയേ വരുവാൻ പ്രകാരം
വേണുന്നതുണ്ടു പലവും വിധി ചൊല്ലു വാനും
വേണ്ടുന്ന വണമതിനെ വിധി കേൾക്കേടോ നീ.
കാലത്തിന്നു വയസ്സേറി മാലിന്യം 8 ചെറുത്ത പത്രികാ
തുടച്ചാൽ പുത്തനായിട്ടു കരുണം കള്ളനെന്നു കേൾ.
കരുണം ചെയ്യുവൻകാലം കഴിഞ്ഞാൽ വന്നുവെങ്കിലെ
കൈപ്പാട്ടു കൂടിനോക്കേണം നീചയം വരുവാനെടോ.
കണ്ടുചോദിച്ചു കൊള്ളേണം കിട്ടാതെകണ്ടിരിക്കിലും [സഖെ]

1 കരണവും. 2 സാധനം. 3 ദൈവം. 4 യെകിൽ.
5 ഗോധീശ്വരനാണോ. 6 വിവരീതമലം കൃതസ്യാ. 7 വാക്യം. 8 ചേൽ.

പ്രതീപാദം തുനിഞ്ഞിരിവരിലൊരുവൻ പ്രത്യയം കൈവ

[രൂപോം
ഭൂതിക്കണ്ടാം വിശേഷം ചിലപൊഴുതധിപൻ ജന്മഭോഗം ഭൂജി

[കിൽ
താൻ ഭൂമിക്കത്രെ നൂനം ബലമിതു സഫലം സത്യവാക്കും

[സഭേ കേൾ
രേഖായബലവാൻ : സാക്ഷി സാക്ഷാണോന്തഃ ഭൂതമ

തപിനേശവരൻ കായ്മമാനം വൃദ്ധവചോവിധി.

ജന്മകൊണ്ടുള്ള സതപാപര മറ്റതിവരും ഷഡ്ബ്രമാണങ്ങൾ

[⁴കാണ്മാ
കാണ്മാനില്ലെന്നുകൊണ്ടും ജ്ഞാത ജിതമിതെന്നുതന്നെ മാറെവു

[മാണെ
സത്യം ചെയ്യാനുമുണ്ടാം പുനരിരിവരിലും കൈനമിക്കുന്നു

[വാചൈത്ര
ഭൂതിക്കാരനായ യോഗ്യം കരമവരൻ കണ്ടെന്ന ശാസ്ത്രാന്ത

[രോക്താ
സോപാജാതിഗ്രാമസാമന്തഭായോ ഭാനമഭേനച -

നരിരണ്യോദ കലാനേന ഷഡ്ബന്ധൈരുകരം ഭൂവൽമഹി.

ഇഥം ⁵തൊപ്പൻ കൊടുത്തിട്ടൊരുവനൊടൊരുവൻ ഭൂമികൊ
[ണ്ടി]

ലതിന്റെ പാട്ടത്താൽ പാട്ടനെല്ലിൽ പാടിശ കഴിച്ചുതു
ത്രണിക്കാലാമെ. ⁶ വൃത്തിനിടയേൻ കരുണം ⁷ നൽകിനാദ

വൻ വാങ്ങി സൂക്ഷിച്ചതുപോയിതെന്ന വരികിലോ നൽ

കേണ മെനിട്ടു ചെന്നങ്ങു ജന്മേശനം തഥാ.

കരുണം കണ്ടിലയെങ്കിൽ കാണം കൈവിട്ടു പോയിട്ടും

കാലപ്പലിശ ഭൂമിക്കുള്ള പാട്ടപ്പണം തഥാ.

നൽകേണ മിവനങ്ങൊട്ട മുറിയില്ലായിലെന്നുകേൾ

പുറപ്പാടുമുളതു കാട്ടി മുറിയുണ്ടെന്ന നിശ്ചയം

എങ്കിൽ കാണം ഗ്രഹിച്ചീടാം എന്ന് ചൊല്ലുന്നു ബുദ്ധിമാൻ.

ഒന്നി ⁸ കൊണ്ടാണൊരു ഭൂമി അതുതാൻ വെച്ചൊരുത്തന

¹ മരിച്ചാലും വേണ്ടതില്ല സാക്ഷിയുണ്ടെങ്കിലും സഭയെ. ² തൽ.

³ സാക്ഷിണോന്ത ഭൂതമ. ⁴ വാർത്ത. ⁵ സ്വപ്നം. ⁶ വ്യവസ്ഥ.

⁷ നൽകിയില്ലെന്നവൻ. ⁸ കൊണ്ടൊരു.

തന്നുടെ ദ്രവ്യവും വാങ്ങിമുറിയും 1 നൽകെന്നാനവൻ
ജന്മക്കാരനും ആയി തമ്മിൽ ചെന്ന് നേർപെട്ടടക്കിനാൽ
കരുണം നൽകുവാം. നന്ന മുറിയും നൽകിനാൻ പുനഃ
കാഴ്ച ചെയ്യുവൻ കാലം കഴിഞ്ഞാൽ വന്നുവെങ്കിലോ
മൈവം പ്രമാണമാകുന്നു വിധിക്കേണം മഹാജനം.

ജന്മേശൻ ചെയ്യുവേണം അവനൊട്ടു തനതായുത്തരം മുക്ക

[വാൻ താൻ
മറേവന്നില്ല മുക്കൽ വിധിയതു സഖിയേ കേൾക്ക ധർമ്മ

[പ്രവൃത്തി.

ഒറ്റിക്കൊണ്ടാനിലം പിന്നെ വെപ്പിപ്പാൻ പിന്നെ ഒപ്പിക്കേ

[ണം

സുപസജ്ജനവും വേണം മുറിയും വേണമെന്നു കേൾ.

മോക്ഷണം ചെയ്യുവെന്നുള്ള ശങ്കയുണ്ടായൊരുവന

സജ്ജന സഭയുടേന്ന ശോഭും ചെയ്യ മതപ്പൊഴെ

മൈവം മുഖേന പോവാനായ് പുറപ്പെട്ടൊരു കള്ളനെ

മൈവം മുഖേന പോകേണ്ട യുക്തികൊണ്ടു സജ്ജനം

നേരുമാഗ്ഗെഗമിച്ചിടം 2 വഴിന്നിന്നിഹ കേൾക്കേടോ-

സഭയിൽ താൻ വിളിക്കുമ്പോൾ വിളിച്ചാൽ ഭൃഷ്ടിവിധം

[സവും

നോക്കി ചോദ്യങ്ങൾ ചെയ്യുമ്പോൾ ഭക്ഷി (ലക്ഷ) ണം കൊണ്ട

[റികെടോ.

കായമാർ വിറച്ചിടം അഗംതോറും വിധർഷക (ക്ക) യും

ഭൂമിയിങ്കൽ വരച്ചിടം പാടുകൊണ്ടു, സഭാമുദി

കരംകൊണ്ടൊന്നു നുളച്ചിടം തിരുമ്പും കരമപ്പൊഴെ.

ചൊറിയും തലയിൽ പിന്നെ ഹൃദയം തൊട്ടു ചൊൽകെയും

സജ്ജനം പറയുന്നേരം ശ്രദ്ധമായുര ചെയ്യും

ആനനം വാടി മാഴ്കീടം ഭൃഷ്ടന്മാർ ചിത്തമിങ്ങിനെ.

വിധിക്കൊട്ടിപ്പൂ വിധിക്കേണം മുനിമാർ സഭയെന്നേടോ.

ഇപ്രകാരം ലക്ഷണത്തെ കണ്ടാലിപ്പൂണു മുത്തമം.

പശുവിന്നിഹ പാൽനാഴി പണം നാലാ പശുവിനെ പെറ്റു

3 കാണം കയർ നിക്കി പെറ്റാൽ നാലു പണം തമാ കേചിൽ

[ഭേദം-

1 നൽകിനാനവൻ.

2 യെന്തിഹ.

3 കാണുകയാൽ.

വിധിയുടെ കുന്നന്തകുന്ന ¹തന്നുകൾ “കററു വാണിഭമെന്നുള്ള വാണിഭം ലാഭമെങ്ങിനെ. കൊണ്ടുവിക്കുകിലപ്പോഴേ ലാഭം പത്തൊന്നു കായ്കമാം. കയ്യാലി ഇതിനില്ലല്ലോ കേചിൽ ഭേദമുള്ളതുകൾ.” ²കാക്കൻ പിടിയും ³പൂവൽ വാങ്ങി കാലം കഴികിലോ ചേകലും പിടിയും മക്കൾ ചണ്ഡാളൻ വാക്കതിനെടോ വാക്കാലത്ര ഉരച്ചിടാം അറവണ്ണം തീർത്തമാം.

വേളി നാലു വിധിയുടെ. ബ്രഹ്മണന്മാരുടേടോ, ഭരണക്കന്മാരും, പിന്നെക്കന്മാരിയ കന്മാരും, തഥാദൈവ്യ കന്മാരും, പിന്നെ ശുഭകന്മാരും തഥാ. പ്രസവിച്ചാൽ പതിനഞ്ചാം ദിവസം ചെന്ന പിറേറന്നാൽ വെക്കണം ഭോഷമില്ലല്ലോ. നാലാർ പൊറുത്ത മക്കളാ വിപ്രജാതിയിലുള്ളതും എന്നു ശാസ്ത്രവിധിമതം.

വക്ഷം മൂപ്പതു ചെന്നാൽ കരുണത്തിനില്ല ഫലമേതും

ജന്മ ⁴പക്ഷം ചെന്നാലും അതിനാലും ഫലമില്ല കേൾ.

വെട്ടിടൊല്ലാ ഫലമൊന്നും ജന്മശനറിയാതെതാൻ

കാണമുള്ളതു കിട്ടിടാം അനുകൂലിച്ചു പോകെടോ.

ജമക്കാരൻ തനിക്കുള്ളാ ഭൂമിവെച്ചാണൊരുവന.

അവറാലല്ലവം പിന്നെ അടക്കിടാതെ ഒരുവന ആ ഭൂമിക്കുന്നതാൻ വാങ്ങിട്ടുള്ള തങ്ങളോടു നല്ലതും. ⁵ഗർഭിണിഭാഷയിൽ

ശാസ്ത്രം ഗ്രഹിച്ചു പറഞ്ഞവ. ചുരുക്കി)ഭാഷയായിട്ടു ചൊല്ലുന്നേൻ, ഭേദമില്ലകൾ. കാലപ്പഴിശ ചൊല്ലിടാം കാഞ്ചനത്തിന്നു കേളടോ.

നൂററി ⁶ഒന്നോമോ വിധച്ചീട്ട നിക്ഷേപം വാങ്ങി നൽകിയാൽ

വെള്ളി വാങ്ങിട്ട നൽകിടീൽ പത്തിന്നൊന്നെന്നു കേളടോ തിങ്ങും പലിശ പൊന്നിന്ന വെള്ളിക്കോ കാലമൊന്നുകേൾ ചെമ്പിന്നൊന്നു യുണ്ടല്ലോ ഓടിക്കും വിധിയങ്ങിനെ.

⁷ഇതുത്തിങ്ങൊന്നു കാലത്ത ഒന്നേറ്റക്കാൽ പലിശകേൾ.

പ്രവചനാർന്നാകുന്ന രാജാവിൻ ധർമ്മമേ ⁸രാശി നിൽകിഴിൽ മുന്നാഴിച്ചാട്ടു മദ്ധ്യമം നൽകാത്താൽ ധർമ്മമെങ്ങും പാർക്കുന്നൊന്നു കേളടോ.

¹ തന്നെ കേൾ.

² കക്കടം.

³ ചേവൽ.

⁴ വക്ഷം.

⁵ ഗീർവാണ.

⁶ ഒന്നാറേ.

⁷ ഇതൃത്തിന്നൊന്നു.

⁸ രാശി നൽകീടീൽ.

മിനക്കേടില്ല താനാകിൽ വിലക്കാനും വിധിയല്ലവോ
 ധർമ്മം നടത്തിയിൽ ധർമ്മാര മതോക്തോടോ,
 ഫലത്തിന്നുനേടേട്ടുള്ള തറിക്കേണ്ടും മാഗ്ഗമെങ്ങിനെ
 പത്രം ¹ വഞ്ചമാപി പാകഴിഞ്ഞാൽ പത്രമുള്ളതിൻ ² പിച്ച്
 ശോഷിച്ചു കണ്ടിട്ടു ³ പ തത്രപഴുത്തിടും,
 ക്ഷീരം ഗുളത്തിൽ വററും നിലിച്ചൊരു പഴുപ്പുമാം,
 ജനമുണ്ടു പിലാവിന്ന കാലം മൂന്നാലുണങ്ങിടും,
 ആഴക്കുഴിച്ചരികെയങ്ങു കൊത്തി നോക്കി
 നാല [ാ] ഹലം മുറിയുമാറമ ⁴ പൊത്തു കാണാം,
 വേരിനകത്തു പെരുതായൊരു പൊത്തുകാണാം
 സൂക്ഷിച്ചറിഞ്ഞു വിരവോടതു തീക്ക [ാ] കാണം,
 ജന്മേശനിതമ മൂലവായതു ജന്മിയത്രെ,
 കണ്ടിടാം പത്തിനൊന്നു പതിരുമകണ്ടെണി നോക്കിടുകിൽ
 തൂണീപത്തിന്നുകേതം പതിരുമുളവാക്കിലന്നു കേൾപ്പിൻ ^[താൻ]
 തത്ര ⁵ ചൊന്നതുപോലെ കാണുക ഭരമം തൂണിക്കുതേകം
⁶ പത്രം.
 എഴുതിച്ചൊരു പറമ്പിൽ താൻ ഉഭയം വെച്ചുളവാക്കിയാൽ
 കൊടിയും വാഴയും ചീര ⁷ മുളവും തായലും, തമാ കവുങ്ങുതെ
 ങ്ങ[ാ] മിത്രാതി പിലാവും തീക്കുവേണം, എന്നിവയെ
 പ്ലാററിനും പിന്നെ അന്നന്നമ്പൊട്ട കണ്ടത കിട്ടിടുന്ന കുഴി
 കാണം മദ്ധ്യസ്ഥൻ വിധിപോലെ കേൾ,
 സ്ഥൂലവും സൂക്ഷ്മവും പിന്നെ അമ്പും തൂമ്പും അറിഞ്ഞുടൻ
 അന്ത്രേക്ഷിച്ചു നടത്തേണം രാജാവിൻ ⁸ ലഘുനൻ പുനഃ,
 അല്ലാതെ ഭൂമിധർമ്മത്തെ ചെഴ്യിട്ടു [വിൻ] നതയമുവും
⁹ താനായുള്ള പാത്രത്തെ സൂക്ഷിക്കും വേഗമേറിയാൽ
 അടച്ചമ്പിൽ തുറക്കല്ലാ തുറന്നാൽ കനമില്ലുകേൾ,
¹⁰ വിധിയും വെലവും തമ്മിൽ തൂക്കിടുന്നു ബുധാജനം,
 ബലമൊന്നമ്പു ¹¹ തൂക്കിട്ട ബുദ്ധിപിമ്പതു തൂങ്ങുമേ.

¹ പഞ്ചമം വിന്യ. ² വിന്യ. ³ പത്രം തത്ര എഴുതെടോ. ⁴ പാത്രം.
⁵ കണ്മ. ⁶ പത്രം. ⁷ മുളകും. ⁸ ലഘുവും. ⁹ പുത്തനായുള്ള പാത്രത്തെ.
¹⁰ ബുദ്ധിയും ബലവും. ¹¹ തൂങ്ങിടും.

നിർവ്വനം ബലം നാസ്തി ¹ ബുധിവിപ്ലവ ക്ഷയിച്ചിട്ടും
 രാജധർമ്മ മതാകുന്ന ധർമ്മം പൊം (കേൾ) വിപ്രരക്ഷകൾ.
² കെട്ടുകൾ പ്രവർത്തനത്തോടുകൂടി ദൈവമനുഷ്യജീവിതം.
 ഭൂമിപാലമനുരക്ഷാർത്ഥം ശുഭ്രവംശം തത്ത്വമേവ കേൾ.
 ഗുണഭോജനം വിചാരിച്ചു നടത്തുന്നോരു ഭൂപതി
 നാട്ടാരം രക്ഷിക്കുകൊണ്ടല്ലൊ പ്രജപതി സമാഹത :
 അത്യുണ്ണം രക്ഷയെപ്പോലും ³ ഗ്രഹേതത്തു ജനംതഥാ
 ജന്മഭോഗം കരതൊത്താനു നൃത്തോപ്ത യെവനോടുമേ
 ചെന്നവാങ്ങുകയല്ലായിൽ ദുർബ്ബലമതിനെന്നുകേൾ.
 കാലത്താ ⁴ പുണക്കം വിപ്രൻ സൽക്കർമ്മം ചെയ്യുകാലമേ
 ശുഭ്രകന്യക സംഗതെ വർജ്ജിക്കേണം വിശേഷത : .
 അർദ്ധരാത്രി ⁵ സമാധ്വാനം ചെയ്യാതെ വിപ്രനും തഥാ
 ജാതികർമ്മം വിശേഷിച്ചും വേണമെന്നു കേൾ.
 സ്വജനം നീങ്ങാല്ലയെപ്പോഴും നിങ്ങളയാൽ പിന്തു ദുഷ്ടിനിർത്തി
 നീതി നിസ്സാരം ഗ്രഹിക്കേണം നിശ്ചയം കരുണെസഖൈ
 [നോക്കണം.]

ബുദ്ധികൊണ്ടേവം ഗുണഭോജനം മഹാമതെ.
 പ്രജപതം ചെയ്യരുതാരു കല്പംബം രക്ഷയെപ്പോലും.
 അതേക്കേണം കാര്യം മാറ്റത്തെ പോക്കേണം പിൻപകീടരും.
 സത്യാ ചൊല്ലുകയുംവേണം നേരുമാറ്റം അഭിക്കേണം.
 ചിന്തിക്കു ഔന്നത്യോടേവം ഗുണഭോജനം മഹാമതെ.
 അന്യക്കരുണ ഉദ്ദേഹനന്തൻ ഗുണമുളളവൻ
 നിക്ഷേപം വെച്ചവണ്ണം അഭിതി അഭിതി നക്കാണവും പത്നി.
 നെന്നാ മിച്ചാരപ്പരിചാ മിതിന്നു വിധിയെന്നു ശ്രേയകേചിത
 ജനം നിക്ഷേപംകൊണ്ടു വന്താനറിയാതെ വെച്ചുടകിൽ
 താൻ മിച്ചാരവിട്ടു പോമെന്നുചകിയ വിധിയെന്നുകേൾ
 പ്പണ്ടു ശാസ്ത്രം. ⁶ വെപ്പോലെയും കരുണവും മുറിയും
 തത്ത്വമെന്നാൽ കട്ടവാൻ മുറിയുണ്ടതു കേക്കയാലെ. ⁷ നൽ
 ക്കയിലെന്നു പലവും ⁸ പിന്നെഴയായിപറയും മദ്ധ്യവ
 ലമതിന്നു ചൊല്ലുക കാലപാരം. ”

ഹരി : ശ്രീ ഗണപതയെ നമ : അവിഷ്ണു ശ്രീ ചുരുട്ടോനമ :
 സമാപ്തം.

¹ ബുദ്ധി. ² കെട്ടുകൾ. ³ ഗ്രഹസത്ത. ⁴ പുണക്കം. ⁵ സമാധ്വാനം.

⁶ വെപ്പോലിക്കുണവും. ⁷ നാലായി. ⁸ പിഴയായ് പറയും.

सोंडूर कैफियत

Edited by

(Continued from page 104 of Volume I, No. 2.)

SRI K. THULAJARAM KSHEERASAGAR

जाणौन नरसींग राव घोरपडेयासहीं दरमाहा सेंबर होनाची नेमणुक करुन दिलेहे. त्या प्रमाणें सुरक्षीत पांच सात वरुष वतन खाऊन स्वस्त होतें. ऐस असतां वेंकटराव घोरपडेयांची आऊसान काल जाहला. त्यासमई समस्त दरकदार व पुरातन सेवक लोक व घर मंडली व सुवयांचे लिंग देव व सिखा, कठार वगैरे सिवराव ईंदुराव घोरपडे ममलमतदार शेनापती याची स्वाधीन करुन सर्वत्र बराबर क्रिया घेऊन वेंकटराव घोरपडे व काल जाहला. त्याच प्रमाण आलिकड च्यारी पांच वरुष वहिवाट चालीतअल. खंडेराव घोरपडेहि आपले प्रपंचे न करीतां रावसाहेबाचें दौलता विषई क्रीयाचें वर्तुणुक करीत सांप्रतहि आहेत. इनक्यांत प्रभव नाम संवडर १७२९ कार्तिक मासी राजे श्री बाजीराव पंतप्रधान व सदासिव पंत भाउयाचे सवारी कार्तिक स्वामीचे दुरुशनास्तव आलें—पुर्वी पासुन वकील पुणत होताच. गळंगनाथाचे घुमारनदी पर होतां तेव्हा राजे श्री तमाजी वेंकाजी पोतनी वास कागद लिहुन देऊन पाटवील्या वरुन गळंगनाथचे मोकामी श्रीमंताचे व भाऊची भेट घेऊन सोंडुरास आला. येजमानयांची भेट व पंव प्रधानाची भेट पुर्वि मुराररावसाहेब यांचे पद्धती प्रमाणे भेटीच योग घडुन श्रीमंतास किंलेंत नेऊन मजेवानी व जवाहिर, वस्त्र पात्र देऊन बहुत संतोष करुन दौलतीच नातवानि सांगुन घेतल्या वरुन श्रीमंतानी बहुत संतुष्ट होऊन निरोपिले कीं पुणेस सवारी बराबरे यावें दौलतीचा बंदोबस्ती करुन देऊ ऐस अती आधर करुन निरोपे होतांच सिवराव ईंदुराव घोरपडे ममलमतदार शेनापती व खंडेरावघोरपडे उमीरुल उमररा व कारकुन मंडली सहीत सवारी बराबर पुणेस गेला. ताळुकेंत मामलत सभराव भिमाजी ताळुरकर याजकडें पुर्विपासुन होताच. किछे वगैरस पुरातन सेवक लोकांची स्वाधीन करुन

किछादार यास सांगुन येजमानानी पुणेंस गेलें. तदनंतर पुणेंत येज
 मानयास श्रीमंतानी पुण्यमासी वसंतपंचमी दिवसीं मेजवानी करुन
 बहुत आधर कडुन ठेऊन घेतलें असतां इकडें तालुकें येशवंतराव
 घोरपडे आमलिल उमरा यांचे चिरंजी व नरसीगराव घोरपडे यांनी फंद
 फितुर करुलागला. त्यांत सुभराव भिकाजी मिळुन करुन लागलें. हें वर्तमान
 किछेदार व पुरातन सेवक यांनी पुण्यास पत्रलिहिलें असतां पुणेहुन सिवराव
 इंदुराव यांचे आज्ञापत्र आलेंकीं नरसीगराव घोरपडे यांस बाहेर घालणें.
 सुभराव भिकाजी यांचे मामलत दूर करुन कैदेत ठवणें ऐसे निरोप आल प्रमाणें
 तालुकेंत असणार आज्ञा पत्र प्रमाणें कलें. त्यावरून नरसीगराव घोर
 पडें याणीं बळीरांत वसून गैरवा न नाना प्रकार महेरवान बुरूस साहेबास
 समजाउ लागलें. त्यावरून बुरूस साहेब जिझा कोट यांनी सोडुरास
 पत्र लिहुन पाठविले कीं नरसीगराव घोरपडेस सवाधान करुन ठेऊन
 घ्यावें. ऐसे लिहील्या वरून सोडुराहुन मुजरद कारकुन यास बुरूस
 साहेब जिझा कोट याजकडें पाठविल्यानंतरे नरसीगराव घोरपडे यांचे
 मजकूर गावांत फंदफितुर केले. मजकूरानी विनंती करीत असतां
 निरोपीलें कीं इत-पर फंद फितुर वगैरे करुनये. ऐसे नरसीगराव घोर
 पडेयांस ताकीद करीतो सोडुरांत मुखवस्त्री. स्वस्त असावा. पुडें नेमणुक
 वगैरे चालवणे विषई पत्र पुनेस लिहुन पाठवाव तर येईल तैस करावा
 तव परीयेंत उभयेपक्षी घरगुतीचा खठला वाहडवुनये ऐसे सांगितल्या
 वरून अम्ही पेणावाई सरकार व कुपणी सरकार दोनी नाहिं आज्ञा
 मान्ये करुन तालुकेंत किछेदारयांनी कबुल होऊन पुणेंस पत्र लिहुन
 पाठविलें बुरूस साहेब यांनी निरोपील प्रमाणे ठेऊन घेणे म्हणुन
 येजमानाचे पत्र आल्या त्यावरून बळालीस राजेश्री बळाजी यादव
 यास पाठऊन मेहरवान बुरूस साहेब यास संगितल्या नंतर बुरूस
 साहेब यांनी नरसीगराव घोरपडेयांस ताकीद करुन फंदफितुर दरवेक
 विषई खठला होऊनये म्हणुन ताकीद करुन आपल्याकडुन जमेदार
 भवानी प्रसाद व आडदल रूपेचें सोठवालेस देऊन कारकुन बाळजी
 यादव याज बरोबर नरसीगराव घोरपडेयास ताकीद करुन पाठविलें.
 याचें निरोपा प्रमाणे सोडुरांत ठेऊन घेतल असतां नरसीग राव घोरपडे

यानी कुंपणी सरकाराचे निरोपा प्रमाणे वर्तुणुक करीतां येकायेंकी गडच बाहेरच लोक दोनी हजार पर्यंत जमा करून समग्र सोंडूर तालुका खेड्या सहीत ठाणा घालून गांदात दंडद्रोह बांधुन गोहत्या देखीलकरून लागले. त्याच विस्तार किती लिहील तरीहि पुरणार नाही. हे वर्तमान पुणेंस सोंडूरचे किल्लेदार यानी लिहुन पाठवीलें जसतां सिवराव इंदुराव यानी दसरेच वस्त्र श्रीमंत पंतप्रधान त्याजकडुन घेऊन श्रीमंताचें निरोप घेऊन पुणेंत कारकुनास व खंडेराव घोरपडे बापु यास ठेऊन सिवराव इंदुराव घोरपडे यानी पंचेविस सवारानिसी ठाकाठोक जिधुन, ताळुके सोंडूरास येऊन दाखल किल्लेस जाहले. तदनंतर जिझा कोट बुरूस साहेब व फौजदार जेनरल पाठर साहेबांस नरसींगराव घोरपडे यानी बादमीमीला केला मजकुरास लिहुन वर्तमान कळवीत असता कुंपणी सरकारा कडुन काही तोषीष नाही बदमामली केल त्यास पाहुन घेणे ऐसे लिहीलें व किल्लतुन लोक बहेर येऊन नरसींगराव घोरपडे यांच नसीयते प्रकार करून बाहेर घातले. या प्रकार आजी पावेतो आहे. माघुन हे वर्तमान चेलपटणास महेरवान लाट गौनर साहेबास जर्नल पाठर साहेबे फौजदार यानी लिहीलें वरून अमचे ईलाकतें नरसींगराव घोरपडे यान खटला करणेस साध्यानाहीं. जे खटला आतल श्रीमंत पेशवे बहदुर चौकसी करणेच करीतील. ऐस बळारींत असणारास पत्र आल्यां येशवंतराव घोरपडे वगैरेनी जिधुन पुणेंस गेलें मुख्य सर्वप्रकार रावपंतीच दौलत विषई पुर्वि पासुन कुंपणी सरकारच घोरा व साभीमानहिं आहे. अम्हात कुंपणी सरकारास व पेशवाई सरकार दोनीहि आमचे ताळुका पेटेंत आहे. त्या दौलत विषई पुर्ण साभीमान घरून दौलतीचा ऊर्जित करणेंच भार आपणास मिळाल आहे. आदी दौलत कैलास वामी मुरारराव शेनापतीच व आपल रुणानुबंध सर्वमान मरीयादा कुंपणी सरकारास पुर्वि पासुनही आहे साभीमान पुर्ण अतावा. सेकें १७३१ शुक्लनाम संवछर कार्तिक मासी वारली साहेबानी नकषा लिहुन घेणे बदल असत कैफियत मागीतल ते दिलह असें कळवें.

KHARIDAT-AL-AJAIB

Edited by

Janab MOHAMMAD YOUSUF KOKAN, M.A.,

*Assistant Librarian, Government Oriental Manuscripts Library,
Madras.*

This book is something like an encyclopaedia of sciences written by Sirajuddin Abu Hafs Umar, son of Muzaffar, son of Umar, son of Muhammad, son of Abdul Fawaris, son of Ali, known as Ibn-al-Wardi. The another was born at Marrat-al-Numan in 689 A.H. He was a distinguished scholar of the day. He held the post of Qazi for some-time at Aleppo and then he resigned. Several of his treatises have been published. He died in 749 A.H.

The book under description was written by the author in 822 A.H. at the expressed desire of a high ranking official نائب السلطنة Our library contains a fine copy of the manuscript. The name of the scribe is not given. The date of the transcription is 9th Rajab 1190 A.H. The full title of the book is خریفة العجائب وفريدة الغرائب.

The author has consulted eminent authorities like Masudi, Tusi, Balkhi, Ibn-al-Athir and Marrakashi. The fragments of the book have been published by the orientalist with translations. The whole book is divided into a preface and several chapters dealing with the geography and natural history of the various countries and cities, Gulfs and oceans, great rivers and lakes, high mountains and forests, the peculiarities of minerals and stones, plants, fruits, grains, vegetables, seeds, animals and birds. The last chapter deals with theological speculations about the end of the world.

The chapter pertaining to the description of the various kinds of stones is edited in this issue of the Bulletin.

بسم الله الرحمن الرحيم *

خريدة انعجائب *

KHARIDAT-AL-AJAIB

فصل في ذكر الاحبار وخواصها ومعرفة مذاقها - الحجر الابيض
اذا حككته علي حجر صلب وخرج منه ابيض فلا يعبا به واذا
كان منه اصفر فمن حملة وتكلم بما شاء واخبر بما شاء وقع الامر
كما تكلم او اخبر وان خرج منه احمر فحملة فكل شي يقوم
به يصعد معه وان خرج منه احمر فكل من استعان لهامله اغبر
به وان خرج اخضر وعلق في بستان او زرع او كرم او نخل امن
من آفات وان خرج مسودا نفخ من السموم القاتلة حكا وشربا -
الحجر الاحمر اذا حك وخرج منه مبيض فحملة امور حاملة
وان خرج مسودا فاي شي حدث به حمله نفسه قدر عليه وان
خرج منه مغبرا او اصفر فمن حملة احبه الناس وان خرج
منه مخضر انكل من حملة لم يوثر فيه السلاح جراحا الحجر البنفسج
اذا حك فخرج منه مبيض فكل من حملة زال عنه الهم والغم
والعزن وان خرج مسودا فمن حملة لم ينجح مقاصده وان خرج
مصفرا من حملة اتاه كل شي وصدقته وان رمي في بئر
او عين قل ماؤها وان خرج مغبرا يري حملة كل خير وان خرج
مخضرا يزكو زرع حمله وينمو غنمه وان خرج مغبرا فكل من
اكل به علي اسم احد احبه رجلا كان او امرأة *

الحجر الاخضر اذا حك وخرج منه مبيض فمن حملة
تربت عليه الخيرات والبركات وان خرج مسودا فكذلك وان
خرج مصفرا فكل دواء يصفه لمعلول او مريض ينفعه ويشفي به
وان خرج مغبرا فحملة لا يزال عليه الصلات والعطيات من
الاكابر وان خرج مغبرا فحملة متي وضع يده علي راس مريض
وذكر شيئا من اسماء الله تعالى شفاه الله وقام من مرضه -

الحجر الأسود ا حكت و خرج معه مبيضا نفع من جميع السموم
 القائلة شرابا وان خرج المحك مسودا من حملة زاد عقله وحسن
 رايه وقصيت حوايجها عند الملوك والسلاطين وان خرج مخضرا
 لم يورث في حامله سم اصلا - الحجر الاصفر اذا حكت فخرج معه
 مبيضا فسحق كاللؤلؤ واكتحل به انسان علي اسم رجل او امرأة
 وقعت محبة امكنه في قلب من مائة واحدة حببا زايدا وان
 خرج مخضرا او مسودا واكتحل به اكرمه كل من راه وان اكتحات
 به النساء احبهن ارواجهن وان خرج مصفرا او موهرا وحمله
 انسان افلح حيث ترجمه الحجر الاصفر اذا خرج معه مبيضا حصل
 لهامله من الخلق كل ما يروم وان خرج مخضرا فان حامله لا يغلب
 في الكلام والغصومة وان خرج مسودا فمن حملة وذكر اسم شخص
 يراه لا يزال يتبعه حيث شاء حتي لا يكذب تطع عنه - حجر السامور
 هو الذي يقطع به جميع الاحجار بالسهولة قيل ان سليمان بن
 داود عليهما السلام لما شرع في بناء بيت المقدس استعمل العجن
 في قطع الصخور فشكى الناس اليه من صداع سماع قطع الصخور
 وشدة جلبيتهم فقال سليمان للعجن اتعرفون شيئا يقطع الصخر بلا
 صوت ولا جلبة فقال بعضهم يا نبي الله انا اعرفه يسمى السامور
 ولكن لا اعرف مكانه فقال احذلوا في تعرفه فاستدعي آصف بن
 برخيا وزيره باحضار عشب عقاب وبيضه علي حاله من غير ان
 يتحروا منه شيئا فخرج به فجعله في جام تبدير غليظ من زجاج وامر
 برد الي مكانه من غير تغيير فاعيد فجاء العقاب وراي ذلك
 ف ضرب الجام برجليه لرفعه واجتهد فما افاد فغاب وجاء في اليوم
 الثاني بهجرت في رجله وانقاه عليه فقسم الجام الزجاج نصفين فامر
 سليمان باحضاره فحضر وقار له من اين لك هذا الحجر الذي
 القيت في عشت فقال يا نبي الله من جبل بالمغرب يقال له
 السامور فبعث سليمان العجن مع العقاب الي ذلك الجبل
 واحضرو اليه من حجر السامور امثال الجبال فكانوا يقطعون به الحجارة
 من غير صوت ولا صداع واستكبت الناس حجر حامي هذا حجر
 شديد الحمرة منقط بنقط سود صغاري جدد بدلا الهند من ازال عنه
 تلك النقطة وسحقه والقاه علي الفضة صارت ذهبا خالصا حجر الخطاف

يوجد في عش الخفاف حبران احمر و آلا خر ابيض يبرأ حامله
من الصدع و الاحمر يقوي القلب و يذهب العزع و الخوف و الصرع عن
حامله حجر الرحا يوخذ حجر الرحا السفلي قطعته و يعلق علي المرأة التي
تسقط الاولاد فلا تسقط بعد ذات حجر الصنونو وهو حجر يوجد
في عش الصنونو تنفع حكاكته من اليرقان و الحيلة في تحصيله ان
يعمد الانسان الي فراخ الصنونو فيلطحها بالزعفران المذاب بالماء
و يدعها فاذا رأتهم الام تظن ان بهم يرقانا فتغيب و تاتي بهذا الحجر
وتضع عندهم فياخذه الطالب له حجر القي هو حجر بارض مصر اذا
امسكه الانسان غلب عليه الغشيان حتي يرمي ما بباطنه فان لم يرمه
هلك من القي حجر المطر هو حجر يوجد ببلا دالترك اذا وضع
في الماء غيمت الدنيا و وقع المطر و البرد و الثلج الي ان يرفع
من الماء قال القزويني رايت من شاهد هذا الحجر و اخبرني به
حجر العينة وهو حجر يوجد في رامها في حكم بذنة صغيرة و حجمه
ينفع الملدوغ تعليقا و يقطع نرف الدم و عسر البول و يقوي الفكر
وان علق في رقبة مصروع زال عنه حجر السبح وهو حجر اسود
شديد الرخاوة يحلب من الهند شديد البريق يتكسر سريرا اذا
ضعف بصر الانسان يديم النظر اليه ينفعه و ان حمله الانسان منع
عنه العين السوء و يجعلو البصر كحلا و اذا جعل علي الرأس ازال
الصداع حجر السندانج يجعلو به الا سنان ويد مل به افروج
حجر الماس هو حجر في لون النشادر الصافي لا يعلق بشي من
الا حجار و اذا وضع علي السندان و ضرب عليه بالمطرقة غاص
فيهما اوفي احد هما ولم ينكسرو اذا ضرب بالاسرب تكسر و لو تكسر
الف قطعة لا تكون مقطعاته الا مثله و يتقبون به الا حجار الصلبة
و الجواهر و ان القي في دم تيس و قرب من النار ذاب لوقته و هو
سم قاتل حجر العزع هو حجر صلب له الوان كثيرة من حمله
اورثه الهم و الغم و الحزن و اراه احلاما ردية و يعسر قضاء الحوائج و ان
علق علي صبي كثر بكائة و فزعه و سال لعابه و عظم نكده و من سقي
منه مسحوقا قل نومه و ثقل لسانه و ان وضع بين جماعته حصلت
بينهم فتنة و خصومة و عداوة و ليس فيه من المنفعة الا ان
يسهل الولادة علي الحامل حجر البحر هو حجر اسود خفيف

خشن من امتصه في ركوب البحر امن من الغرق وان وضع في
 قدر لم تغل ابدا حجر الدجاجة وهو بوحده في قوائم الدجاج
 اذا وضع علي مصروع ابراه وان حمله انسان فانه يزيد في قوة
 بائه ويدفع عن حامله سوء ويوضع تحت راس الصبي فلا
 يفرع في نومه حجر البهت وهو ابيض شفاف يتلاؤ حسنا
 وهو مغناطيس الانسان اذا رآه الانسان غلب عليه الضحك و
 السرور ويقضي حوائج حاتم عند كل احد حجر لاقط الذهب هو حجر
 يوجد ببعض جبال الغرب اصفر مشوب بغبرة اماس ابيض الهجس من
 نظر اليه ظنه تبرا خاصيته ان يلقط برادة الذهب من التراب حتي
 لا يذر اشياء حجر لاقط الفضة هو حجرا بيض مشوب بغبرة يصير كما
 يصير الرصاص اذا اخذ منه قد اوقيه و وضعت بالفضة منه علي
 مقدار جذبها اليه كما يجذب المغناطيس حجر لاقط الرصاص هو حجر
 بسمج اللون منثن الرائحة مشرب ببياض هو مغناطيس الرصاص يجذب
 اذا وجده حجر لاقط الشعر هو حجر رخو خفيف اذا مر علي ظهر الحيوان
 خلق شعرة مثل النورة حجر لاقط الصوف هو حجر اخضر له غروق
 خضر خفيف الجسم مايل الي البياض اذا ادني اليه الصوف انف عليه
 حجر المن هو الحجر المعروف حكا كتم تطلي علي الثدي والخصية
 ايل يعظما حجر مستهل الولادة يوجد بارض الهند اذا حركته سمعت
 في جوفه صوتا اذا حملته المرأة سهلت عليه الولادة حجر القبر هو
 حجر اسود خشن اذا اتقي علي القبر ولو الف مرة فلا كما يغلي علي النار
 اذا القي في الماء البخاري الشديد البخاري حاد الماء منه حجر زبد البحر
 هو معروف نافع من النقرس والطحال والامستقاء والخنازير و
 عسر البول وهو يجلو البهق والكلف والاثار القبيحة والاسنان الرخوة
 واذا علق علي المطلقة وضعت حجر الباعة يوجد بافريقيه من
 حملته يبع الباعة واذا وضع تحت اللسان سكن العطش حجر جالب النوم
 هو حجر احمر اذا علق علي الانسان نام فرما ثقيل وان وضع تحت
 راس النائم لم يستيقظ حتي يدور راسه واذا طلي به موضع الحفرة
 ابراه حجر ارسون هو حجر لو تكسر الف قطعه لا تكون القطعة منه
 الا مخمسته وحامله يكون مهابا عند الناس ومن اكتحل به لا يصيبه

الرمد أبدا حجر العقاب هو حجر يضعه العقاب في عشها يشبه نوي
 التمر الهندي فتسمع منه صوتا وإذا كسوته لا ترى فيه شيئا إذا قصد
 الإنسان عش العقاب يرميه بهذا الحجر وإذا علق هذا الحجر و علي
 المطلقة فانها تنزع في الحال وأن جعله أحد تحت اسانه غلب حصه
 في المقاتلة وتغضي حوائجه كلها حجر الفار هو حجر يوجد بارض المغرب
 إذا وضع في البيت اجتمعت عليه جميع الفيران و أهل المغرب
 يمنعون الفار عن امتعتهم به لان بلادهم خالية من السنابير حجر فيلفوس
 هو حجر يتلون كل يوم بالوان كثيرة وهو بالليل يلمع كالمرآة ما كان إذا
 الحجر في موضع الا يرب منه العين والوحش والهوام حجر السم هو
 حجر له خاصية عظيمة يتحرك إذا حضر السم ولا يزال يضطرب الي ان
 يغيب السم فتبطل حركته حجر الرخام هو حجر مشهور تسقي منه المرأة
 وزن درهم بدهن بلسان فلا تحبل ومنه صدف يقال له المرمر اشف
 منه واحسن الذهب حار لطيف لا يحترق بالنار ولا يبلى بالتراب و
 لا يصيدا علي طول الزمان وهولدين اصفر براق حلوا الطعم طيب الريح
 ثجيل رزين يقوي القلب ويمنع الفزع وينفع الصرع اذا علق علي
 المصروع ويجلو البصر كحلا ويقويه و اذا كوي بالذهب لم يتنقط موضعها
 و اذا اثقب به الاذن لا يلتحم و اذا امسك في الفم يزيل البخر الحديد
 هو اكثر فائدة وامن صنعت من الصنايع الا وللحديد فيها مدخل
 و اذا علقت برادته علي انسان يغط في نوم لهام يغط ومن استصعبه
 قوي قلبه حجر لافظ الحديد هو حجر المغناطيس واجوده ما كان اسود
 مشوبا بحمرة و يوجد بساحل بحر الهند والترك واي مركب دخل هذا
 البحر فمهما كان من الحديد طار منه مثل الطير حتي يلصق بالحبل
 ولهذا لا يستعمل في مراكب هذين البحرين شي من الحديد أصلا و اذا
 امايحة هذا الحجر راب الثوم بطل فعله فاذا غسل بالفل عادالي
 فعله فاذا علق هذا الحجر علي احد خصوصا من به وجع المفاصل
 نفعه وجع النقرس ويزيد في ادهن و يعلق علي العامل فتضع و قد
 قيل فيه *

قلوب العليل وانت جالينو

فغسي بوصل أن تزيل رميسه *

يشتانك القلب العليل كأنه

أبر الحديد وانت مغناطيسه *

وقد قبل في المعني ذو بيت *
 من آدم في الكون ومن ابليس
 من عرس سليمان ومن بلقيس *
 الكل اشارة وانت المعني
 يا من هو للقلوب مغناطيس *

والاحجار الصلبة ذات العوار منها البياضات و حجر صلب
 شديد اليبس رزين منه احمر وابيض واصفر وازرق و هو حجر
 لايعمل فيه النار لقلته ذهبيته ولا يثقب لغلظ رطوبته ولا تعمل
 فيه المبارد لصلابته بل يزداد حسنا علي ممر الايام والمليالي وهو
 عزيز قليل الوجود سيما الاحمر و بعده الاصفر علي أن الاصفر اصبر
 علي النار من ساير اصنافه واما الاخضر منه فلا صبره علي النار اصلا
 ومن تختم بهذه الاصناف امن من الطاعون وان عم الناس : من
 حمل شيئا منها او تختم به كان معظما عند الناس و جيبها عند الملوك
 الدر واللؤلؤ يكون في بحر الهند و فارس دز البحر يرون ان الصدف
 الذي لا يكون في بحر يصب فيه الانهار الذبة فاذا اتي الربيع كثرت
 هبوب الرياح في البحر وارتفعت الامواج و يضرب البحر فاذا كان
 الثامن عشر من نيسان خرجت الاصداف من قعر هذه البحار ولها
 اصوات وقعقة وبوصط كل صدفتة دو يبة صغيرة صفائتي الصدفتة لها
 كالبحر حين و كالسور يتحصن به من عد و مسلط عليها وهو سرطان البحر
 فربما تغتص اجنحتها اسم الهوا فيدخل السرطان مقصده بينهما وياكلها
 وربما يتهدل السرطان في اكلها بحيلته دقيقتة ودوانه يحمل في مقصده
 حجرا مدورا كبند قته الطين ويراقب دابته الصدف حتي تشق عن
 جناحيها فيلق السرطان الحذر بين صفحتي الصدفتة فلا يطبق
 فيما كلها ففي اليوم الثامن عشر من نيسان لاتبقى صدفتة في قعر البحار
 المعروفة بالدر واللؤلؤ الا صارت علي وجه الماء وتنتجت حتي يصير
 وجه الماء ابيض كاللؤلؤ وتاتي مهاجرة بمطر عظيم ثم تذقش السحابة
 وقد وقع في جوف كل صدفتة ما قدر الله و اختار من الغطار ما نظرة
 واحدة واما ثنتان واما ثلاث وهلم جرا الي المائتين والمائتين و فرق
 ذلك ثم تنطبق الاصداف وتلتحم وتموت الدابته التي كانت في
 جوف الصدفتة في الحال وترسب الاصداف الي قعر البحر وتلصق
 به وينبت لها عروق كالاشجرة في قرار البحر حتي لا يهرها الماء

فيفسد ما في بطنها وتلحم صفاتها الصدفية الحماما بالغيا حتي لا يدخل
 لي الدرماء البحر فيصفرة وافضل الدر المتكون في هذه الاصداف
 القطرة الواحدة ثم الاثنان ثم الثلاثة وكلما قل العدد كان اكبر
 جسما واعظم قيمته والمتكون من قطرة واحدة هي الدرلة الميتمية
 التي لا قيمته لها والاحوال بعدها فالصدفة تنقلب الي ثلثه اطوار
 في الاول طور الحيوانية فاذا وقع القطر فيها ومانت الدويبة صار
 طور العجريتة واذلك غاصت الي القرار وهذا طبع الحجر وهو الطور
 الثاني وفي الطور الثالث وهو الطور اشباني تشرك في قرار البحر
 تمعد عروتها كالشجرة ذا تقدير العزيز العليم ولمدة حملها وانعقادها
 وقت معلوم ومرسح يجتمع فيه الغواصون والتجار لاستخراج ذلك
 هذا في البحر واما في البر ففي الثا من عشر من نيسان في كل
 عام يخرج فراخ الحيات التي وادت في تلك السنة وتصير من
 بطن الارض الي وجهها كالاصداف كفوقها فما نزل من مطر السماء
 في فمها اطبقت فمها عليه ودخلت بطن الارض فاذا تم حمل
 الصدف في لؤلؤ او درا صار مادخل في فم فراخ الحيات درا
 وسما فالماء واحد والاوعيه مختلفته والقدرة صالحته لذل شي
 وقد قيل في هذا المعني شعر *

اري الاحسان عند الحر ديننا
 وعند البذل منقصه وذلما *
 نقتط الماء في الاصداف درا
 وفي جوف الافاعي صارهما *

البليخش وهو حجر صلب شفاف كالياقوت في جميع احواله ومنافعه
 الدهيخ هو حجر اخضر كالزبرجد اما الهيمس يتكون في معدن الناس
 وهو انواع كثيرة ومن عجيب امره ايضا انه اذا سقي من محكم الانسان
 فعل فعل السم واذا سقي منه شارب السم نفعه واذا مسح به موضع اللدغة
 بري ويطلي به كاكته البرص فيزيله وينفع من خفقان القلب ويهيج
 علي حامله شهوة الجماع الزبرجد هو حجر اخضر شفاف يشبه الياقوت
 الاحضر وليس كقوته ولا فعله ولا قيمته الزمرد هو حجر اخضر شفاف
 يدخل في المعالجة ادوية من سقي السم وفي الكحال بياض العين

وحمله يقطع نرف الدم ووضعه في الفم يقطع العطش ويبرد حرارة القلب
ومن جنس يقال له الذباب خاصيته ان حامله لا يقع عليه الذباب
اللبته ومنه جنس اذا نظرت عليه الافاعي سالت احداها عني
خدوها حجر الباهت هو حجر ابيض شفاف يثاها حسنا هو
مغناطيس الانسان اذا ابصره الانسان علب عليه الضحك والسرور
ومن امسكه مع قضيت حوائج وعقدت عليه الاسن ويسمي
حجر البهت حجر الفيروزج هو حجر اخضر مشوب بزرقته يوجد
بخران اسان وهو كالد هبج يصفر بصفاء الجو ويذكر بك دورته ينفع العين
اكتحال والتختم به ينقص اليبهته الا انه يورث الغني والمال وعن
جعفر الصادق رضي الله عنه انه قال ما قدر يد تختم بالفيروزج المرجان
ينبت في البحر كالشجر واذا كلس المرجان عقد الزبيق فمنه ابيض
ومن احمر ومنه اسود وهو يقوي البصر كحلا وينشف رطوبتها العقيق
وهو معروف من تختم به سكن غضبه عند الخصومة وسكن ضحكه
عند التعجب والسواك بنخاته يجلو ويصمخ الاسنان ورايحته الكريهة
وينفع خروج الدم من اللثة ومحرقة يقوي السن وينفع من الخفقان
قال رسول الله صلي الله عليه وسلم من تختم بالعقيق لم يزل
في خير وبرته ومرور الكهرباء هو حجر اخضر مايل الي الحمرة ويقال
انه صمغ العوز الروي ينفع حامله عن اليرقان والخفقان و
راو الام ونرف الدم ويمنع القي ويعلق علي الحمل فيحفظ
جنينها البلور وهو حجر ابيض شفاف اشف من الزجاج وهو يصبع
بالوان كثيرة كالياقوت واستعمال آنيته ينفع من التهاب في القلب
ويجلو الاسنان ويجلو بياض العين وينبت الشعر اذا طلي بدهن
الزبيق اللازورد هو حجر ازرق ينفع العين اكتحال اذا خلط
بالاكحال ومن تختم به نبل في اذنين الناس وهو يسقط الثآليل حملا
وحكا وينفع اصحاب الماء ليخوليا وامغير ذلك من المعادن حجر البشم
هو حجر الغلبه من حملا لا يغلبه احد في الخصومات ولا المهاجمة
ومن وضعه في فمه سكن عطشه ولهذا اتخذه الملوك في حوايصهم
ومناطهم واسلحتهم التوتيا هو حجر اخضر ومنه اصفر ومنه ابيض
يجلب من السراجل واجوده الابيض الخفيف الطيار ثم الاصغر ثم
الفسقي الرقيق وهو بارد يابس ينفع النضول من النفوذ الي عروق
العين وطبقا لها وينفع من الرطوبة وينشف الدمعة وتزيل الصنان

من العسد الاثمد هو الكحل الا سود اجوده الاصفهاني وهو بارد يابس
 ينفع العين اكتحالاً ويقو اعضاءها ويمنع عنها كثرها من الآفات
 والاوجاع سيما الشيوخ والعجائز وان جعل معه شي من المسك
 كان غايته في النفع وينفع من حرق النار طامع الشحم ويقطع النزف
 ويمنع الرعاف اذا كان من اغشية الدماغ قال رسول الله صلى الله عليه
 وسلم خيرا كحلکم الاثمد يذيب الشعر واللحم ويحلو البصر المالح
 هو حار يابس وهو يدفع العقرنات كلها ويحلو كابتة اللون طلاء
 ويذيب الاخلاط الغليظة والبلغم والعفن والخام السوداء وياكل
 اللحم الزايد ويحسن اللون اكله ويضمده به مع بزر الكتان للمسح العقرب
 ومع العسل والى لنهش ام اربعته واربعين وينفع من الحرب
 والحكة البلغمية والذرقس والذدن ويشد اللثة المسرخية ويسهل
 خروج القمل ويمنع من اوجاع المعدة الباردة الا انه يضر بالبصر
 والبصر والربة قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لعلي يا علي
 ابدأ بالملاح واختم بالملاح فانه شفاء من سبعين داء *